

תוכן עניינים

5	דוח הדירקטוריון
5	סקירה כללית
5	הפעילות הכלכלית במשק
7	התוכנית האסטרטגית
9	מידע צופה פני עתיד
9	תיאור עסקי קבוצת הבנק
9	רווח ורווחיות
15	התפתחות סעיפי המאזן
27	תוצאות פעולות מיגזרי הפעילות של קבוצת הבנק
50	פעילות קבוצת הבנק
50	חברות מוחזקות
61	פעילות שוק ההון
63	מצב הנזילות ומדיניות גיוס המקורות בבנק
64	קיימות ואחריות חברתית
65	פועלים בקהילה - מעורבות חברתית ותרומה לקהילה
67	ניהול הסיכונים
67	כללי
68	היערכות ליישום באזל II
68	סיכוני האשראי
76	סיכוני השוק והנזילות
83	הסיכונים התפעוליים
84	סיכונים נוספים
86	נושאים נוספים
86	מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים
87	המבקר הפנימי
87	גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים
88	עניינים אחרים
93	בקורות ונהלים
94	נתונים עיקריים בקבוצת בנק הפועלים
	סקירת הנהלה על מצבה העסקי של קבוצת הבנק ותוצאות פעולותיה
95	בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009
95	תוספת 1 - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד
100	תוספת 2 - חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית - מאוחד
104	תוספת 3 - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק - מאוחד
107	תוספת 4 - חשיפה למדינות זרות - מאוחד
109	הצהרת המנכ"ל
110	הצהרת החשבונאי הראשי
111	דוחות כספיים
111	דוח סקירת רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ
112	תמצית מאזן מאוחד
113	תמצית דוח רווח והפסד מאוחד
114	תמצית דוח על השינויים בהון העצמי
117	תמצית דוח על תזרימי מזומנים - מאוחד
119	ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

בישיבת הדירקטוריון, שהתקיימה ביום 25 במאי 2009, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים הבלתי מבוקרים, של בנק הפועלים בע"מ והחברות המאוחדות שלו, לתקופה ינואר-מרץ 2009.

להלן פרטים על ההתפתחויות והשינויים העיקריים שחלו בתקופת הדוח:

סקירה כללית

הפעילות הכלכלית במשק

התפתחויות בכלכלה העולמית

ההתכווצות בפעילות הכלכלית במרבית המדינות בעולם נמשכה גם ברבעון הראשון של השנה. הכלכלות המפותחות נמצאות במיתון חריף ביותר משנות ה-30 של המאה הקודמת. היקפי הסחר בעולם יורדים בחדות ופגיעתם בולטת במדינות בהן משקל היצוא בתוצר גבוה, כמו: גרמניה, יפן, טיוואן וסינגפור. ברבעון הראשון של השנה ירד התוצר בארה"ב ב-6.1% ובגוש האירו ב-9.8% (במונחים שנתיים). שיעורי האבטלה בעולם עולים ומגבירים את המתחים הפנימיים במדינות רבות. ניתן למצוא בהתפתחויות ברבעון הנסקר גם מספר נקודות אור, שעיקרן בשווקים הפיננסיים. הפעולות הנמרצות של קובעי המדיניות, בעיקר בארה"ב, הגבירו מעט את האמון בשווקים, דבר שהתבטא בעלויות שערים בשוקי המניות בעולם, בירידה במרווחי האשראי ואף במספר גיוסי הון חדשים. מספר נתונים כלכליים בארה"ב הצביעו על בלימה מסוימת בהידרדרות הפעילות הכלכלית לעומת הרבעון הקודם, אך מנגד, קצב איבוד המשרות הגבוה והעלייה החדה בשיעור האבטלה עדיין מהווים משקולת כבדה על הכלכלה האמריקנית. במשקים המתעוררים המגמות הן לא אחידות - הירידה החדה בביקושים פגעה אמנם בכל המדינות, אך בעוד שבסין והודו נותרה הצמיחה חיובית, הרי שמדינות רבות, ובעיקר אלו בעלות תלות גבוהה במימון חיצוני, נקלעו למשברים פיננסיים ונאלצו לקבל סיוע מקרן המטבע הבינלאומית. המדיניות הכלכלית המופעלת בעולם לעצירת ההידרדרות בפעילות הכלכלית וביציבות הפיננסית היא חסרת תקדים בהיקפה. בארה"ב אושרה חבילת תמריצים בהיקף של 787 מיליארד דולר, שהם כ-5.5% מהתוצר האמריקני. באירופה ויפן אושרו תמריצים פיסקליים צנועים יותר של 1.5% ו-2% מהתמ"ג, בהתאמה. המדיניות המוניטרית בעולם מרחיבה מאוד - ריביות הבנקים המרכזיים ירדו לרמות הקרובות לאפס בארה"ב ויפן, 0.5% באנגליה ו-1.00% בגוש האירו (נכון לחודש מאי). כמו-כן, מופעלים כלים מוניטריים נוספים שמטרתם הרחבת הנזילות והקלת מחנק האשראי.

ישראל - הפעילות הכלכלית במשק

התוצר המקומי הגולמי התכווץ ברבעון הראשון של השנה בשיעור שנתי של 3.6% לאחר ירידה של 0.5% ברבעון הקודם. התכווצות הפעילות, אשר הייתה בהתאם לתחזיות, בלטה במיוחד ביצוא ובהשקעות בנכסים קבועים שירדו בשיעורים של 46.3% ו-27.8% בהתאמה. הצריכה הפרטית ירדה אף היא בשיעור של 4.3%. ניכרת עלייה במספר דורשי העבודה החדשים ושיעור האבטלה עלה, על-פי נתוני המגמה, לרמה של 6.9% בחודש פברואר. נתוני המשק הטובים ערב המשבר ממשיכים לתמוך ביציבות המשק ולרכך את הפגיעה בו והדבר בולט בהשוואה למתרחש בשווקים מתעוררים רבים. גם בהשוואה למדינות המפותחות, ההשפעה השלילית של המשבר הגלובלי על הפעילות המקומית קטנה בישראל לעומת האחרים. בדומה להתפתחויות בשווקים הפיננסיים מעבר לים, גם בישראל ניכרה רגיעה מסוימת בתחום הפיננסי וחלה בירווחי האשראי של איגרות החוב הקונצרניות. ראש הממשלה ושר האוצר הציגו במהלך חודש אפריל עיקרי תוכנית כלכלית "בלימה ותנופה" שמטרתה בלימת ההשפעות הקשות של המשבר והובלת המשק חזרה למתווה של צמיחה. עיקרי התוכנית הם: הגדלת האשראי, עידוד היצוא והתעסוקה, רפורמות מבניות, הפחתה הדרגתית בשיעורי המיסוי הישירים ופיתוח תשתית והון אנושי. בשלב זה נראה כי ההתפתחויות הכלכליות במשק תלויות במידה רבה באלו שבעולם ובמידת ההצלחה של הפעולות לייצוב המיגור הפיננסי בעולם.

אינפלציה ושער חליפין

מדד המחירים לצרכן (בגין) ירד במהלך הרבעון הראשון של השנה בשיעור של 0.1%. עליית המדד ב-12 החודשים המסתיימים בחודש מרץ הסתכמה ב-3.6%. ירידת מחירי הסחורות והאנרגיה בעולם במחצית השנייה של שנת 2008 מיתנה מאוד את הלחצים האינפלציוניים בעולם וכן בישראל. בניגוד למגמה בעולם, סעיף הדיור בישראל עלה ב-12 החודשים האחרונים ב-16.2% והיה הסיבה העיקרית לכך שהאינפלציה נותרה ברמה גבוהה יחסית. מדד חודש אפריל עלה בשיעור גבוה של 1.0% וב-12 החודשים המסתיימים באפריל הסתכמה האינפלציה ב-3.1%. סביבת האינפלציה הנוכחית היא בתוך תחום היעד של הממשלה, 1-3%.

השקל פוחת בשלושת החודשים הראשונים של השנה בשיעור של 10.2% מול הדולר האמריקני ו-5.2% מול האירו. בחודש מרץ הודיע בנק ישראל כי ימשיך לרכוש מט"ח בהיקף ממוצע של 100 מיליון דולר ליום במסגרת התוכנית להגדלת יתרות המט"ח ועל רקע המצב הכלכלי. יתרות המט"ח עמדו בסוף חודש מרץ על 44.1 מיליארד דולר.

המדיניות הפיסקלית והמוניטרית

ההכנסות ממיסים מוסיפות להגיב להאטה בצמיחת המשק הישראלי, וברבעון הראשון של השנה ירדו ההכנסות ממיסים (בנטרול שינוי חקיקה) בשיעור ריאלי של כ-16% לעומת הרבעון המקביל אשתקד. ברבעון הראשון של השנה נצבר גירעון תקציבי של 4.8 מיליארד שקל לעומת עודף של 5.2 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בשל חילופי הממשלות, טרם אושר תקציב המדינה לשנה זו בכנסת. הממשלה אישרה את תקציב המדינה לשנים 2009-2010 והגירעונות המתוכננים לשנים הללו עומדים על 6.5% ו-5.5% מהתמ"ג בהתאמה. הגידול השנתי המתוכנן בהוצאות הממשלה עלה כ-3.0% לשנה (במקום 1.7% בתכנית המקורית). כמו כן, בוצעו קיצוצים רוחביים בתקציבי המשרדים ומתוכננות העלאות מיסים כגון: העלאת שיעור המע"מ והכללתו על-פירות וירקות, העלאת המס על דלק וסיגריות, העלאת התקרה לתשלומי ביטוח לאומי ומס בריאות. הגירעון הגבוה בתקציב תואם את ההתפתחויות הפיסקליות במרבית המדינות בחו"ל, אולם להערכתנו קיומו של חוב ציבורי גבוה יחסית לתוצר בישראל מצמצם מאוד את היכולת להתמיד בהפעלת מדיניות פיסקלית מרחיבה מעבר לשנתיים הקרובות. המדיניות המוניטרית ברבעון הראשון הוסיפה להיות מכוונת לבלימת ההאטה במשק ותהליך הורדת הריבית שהחל ברבעון הרביעי של שנת 2008 נמשך גם במהלך הרבעון הראשון של השנה. ריבית בנק ישראל ירדה מרמה של 2.5% בדצמבר 2008 ל-0.75% במרץ. בחודש אפריל נמשכה המדיניות המוניטרית המרחיבה והריבית ירדה פעם נוספת לרמה של 0.5% ונותרה ברמה זו בחודש מאי. בנוסף להורדת הריבית פועל בנק ישראל בדרכים נוספות כגון: המשך רכישות המט"ח בקצב ממוצע של 100 מיליון דולר ליום, ורכישות איגרות-חוב ממשלתיות בקצב של 200 מיליון שקל ליום.

שוקי הכספים וההון

ההתפתחויות בשוק ההון בישראל הושפעו מההתייצבות והרגיעה בשווקים הגלובליים. בחודשיים הראשונים של השנה נרשמה תנודתיות רבה בשוק המניות ומדד ת"א 100 נותר בסיכומם כמעט ללא שינוי. בחודש מרץ, בהתאם למגמה העולמית, רשם שוק המניות עליות שערים חדות ובסיכום הרבעון עלה מדד ת"א 100 בשיעור של כ-18%. שוק איגרות החוב הקונצרניות הגיב בהתאם ורשם עליות שערים חדות של 14.7%.

הפחתת הריבית לרמת שפל של 0.5% הביאה לעליות שערים גם בשוק האגרות-חוב הממשלתיות: מדד איגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד המחירים לצרכן עלה ברבעון הראשון בשיעור של 5.5% ומדד האיגרות הלא-צמודות עלה ב-2.7%. העלייה החדה יחסית במחירי האיגרות הצמודות למדד נובעת, בין השאר, מעלייה בצפיפות לאינפלציה לכל הטווחים. יש לציין כי תשואות איגרות החוב הצמודות הגיעו לרמות נמוכות מאוד: תשואת האיגרת ל-10 שנים הגיעה לרמה של כ-2.5%. החל מחודש פברואר בנק ישראל הוכש איגרות-חוב ממשלתיות במטרה להפחית את מחירי ההון לטווחים הארוכים. ביום 26 במרץ הודיע בנק ישראל על הגברת קצב רכישות האגרות-חוב ל-200 מיליון שקל בממוצע ליום עד להיקף כולל של 15-20 מיליארד שקל.

להלן הנתונים על שינויים במדד המחירים לצרכן ובשערי החליפין:

לשנת	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
	2008	2009	
	באחוזים		
4.5	0.4	(0.7)	שיעור עליית (ירידת) מדד המחירים הידוע
(1.1)	(7.6)	10.2	שיעור עליית (ירידת) שער הדולר של ארה"ב
4.2	4.6	3.1	שיעור עליית שער הפרנק השוויצרי
(6.4)	(0.7)	5.2	שיעור עליית (ירידת) שער האירו
(25.2)	(18.6)	2.2	שיעור עליית (ירידת) הלירה התורכית

התוכנית האסטרטגית

הבנק פועל לפי תוכנית אסטרטגית ארוכת טווח. התוכנית נבחנת ומעודכנת מדי שנה. בתחילת שנת 2009 אישרו הנהלת הבנק והדירקטוריון את תוכניות העבודה והיעדים העסקיים של הבנק לשנת 2009 על בסיס התוכנית האסטרטגית, תוך ביצוע התאמות לתוכנית הנובעות ממצבו של המשק העולמי, במיוחד בארה"ב, מהמשבר החרף הפוקד את המערכת הפיננסית הגלובלית, והשפעתם על הכלכלה והמערכת הפיננסית בישראל.

הבנק צופה, כי גם בהמשך שנת 2009 יהוו המיתון בפעילות הכלכלית הגלובלית והמשבר הפיננסי העולמי גורמים רבי השפעה על הפעילות במשק הישראלי. המיתון בארה"ב, באירופה וביפן, לצד האטה המשמעותית בצמיחת השווקים המתעוררים, צפויים להביא לצמיחה כמעט אפסית בתוצר הגלובלי, ולצמיחה שלילית ומיתון במשק הישראלי. עם זאת, חרף כל הקשיים, הסיכונים ואי-הודאות בכלכלה העולמית ובמשק הישראלי כאחד, הבנק מעריך כי הוא ישיג בשנת 2009 תשואה שנתית חיובית על ההון העצמי בשיעור של בין 4.0% ל-7.0%.

נוכח העלייה המשמעותית ברמת אי-הוודאות בסביבת פעילותו, נערך הבנק בשני משורי פעילות, על מנת להבטיח התמודדות מיטבית עם האתגרים הקיימים בתקופה זו, תוך המשך בחינה שוטפת של ההתפתחויות, שעשויות לדרוש התאמות נוספות בתוכניות העבודה.

א. פעילות ממוקדת בטווח הקצר:

- חיזוק הון הבנק.
- התייעלות וריסון רמת הוצאות.
- חיזוק הקשר עם הלקוחות, תוך שימת דגש על הבנת צורכיהם והתאמת פתרונות שיסייעו להם בהתמודדות עם קשיי המצב הנוכחי.
- דחייה, בטווח הקצר, של מהלכים ויוזמות אסטרטגיות, הנושאים פרי רק בטווח הארוך.

ב. בחינת התוכנית האסטרטגית הרב שנתית וביצוע התאמות במיקודים האסטרטגיים ארוכי הטווח, בהתאם להערכת הבנק את השפעת המשבר על מגמות עסקיות ארוכות טווח.

- התוכנית הרב שנתית מתמקדת בחמישה צירי פעולה עיקריים:
- העמקת הקשר והפעילות עם לקוחות הבנק, בהתבסס על מקצוענות והיכרות מיטבית של הבנק את צורכיהם, במגמה לחזק את מובילות השוק של הבנק בישראל.
- הרחבת הפעילות בחו"ל ויצירת פלטפורמה לצמיחה עתידית מבוססת קשרי לקוח.
- פיתוח והרחבת מקורות הכנסה מפעילות פאסיבה, על בסיס התמחות בניהול קשרי הבנק עם לקוחותיו.
- מצוינות תפעולית בביצוע פעילויות קיימות ובמימוש תוכניות הצמיחה של הבנק, תוך התייעלות וריסון רמת הוצאות.
- חיזוק היכולות לניהול סיכונים וניהול הון גלובליים.

בקרבת המיגזר הקמעונאי פועל הבנק בשנים האחרונות לביסוס עמדת מובילות. לפיכך מתמקד הבנק בשיפור הצעת הערך בפלח הלקוחות מרובי הפעילות הבנקאית והרחבה מושכלת של תחום האשראי, תוך חיזוק יכולות ניהול הסיכונים. הבנק מייחס חשיבות מרובה לתחום השירות ללקוחות והוא שוקד בהתמדה להביא לשיפור משמעותי בשירות, תוך התאמתו לצורכי הלקוח. הבנק שואף לבסס את אחיזתו בפלחי הלקוחות השונים, והוא מתכוון להשקיע מאמצים לשם כך, בין השאר על-ידי אופטימיזציה של פריסת מערך הסינוף, תוך פיתוח תפיסת וחווית שירות מתקדמת ומותאמת לצורכי הלקוחות.

החטיבה העסקית של הבנק ממשיכה לפעול לשימור מעמדו המוביל של הבנק מול לקוחות המיגזר העסקי והמסחרי. בשנים האחרונות הבנק הצליח להביא לשיפור איכות תיק האשראי שלו ולחיזוק יכולות מדידת סיכוני האשראי וניהול האשראי. יכולות אלו אמורות לאפשר לבנק להתמודד בצורה מיטבית עם גלישת המשק הישראלי לתקופת מיתון. במקביל, הבנק פועל להעמקת פעילותו עם לקוחות אלה, תוך שימת דגש על הרחבת היצע השירותים והמוצרים, במגמה להגדיל גם את הכנסותיו שלא מאשראי מלקוחות אלה.

בתחום ה-Treasury, המרוכז בחטיבת ה-Global Treasury, מיישם הבנק תוכנית אסטרטגית המתבססת על ניהול Treasury גלובלי, הכולל את חדרי העסקות בתל-אביב, ניו-יורק ולונדון. תוך המשך חיזוק התשתיות של מערכות התפעול המשרתות את חדרי העסקות ואת תחום ניהול הנכסים וההתייבויות של הבנק. מתחילת 2008, לאור השינויים בשווקים הפיננסיים בעולם, מקדיש הבנק תשומת לב וחשיבות יתר למיקוד עבודת ה-Treasury הגלובלי בפעילות מול ועבור לקוחות.

בפעילות חו"ל, תחת ניהולה של החטיבה הבינלאומית, ממשיך הבנק באסטרטגיה של צמיחה אורגנית. בבנקאות הפרטית הבינלאומית, הבנק שואף להמשיך ולשפר גם בשנת 2009 את יכולותיו בתחום המוצרים, השיווק והשירות ללקוחות, על מנת לחזק הפלטפורמה להצמחת תיק הנכסים, תוך מיקוד בלקוחות עתידי נכסים. עבודה לבחינת מתווה ההתפתחות הבינלאומית של הבנק, שנעשתה בשיתוף חברת יעוץ בינלאומית מובילה, נתנה משנה תוקף לחשיבות הרחבת פעילות הבנקאות הפרטית הבינלאומית בשנים הקרובות כנדבך מרכזי בפיתוח פלטפורמה בינלאומית לבנק. הגדרת היעדים והמשמעותיות הנגזרות מיישום המתווה האסטרטגי שהוגדר נבחנות כעת על-ידי הבנק. במקביל, עקב התמורות בשווקים הפיננסיים ובכלכלות של המדינות המתפתחות, החליט הבנק להשהות המשך התרחבותו בשווקים מתפתחים חדשים.

יצוין, כי התוכנית האסטרטגית שנקבעה מציבה יעדים שאפתניים לפעילויות השונות. עקב כך, יש להביא בחשבון כי בכל תכנון ובמיוחד בתכנון לטווח של מספר שנים, וביתר שאת בתקופת משבר, קיימת מידה לא מבוטלת של אי וודאות. גורמים שונים ומגוונים עלולים להביא לידי כך שההנחות השונות העומדות בבסיס וברקע של התכנית האסטרטגית לא יתקיימו, או לא יתקיימו במלואן, ושהתוכניות לעתיד לא יתממשו, או לא יתממשו במלואן. בין גורמים אלה יש לציין, כי סיכויי ההצלחה של תוכנית מעין זו תלויים במידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו פנימה, וזאת בנוסף להיותם תלויים בסביבה העסקית בישראל ובעולם ולתנאי המאקרו. חשיבות מיוחדת יש לייחס למצב הכלכלה העולמית, בשים לב למשבר שהלך והתעצם מאז המחצית השנייה של שנת 2007 והגיע לממדים שלא נחזו ולמצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור ולהשלכות המשבר העולמי עליהם. יש להביא בחשבון, שצפייה האטה נוספת בשיעור הצמיחה של ישראל ושל המדינות המתועשות, ויתכן אף מצב של החרפת והתמשכות המיתון, וזאת נוכח המשבר הכלכלי העולמי וגם בשל סיכונים שונים נוספים המאיימים על הצמיחה בארץ בפרט ובעולם בכלל, לרבות - אירועי טרור, אי יציבות פוליטית, תנודתיות במחירי סחורות בכלל ומשאבים (כמו דלק) בפרט, תנודתיות בשוקי ההון, והמשך ואולי אף החרפה נוספת של משבר הנזילות הקיים בבנקאות הבינלאומית. יודגש, כי תוכניות העבודה של הבנק כפי שאושרו והנחות העבודה עליהן התבססו, מתייחסות לפעילות עתידית של הבנק. לפיכך, המידע שפורט לעיל בפרק זה בכל הקשור בתכניות פעולה וכוונות הבנק, לרבות תחזית התשואה להון העצמי הינו "מידע הצופה פני עתיד".

מידע צופה פני עתיד

המידע המפורט בדוח זה בקשר לתיאור עסקי הבנק, מצבו הכספי ותוצאות פעילותו עשוי להכיל מידע צופה פני העתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך התשכ"ח-1968. משפטים הכוללים ביטויים כגון: "אנו מאמינים", "שואף", "צפוי", "מתכוונים", "אמור-ל", "מעריכים", "חוזה" וביטויים דומים מצביעים על-כך שמדובר במידע צופה פני עתיד. מידע זה משקף את נקודת המבט הנוכחית של הבנק בנוגע לאירועים עתידיים. נקודת מבט זו מבוססת על הערכות ולכן נתונה לסיכונים, לחוסר וודאות, ואף לאפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו בכלל, או יתממשו במקצת בלבד.

תיאור עסקי קבוצת הבנק

רווח ורווחיות

הרווח הנקי של קבוצת הבנק בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 הסתכם בסך של 42 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 1,567 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור הרווח הנקי להון העצמי בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 הסתכם ב-0.9% בחישוב שנתי, בהשוואה לתשואה שלילית בשיעור של 29.8% בתקופה המקבילה אשתקד ולתשואה שלילית בשיעור של 4.8% בכל שנת 2008. הרווח הנקי מפעולות רגילות הסתכם ב-21 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 2,005 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור תשואת הרווח מפעולות רגילות להון העצמי בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 הסתכם ב-0.4% בחישוב שנתי, בהשוואה לשיעור ההפסד בשיעור של 36.8% בתקופה המקבילה אשתקד ולשיעור הפסד של 7.8% בכל שנת 2008.

להלן השינויים בתוצאות הפעילות לתקופה ינואר-מרץ:

שינוי	2008	2009	
	במיליוני ש"ח		
2,026	(2,005)	21	רווח (הפסד) נקי מפעולות רגילות
(417)	438	21	רווח נטו, מפעולות בלתי-רגילות לאחר מיסים
1,609	(1,567)	42	רווח (הפסד) נקי

הגידול ברווח הנקי של הקבוצה בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, נבע בעיקר מהגורמים הבאים:

1. גידול ברווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים בסך של 2,984 מיליון ש"ח.
2. ירידה בהוצאות התפעוליות והאחרות בסך של 328 מיליון ש"ח. לעומת זאת, השפיעו הגורמים הבאים על קיזוז העלייה ברווח הנקי הנייל:
 1. גידול בהפרשה לחובות מסופקים בסך של 282 מיליון ש"ח.
 2. ירידה בהכנסות התפעוליות והאחרות בסך של 122 מיליון ש"ח.
 3. ירידה בהטבת המס בסך של 812 מיליון ש"ח.
 4. ירידה ברווח, נטו, מפעולות בלתי-רגילות בסך של 417 מיליון ש"ח.

התפתחות ההכנסות וההוצאות

הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הסתכם בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009

ב-972 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 2,012 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

העלייה ברווח נובעת בעיקר מכך שברבעון הראשון של שנת 2008 נרשמו הפסדים בסך של 3,101 מיליון ש"ח כתוצאה ממכירת מלוא תיק אגרות החוב מגובות המשכנתאות שהוחזקו בסניף ניו-יורק ומהפסדי מימון נוספים בגין המשבר הפיננסי.

להלן הגורמים העיקריים למעבר מהפסד לרווח מפעילות מימון בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 לעומת התקופה המקבילה אשתקד:

- ירידה בהפסדים בגין השקעות של שלוחות הבנק בחו"ל בניירות-ערך מגובי נכסים. סך ההפסד ברבעון הראשון של שנת 2009 הסתכם ב-110 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך של 3,576 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.
- גידול בסך של 192 מיליון ש"ח בהכנסות בגין תיק נגזרות אשראי. סך הרווח הסתכם ב-8 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2009 בהשוואה להפסד בסך של 184 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.
- גידול בסך של 90 מיליון ש"ח בהכנסות בגין מימוש אגרות-חוב שאינן מגובות נכסים. סך הרווח הסתכם ב-132 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2009 בהשוואה לרווח בסך של 42 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

לעומת זאת, להלן גורמים עיקריים שקיזזו את העלייה ברווח מפעילות מימון:

- קיטון בסך של 503 מיליון ש"ח הנובע ממדידת הרווח והפסד במכשירים נגזרים המשמשים ברובם כגידור כלכלי, על בסיס שווי הוגן לעומת מדידת התוצאות בפעילות הפיננסית המאזנית על בסיס צבירה, בעיקר כתוצאה מירידת הריבית במיגור הצמוד למדד. בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 נרשם הפסד בסך של 855 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 352 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.
- ירידה בסך של 187 מיליון ש"ח בהכנסות מימון על ההון הפיננסי המושקע במיגורי ההצמדה השונים, שנבעה כתוצאה מירידה בריביות, מתנודות שער חליפין ומירידת המדד הידוע ברבעון הראשון של שנת 2009 בשיעור של 0.7% בהשוואה לעלייה בשיעור של 0.4% ברבעון המקביל אשתקד.
- ירידה של 96 מיליון ש"ח בגין הכנסות ריבית על חובות בעייתיים שלא נרשמו בעבר. בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 נרשמו הכנסות בסך של 99 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-195 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.
- ירידה בהכנסות בסך של 96 מיליון ש"ח בגין הפסקת איחוד בנק מסד ובנק יב שנמכרו במהלך שנת 2008.

להלן תרומת מיגורי ההצמדה השונים לרווח מפעילות מימון:

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרץ					
2008			2009		
היקף הפעילות	תרומה לרווח כולל השפעת נגזרים	פער הריבית	היקף הפעילות	תרומה לרווח כולל השפעת נגזרים	פער הריבית
%	במיליוני ש"ח	%	%	במיליוני ש"ח	%
39.9	1,006	1.71	39.9	1,006	1.71
11.9	(747)	(5.09)	11.9	(747)	(5.09)
48.2	595	0.89	48.2	595	0.89
-	21	-	-	21	-
-	97	-	-	97	-
100	972	(0.11)	100	972	(0.11)

מטבע ישראלי
לא-צמוד
צמוד למדד
מטבע-חוץ (כולל צמוד למטבע-חוץ)
מכשירים פיננסיים נגזרים אחרים, נטו (שאינם ALM)
הכנסות (הוצאות) מימון אחרות, נטו
סך הכל

פער הריבית הכולל ברבעון הראשון של שנת 2009 הינו שלילי בשיעור של 0.11% בהשוואה לפער ריבית חיובי של 1.13% בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה נבעה בעיקר במיגזר הצמוד למדד בו חלה ירידה בפער הריבית שעמד על שיעור שלילי של 5.09% בהשוואה לשיעור שלילי של 1.43% בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה בפער הריבית הכולל ובפער ריבית במיגזר הצמוד למדד נובעת בעיקר מהשפעות מדידת הרווח והפסד במכשירים נגזרים על בסיס שווי הוגן לעומת מדידת התוצאות בפעילות הפיננסית המאזנית על בסיס צבירה, כאמור לעיל.

המיגזר השקלי הלא-צמוד - הרווח מפעילות מימון במיגזר השקלי הלא-צמוד ירד ב-64 מיליון ש"ח, והסתכם ב-1,006 מיליון ש"ח, בעיקר כתוצאה מירידה בפער הריבית, אשר נבעה מירידה בשיעור הריבית במשך וכן בשל גידול בהיקף הפעילות החוץ-מאזנית במכשירים פיננסיים נגזרים המתבצעת במרווחים נמוכים יותר מאשר הפעילות המאזנית. הירידה ברווח קוזה כתוצאה מעליה בהיקף הפעילות במיגזר הן בפעילות המאזנית והן הפעילות החוץ-מאזנית.

המיגזר השקלי הצמוד למדד - ההפסד מפעילות מימון במיגזר השקלי הצמוד למדד עלה ב-659 מיליון ש"ח, והסתכם בסך של 747 מיליון ש"ח. העלייה בהפסד נבעה בעיקר ממדידת הרווח והפסד במכשירים נגזרים המשמשים ברובם כגידור כלכלי, על בסיס שווי הוגן לעומת מדידת התוצאות בפעילות הפיננסית המאזנית על בסיס צבירה, שעיקרו נרשם במיגזר זה, כתוצאה מירידת הריבית במיגזר הצמוד למדד, כאמור לעיל, וכן מהירידה בהון הפיננסי המושקע במיגזר זה.

המיגזר הנקוב במטבע-חוץ וצמוד מטבע-חוץ - הרווח מפעילות מימון במיגזר זה עלה ב-279 מיליון ש"ח, והסתכם ב-595 מיליון ש"ח. יצוין כי בתוצאות הפעילות באופציות, בעיקר אופציות מטבע, אשר אינן נכללות בתוצאות המיגזר, נרשמו הוצאות בסך של 33 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 62 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, שהשפיע בחלקו על הגידול במיגזר זה.

מכשירים פיננסיים נגזרים אחרים, נטו - כולל את התוצאות, נטו, בפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים, אשר לא הוגדרו כפעילות גידור או ALM, בעיקר תוצאות פעילות נגזרי אשראי, תוצאות פעילות מכשירים נגזרים המשובצים בפקדונות מובנים, וכן פעילות באופציות מטבע וריבית. בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 נרשמה הכנסה נטו בסך של 21 מיליון ש"ח, לעומת הוצאה נטו בסך של 83 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה נבעה בעיקר מכך שברבעון המקביל אשתקד נרשמו הפסדים בסך של 184 מיליון ש"ח, בגין תיק נגזרות האשראי, לעומת הכנסה בסך של 8 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2009. העלייה קוזה כאמור מירידה של 95 מיליון ש"ח ברווחים בגין אופציות מטבע וריבית.

הכנסות (הוצאות) מימון אחרות - בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 נרשמו הכנסות נטו בסך של 97 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאה בסך של 3,227 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה בהכנסות נבעה מירידה בסך של 3,466 מיליון ש"ח בהפסדים בניירות-ערך מגובי נכסים. כמו-כן, חלה עלייה בסך של 90 מיליון ש"ח בהכנסות בגין אגרות-חוב, מאידך, חלה ירידה בסך של 96 מיליון ש"ח בגין הכנסות ריבית על חובות מסופקים שלא נזקפו לרווח והפסד בעבר.

להלן התפתחות התוצאות מפעילות מימון לפי מיגזרי פעילות עיקריים:

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרץ		
השינוי	2008	2009
%	במיליוני ש"ח	
(12.4)	485	425
(19.0)	353	286
(16.1)	254	213
220.8	53	170
173.9	218	597
(78.7)	(3,375)	(719)
	(2,012)	972
		סך הכל

העלייה בתוצאות מפעילות מימון בשלושת החודשים הראשונים של השנה מתבטאת בעיקר במיגזר ניהול פיננסי. הקיטון בהפסדים במיגזר זה נבע מהפסדים של שלוחות הבנק בחו"ל בניירות-ערך מגובי נכסים מסוג MBS ומכשירי CDO שנרשמו ברבעון המקביל אשתקד ונכללים בתוצאות מיגזר זה. כמו-כן, חלה עלייה בהכנסות על תיק נזרות אשראי ובהכנסות מאגרות-חוב. מאידך, חלה ירידה בהכנסות המיגזר בשל השפעות מדידת הרווח בנגזרים המשמשים ברובם כגידור כלכלי, על בסיס שווי הוגן לעומת מדידת התוצאות בפעילות הפיננסית המאזנית על בסיס צבירה.

הפרשה לחובות מסופקים נערכה בצורה שמרנית ובהתחשב בהערכות הסיכונים בתיק האשראי והסתכמה בשלושת

החודשים הראשונים של שנת 2009 ב-314 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-32 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הפרשה הספציפית לחובות מסופקים הסתכמה ב-270 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-72 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בהפרשות בתקופת הדיווח חל גידול והן הסתכמו ב-388 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-347 מיליון ש"ח ונבעו בעיקר מענף אנשים פרטיים. כמו-כן, תרמה לגידול בהפרשה הספציפית הירידה בהקטנת הפרשות וגביית חובות שנמחקו בשנים קודמות, אשר הסתכמו בכ-118 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-275 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה. הפרשה הנוספת לחובות מסופקים, המבוצעת בגין סיכונים שאינם מזוהים בתיקי חבויות הלקוחות, גדלה ב-44 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2009, בהשוואה לקיטון בתקופה המקבילה בסך של 40 מיליון ש"ח. עיקר הגידול (כ-35 מיליון ש"ח) נובע בסיווג של לווים גדולים מהשגחה מיוחדת לארגון חוב מחדש. יתרת הפרשה הנוספת לחובות מסופקים ליום 31 במרץ 2009 הסתכמה ב-418 מיליון ש"ח. יתרת הפרשה הכללית, שנקבעה על-פי הוראות המפקח על הבנקים, הסתכמה ביום 31 במרץ 2009 ב-679 מיליון ש"ח. סך הפרשה הכללית וההפרשה הנוספת לחובות מסופקים הסתכמה בסך של 1,097 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,053 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008. ראה ביאור 3 לתמצית הדוחות הכספיים בדבר מרכיבי הפרשה הספציפית וההפרשה הנוספת לחובות מסופקים.

להלן ההתפתחות הרבעונית של הפרשות לחובות מסופקים:

2008				2009	
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	
במיליוני ש"ח					
347	376	720	1,004	388	הפרשה ספציפית במהלך התקופה הקטנת הפרשה הספציפית וגביית חובות שנמחקו בעבר
(275)	(141)	(309)	(179)	(118)	שינוי בהפרשה ספציפית
72	235	411	825	270	שינוי בהפרשה הנוספת
(40)	17	60	(60)	44	סך הכל
32	252	471	765	314	שיעור הפרשה הספציפית מסך האשראי לציבור*:
0.66%	0.71%	1.34%	1.81%	0.70%	הפרשה ספציפית הקטנת הפרשה ספציפית וגביית חובות שנמחקו בעבר
(0.52%)	(0.27%)	(0.58%)	(0.32%)	(0.21%)	סך הכל
0.14%	0.44%	0.76%	1.49%	0.49%	

* על בסיס שנתי.

להלן התפתחות הפרשות לחובות מסופקים לפי מיגזרי פעילות עיקריים:

לשלושה חודשים שנתיים ביום 31 במרץ			
השינוי	2008	2009	
%	במיליוני ש"ח		
103.2	31	63	מיגזר משקי הבית
180.0	5	14	מיגזר הבנקאות הפרטית
41.2	34	48	מיגזר עסקים קטנים
(26.2)	42	31	המיגזר המסחרי
	(80)	158	המיגזר העסקי
881.3	32	314	סך הכל

הרווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים הסתכם בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 ב-658 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך 2,044 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 ב-1,162 מיליון ש"ח,

בהשוואה ל-1,284 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 9.5%.

הכנסות אלו הושפעו מתיקון חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981, בנושא עמלות הבנקים, שנכנס לתוקפו בחודש יולי 2008. ההשפעה האמורה הביאה לירידה בהכנסות בסך של כ-50 מיליון ש"ח לעומת הרבעון המקביל אשתקד.

לאור השינוי במבנה העמלות עם כניסתו לתוקף של חוק העמלות החדש, בחודש מרץ 2009 פורסם חוזר בנק ישראל בדבר "הגילוי על עמלות תפעוליות בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים".

החוזר מתייחס לאופן הסיווג וההצגה של עמלות תפעוליות בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים בהתאם לתעריפון החדש וקובע כי סיווג העמלות יתבסס על תחום הפעילות ששימש להפקתן. כך שעמלות הנובעות מפעילויות דומות במהותן יקובצו.

השינוי העיקרי בחוזר הוא בכך שעמלות מהפצת מוצרים פיננסיים, יוצגו בסעיף עמלות תפעוליות ולא בסעיף "הכנסות אחרות" כפי שהיה נהוג עד היום.

הבנק סיווג מחדש את מספרי ההשוואה לשנים קודמות והציגם בהתאם למתכונת החדשה הנדרשת בחוזר. סך ההכנסות מעמלות הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 ב-1,101 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,264 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 12.9%.

ההכנסות מפעילות בשוק ההון בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 קטנו בשיעור של 20.7% והסתכמו ב-334 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-421 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההכנסות מעמלות מפעילות בניירות-ערך הסתכמו ב-278 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-255 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 9.0%.

הכנסות מעמלות ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 ב-18 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-16 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

כתוצאה ממכירת קופות הגמל לא נרשמה הכנסה מדמי ניהול קופות-גמל ברבעון הנוכחי בהשוואה לסך של כ-83 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

הכנסות מעמלות הפצת מוצרים פיננסיים הסתכמו ב-38 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 67 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, ירידה הנובעת בעיקר כתוצאה מקיטון בהיקף המוצרים הפיננסיים ובעיקר קרנות נאמנות.

ההכנסות מכרטיסי אשראי ברבעון הראשון של שנת 2009 הסתכמו ב-344 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-345 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

בהשקעות במניות, נרשם רווח, נטו, בסך של 4 מיליון ש"ח, בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009, בהשוואה להפסד נטו בסך של 3 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההכנסות האחרות, הכוללות בעיקר רווחים מקופות פיצויים ושירותי מחשב שניתנים לחברות הבת הבנקאיות שנמכרו, הסתכמו ב-57 מיליון ש"ח בהשוואה ל-23 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 ב-1,940 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,268 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 14.5%.

הוצאות השכר בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 הסתכמו ב-1,122 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,463 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 23.3%. הירידה בהוצאות השכר נבעה כתוצאה מרישום הוצאות לפרשה מרצון ברבעון הראשון של שנת 2008 שהסתכמו בסך של 326 מיליון ש"ח ומרווחים שנרשמו ביעודות לפיצויים בהשוואה להפסד בתקופה המקבילה אשתקד. כמו-כן, תרם לירידה סך של כ-61 מיליון ש"ח בשל הפסקת איחוד בנק מסד ובנק י'הב.

הוצאות אחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו ב-341 מיליון ש"ח, בדומה להוצאה בתקופה המקבילה אשתקד. **ההוצאות האחרות** הסתכמו ב-477 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-462 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 3.2%, שנבע בעיקר מגידול בהוצאות עמלות המשלמות על פעילויות בתחום ניירות-ערך ובתחום כרטיסי אשראי, עקב גידול בהיקפי הפעילות, וקוזז על-ידי ירידה בהוצאות שיווק ופרסום וקיטון בהפרשות לתביעות. שיעור כיסוי ההוצאות התפעוליות והאחרות על-ידי ההכנסות התפעוליות והאחרות הגיע ל-59.9%, בהשוואה ל-56.6% בתקופה המקבילה אשתקד ול-57.1% בכל שנת 2008.

ההפסד מפעולות רגילות לפני מיסים הסתכמו ב-120 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך 3,028 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הטבת המס על הפסד מפעולות רגילות הסתכמה בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 בסך של 140 מיליון ש"ח, בהשוואה להטבת מס בסך של 952 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הטבת המס ברבעון הראשון של שנת 2009 הושפעה מהשלכות הפיחות בשקל ביחס למטבעות הזרים על השקעות בחברות מאוחדות בחו"ל, שאינן נכללות בבסיס המס. ההטבה קוזזה מהפרשה נוספת לחובות מסופקים והוצאות לא מוכרות שאינן נכללות בבסיס המס.

הרווח הנקי (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 ברווח נקי בסך של 20 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 2,076 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

החלק בתוצאות מפעולות רגילות של חברות כלולות, נטו לאחר מיסים, הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 בסך של 3 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

חלקם של בעלי-חניות חיצוניים בתוצאות נטו של חברות מאוחדות הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 בסך של 2 מיליון ש"ח, בהשוואה לחלקם בהפסד שהסתכמו ב-64 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד שעינקו נבע מתרומה שלילית בשקלים של בנק פוזיטיף, זאת כתוצאה מתיסוף משמעותי של השקל מול הלירה התורכית.

הרווח (הפסד) הנקי מפעולות רגילות הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 ברווח נקי בסך של 21 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 2,005 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח, נטו, מפעולות בלתי-רגילות, לאחר מיסים, הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 ב-21 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-438 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח ברבעון הראשון של שנת 2008 נבע בעיקר מרווח ממכירת זכויות לניהול קופות-גמל בסך של 443 מיליון ש"ח.

הרווח הנקי של קבוצת הבנק הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 בסך של 42 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 1,567 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי למניה הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 בסך של 0.03 ש"ח, בהשוואה להפסד של 1.24 ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן פרטים על התשואה להון העצמי במונחים שנתיים בפריסה רבעונית (באחוזים):

2008				2009	
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	
					תשואת הרווח (ההפסד) הנקי
(36.8)	12.6	8.3	(7.9)	0.4	מפעולות רגילות
(29.8)	13.8	9.6	(7.3)	0.9	תשואת הרווח (ההפסד) הנקי

התפתחות סעיפי המאזן

המאזן המאוחד הסתכם ב-305.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-306.8 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008.

להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים:

השינוי	31.12.08	31.3.09	
%	במיליוני ש"ח		
(0.6)	(1,691)	306,847	305,156 סך הכל מאזן
(0.6)	(1,241)	222,100	220,859 אשראי לציבור
6.4	2,489	38,590	41,079 מזומנים ופקדונות בבנקים
3.5	930	26,657	27,587 ניירות-ערך
2.4	5,489	226,953	232,442 פקדונות הציבור
(8.9)	(1,851)	20,818	18,967 אגרות-חוב וכתבי התחייבויות נדחים
1.0	191	18,795	18,986 הון עצמי

פעילות חוץ-מאזנית

להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ-מאזניים עיקריים:

השינוי	31.12.08	31.3.09	
%	במיליוני ש"ח		
			א. מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים למעט נגזרים:
(8.3)	1,636	1,501	אשראי תעודות
9.7	31,943	35,038	ערביות והתחייבויות אחרות
12.6	*28,995	32,657	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
			מסגרות חו"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה
(1.1)	69,374	68,645	שלא נוצלו
			התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן
0.4	31,619	31,749	והתחייבויות להוצאת ערביות
			ב. מכשירים נגזרים (סכומי ערך נקוב):
5.3	204,485	215,349	חוזי ריבית
(1.4)	185,987	183,450	חוזי מטבע
4.8	21,756	22,790	חוזים בגין מניות
(72.2)	17,684	4,911	חוזי סחורות ושירותים (כולל נגזרי אשראי)
(0.8)	429,912	426,500	סך הכל ערך נקוב נגזרים

* הוצג מחדש.

נכסי לקוחות - פעילות חוץ-מאזנית

להלן התפתחות ביתרות החזקת הנכסים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שירותי ניהול תפעולי ו/או משמורת:

השינוי	31.12.08	31.3.09	
%	במיליוני ש"ח		
9.9	450,797	495,351	בתיקי ניירות-ערך ⁽¹⁾⁽²⁾
8.5	30,633	33,224	בקרנות נאמנות
8.5	60,999	66,203	סך הנכסים של קופות-גמל המקבלות שירותי תפעול
9.7	542,429	594,778	סך הכל

(1) לרבות יתרות ניירות-ערך של קופות-גמל וקרנות נאמנות לנביהם מעניקה קבוצת הבנק שירותי תפעול.
 (2) לא כולל קרנות נאמנות המוחזקות על-ידי לקוחות הבנק.

האשראי לציבור ליום 31 במרץ 2009 הסתכם ב-220.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-222.1 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008, קיטון בשיעור של 0.6%. השינוי מוסבר בצמיחה השלילית במשק ברבעון הראשון של השנה, הירידה בפעילות המשק מפחיתה את צרכי האשראי, בעיקר של חברות עסקיות. יצוין כי הפיחות בשער השקל ביחס למרבית מטבעות החוץ קיזז את הירידה ביתרות האשראי לציבור בשיעור של כ-2.1%.
 לפרטים בדבר השינויים באשראי לציבור לפי מיגזרי פעילות - ראה בפרק "תוצאות פעולות מיגזרי הפעילות של קבוצת הבנק".

סיכון האשראי הכולל לציבור ליום 31 במרץ 2009 הסתכם בכ-403.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-403.2 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008, גידול בשיעור של 0.1%. בענף אנשים פרטיים חלה עלייה בסך של כ-1.9 מיליארד ש"ח. כמו-כן, חלה עלייה בענף שירותים עסקיים אחרים בסך של כ-1.6 מיליארד ש"ח וכן עלייה בענף התעשייה בסך של כ-1.3 מיליארד ש"ח. עלייה זו קוזה על-ידי ירידה בענף המסחר בסך של כ-2.3 מיליארד ש"ח ומירידה בענף שירותים פיננסיים בסך של כ-2.0 מיליארד ש"ח כאשר מתוכה ירידה של כ-1.5 מיליארד ש"ח בסיכון האשראי המאזני בגין פעילות לווים בישראל, בשל ירידה ביתרות שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים, בעיקר בגין ניכוי סכומים הניתנים לקיזוז.

להלן התפתחות סיכון האשראי הכולל* לציבור לפי ענפי משק עיקריים:

ענף המשק	31 בדצמבר 2008**			31 במרץ 2009	
	שיעור השינוי	שיעור מסך הכל	סיכון אשראי כולל לציבור	שיעור מסך הכל	סיכון אשראי כולל לציבור
	%	%	במיליוני ש"ח	%	במיליוני ש"ח
חקלאות	(3.4)	0.5	1,980	0.5	1,913
תעשייה	2.7	12.1	48,795	12.4	50,118
בינוי ונדל"ן	(0.7)	16.2	65,505	16.1	65,035
חשמל ומים	(5.6)	1.9	7,597	1.8	7,175
מסחר	(9.7)	5.9	23,761	5.3	21,453
בתי-מלון, שירותי הארחה ואוכל	4.2	2.5	10,139	2.6	10,560
תחבורה ואחסנה	2.0	2.4	9,584	2.4	9,776
תקשורת ושירותי מחשב	1.9	2.0	7,871	2.0	8,024
שירותים פיננסיים	(3.2)	15.2	61,344	14.7	59,374
שירותים עסקיים אחרים	9.2	4.3	17,359	4.7	18,961
שירותים ציבוריים וקהילתיים	(0.9)	2.4	9,829	2.4	9,737
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	(0.0)	8.1	32,743	8.1	32,736
אנשים פרטיים - אחר	1.7	26.5	106,646	27.0	108,509
סך הכל	0.1	100.0	403,153	100.0	403,371

* לרבות סיכון אשראי חוץ-מאזני, השקעות באגרות-חוב של הציבור, נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים שבוצעו כנגד הציבור וניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ובוצעו כנגד הציבור.
 ** הוצג מחדש - סיכון האשראי החוץ-מאזני הוצג מחדש כתוצאה מתיקון יתרות מסגרות כרטיסי אשראי.

להלן פירוט יתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק ליום 31 במרץ 2009:

ענף המשק	מספר לוויים	אשראי	
		אשראי מאזני	אשראי חוץ-מאזני
תעשייה	3	2,795	5,204
בינוי ונדל"ן	3	3,594	678
חשמל ומים	1	677	1,181
מסחר	1	1,377	596
תחבורה ואחסנה	1	1,569	488
תקשורת ושירותי מחשב	1	1,626	-
שירותים פיננסיים	5	2,760	5,878
סך הכל	15	14,398	14,025

אשראי ללווים בעייתיים

כתוצאה מהמשבר הפיננסי בעולם וההרעה במצב המשק, חל גידול משמעותי בהיקף הלווים הבעייתיים החל מהרבעון השלישי של שנת 2008.

להלן התפתחות החבויות הבעייתיות⁽¹⁾ לפי הסיווגים שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים:

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרץ		
	2008	2009	
	במיליוני ש"ח		
			חובות בעייתיים
4,140	3,454	4,145	שאינם נושאים הכנסה
829	1,155	540	שאורגנו מחדש ⁽²⁾
1,884	678	2,084	המיועדים לארגון מחדש ⁽³⁾
702	714	875	בפיגור זמני
6,120	5,950	7,134	בהשגחה מיוחדת ⁽⁴⁾
13,675	11,951	14,778	סך הכל אשראי מאזני ללווים בעייתיים ⁽¹⁾
2,040	1,448	2,233	סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין לווים בעייתיים ⁽⁵⁾
358	195	363	אגרות-חוב
12	15	13	נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים
57	-	171	פקדונות בבנקים זרים
16,142	13,609	17,558	סך הכל חבויות בעייתיות ⁽¹⁾
207	500	237	נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו
457	495	457	(א) מזה: אשראי לדיוור, שבנינו קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור
3,919	3,741	4,097	(ב) מזה: חובות בגינם קיימת הפרשה ספציפית ⁽⁴⁾

- (1) לא כולל חבויות המכוסות על-ידי ביטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (2) אשראי שאורגן מחדש במהלך השנה השוטפת, וכן אשראי שאורגן מחדש בשנים קודמות עם ויתור על הכנסות.
- (3) אשראי ללווים, אשר לגבי קיימת החלטה על ארגון מחדש, אך הארגון מחדש טרם בוצע בפועל.
- (4) למעט אשראי לדיוור שבנינו קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור.
- (5) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, למעט בגין ערבויות שנתן לווה להבטחת חבות של צד שלישי.

מזומנים ופקדונות בבנקים הסתכמו ב-41.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-38.6 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008, גידול בשיעור של 6.4%.

פקדונות בבנקים מרכזיים מסתכמים ב-28.5 מיליארד ש"ח, מתוכם 12.2 מיליארד ש"ח בבנק ישראל בהשוואה ל-29.9 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008. הגידול בפקדונות בבנקים מרכזיים בחו"ל נובע מגידול בהפקדות בפרדל זרוב בנק בסך של 8.4 מיליארד ש"ח בהשוואה לסוף שנת 2008. יתרת הפקדונות בפרדל זרוב בנק לסוף הרבעון הראשון של שנת 2009 מסתכמת בסך של 13.6 מיליארד ש"ח.

להלן פירוט יתרת המזומנים והפקדונות בבנקים:

שינוי	31.12.08		
	%	31.3.09	
	במיליוני ש"ח		
(3.6)	2,014	1,941	מזומנים
(48.4)	23,656	12,218	פקדונות בבנק ישראל
159.3	6,262	16,237	פקדונות בבנקים מרכזיים בחו"ל
136.2	*293	692	פקדונות בבנקים בישראל
57.0	*6,365	9,991	פקדונות בבנקים בחו"ל
6.4	38,590	41,079	סך הכל

* סווג מחדש.

ניירות הערך הסתכמו ב-27.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-26.7 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008, גידול בשיעור של 3.5%. השינוי נובע בעיקרו מגידול באגרות-חוב ממשלתיות לא צמודות בסך של 1.2 מיליארד ש"ח, מגידול באגרות-חוב ממשלתיות בסניפי חו"ל בסך של 0.5 מיליארד ש"ח ומגידול בתיק הזמין בבנק הפועלים שוויון בסך של 0.7 מיליארד ש"ח. גידול זה קוזז בקיטון בתיק לפדיון בבנק הפועלים שוויון בסך של 1.5 מיליארד ש"ח.

להלן סיווג ניירות הערך של קבוצת הבנק:

ליום 31 במרץ 2009					
הערך במאזן	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן במיליוני ש"ח	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת	
719	756	(12)	49	719	אגרות-חוב
					מוחזקות לפדיון
22,125	22,125	(459)	459	22,125	זמינות למכירה
2,545	2,545	*(1)	*35	2,511	למסחר
25,389	25,426	(472)	543	25,355	
					מניות
2,176	2,176	(68)	279	1,965	זמינות למכירה
22	22	*(2)	*2	22	למסחר
2,198	2,198	(70)	281	1,987	
27,587	27,624	(542)	824	27,342	סך כל ניירות הערך

ליום 31 בדצמבר 2008					
הערך במאזן	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן במיליוני ש"ח	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת	
					אגרות-חוב
2,045	2,033	(12)	-	2,045	מוחזקות לפדיון
21,069	21,069	(483)	361	21,191	זמינות למכירה
1,710	1,710	*(3)	*22	1,691	למסחר
24,824	24,812	(498)	383	24,927	
					מניות וקרנות נאמנות
1,813	1,813	(38)	207	1,644	זמינות למכירה
20	20	*(1)	*-	21	למסחר
1,833	1,833	(39)	207	1,665	
26,657	26,645	(537)	590	26,592	סך כל ניירות הערך

* נקפו לדוח רווח והפסד.

להלן פרטים ליום 31 במרץ 2009 על ההפסד מהתאמות לשווי הוגן שטרם מומש בגין ניירות-ערך בתיק הזמין למכירה:

בגין אגרות-חוב:

משך זמן ירידת הערך מאז תחילת הירידה					שיעור הירידה
סך הכל	מעל 12 חודשים	9-12 חודשים	6-9 חודשים	עד 6 חודשים	
					עד 20%
299	168	27	5	99	20%-30%
29	29	-	-	-	סך הכל
328	197	27	5	99	

בגין ניירות-ערך מגובי נכסים:

משך זמן ירידת הערך מאז תחילת הירידה					שיעור הירידה
סך הכל	מעל 12 חודשים	9-12 חודשים	6-9 חודשים	עד 6 חודשים	
					עד 20%
72	32	-	40	-	20%-30%
31	31	-	-	-	30%-40%
28	28	-	-	-	סך הכל
131	91	-	40	-	

בגין מניות:

משך זמן ירידת הערך מאז תחילת הירידה					שיעור הירידה
סך הכל	מעל 12 חודשים	9-12 חודשים	6-9 חודשים	עד 6 חודשים	
					עד 20%
61	-	-	-	61	20%-30%
7	-	-	-	7	סך הכל
68	-	-	-	68	

להלן פירוט המקורות לציטוט המחירים המשמשים לקביעת השווי ההוגן של אגרות החוב:

ליום 31 במרץ 2009				אגרות-חוב ממשלתיות
סך הכל	מחיר מצד נגדי לעסקה**	מחיר אינדיקטיבי*	נסחר בבורסות	
18,068	-	-	18,068	אגרות-חוב בנקים ומוסדות פיננסיים
4,426	5	4,366	55	אגרות-חוב תאגידיים שאינם מוסדות פיננסיים
1,865	166	1,580	119	ואינם מגובי נכסים
1,030	494	536	-	אגרות-חוב מגובי נכסים
25,389	665	6,482	18,242	סך הכל

* מחיר אינדיקטיבי - אינדיקציה הנקבעת על-ידי הבנק ואשר מבוססת בדרך כלל על ציטוטי מחיר המתקבלים מגוף, או גופים חיצוניים, אשר התמחותם בכך.
 ** מחיר מצד נגדי לעסקה - ציטוט מחיר המתקבל מהגורם מולו בוצעה העסקה.

השקעות באגרות-חוב ומלוות

להלן פרטים נוספים על השקעת קבוצת הבנק באגרות-חוב ומלוות ליום 31 במרץ 2009 (במיליוני ש"ח):

סך הכל הערך במאזן	הערך במאזן	
		אגרות-חוב ממשלתיות:
	15,428	ממשלת ישראל
	1,012	ממשלת ארה"ב
	1,411	ממשלות מדינות מפותחות
	217	ממשלות מדינות מתפתחות
18,068		
		אגרות-חוב של בנקים ומוסדות פיננסיים:
344		בנקים ארה"ב
		בנקים מדינות מפותחות אחרות
	326	צרפת
	309	איטליה
	254	גרמניה
	253	אוסטריה
	217	שוויץ
	166	בריטניה
	138	הולנד
	129	קוריאה
	456	אחר*
2,248		
		בנקים ארצות מתפתחות
	83	רוסיה
	20	אחר
103		
		מוסדות כספיים (שאינם בנקים)
	747	ארה"ב**
	643	ישראל
	213	בריטניה
	128	אחר
1,731		
4,426		

* כולל 8 מדינות, שהיתרה הגבוהה ביותר היא כ-83 מיליון ש"ח.
** כולל 7 מנפיקים, כשהיתרה הגבוהה ביותר של מנפיק אחד היא בסך של כ-377 מיליון ש"ח.

אגרות-חוב של תאגידים, שאינם בנקים ומוסדות פיננסיים, ואינם מגובי נכסים (פילוח לפי ענפי חשק):

סך הכל הערך במאזן	הערך במאזן	
	409	תעשייה
	55	פעילויות בנדל"ן
	563	חשמל ומים
	575	מסחר
	2	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
	53	תחבורה
	69	תקשורת ושירותי מחשב
	116	שירותים פיננסיים
	23	שירותים ציבוריים
1,865		
		אגרות-חוב מגובות נכסים:
324		ניירות-ערך מגובי משכנתאות (MBS)
		ניירות-ערך מגובי נכסים (ABS) אחרים:
	347	אשראי שאינם לאנשים פרטיים
	359	Collateralized Debt Obligations (CDO)
706		
1,030		סך הכל ניירות-ערך מגובי נכסים
25,389		סך הכל אגרות-חוב ומלוות

השקעות במניות

ההשקעה במניות מסתכמת ליום 31 במרץ 2009 בסך של 2,198 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,833 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008.

הגידול ביתרות נובע בעיקר מהכללה לראשונה של מניות כלל החזקות עסקי ביטוח, שנכללו עד ליום 31 בדצמבר 2008 במסגרת השקעות בחברות כלולות.

לשם קבלת אישור ליעוץ פנסיוני, היה על הבנק בין היתר, להקטין את החזקתו בכלל החזקות לשיעור של 10%. בחודש ינואר 2009 מכר הבנק 0.11% מהון המניות של כלל החזקות והחזקתו סמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים עומדת על 9.95% מהון החברה. מאותו מועד אין לבנק ייצוג בדירקטוריון החברה.

להלן פרטים על ההשקעות העיקריות במניות הרשומות בסעיף ניירות-ערך (תיק הזמין למכירה) ליום 31 במרץ 2009:

חלק הבנק בהון המקנה זכות לקבלת רווחים	עלות ההשקעה	שווי השוק	
%	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
9.95	209	152	כלל החזקות עסקי ביטוח ⁽¹⁾⁽²⁾
5.47	729	940	בזק - החברה הישראלית לתקשורת בע"מ ⁽³⁾

- (1) שווי השוק בסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים היה 260 מיליון ש"ח.
- (2) לא כולל כתבי התחייבות נדחים בסך של 202 מיליון ש"ח.
- (3) על-פי הוראת המפקח על הבנקים, כולל הבנק את חלקו באשראי, שניתן על-ידי קונסורציום של בנקים, והאמור להיפרע ממימוש מניות סחירות בבורסה על-ידי כונס נכסים, בסעיף ניירות-ערך זמינים למכירה. החל ממועד זה, הטיפול החשבונאי ביתרת האשראי הניל מתבצע על-פי הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, המתייחסות לניירות-ערך זמינים למכירה, ניירות הערך מוצגים על-פי הנמוך מבין שוויים ההוגן לבין יתרת האשראי.

פעילות קבוצת הבנק בניירות-ערך מגובי נכסים

להלן נתונים על החזקות קבוצת הבנק בניירות-ערך מגובי נכסים ליום 31 במרץ 2009:

עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו*	הפסדים שטרם מומשו*	שווי הוגן וערך במאזן	ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני**	
					במיליוני ש"ח
					ניירות-ערך מגובי משכנתאות (MBS)
351	4	(31)	324	82	
ניירות-ערך מגובי נכסים (ABS):					
388	-	(41)	347	30	אשראי שאינו לאנשים פרטיים
Collateralized Debt Obligations (CDO)					
415	3	(59)	359	2	סך הכל ניירות-ערך מגובי נכסים (ABS)
803	3	(100)	706	32	סך הכל
1,154	7	(131)	1,030	114	

* מקפו לדוח על השינויים בהון העצמי.

** מקפו כהפסד בדוח רווח והפסד לתקופה ינואר-מרץ 2009 (אינו כולל יתרות בגין ניירות-ערך שנמכרו).

להלן נתונים על החזקות קבוצת הבנק בניירות-ערך מגובי נכסים ליום 31 בדצמבר 2008:

עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו*	הפסדים שטרם מומשו*	שווי הוגן וערך במאזן	ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני**	
					במיליוני ש"ח
					ניירות-ערך מגובי משכנתאות (MBS)
413	2	(40)	375	197	
ניירות-ערך מגובי נכסים (ABS):					
376	-	(34)	342	85	אשראי שאינו לאנשים פרטיים
Structured Investment Vehicles (SIV)					
-	-	-	-	367	Collateralized Debt Obligations (CDO)
563	-	(84)	479	74	סך הכל ניירות-ערך מגובי נכסים (ABS)
939	-	(118)	821	526	סך הכל
1,352	2	(158)	1,196	723	

* מקפו לדוח על השינויים בהון העצמי.

** מקפו כהפסד בדוח רווח והפסד בשנת 2008 (אינו כולל יתרות בגין ניירות-ערך שנמכרו).

להלן פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים את הבנק לשם קביעת השווי ההוגן של ניירות הערך מגובי הנכסים:

סך הכל	מחיר מצד נגדי לעסקה**	מחיר אינדיקטיבי*		סוג
	במיליוני ש"ח			
324	45	279	שווי הוגן	MBS
351	45	306	עלות מופחתת	
359	359	-	שווי הוגן	CDO
415	415	-	עלות מופחתת	
347	90	257	שווי הוגן	ABS אחרים
388	90	298	עלות מופחתת	

* מחיר אינדיקטיבי - אינדיקציה הנקבעת על-ידי הבנק ואשר מבוססת בדרך כלל על ציטוטי מחיר המתקבלים מגוף, או גופים חיצוניים, אשר התמחותם בכך.

** מחיר מצד נגדי לעסקה - ציטוט מחיר המתקבל מהגורם מולו בוצעה העסקה.

ניירות-ערך מסוג MBS:

השקעת הבנק בניירות-ערך מגובי נכסים מסוג MBS הינה באמצעות הסניף בלונדון ובנק הפועלים לוקסמבורג. יתרת השווי ההוגן של השקעות קבוצת הבנק ב-MBS ליום 31 במרץ 2009 מסתכמת ב-324 מיליון ש"ח (77 מיליון דולר), בהשוואה ל-375 מיליון ש"ח (99 מיליון דולר) בסוף שנת 2008.

חשיפת ניירות-ערך אלה הינה לנכסים באירופה בלבד (בריטניה, אירלנד, הולנד וגרמניה). דירוג האשראי של ניירות-ערך אלה מלבד ארבעה ניירות-ערך, לגביהם הורד הדירוג במהלך הרבעון הראשון של שנת 2009, דירוג האשראי שלהם המבוצע על-ידי סוכנויות הדירוג השונות נותר ללא שינוי במהלך הרבעון. בחלק מניירות הערך חל שינוי לא משמעותי לרעה בפרמטרים האחרים (כגון, כמות פיגורים ממוצעת, שיעורי LTV וכו').

ברבעון הראשון של שנת 2009 נרשמה הפרשה לירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני כנגד ניירות-ערך מסוג MBS בסך של כ-82 מיליון ש"ח (כ-20 מיליון דולר) שנזקפה כהפסד לדוח רווח והפסד. ירידת-ערך שאינה בעלת אופי אחר מזמני נטו בסך של 27 מיליון ש"ח נזקפה להון העצמי.

חישוב השווי ההוגן של ה-MBS, בסניף הבנק בלונדון:

חברת MarkIT העוסקת במתן ציטוטי מחיר הינה המקור הראשי לציטוטי מחיר עבור ניירות הערך המוחזקים על-ידי הסניף בלונדון. כמו-כן, מתקבלים ציטוטי מחיר עבור נייר-ערך מהצד הנגדי לעסקה (Counterparty).

חברת MarkIT הינה החברה המובילה והמקובלת ביותר בתעשייה בבריטניה, החברה מפיקה ציטוטי מחירים על-ידי פניה ל-29 בנקים להשקעות בסוף כל יום עסקים והפקת מחירים במודל המנפה מחירי עסקות שאינם סבירים ובתום התהליך - ציטוט מחיר לכל נייר-ערך.

במקרים בהם MarkIT אינה מצטטת במועד מסוים מחיר לנייר-ערך אזי הסניף משתמש בציטוט מחיר המתקבל מהצד הנגדי לעסקה.

ניירות-ערך מגובי נכסים אחרים (אשראי שאינו לאנשים פרטיים) - ABS:

הבנק השקיע, בעיקר באמצעות סניפיו בניו יורק ובלונדון, בעסקאות ABS בהם הנכסים המגובים הינם מגוונים וכוללים בין השאר הלוואות למוסדות דת, הלוואות למתקני תיירות ובתי מלון, הלוואות לבתי אבות, הלוואות לפאבים, וכן מתכות יקרות (זהב, כסף, פלטינה וכו').

יתרת השווי ההוגן של ניירות-ערך אלה ליום 31 במרץ 2009 מסתכמת ב-347 מיליון ש"ח (כ-83 מיליון דולר). כ-230 מיליון ש"ח מסכום זה נובע מניירות-ערך שקיבל הבנק עם סגירת גוף האיגוח ונוס. הבנק קובע את השווי ההוגן של ניירות-ערך מסוג ABS בהתבסס על מחיר המתקבל מחברת MarkIT ו/או מהצד הנגדי לעסקה (Counterparty).

ברבעון הראשון של שנת 2009 נרשמה הפרשה לירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני כנגד ניירות הערך מגובי הנכסים האחרים בסך של כ-30 מיליון ש"ח (כ-7 מיליון דולר) שנזקפה כהפסד לדוח רווח והפסד. יתרת ההפסדים שטרם מומשו ונזקפו להון העצמי לסוף מרץ 2009 הסתכמה ב-41 מיליון ש"ח.

ניירות-ערך מסוג CDO (Collateralized Debt Obligation):

CDO הינו גוף השקעה המשקיע בנכסי חוב נושאי ריבית קבועה על-ידי גיוס התחייבויות המחולקות לרבדים. הבנק מחזיק, בסניפי ניו יורק ולונדון ובחברה הבת בלוקסמבורג, בתיק CDO מסוג Square CDO - איגוח של CDO שונים ואג"ח מגובי נכסים שעלותו המופחתת כ-415 מיליון ש"ח (99 מיליון דולר) וששווי ההוגן מסתכם ב-359 מיליון ש"ח (86 מיליון דולר).

כ-14% מהנכסים המגובים מקורם ב-MBS למיניהם, 12% אשראי צרכני וליסינג, 18% מוסדות פיננסיים וביטוח (כולל מבטחי אשראי Monolines).

57% מהיקף התיק המושקע בניירות-ערך אלה חשוף לארה"ב והיתרה בשיעור 43% חשופה לאירופה. 68% מהיקף התיק המושקע בניירות-ערך אלה מדורגים AAA, 2% מדורגים AA, 10% מדורגים A והיתרה בשיעור 20% -BBB.

98% מניירות הערך מסוג CDO עומדים לפירעון בשנת 2009 ויתרתם בשנת 2010. הבנק קובע את השווי ההוגן של ניירות-ערך מסוג CDO בהתבסס על מחיר המתקבל מהצד הנגדי לעסקה (Counterparty).

ברבעון הראשון של שנת 2009 נרשמה הפרשה לירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני כנגד ניירות-ערך מסוג CDO בסך של כ-2 מיליון ש"ח שנזקפה כהפסד בדוח רווח והפסד. יתרת ההפסדים שטרם מומשו ונזקפו להון העצמי לסוף מרץ 2009 הסתכמו ב-59 מיליון ש"ח ומיוחסים ל-CDO בעלי דירוג אשראי גבוה ותקופה לפירעון קצרה משנה.

עסקות חוץ-מאזניות בעלות מאפיינים דומים ל-CDO:

לבנק השקעות בעסקות מסוג Unfunded CDO או Synthetic CDO.

עסקות אלו הינן עסקות בהן העברת הסיכון מבוצעת באמצעות נגזרי אשראי, ללא רכישת ה-CDO עצמו. בהתאם לכך, עסקות אלו מטופלות כנגזרים, כשהשינוי בשווי ההוגן נזקף לרווח והפסד. הבנק קובע את השווי ההוגן של נגזרות האשראי מסוג Unfunded CDO בהתבסס על מחיר המתקבל מהצד הנגדי לעסקה (Counterparty).

ליום 31 במרץ 2009, סך הערך הנקוב בעסקות אלו עומד על 689 מיליון ש"ח (165 מיליון דולר). שווי ההוגן הינו שלילי בסך של 220 מיליון ש"ח (53 מיליון דולר), בהשוואה לסוף דצמבר 2008, סך הערך הנקוב בעסקות אלו עמד על 639 מיליון ש"ח (168 מיליון דולר). שווי ההוגן היה שלילי בסך של 223 מיליון ש"ח (59 מיליון דולר).

ברבעון הראשון של שנת 2009 נזקפו לדוח רווח והפסד רווחים בסך של 21 מיליון ש"ח (5 מיליון דולר) שנבעו מעליות בשווי ההוגן של עסקות אלו.

היקף הפקדונות הסתכם ב-240.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-236.8 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008.

פקדונות אלה כוללים את פקדונות הציבור, פקדונות הממשלה ופקדונות מבנק ישראל ומבנקים אחרים. **פקדונות הציבור** הסתכמו ב-232.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-227.0 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008, גידול בשיעור של 2.4%. עיקר הגידול נובע מגידול בפקדונות כתוצאה מהשפעת הפיחות בשער החליפין של השקל ביחס למרבית מטבעות החוץ בסך של 6.9 מיליארד ש"ח, מגידול בפקדונות בשלוחות בחו"ל בסך של 1.9 מיליארד ש"ח. מנגד, גידול זה קוזז מקיטון בפקדונות הציבור בישראל בסך של 1.5 מיליארד ש"ח ומפירעון פקדונות מסוג Callable CDs בסך של כ-1.9 מיליארד ש"ח.

פקדונות מבנקים הסתכמו ב-6.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-8.2 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008, קיטון בשיעור של 20.7%.

אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים הסתכמו ב-19.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-20.8 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008. עיקר הירידה נבעה מפירעון נטו של אגרות-חוב שהונפקו על-ידי חברת הבת, פועלים אינטרנשיונל, בסך של 1.1 מיליארד ש"ח ומפירעון בישראל של כתבי התחייבות נדחים בסך של 0.4 מיליארד ש"ח.

ההון העצמי הסתכם ב-19.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-18.8 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008.

יחס ההון העצמי למאזן הגיע לשיעור של 6.2%, בדומה ליחס ההון בסוף שנת 2008.

יחס ההון לרכיבי סיכון הגיע לשיעור של 11.27%, בהשוואה ל-10.92% בסוף שנת 2008.

יחס ההון הראשוני (TIER1) לרכיבי סיכון הגיע לשיעור של 7.55%, בהשוואה ל-7.44% בסוף שנת 2008. ההון הראשוני כולל שטרי-הון נדחים בסך של 1,881 מיליון ש"ח, שאושרו על-ידי המפקח על הבנקים כ"מכשירי הון מורכבים", שתרומתם הינה כ-0.7% ליחס ההון הראשוני.

יחס ההון המשני (TIER2) לרכיבי סיכון הגיע לשיעור של 3.73%, בהשוואה ל-3.49% בסוף שנת 2008. ההון המשני כולל הון משני עליון (שטרי הון נדחים והפרשה כללית לחובות מסופקים), שיתרתו ליום 31 במרץ 2009 הסתכמה ב-1,463 מיליון ש"ח, ותרומתו ליחס ההון הכולל הינה 0.53%.

בעקבות הורדת סוכנויות הדירוג בארץ את דירוג האשראי של חברת ביטוח המשכנתאות EMI, שוקללו נכסים בערבות EMI בסך של 325 מיליון ש"ח במקדם של 100%, במקום 50% כפי שהיה עד הורדת הדירוג. השלכות השינוי על יחס ההון מגיע ל-0.01%.

לעניין ההצגה מחדש של יחס ההון ראה ביאור 4 לתמצית הדוחות הכספיים.

להלן השינויים העיקריים בהון הכולל לצורך חישוב יחס ההון לרכיבי סיכון בתקופה ינואר-מרץ 2009: במהלך שלושת החודשים הראשונים של השנה גייס הבנק כתבי התחייבות המהווים הון משני בסך של 828 מיליון ש"ח.

גידול זה קוזז מהפסקת הכללתם של כתבי התחייבות נדחים כחלק מההון המשני בסך של 278 מיליון ש"ח. בחודשים אפריל-דצמבר 2009 יחדל חלק מכתבי ההתחייבות הנדחים בסך של כ-700 מיליון ש"ח, המהווים הון משני לצורך חישוב יחס ההון לרכיבי סיכון, להיחשב כהון משני, וזאת בהתאם לכללים שנקבעו על-ידי המפקח על הבנקים בכל הקשור בהכרה בכתבי התחייבות מסוג זה כהון משני של תאגידים בנקאיים.

בחודש מאי 2008 דירקטוריון הבנק חזר ואישר את החלטותיו להתקדם במיתווה שיביא את הבנק ליחס הון לרכיבי סיכון בשיעור של 11% בסוף שנת 2008 וליחס הון של 12% בסוף שנת 2009.

הדירקטוריון בחן את האפשרויות השונות הנתונות בפניו, בהתאם לתוכניות העבודה של הבנק, להגדיל את ההון של הבנק על רכיביו השונים, בין בדרך של הנפקת הון ראשוני, הון ראשוני מורכב (היברידי) והון משני. יצוין, כי האמור לעיל בדבר יעדי הגדלת יחס ההון והדרכים להשגתם הינן בגדר "מידע צופה פני עתיד" והגשמתו תלויה הן בגורמים חיצוניים כמו מצב שוק ההון, התנאים הכלכליים בארץ ובחו"ל והן בתוכניות העסקיות של הבנק. לפיכך, קיימת אפשרות שהבנק לא יוכל לעמוד ביעדים אלה.

לקראת סוף שנת 2008 יצא משרד האוצר ביוזמה לסייע לתאגידים הבנקאיים להגדיל את הונם ולעודד אותם להרחיב את היצע האשראי לפעילות בישראל, על רקע המשבר הכלכלי העולמי; וזאת, בדרך של מתן ערבות מדינה לכתבי התחייבות נדחים של התאגידים הבנקאיים, אשר מוכרים על-ידי המפקח על הבנקים כחלק מההון המשני העליון שלהם. הסכום הכולל של כתבי התחייבות שבגינם הציע משרד האוצר להעניק ערבות מדינה לכלל התאגידים הבנקאיים בישראל עמד על 6.5 מיליארד ש"ח; כאשר לבנק הוצע לקבל ערבויות בסכום של 1.912 מיליארד ש"ח, מתוך סכום זה.

משרד האוצר הודיע לתאגידים הבנקאיים, כי כל תאגיד בנקאי שעשוי לבקש בעתיד לעשות שימוש בהצעה לקבל ערבות מדינה כאמור, נדרש להודיע על כך עד ליום 1 במרץ 2009.

על-פי החלטת הדירקטוריון של הבנק מיום 25 בפברואר 2009, הודיע הבנק למשרד האוצר על החלטתו לקבל את ההצעה, שלפיה יוכל לעשות בעתיד שימוש בערבות המדינה. יובהר, כי אין בהודעה זו כשלעצמה כדי לחייב את הבנק לגייס מהציבור כתבי התחייבות נדחים בערבות המדינה וכי הבנק יבחן, בקשר עם כל גיוס עתידי של כתבי התחייבות כאלה, אם ברצונו שכתבי התחייבות שיונפקו על-ידו בפועל יהיו מובטחים בערבות המדינה, אם לאו. הבנק זכאי לעשות שימוש בערבות המוצעת בקשר עם כתבי התחייבות שיונפקו על-ידו עד ליום 30 ביוני 2009. כמו-כן ניתנה לבנק אפשרות להאריך את המועד האמור עד ליום 30 בספטמבר 2009; ובלבד, שאם יחליט לעשות כן, ישלם למשרד האוצר עמלה בסכום השווה ל-0.025% מהסכום של כתבי התחייבות נדחים שיונפקו בעתיד ושבגינם הבנק יבקש לאפשר לו לקבל את ערבות המדינה (סכום זה לא יעלה על הסכום הלא-מנוצל מתוך הסכום הכולל של ערבויות המדינה שהוצע לבנק לקבל, כאמור לעיל).

לאחרונה פורסם בציבור, כי בכוונת משרד האוצר להגדיל את סכום כתבי ההתחייבות שיוכלו להנות מערבות המדינה עד כדי כפל הסכום וכמו-כן לפשט את תנאי הערבות. עד עתה לא נמסרה לבנק הודעה מוסמכת בנושא זה.

תוצאות פעולות מיגורי הפעילות של קבוצת הבנק

קבוצת הבנק פועלת בישראל ומחוצה לה באמצעות הבנק, חברות בת, סניפים ונציגויות, בכל תחומי הבנקאות, ומספקת מגוון שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחותיה.

כמו-כן, יש לבנק השקעות בחברות כלולות.

הפעילות של קבוצת הבנק מנוהלת באמצעות שישה מיגורי פעילות עיקריים. החלוקה למיגורי הפעילות מבוססת על סוגי המוצרים והשירותים או על סוגי הלקוחות הנכללים בכל אחד מהמיגורים. חלוקה זו משמשת את הנהלת הבנק לצורך קבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה.

מיגורי הפעילות מוצגים בהתאם למאפיינים שנקבעו על-ידי המפקח על הבנקים. תיאור מפורט של מיגורי הפעילות ואופן המדידה שלהם נכלל בדוח השנתי ל-2008.

הבנק מכר במהלך שנת 2008 את מלוא החזקותיו בבנק מסד ובבנק יהב. כתוצאה מכך חדל מלכלול בדוחותיו הכספיים מתחילת הרבעון השני של 2008 את היתרות ואת חלקו בתוצאות הפעילות של בנק מסד ומתחילת הרבעון השלישי של 2008 את היתרות ואת חלקו בתוצאות הפעילות של בנק יהב. עיקר ההשפעה חלה במיגור משקי הבית בו התרכזו מרבית הפעילות של בנק מסד ובנק יהב.

במחצית השניה של שנת 2008 נקבעו קריטריונים חדשים לשייך הלקוחות למיגורים השונים (ראה להלן). מאותו מועד, לקוחות חדשים צורפו למיגורי הפעילות השונים על-פי הקריטריונים החדשים. עם זאת, השפעת צירוף לקוחות אלה למיגורי הפעילות לא היתה מהותית, הן בהיקפי הפעילות והן בתוצאות הפעילות לשנת 2008. הבנק צופה, כי בהמשך שנת 2009 יחל תהליך העברת לקוחות קיימים בין המיגורים על-פי הקריטריונים החדשים. באותו מועד יסווגו מחדש נתוני ההשוואה לתקופות קודמות.

להלן עיקרי השינויים בקריטריונים החדשים, כפי שיבואו לידי ביטוי בדוחות לשנת 2009, כנאמר לעיל:

מיגור עסקים קטנים - הלקוחות שיכללו במיגור זה הינם כאלה המנצלים מסגרות אשראי בהיקף של עד

שישה מיליון ש"ח.

המיגור המסחרי - הלווים שיכללו במיגור זה הינם לקוחות בעלי מחזור הכנסות מעל 30 מיליון ש"ח ועד

400 מיליון ש"ח לשנה ובעלי אובליגו בבנק מעל 6 מיליון ש"ח ועד לסך של 100 מיליון ש"ח או אובליגו כולל של הלקוח עד לסך של 250 מיליון ש"ח. לגבי לקוחות בענף בנייה ונדל"ן, סך האובליגו הינו עד 200 מיליון ש"ח בבנק או אובליגו כולל של הלקוח עד לסך של 400 מיליון ש"ח.

המיגור העסקי - הלווים שיכללו במיגור זה הינם לקוחות בעלי מחזור הכנסות מכירות מעל 400 מיליון ש"ח ובעלי

אובליגו בבנק מעל 100 מיליון ש"ח או אובליגו כולל של הלקוח מעל 250 מיליון ש"ח. לגבי לקוחות בענף בנייה ונדל"ן, סך האובליגו הינו מעל 200 מיליון ש"ח בבנק או אובליגו כולל של הלקוח מעל 400 מיליון ש"ח.

להלן תוצאות פעילות קבוצות הבנק על-פי מיגורים:

א. רווח (הפסד) נקי מפעולות רגילות:

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרץ			
	השינוי	*2008	2009
	%	במיליוני ש"ח	
מיגור משקי הבית	21.1	4	23
מיגור הבנקאות פרטית	(2.3)	(2)	86
מיגור עסקים קטנים	(18.2)	(8)	36
המיגור המסחרי	(248.6)	92	55
המיגור העסקי	96.1	123	251
מיגור ניהול פיננסי	(80.7)	1,822	(437)
אחרים והתאמות	(41.7)	(5)	7
סך הכל		2,026	21

* סווג מחדש.

ב. רווח (הפסד) נקי:**:

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרץ			
	השינוי	*2008	2009
	%	במיליוני ש"ח	
מיגור משקי הבית	(86.7)	(234)	36
מיגור הבנקאות הפרטית	(56.7)	(122)	93
מיגור עסקים קטנים	(51.3)	(40)	38
המיגור המסחרי	(289.7)	84	55
המיגור העסקי	73.8	107	252
מיגור ניהול פיננסי	(80.6)	1,821	(438)
אחרים והתאמות	(53.8)	(7)	6
סך הכל		1,609	42

* סווג מחדש.

** הרווח (ההפסד) הנקי, על-פי הוראות בנק ישראל, כולל גם את התוצאות ממכירות של חברות מוחזקות ונכסים אחרים, הנכללות בסעיף רווח נקי מפעולות בלתי-רגילות.

ג. יתרות מאזניות:

אשראי לציבור

השינוי		31.12.08	31.03.09	
%		במיליוני ש"ח		
(0.5)	(245)	46,236	45,991	מיגזר משקי הבית
(0.5)	(108)	23,107	22,999	מיגזר הבנקאות הפרטית
(2.8)	(578)	20,600	20,022	מיגזר עסקים קטנים
(1.4)	(296)	20,886	20,590	המיגזר המסחרי
(0.0)	(48)	110,801	110,753	המיגזר העסקי
7.2	34	470	504	מיגזר ניהול פיננסי
(0.6)	(1,241)	222,100	220,859	סך הכל
מזה: אשראי צרכני בישראל ללא הלוואות לדיוור				
0.1	24	17,124	17,148	מיגזר משקי הבית
(5.2)	(328)	6,265	5,937	מיגזר הבנקאות הפרטית
(3.6)	(579)	16,014	15,435	מיגזר עסקים קטנים
(0.4)	(149)	33,380	33,231	הלוואות לדיוור בישראל

פיקדונות הציבור

השינוי		31.12.08	31.03.09	
%		במיליוני ש"ח		
1.4	396	28,601	28,997	מיגזר משקי הבית
4.7	5,326	113,797	119,123	מיגזר הבנקאות הפרטית
(2.9)	(570)	19,851	19,281	מיגזר עסקים קטנים
(0.5)	(51)	10,250	10,199	המיגזר המסחרי
5.3	2,479	46,773	49,252	המיגזר העסקי
(27.2)	(2,091)	7,681	5,590	מיגזר ניהול פיננסי
2.4	5,489	226,953	232,442	סך הכל

ד. נכסי הציבור - פעילות חוץ-מאזניות:

נכסי הציבור המנוהלים⁽¹⁾

השינוי		31.12.08	31.03.09	
%		במיליוני ש"ח		
(1.0)	(56)	5,411	5,355	מיגזר משקי הבית
9.1	8,926	98,514	107,440	מיגזר הבנקאות הפרטית
11.0	763	6,918	7,681	מיגזר עסקים קטנים
12.5	645	5,165	5,810	המיגזר המסחרי
9.3	33,421	358,306	391,727	המיגזר העסקי
12.7	8,650	68,115	76,765	אחרים והתאמות
9.7	52,349	542,429	594,778	סך הכל

(1) כולל החזקות לקוחות בתיקי ניירות-ערך, בקרנות נאמנות וכן נכסי קופות-גמל המקבלות שירותי תפעול.

מיגזר משקי הבית

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מיגזר משקי הבית:

לשלושה חודשים שנתיים ביום 31 במרץ 2009								
סך הכל	פעילות בחו"ל			פעילות בישראל				
	מימון לדיור	שוק ההון ⁽¹⁾	בנקאות ופיננסים	מימון לדיור	שוק ההון ⁽¹⁾	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	
ב מ ל י ו נ י ש " ח								
							רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:	
273	21	-	9	200	1	8	34	- מחיצוניים
152	(14)	-	(5)	(166)	-	-	337	- בינמיזרי
								הכנסות תפעוליות ואחרות:
295	-	-	-	23	16	136	120	- מחיצוניים
(12)	-	-	-	2	(4)	-	(10)	- בינמיזרי
708	7	-	4	59	13	144	481	סך ההכנסות
63	1	-	3	(5)	-	3	61	הפרשה לחובות מסופקים
								הוצאות תפעוליות ואחרות:
616	13	-	5	38	16	108	436	- מחיצוניים
(8)	-	-	-	-	-	-	(8)	- בינמיזרי
37	(7)	-	(4)	26	(3)	33	(8)	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים
								הפרשה למיסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
14	(2)	-	(1)	9	(1)	12	(3)	מפעולות רגילות
23	(5)	-	(3)	17	(2)	21	(5)	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים
								חלקם של בעלי-מניות חיצוניים (ברווחים) בהפסדים
-	2	-	1	-	-	-	(3)	של חברות מאוחדות
23	(3)	-	(2)	17	(2)	21	(8)	רווח (הפסד) נקי מפעולות רגילות
13	-	-	-	-	13	-	-	רווח מפעולות בלתי-רגילות לאחר מיסים ⁽²⁾
36	(3)	-	(2)	17	11	21	(8)	רווח (הפסד) נקי
								תשואה להון מפעולות רגילות ⁽³⁾
3.2%	-	-	-	4.6%	-	22.9%	(3.3%)	תשואה להון ⁽³⁾
5.0%	-	-	-	4.6%	-	22.9%	(3.3%)	
46,455	466	-	202	21,606	3	7,480	16,698	יתרה ממוצעת של נכסים
35,730	-	-	37	-	1	6,917	28,775	יתרה ממוצעת של התחייבויות
42,140	434	-	191	19,223	-	6,493	15,799	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
								יתרה ממוצעת של נכסי קופות-גמל, קרנות נאמנות
2,472	-	8	-	-	2,464	-	-	וקרנות השתלמות
2,904	-	67	-	-	2,837	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות-ערך במשמרת
45,991	545	-	159	21,540	-	6,599	17,148	יתרת אשראי לציבור ל-31 במרץ 2009
28,997	-	-	116	-	-	-	28,881	יתרת פקדונות הציבור ל-31 במרץ 2009

(1) דמי ניהול ותפעול קופות-גמל, עמלת הפצת קרנות נאמנות ופעילות בניירות-ערך.
 (2) על-פי הוראות בנק ישראל, כוללות תוצאות המיגזר בסעיף זה את התוצאות ממכירת חברות ונכסים אחרים המיוחסות ללקוחות המיגזר. הסעיף כולל את רווח המיגזר ממכירת קופות-גמל.
 (3) בפעילויות שלא ניתן לייחס להן רכיבי סיכון, לא חושבה התשואה להון.

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרץ 2008*								
סך הכל	פעילות בחו"ל			פעילות בישראל				
	מימון לדיור	שוק ההון ⁽¹⁾	בנקאות ופיננסים	מימון לדיור	שוק ההון ⁽¹⁾	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	
ב מ י ל י ו נ י ש " ח								
רווח (הפסד) מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:								
837	5	-	23	262	2	10	535	- מחיצוניים
(352)	(23)	-	(29)	(218)	-	-	(82)	- בינמיזרי
הכנסות תפעוליות ואחרות:								
394	-	1	-	26	42	151	174	- מחיצוניים
(15)	-	-	-	-	(4)	-	(11)	- בינמיזרי
864	(18)	1	(6)	70	40	161	616	סך ההכנסות (הפסד)
31	-	-	-	8	-	2	21	הפרשה לחובות מסופקים
הוצאות תפעוליות ואחרות:								
848	4	-	17	37	35	118	637	- מחיצוניים
(67)	-	-	-	-	-	-	(67)	- בינמיזרי
52	(22)	1	(23)	25	5	41	25	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים
הפרשה למיסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)								
37	(2)	-	1	10	2	16	10	מפעולות רגילות
15	(20)	1	(24)	15	3	25	15	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים
חלקם של בעלי-מניות חיצוניים (ברווחים) בהפסדים של חברות מאוחדות								
4	7	-	7	-	(1)	(4)	(5)	
19	(13)	1	(17)	15	2	21	10	רווח (הפסד) נקי מפעולות רגילות
251	-	-	-	-	251	-	-	רווח מפעולות בלתי-רגילות לאחר מיסים ⁽²⁾
270	(13)	1	(17)	15	253	21	10	רווח (הפסד) נקי
2.8%	-	-	-	4.5%	-	30.1%	4.0%	תשואה להון מפעולות רגילות ⁽³⁾
45.8%	-	-	-	4.5%	-	30.1%	4.0%	תשואה להון ⁽³⁾
52,972	392	-	237	20,745	-	6,489	25,109	יתרה ממוצעת של נכסים
42,450	-	-	32	-	-	6,511	35,907	יתרה ממוצעת של התחייבויות
42,524	379	-	235	17,848	-	5,651	18,411	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
יתרה ממוצעת של נכסי קופות-גמל, קרנות נאמנות וקרנות השתלמות								
22,087	-	-	-	-	22,087	-	-	
6,177	-	-	-	-	6,177	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
7,801	-	-	-	-	7,801	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות-ערך במשמרת
46,236	545	-	177	21,732	-	6,658	17,124	יתרת אשראי לציבור ל-31 בדצמבר 2008
28,601	-	-	106	-	-	-	28,495	יתרת פקדונות הציבור ל-31 בדצמבר 2008

* סווג מחדש.

- (1) דמי ניהול ותפעול קופות-גמל, עמלת הפצת קרנות נאמנות ופעילות בניירות-ערך.
- (2) על-פי הוראות בנק ישראל, כוללות תוצאות המיגזר בסעיף זה את התוצאות ממכירת חברות ונכסים אחרים המיוחסות ללקוחות המיגזר. הסעיף כולל את רווח המיגזר ממכירת קופות-גמל.
- (3) בפעילויות שלא ניתן לייחס להן רכיבי סיכון, לא חושבה התשואה להון.

שינויים בהיקף הפעילות של המיגזר וברווח הנקי שלו

הרווח הנקי מפעולות רגילות בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 של מיגזר משקי הבית הסתכם ב-23 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-19 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

כתוצאה ממכירת בנק מסד ובנק יהב במהלך שנת 2008, לא נכללו בדוחות הכספיים מאותו מועד תוצאות פעולותיהם המיוחסות למיגזר משקי הבית.

הכנסות המימון בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 הסתכמו ב-425 מיליון ש"ח בהשוואה ל-485 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 12.4%, אשר נבע בעיקר מאי הכללת נתוני בנק מסד ובנק יהב כתוצאה ממכירתם במהלך שנת 2008 כאמור לעיל. מנגד, קוזזה ירידה זו עקב עלייה בהכנסות מפעילות המיגזר בתורכיה, עקב הייסוף בשער החליפין של הלירה התורכית, מול הפיחות בשער החליפין אשתקד.

ההכנסות התפעוליות של המיגזר בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 הסתכמו ב-283 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-379 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון אשר נבע מירידה בהכנסות כתוצאה מהשלכות חוק העמלות והשלכות מכירת הזכויות לניהול קופות-גמל על הכנסות מלקוחות המיגזר. כמו-כן, כתוצאה ממכירת בנק מסד ובנק יהב במהלך שנת 2008, לא נכללו בדוחות תוצאות פעולותיהם המיוחסות למיגזר משקי הבית כאמור לעיל.

הפרשה לחובות מסופקים בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 הסתכמה ב-63 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-31 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, הגידול בהפרשות נובע מההרעה במצב הכלכלי.

הוצאות המיגזר קטנו ב-22.2% והסתכמו ב-608 מיליון ש"ח בהשוואה ל-781 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מהפסקת הכללת נתוני בנק מסד ובנק יהב בתוצאות הפעילות כאמור לעיל, ומכך שברבעון הראשון של שנת 2008 נכללה הוצאה לפרישה מרצון. כמו-כן הושפע הסעיף מרווחים שנרשמו ביעודות לפיצויים בהשוואה להפסד בתקופה המקבילה אשתקד.

בתוצאות המיגזר נכלל רווח מפעולות בלתי-רגילות, בסך 13 מיליון ש"ח. בתקופה המקבילה אשתקד נכלל בתוצאות המיגזר רווח בסך 251 מיליון ש"ח ממכירת זכויות לניהול קופות-גמל.

הרווח הנקי של מיגזר משקי הבית הסתכם ב-36 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-270 מיליון ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון הנובע מירידה ברווח מפעולות בלתי-רגילות כאמור לעיל.

האשראי לציבור ליום 31 במרץ 2009 הסתכם ב-46.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-46.2 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008, קיטון בשיעור של 0.5%.

פקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2009 הסתכמו ב-29.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-28.6 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008, גידול בשיעור של 1.4%.

להלן נתונים על הלוואות חדשות שניתנו והלוואות שמוחזרו לרכישת דירת מגורים ובמשכון דירת מגורים:

לשלושה חודשים שנתיים ביום 31 במרץ		
2008	2009	
במיליוני ש"ח		
מכספי האוצר		
90	20	הלוואות
4	2	מענקים
94	22	סך הכל כספי אוצר
הלוואות מכספי בנק		
1,403	1,176	סך הכל הלוואות חדשות
1,497	1,198	הלוואות ישנות שמוחזרו מכספי בנק
217	647	סך הכל הלוואות שניתנו
1,714	1,845	

מגבלות ופיקוח על פעילות המיגור

- לעניין מעורבות הממונה על הגבלים עסקיים בתחום כרטיסי האשראי וההכרזה על ישראל כבעלת מונופולין, ראה פרק "חברות מוחזקות" להלן.

צפי להתפתחות לשנה הקרובה

- עד סוף שנת 2009, מתעתד הבנק להמשיך את הרחבת רשת סניפי האקספרס ולפתוח 15 סניפים נוספים.
- החל מנובמבר 2007 מייעץ הבנק ללקוחותיו בקרנות השתלמות, במתווה הפיננסי. ביום 28 בינואר 2009 קיבל הבנק רשיון ליעוץ פנסיוני לעצמאיים, אשר הורחב ביום 29 במרץ 2009 גם לשכירים (הקדמה של כשנה וחצי). בחודש מרץ 2009 החל פיילוט ב-9 סניפים. הפיילוט יורחב והחל מחודש ספטמבר 2009 יכלול גם יעוץ לשכירים. לאחר סיום הפיילוט והפקת הלקחים בעקבותיו, יפרש הייעוץ הפנסיוני, בהדרגה, בכל סניפי הבנק.
- במסגרת תוכנית העבודה לשנים 2008 עד 2011 הוחלט על הקמת מרכז לתפעול בנקאי (Back Office), שירכז את העבודה התפעולית הנעשית כיום בסניפי הבנק וביחידות מטה נוספות. המרכז, שנפתח ביולי 2008, מתפעל כיום את העבודה הקשורה במספר תהליכים, העבודה המתבצעת כיום במרכז מתרכזת בהפקדת ועיצור שקים, הרשאות לחיוב, עיקולים, קופות-גמל, תמיכה מלאה בסניפי האקספרס (כולל מרכז להחלטות אשראי) והעברת תהליכים אחרים במסגרת פרויקט "פועלים בדרך הנכונה". במהלך השנים 2009 עד 2010 יועברו בהדרגה פעילויות נוספות, אשר יאפשרו לסניפים להתרכז בניהול קשרי הלקוחות ותהליכי המכירה, בעוד שהמרכז לתפעול בנקאי יתמקד בפעילות תפעולית ובבקרה.

הליכים משפטיים

ראה ביאור ד' לתמצית הדוחות הכספיים.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מיגזר הבנקאות הפרטית:

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרץ 2009						
סך הכל	פעילות בחו"ל		פעילות בישראל			
	שוק ההון ⁽¹⁾	בנקאות ופיננסים	מימון לדיר	שוק ההון ⁽¹⁾	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים
	ב מ י ל י ו נ י ש " ה					
(3,321)	-	(541)	60	6	3	(2,849)
3,607	-	598	(51)	-	-	3,060
364	36	44	5	163	55	61
(49)	(3)	-	-	(39)	-	(7)
601	33	101	14	130	58	265
14	-	11	(1)	-	1	3
444	32	85	8	71	39	209
10	-	-	-	-	-	10
133	1	5	7	59	18	43
47	-	2	3	21	6	15
86	1	3	4	38	12	28
7	-	-	-	7	-	-
93	1	3	4	45	12	28
27.5%	-	5.4%	2.8%	-	26.4%	33.2%
29.9%	-	5.4%	2.8%	-	26.4%	33.2%
24,198	-	7,206	8,148	-	3,118	5,726
115,652	-	23,405	-	-	2,790	89,457
16,763	-	3,285	5,902	-	2,618	4,958
25,899	1,443	-	-	24,456	-	-
2,550	2,550	-	-	-	-	-
84,345	28,127	-	-	56,218	-	-
22,999	-	6,232	8,169	-	2,661	5,937
119,123	-	29,009	-	-	-	90,114

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

- מחיצוניים

- בינמיזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות:

- מחיצוניים

- בינמיזרי

סך ההכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

הוצאות תפעוליות ואחרות:

- מחיצוניים

- בינמיזרי

רווח מפעולות רגילות לפני מיסים

הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות

רווח נקי מפעולות רגילות

רווח מפעולות בלתי-רגילות לאחר מיסים⁽²⁾

רווח נקי

תשואה להון מפעולות רגילות⁽³⁾

תשואה להון⁽³⁾

יתרה ממוצעת של נכסים

יתרה ממוצעת של התחייבויות

יתרה ממוצעת של נכסי סיכון

יתרה ממוצעת של נכסי קופות-גמל, קרנות נאמנות

וקרנות השתלמות

יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול

יתרה ממוצעת של ניירות-ערך במשמרת

יתרת אשראי לציבור ל-31 במרץ 2009

יתרת פקדונות הציבור ל-31 במרץ 2009

(1) דמי ניהול ותפעול קופות-גמל, עמלת הפצת קרנות נאמנות ופעילות בניירות-ערך.

(2) על-פי הוראות בנק ישראל, כוללות תוצאות המיגזר בסעיף זה את התוצאות ממכירת חברות ונכסים אחרים המיוחסות ללקוחות המיגזר. הסעיף כולל את רווח המיגזר ממכירת קופות-גמל.

(3) בפעילויות שלא ניתן לייחס להן רכיבי סיכון, לא חושבה התשואה להון.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מיגזר הבנקאות הפרטית (המשך):

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרץ 2008*							
סך הכל	פעילות בחו"ל		פעילות בישראל				
	שוק ההון ⁽¹⁾	בנקאות ופיננסים	מימון לדיוור	שוק ההון ⁽¹⁾	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	
ב מ י ל י ו נ י ש ם ח							
1,521	-	184	79	9	4	1,245	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
(1,168)	-	(107)	(68)	-	-	(993)	- מחיצוניים
							- בינמיזרי
							הכנסות תפעוליות ואחרות:
432	69	48	5	177	61	72	- מחיצוניים
(44)	(2)	-	-	(36)	-	(6)	- בינמיזרי
741	67	125	16	150	65	318	סך ההכנסות
5	-	-	2	-	-	3	הפרשה לחובות מסופקים
							הוצאות תפעוליות ואחרות:
584	52	96	8	91	44	293	- מחיצוניים
11	-	-	-	-	-	11	- בינמיזרי
141	15	29	6	59	21	11	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
52	6	8	2	24	8	4	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
89	9	21	4	35	13	7	רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים
							חלקם של בעלי-מניות חיצוניים ברווחים של חברות מאוחדות
(1)	-	-	-	-	-	(1)	רווח נקי מפעולות רגילות
88	9	21	4	35	13	6	רווח מפעולות בלתי-רגילות לאחר מיסים ⁽²⁾
127	-	-	-	127	-	-	רווח נקי
215	9	21	4	162	13	6	תשואה להון מפעולות רגילות ⁽³⁾
							תשואה להון ⁽³⁾
22.4%	-	14.2%	2.8%	-	39.0%	7.0%	יתרה ממוצעת של נכסים
61.2%	-	14.2%	2.8%	-	39.0%	7.0%	יתרה ממוצעת של התחייבויות
29,363	-	13,742	7,215	-	2,719	5,687	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
114,935	-	26,786	-	-	2,626	85,523	יתרה ממוצעת של נכסי קופות-גמל, קרנות נאמנות וקרנות השתלמות
23,063	-	9,457	6,160	-	2,250	5,196	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
44,118	2,883	-	-	41,235	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות-ערך במשמרת
4,078	3,349	-	-	729	-	-	יתרת אשראי לציבור ל-31 בדצמבר 2008
79,336	26,546	-	-	52,790	-	-	יתרת פקדונות הציבור ל-31 בדצמבר 2008
23,107	-	6,021	8,136	-	2,685	6,265	
113,797	-	24,899	-	-	-	88,898	

* סווג מחדש.

(1) דמי ניהול קופות-גמל, עמלת הפצת קרנות נאמנות ופעילות בניירות-ערך.

(2) על-פי הוראות בנק ישראל, כוללות תוצאות המיגזר בסעיף זה את התוצאות ממכירת חברות ונכסים אחרים המיוחסות ללקוחות המיגזר. הסעיף כולל את רווח המיגזר ממכירת קופות-גמל.

(3) בפעילויות שלא ניתן לחייס להן רכיבי סיכון, לא חושבה התשואה להון.

שינויים בהיקף הפעילות של המיגזר וברווח הנקי שלו

הרווח הנקי מפעולות רגילות של מיגזר הבנקאות הפרטית הסתכם בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 ב-86 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-88 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 2.3%. הקיטון נבע בעיקר בשל ירידה ברווח המימוני כתוצאה מירידת הריבית ומירידה במדד המחירים לצרכן וכן מהשלכות המשבר בכלכלה הגלובלית בשוק ההון וחוק העמלות.

הרווח מפעילות מימון של המיגזר הסתכם בסך של 286 מיליון ש"ח בהשוואה ל-353 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 19.0% שנבע בעיקר כתוצאה מירידה בשיעור הריבית.

ההכנסות התפעוליות של המיגזר הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 ב-315 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-388 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 18.8%. הקיטון נובע מירידה בהכנסות משוק ההון בעיקר כתוצאה מכך שברבעון הראשון של שנת 2008 מכר הבנק את יתרת קופות הגמל שלו ומירידה בהיקף המוצרים הפיננסיים (בעיקר קרנות נאמנות). כמו-כן, חלה ירידה בהכנסות המיגזר מפעילות בחו"ל (בעיקר בשוויץ), כתוצאה מהשלכות המשבר בכלכלה העולמית.

ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה ב-14 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-5 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עיקר ההפרשה נבעה מפעילות המיגזר בחו"ל.

הוצאות המיגזר הסתכמו ב-454 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-595 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 23.7%. הקיטון נבע מכך שברבעון הראשון של שנת 2008 נכללה הוצאה לפרשה מרצון. כמו-כן הושפע הסעיף מרווחים שנרשמו ביעודות לפיצויים בהשוואה להפסד בתקופה המקבילה אשתקד.

בתוצאות המיגזר נכלל רווח מפעולות בלתי-רגילות, בסך 7 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-127 מיליון ש"ח ממכירת זכויות לניהול קופות-גמל בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי של מיגזר הבנקאות הפרטית הסתכם ב-93 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-215 מיליון ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 56.7%, הנובע בעיקר מירידה ברווח מפעולות בלתי-רגילות כאמור לעיל.

האשראי לציבור ליום 31 במרץ 2009 הסתכם ב-23.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-23.1 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008, קיטון בשיעור של 0.5%.

פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2009 הסתכמו ב-119.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-113.8 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008, גידול בשיעור של 4.7%, הנובע בעיקר כתוצאה מייסוף בשערי החליפין של המטבעות הזרים וממעבר לקוחות, מהשקעה בניירות-ערך לפקדונות כתוצאה מהמשבר הפיננסי.

ביתרה הממוצעת של ניירות-ערך למשמרת חל גידול בשיעור של 6.3% והיא הסתכמה ב-84.3 מיליארד ש"ח ונבעה מגידול בהיקפי הפעילות בתחום זה בישראל.

מגבלות ופיקוח על פעילות המיגזר

- לעניין מעורבות הממונה על הגבלים עסקיים בתחום כרטיסי האשראי וההכרזה על ישראל כבעלת מונופולין ראה פרק "חברות מוחזקות" להלן.

צפי להתפתחות לשנה הקרובה

- עד סוף שנת 2009 מתעתד הבנק לפתוח כ-5 "סניפי בוטיק" נוספים. הסניפים ימוקמו בשכונות מגורים ברחבי הארץ ויפנו לפלח לקוחות המעמד הבינוני בעלי הכנסה מעל הממוצע.
כל אחד מ"סניפי הבוטיק" אמור לשרת כ-2,000-3,000 לקוחות באמצעות 4-6 עובדים.
- באשר לפרטים על ייעוץ פנסיוני, ראה פרק "מיגזר משקי בית" לעיל.

הליכים משפטיים

ראה ביאור ד' לתמצית הדוחות הכספיים.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מיגזר עסקים קטנים:

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרץ 2009					
סך הכל	מימון לדיור	שוק ההון ⁽¹⁾	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	
במיליוני ש"ח					
				רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:	
(248)	25	1	2	(276)	- מחיצוניים
461	(20)	-	-	481	- בינמיזרי
					הכנסות תפעוליות ואחרות:
128	2	13	21	92	- מחיצוניים
(14)	-	(4)	-	(10)	- בינמיזרי
327	7	10	23	287	סך ההכנסות
48	(1)	-	1	48	הפרשה לחובות מסופקים
					הוצאות תפעוליות ואחרות:
214	2	9	14	189	- מחיצוניים
9	-	-	-	9	- בינמיזרי
56	6	1	8	41	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
20	2	-	3	15	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
36	4	1	5	26	רווח נקי מפעולות רגילות
2	-	2	-	-	רווח מפעולות בלתי-רגילות לאחר מיסים ⁽²⁾
38	4	3	5	26	רווח נקי
12.8%	10.4%	-	34.3%	11.4%	תשואה להון מפעולות רגילות ⁽³⁾
13.6%	10.4%	-	34.3%	11.4%	תשואה להון ⁽³⁾
20,164	3,514	-	1,144	15,506	יתרה ממוצעת של נכסים
20,374	-	-	1,115	19,259	יתרה ממוצעת של התחייבויות
18,299	2,003	-	1,047	15,249	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
2,069	-	2,069	-	-	יתרה ממוצעת של נכסי קופות-גמל, קרנות נאמנות וקרנות השתלמות
5,320	-	5,320	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות-ערך במשמרת
20,022	3,522	-	1,065	15,435	יתרת אשראי לציבור ל-31 במרץ 2009
19,281	-	-	-	19,281	יתרת פקדונות הציבור ל-31 במרץ 2009

(1) דמי ניהול ותפעול קופות-גמל, עמלת הפצת קרנות נאמנות ופעילות בניירות-ערך.

(2) על-פי הוראות בנק ישראל, כוללות תוצאות המיגזר בסעיף זה את התוצאות ממכירת חברות ונכסים אחרים המיוחסות ללקוחות המיגזר. הסעיף כולל את רווח המיגזר ממכירת קופות-גמל.

(3) בפעילויות שלא ניתן לייחס להן רכיבי סיכון, לא חושבה התשואה להון.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מיגזר עסקים קטנים (המשך):

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרץ 2008*				
סך הכל	מימון לדיוור	שוק ההון ⁽¹⁾ במיליוני ש"ח	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים
618	36	2	2	578
(364)	(30)	-	-	(334)
150	2	17	24	107
(13)	-	(4)	-	(9)
391	8	15	26	342
34	1	-	-	33
271	3	13	16	239
12	-	-	-	12
74	4	2	10	58
30	2	1	4	23
44	2	1	6	35
34	-	34	-	-
78	2	35	6	35
18.9%	6.8%	-	57.3%	18.1%
35.2%	6.8%	-	57.3%	18.1%
21,230	3,349	-	984	16,897
19,328	-	-	1,050	18,278
17,318	1,565	-	900	14,853
5,134	-	5,134	-	-
35	-	35	-	-
5,844	-	5,844	-	-
20,600	3,512	-	1,074	16,014
19,851	-	-	-	19,851

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

- מחיצוניים

- בינמיזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות:

- מחיצוניים

- בינמיזרי

סך ההכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

הוצאות תפעוליות ואחרות:

- מחיצוניים

- בינמיזרי

רווח מפעולות רגילות לפני מיסים

הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות

רווח נקי מפעולות רגילות

רווח מפעולות בלתי-רגילות לאחר מיסים⁽²⁾

רווח נקי

תשואה להון מפעולות רגילות⁽³⁾

תשואה להון⁽³⁾

יתרה ממוצעת של נכסים

יתרה ממוצעת של התחייבויות

יתרה ממוצעת של נכסי סיכון

יתרה ממוצעת של נכסי קופות-גמל, קרנות נאמנות וקרנות השתלמות

יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול

יתרה ממוצעת של ניירות-ערך במשמרת

יתרת אשראי לציבור ל-31 בדצמבר 2008

יתרת פקדונות הציבור ל-31 בדצמבר 2008

* סוג מחדש.

(1) דמי ניהול קופות-גמל, עמלת הפצת קרנות נאמנות ופעילות בניירות-ערך.

(2) על-פי הוראות בנק ישראל, כוללות תוצאות המיגזר בסעיף זה את התוצאות ממכירת חברות ונכסים אחרים המיוחסות ללקוחות המיגזר. הסעיף כולל את רווח המיגזר ממכירת קופות-גמל.

(3) בפעילויות שלא ניתן לייחס להן רכיבי סיכון, לא חושבה התשואה להון.

שינויים בהיקף הפעילות של המיגזר וברווח הנקי שלו

הרווח הנקי מפעולות רגילות של מיגזר עסקים קטנים לשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 הסתכם ב-36 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-44 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 18.2% הנובע בעיקר מקיטון ברווח מפעולות מימון.

הרווח מפעולות מימון הסתכם ב-213 מיליון ש"ח לעומת 254 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 16.1% הנובע כתוצאה מירידה בשיעורי הריבית.

ההכנסות התפעוליות של המיגזר בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 הסתכמו ב-114 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-137 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 16.8% שנבע מירידת הכנסות משוק ההון ומהפסקת הכללת נתוני בנק מסד ממועד מכירתו במהלך שנת 2008.

ההפרשה לחובות מסופקים בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 הסתכמה ב-48 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-34 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הוצאות המיגזר הסתכמו ב-223 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-283 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 21.2%. הקיטון נובע בעיקר מאי הכללת תוצאות בנק מסד ובנק יהב כאמור לעיל, ומכך שברבעון הראשון של שנת 2008 נכללה הוצאה לפרישה מרצון. כמו-כן, הושפע הסעיף מרווחים שנרשמו ביעודות לפיצויים בהשוואה להפסד בתקופה המקבילה אשתקד.

בתוצאות המיגזר נכלל רווח מפעולות בלתי-רגילות, בסך 2 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-34 מיליון ש"ח שנבע ממכירת זכויות לניהול קופות-גמל שיוחסו ללקוחות מיגזר זה בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי של מיגזר עסקים קטנים הסתכם ב-38 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-78 מיליון ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 51.3% שנבע בעיקר מהקיטון ברווח מפעולות בלתי-רגילות כאמור לעיל.

הליכים משפטיים

ראה ביאור 6'ד לתמצית הדוחות הכספיים.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של המיגזר המסחרי:

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרץ 2009					
סך הכל	פעילות בחו"ל		פעילות בישראל		
	בניה ונדל"ן	בנקאות ופיננסים ⁽¹⁾	בניה ונדל"ן	בנקאות ופיננסים ⁽¹⁾	
	במיליוני ש"ח				
86	17	54	75	(60)	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
84	(7)	(30)	(26)	147	- מחיצוניים
					- בינמיזרי
					הכנסות תפעוליות ואחרות:
41	-	5	4	32	- מחיצוניים
(5)	-	-	-	(5)	- בינמיזרי
206	10	29	53	114	סך ההכנסות
31	-	6	6	19	הפרשה לחובות מסופקים
					הוצאות תפעוליות ואחרות:
84	3	27	7	47	- מחיצוניים
12	-	-	-	12	- בינמיזרי
79	7	(4)	40	36	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים
25	3	(5)	14	13	הפרשה למיסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעולות רגילות
54	4	1	26	23	רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים
1	(2)	3	-	-	חלקם של בעלי-מניות חיצוניים בהפסדים (ברווחים) של חברות מאוחדות
55	2	4	26	23	רווח נקי
22.0%	-	-	43.2%	14.2%	תשואה להון מפעולות רגילות ⁽²⁾
22.0%	-	-	43.2%	14.2%	תשואה להון ⁽²⁾
20,284	318	1,539	5,439	12,988	יתרה ממוצעת של נכסים
10,444	54	232	1,183	8,975	יתרה ממוצעת של התחייבויות
17,035	296	1,441	3,689	11,609	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
681	-	-	-	681	יתרה ממוצעת של נכסי קופות-גמל, קרנות נאמנות וקרנות השתלמות
1	-	-	-	1	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
4,911	-	-	-	4,911	יתרה ממוצעת של ניירות-ערך במשמרת
20,590	363	2,056	5,171	13,000	יתרת אשראי לציבור ל-31 במרץ 2009
10,199	18	375	1,170	8,636	יתרת פקדונות הציבור ל-31 במרץ 2009

(1) כולל פעילות בתחום כרטיסי אשראי ושוק ההון.

(2) בפעילויות שלא ניתן לייחס להן רכיבי סיכון, לא חושבה התשואה להון.

לשלושה חודשים שנתיים ביום 31 במרץ 2008*					
סך הכל	פעילות בחו"ל		פעילות בישראל		
	בניה ונדל"ן	בנקאות ופיננסים ⁽¹⁾ במיליוני ש"ח	בניה ונדל"ן	בנקאות ופיננסים ⁽¹⁾	
					רווח (הפסד) מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
346	10	45	46	245	- מחיצוניים
(293)	(18)	(104)	(9)	(162)	- בינמיזרי
					הכנסות תפעוליות ואחרות:
48	1	5	10	32	- מחיצוניים
(6)	-	-	-	(6)	- בינמיזרי
95	(7)	(54)	47	109	סך ההכנסות (הפסד)
42	1	-	9	32	הפרשה לחובות מסופקים
					הוצאות תפעוליות ואחרות:
83	1	14	9	59	- מחיצוניים
15	-	-	-	15	- בינמיזרי
(45)	(9)	(68)	29	3	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים
23	3	7	12	1	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
(68)	(12)	(75)	17	2	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים
31	3	28	-	-	חלקם של בעלי-מניות חיצוניים בהפסדים של חברות מאוחדות
(37)	(9)	(47)	17	2	רווח (הפסד) נקי מפעולות רגילות
8	-	-	-	8	רווח מפעולות בלתי-רגילות לאחר מיסים ⁽²⁾
(29)	(9)	(47)	17	10	רווח (הפסד) נקי
(14.2%)	-	-	24.4%	1.4%	תשואה להון מפעולות רגילות ⁽³⁾
(11.2%)	-	-	24.4%	7.3%	תשואה להון ⁽³⁾
19,123	229	1,516	5,006	12,372	יתרה ממוצעת של נכסים
8,187	46	197	1,155	6,789	יתרה ממוצעת של התחייבויות
17,017	232	1,695	4,290	10,800	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
3,239	-	-	-	3,239	יתרה ממוצעת של נכסי קופות-גמל, קרנות נאמנות וקרנות השתלמות
144	-	-	-	144	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
4,849	-	-	-	4,849	יתרה ממוצעת של נירות-ערך במשמרת
20,886	325	2,002	6,343	12,216	יתרת אשראי לציבור ל-31 בדצמבר 2008
10,250	21	367	1,278	8,584	יתרת פקדונות הציבור ל-31 בדצמבר 2008

* סווג מחדש.

(1) כולל פעילות בתחום כרטיסי אשראי ושוק ההון.

(2) על-פי הוראות בנק ישראל, כוללות תוצאות המיגזר בסעיף זה את התוצאות ממכירת חברות ונכסים אחרים המיוחסות ללקוחות המיגזר. הסעיף כולל את רווח המיגזר ממכירת הזכויות לניהול קופות-גמל.

(3) בפעילויות שלא ניתן לייחס להן רכיבי סיכון, לא חושבה התשואה להון.

שינויים בהיקף הפעילות של המיגזר וברווח הנקי שלו

הרווח הנקי מפעולות רגילות של המיגזר המסחרי לשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 הסתכם ב-55 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 37 מיליון ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, הגידול נבע בעיקר מרווח מפעילות המיגזר בחו"ל (תורכיה) וזאת עקב העלייה בשער החליפין של הלירה התורכית בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009, לעומת ירידה חדה בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי מפעולות רגילות של פעילות המיגזר בישראל הסתכם ב-49 מיליון ש"ח בהשוואה ל-19 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, בעיקר עקב ירידה בהפרשה לחובות מסופקים ומירידה בהוצאות התפעוליות כאמור להלן. הרווח מפעולות מימון של המיגזר הסתכם ב-170 מיליון ש"ח לעומת 53 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד ונבע בעיקר מהשינוי בשער החליפין של הלירה התורכית כאמור לעיל.

ההכנסות התפעוליות של המיגזר בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 הסתכמו ב-36 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-42 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 14.3%.

הכנסות המיגזר מפעילות בישראל הסתכמו ב-167 מיליון ש"ח בהשוואה ל-156 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההפרשה לחובות מסופקים בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 הסתכמה ב-31 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-42 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הוצאות המיגזר בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 הסתכמו ב-96 מיליון ש"ח בהשוואה ל-98 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 2.0%.

בתוצאות המיגזר בשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 במרץ 2008 נכלל רווח מפעולות בלתי-רגילות, בסך 8 מיליון ש"ח, אשר מבטא את חלק המיגזר ברווח ממכירת הזכויות לניהול קופות-גמל, המשויכים ללקוחות המיגזר.

הרווח הנקי של המיגזר המסחרי הסתכם ב-55 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 29 מיליון ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, שיפור הנובע בעיקרו מתוצאות פעילות המיגזר בחו"ל.

הרווח הנקי של המיגזר בחו"ל הסתכם ב-6 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך של 56 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה שנבעה בעיקר מהשינויים בשער החליפין של הלירה התורכית, כמוסבר לעיל.

האשראי לציבור ליום 31 במרץ 2009 הסתכם ב-20.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-20.9 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008, קיטון בשיעור של 1.4%.

פקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2009 הסתכמו ב-10.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-10.3 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008, קיטון בשיעור של 0.5%.

הליכים משפטיים

ראה ביאור ד' לתמצית הדוחות הכספיים.

להלן תמצית תוצאות הפעולות של המיגזר העסקי:

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרץ 2009					
סך הכל	פעילות בחו"ל		פעילות בישראל		
	בניה ונדל"ן	בנקאות ופיננסים ⁽¹⁾	בניה ונדל"ן	בנקאות ופיננסים ⁽¹⁾	
	במיליוני ש"ח				
4,404	15	119	590	3,680	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
(3,807)	(3)	(53)	(409)	(3,342)	- מחיצוניים
					- בינמיזרי
					הכנסות תפעוליות ואחרות:
130	-	43	10	77	- מחיצוניים
-	-	-	(1)	1	- בינמיזרי
727	12	109	190	416	סך ההכנסות
158	-	10	28	120	הפרשה לחובות מסופקים
					הוצאות תפעוליות ואחרות:
169	3	64	18	84	- מחיצוניים
16	-	-	2	14	- בינמיזרי
384	9	35	142	198	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
133	3	12	51	67	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
251	6	23	91	131	רווח נקי מפעולות רגילות
1	-	-	-	1	רווח מפעולות בלתי-רגילות לאחר מיסים ⁽²⁾
252	6	23	91	132	רווח נקי
16.2%	14.2%	10.9%	18.3%	16.3%	תשואה להון מפעולות רגילות ⁽³⁾
16.2%	14.2%	10.9%	18.3%	16.5%	תשואה להון ⁽³⁾
113,323	3,002	14,730	29,741	65,850	יתרה ממוצעת של נכסים
52,239	131	4,430	5,515	42,163	יתרה ממוצעת של התחייבויות
100,597	2,568	12,674	27,999	57,356	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
2,121	-	-	-	2,121	יתרה ממוצעת של נכסי קופות-גמל, קרנות נאמנות וקרנות השתלמות
6,032	-	-	-	6,032	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
370,253	-	-	-	370,253	יתרה ממוצעת של ניירות-ערך במשמרת
110,753	3,040	13,943	29,954	63,816	יתרת אשראי לציבור ל-31 במרץ 2009
49,252	170	3,757	5,590	39,735	יתרת פקדונות הציבור ל-31 במרץ 2009

(1) כולל פעילות בתחום כרטיסי אשראי ושוק ההון.

(2) על-פי הוראות בנק ישראל, כוללות תוצאות המיגזר בסעיף זה את התוצאות ממכירת חברות ונכסים אחרים המיוחסות ללקוחות המיגזר. הסעיף כולל את רווח המיגזר ממכירת הזכויות לניהול קופות-גמל.

(3) בפעילויות שלא ניתן לייחס להן רכיבי סיכון, לא חושבה התשואה להון.

להלן תמצית תוצאות הפעולות של המיגזר העסקי (המשך):

לשלושה חודשים שנתיים ביום 31 במרץ 2008*					
סך הכל	פעילות בחו"ל		פעילות בישראל		
	בניה ונדל"ן	בנקאות ופיננסים ⁽¹⁾	בניה ונדל"ן	בנקאות ופיננסים ⁽¹⁾	
	במיליוני ש"ח				
					רווח (הפסד) מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
142	4	(183)	271	50	- מחיצוניים
76	7	(140)	(126)	335	- בינמיזרי
					הכנסות תפעוליות ואחרות:
131	-	24	10	97	- מחיצוניים
(1)	-	-	(1)	-	- בינמיזרי
348	11	(299)	154	482	סך ההכנסות (הפסד)
(80)	-	1	(10)	(71)	הפרשה לחובות מסופקים
					הוצאות תפעוליות ואחרות:
171	5	46	22	98	- מחיצוניים
25	-	-	3	22	- בינמיזרי
232	6	(346)	139	433	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים
104	3	(129)	56	174	הפרשה למיסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעולות רגילות
128	3	(217)	83	259	רווח (הפסד) נקי מפעולות רגילות
17	-	-	-	17	רווח מפעולות בלתי-רגילות לאחר מיסים ⁽²⁾
145	3	(217)	83	276	רווח (הפסד) נקי
9.1%	6.3%	(60.1%)	22.4%	40.3%	תשואה להון מפעולות רגילות ⁽³⁾
10.4%	6.3%	(60.1%)	22.4%	43.3%	תשואה להון ⁽³⁾
99,196	2,469	13,792	29,189	53,746	יתרה ממוצעת של נכסים
42,033	148	4,058	5,925	31,902	יתרה ממוצעת של התחייבויות
97,680	2,970	16,109	22,266	56,335	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
10,515	-	-	-	10,515	יתרה ממוצעת של נכסי קופות-גמל, קרנות נאמנות וקרנות השתלמות
10,599	-	-	-	10,599	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
346,601	-	-	-	346,601	יתרה ממוצעת של ניירות-ערך במשמרת
110,801	2,852	14,886	33,476	59,587	יתרת אשראי לציבור ל-31 בדצמבר 2008
46,773	133	3,952	5,206	37,482	יתרת פקדונות הציבור ל-31 בדצמבר 2008

* סווג מחדש.

(1) כולל פעילות בתחום כרטיסי אשראי ושוק ההון.

(2) על-פי הוראות בנק ישראל, כוללות תוצאות המיגזר בסעיף זה את התוצאות ממכירת חברות ונכסים אחרים המיוחסות ללקוחות המיגזר. הסעיף כולל את רווח המיגזר ממכירת הזכויות לניהול קופות-גמל.

(3) בפעילויות שלא ניתן לייחס להן רכיבי סיכון, לא חושבה התשואה להון.

שינויים בהיקף הפעילות של המיגזר וברוח הנקי שלו

הרווח הנקי של המיגזר העסקי לשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 הסתכם ב-252 מיליון ש"ח בהשוואה ל-145 מיליון ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 73.8%.

הרווח הנקי של המיגזר העסקי בישראל הסתכם ב-223 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-359 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 37.9%, שנבע מעלייה חדה בהיקף הפרשה לחובות מסופקים וירידה ברווח המימוני ובעמלות והכנסות אחרות.

בפעילות המיגזר בחו"ל נרשם רווח בסך של 29 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד של כ-214 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסד אשתקד נגרם עקב הפסד בסך של כ-367 מיליון ש"ח, בגין ניירות-ערך מגובי נכסים מסוג SIV, בעוד שבשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 נרשמה הכנסה בסך של 4 מיליון ש"ח.

הרווח מפעילות מימון של המיגזר בישראל הסתכם ב-519 מיליון ש"ח, לעומת 530 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 2.1% שנבע בעיקר מקיטון בהכנסות ריבית על חובות בעייתיים שלא נרשמו בעבר.

ההכנסות התפעוליות המיוחסות למיגזר בישראל הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 ב-87 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-106 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, בעיקר עקב ירידה בהכנסות משוק ההון.

הפרשה לחובות מסופקים בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 הסתכמה בסך של 158 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסה בסך של 80 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עלייה זו נבעה מגידול בהפרשות כתוצאה מהרעה במצב הכלכלי, וכן מירידה בסכום ההכנסות מגביית חובות שנמחקו בשנים קודמות לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

הוצאות המיגזר בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 הסתכמו ב-185 מיליון ש"ח בהשוואה ל-196 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 5.6%. הקיטון נבע בעיקר כתוצאה מרישום הוצאות לפרישה מרצון ברבעון הראשון של שנת 2008 ומרווחים שנרשמו ביעודות לפיצויים בהשוואה להפסד בתקופה המקבילה אשתקד.

האשראי לציבור ליום 31 במרץ 2009 הסתכם ב-110.8 מיליארד ש"ח, בדומה לסוף שנת 2008. השפעות הרבעון הן פיחות חד במטבעות הזרים אשר הגדילו את יתרות האשראי. מנגד, גידול זה קוזז על-ידי פירעון של לקוח גדול.

פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2008 הסתכמו ב-49.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-46.8 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008, עלייה בשיעור של 5.3%. עיקר הגידול נובע מהפקדות של גופים פיננסיים המנהלים כספים עבור לקוחותיהם.

היתרה הממוצעת של ניירות-ערך למשמרת בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 הסתכמה ב-370.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-346.6 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הליכים משפטיים

ראה ביאור 6ד' לתמצית הדוחות הכספיים.

מיגזר ניהול פיננסי

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרץ			
שינוי	שינוי	*2008	2009
%		במיליוני ש"ח	
			רווח (הפסד) מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
(95.9)	5,254	(5,476)	(222) - מחיצוניים
(123.7)	(2,598)	2,101	(497) - בינמיגזרי
	11	(3)	8 הכנסות (הוצאות) תפעוליות ואחרות:
(79.0)	2,667	(3,378)	(711) סך הכל
(0.9)	(1)	110	109 הוצאות תפעוליות ואחרות:
(76.5)	2,668	(3,488)	(820) הפסד מפעולות רגילות לפני מיסים
(68.1)	818	(1,201)	(383) הטבת מס על ההפסד מפעולות רגילות
(80.9)	1,850	(2,287)	(437) הפסד מפעולות רגילות לאחר מיסים
			החלק ברווחים, נטו, מפעולות רגילות של חברות כלולות
(57.1)	(4)	7	3 חלקם של בעלי-מניות חיצוניים (ברווחים)
(114.3)	(24)	21	(3) בהפסדים של חברות מאוחדות
(80.7)	1,822	(2,259)	(437) הפסד מפעולות רגילות
-	(1)	-	(1) הפסד, נטו, מפעולות בלתי-רגילות לאחר מיסים
(80.6)	1,821	(2,259)	(438) הפסד לתקופה

* סווג מחדש.

שינויים בהיקף הפעילות של המיגזר וברווח הנקי שלו

ההפסד של המיגזר בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 הסתכם ב-438 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 2,259 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההפסד מפעילות מימון במיגזר ניהול פיננסי הסתכם בסך של 719 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 3,375 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון בהפסד נובע בעיקר מכך שבשלושת החודשים הראשונים של שנת 2008 נרשמו הפסדים של שלוחות הבנק בחו"ל בניירות-ערך מגובי נכסים מסוג MBS ומכשירי CDO בסך של 3,209 מיליון ש"ח. כמו-כן, נרשמו הפסדים על תיק נגזרות אשראי בסך של 184 מיליון ש"ח בעוד שבשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 הסתכמו סך השפעות המשבר בהפסד של 115 מיליון ש"ח. קיזזה עלייה זו גידול בהוצאה בסך של 503 מיליון ש"ח הנובע ממדידת הרווח והפסד במכשירים נגזרים המשמשים ברובם כגידור כלכלי, על בסיס שווי הוגן לעומת מדידת התוצאות בפעילות הפיננסית המאזנית על בסיס צבירה, בעיקר כתוצאה מירידת הריבית במיגזר הצמוד למדד.

ההכנסות התפעוליות ואחרות הסתכמו בסך של 8 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסה שלילית בסך של 3 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

בחלק בתוצאות הפעולות של חברות כלולות נרשם רווח בסך של 3 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

השקעת קבוצת הבנק בחברות כלולות הסתכמה ב-31 במרץ 2009 ב-118 מיליון ש"ח בהשוואה ל-480 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008. הירידה נבעה מהעברת השקעה בכלל ביטוח לתיק הזמין למכירה.

אחרים והתאמות

מסגרת זו כוללת את כל הפעילויות האחרות של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה עד כדי מיגזר בר דיווח על-פי הוראות המפקח על הבנקים.

פעילות זו כוללת בעיקר: בנקאות להשקעות, פעילות בעסקי נאמנות ופעילות בכרטיסי אשראי ושוק ההון אשר אינה משוייכת למיגזרים הבנקאיים.

בנוסף, כוללת פעילות זו התאמות של פעולות בין-מיגזריות.

הרווח של מסגרת זו בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2009 הסתכם ב-6 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-13 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הקיטון ברווח במיגזר זה נובע בעיקר בשל גידול בהפסד משוק ההון המיוחס למיגזר זה.

פעילויות במוצרים

א. להלן התפלגות תוצאות הפעילות בכרטיסי אשראי לפי מיגזרי פעילות:

לשלושה חודשים שנתיים ב-31 במרץ 2009							
סך הכל	תיירות נכנסת ואחרים	המיגזר העסקי	המיגזר המסחרי	מיגזר עסקים קטנים	מיגזר הבנקאות הפרטית	מיגזר מישקי הבית	
ב מיליוני ש"ח							
27	14	-	-	2	3	8	רווח מפעילות מימון
344	127	2	3	21	55	136	הכנסות תפעוליות ואחרות
5	-	-	-	1	1	3	הפרשה לחובות מסופקים
282	119	1	1	14	39	108	הוצאות תפעוליות ואחרות
84	22	1	2	8	18	33	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
30	8	-	1	3	6	12	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
54	14	1	1	5	12	21	רווח נקי
יתרות ממוצעות (על בסיס חודשי):							
12,084	-	228	114	1,144	3,118	7,480	יתרה ממוצעת של נכסים
11,155	-	222	111	1,115	2,790	6,917	יתרה ממוצעת של התחייבויות
10,472	-	209	105	1,047	2,618	6,493	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון

לשלושה חודשים שנתיים ב-31 במרץ 2008							
סך הכל	תיירות נכנסת ואחרים	המיגזר העסקי	המיגזר המסחרי	מיגזר עסקים קטנים	מיגזר הבנקאות הפרטית	מיגזר מישקי הבית	
ב מיליוני ש"ח							
25	9	-	-	2	4	10	רווח מפעילות מימון
345	103	3	3	24	61	151	הכנסות תפעוליות ואחרות
2	-	-	-	-	-	2	הפרשה לחובות מסופקים
275	94	1	2	16	44	118	הוצאות תפעוליות ואחרות
93	18	2	1	10	21	41	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
36	7	1	-	4	8	16	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
57	11	1	1	6	13	25	רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים
							חלקם של בעלי-מניות חיצוניים ברווחים של חברות מאוחדות
(4)	-	-	-	-	-	(4)	
53	11	1	1	6	13	21	רווח נקי
יתרות ממוצעות (על בסיס חודשי):							
10,486	-	196	98	984	2,719	6,489	יתרה ממוצעת של נכסים
10,501	-	209	105	1,050	2,626	6,511	יתרה ממוצעת של התחייבויות
9,071	-	180	90	900	2,250	5,651	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון

לשלושה חודשים שנתיים ב-31 במרץ 2009						
סך הכל	אחרים	המיגזר העסקי	המיגזר המסחרי	מיגזר עסקים קטנים	מיגזר הבנקאות הפרטית	מיגזר מישקי הבית
ב מ ל י ו נ י ש " ח						
18	-	10	-	1	6	1
334	20	82	4	13	199	16
-	58	(7)	(1)	(4)	(42)	(4)
352	78	85	3	10	163	13
278	94	56	-	9	103	16
74	(16)	29	3	1	60	(3)
25	(6)	10	1	-	21	(1)
49	(10)	19	2	1	39	(2)
23	-	1	-	2	7	13
72	(10)	20	2	3	46	11
יתרות ממוצעות:						
96,886	63,644	2,121	681	2,069	25,899	2,472
8,583	-	6,032	1	-	2,550	-
467,769	36	370,253	4,911	5,320	84,345	2,904

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הכנסות תפעוליות ואחרות:
 - מחיצוניים
 - בינמיגזרי
 סך הכל הכנסות הוצאות תפעוליות ואחרות
 רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים הפרשה למיסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעולות רגילות
 רווח (הפסד) מפעולות רגילות רווח, נטו, מפעולות בלתי-רגילות לאחר מיסים רווח (הפסד) נקי
יתרות ממוצעות:
 יתרה ממוצעת של נכסי קופות-גמל, קרנות נאמנות וקרנות השתלמות
 יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול יתרה ממוצעת של ניירות-ערך במשמרת

לשלושה החודשים שנתיים ב-31 במרץ 2008						
סך הכל	אחרים	המיגזר העסקי	המיגזר המסחרי	מיגזר עסקים קטנים	מיגזר הבנקאות הפרטית	מיגזר מישקי הבית
ב מ ל י ו נ י ש " ח						
25	1	11	-	2	9	2
421	43	68	4	17	246	43
-	56	(9)	(1)	(4)	(38)	(4)
446	100	70	3	15	217	41
339	107	41	-	13	143	35
107	(7)	29	3	2	74	6
43	(2)	11	1	1	30	2
64	(5)	18	2	1	44	4
(1)	-	-	-	-	-	(1)
63	(5)	18	2	1	44	3
437	-	17	8	34	127	251
500	(5)	35	10	35	171	254
יתרות ממוצעות:						
142,905	57,812	10,515	3,239	5,134	44,118	22,087
21,033	-	10,599	144	35	4,078	6,177
445,404	973	346,601	4,849	5,844	79,336	7,801

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הכנסות תפעוליות ואחרות:
 - מחיצוניים
 - בינמיגזרי
 סך הכל הכנסות הוצאות תפעוליות ואחרות
 רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים הפרשה למיסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעולות רגילות
 רווח (הפסד) מפעולות רגילות רווח, נטו, מפעולות בלתי-רגילות לאחר מיסים רווח (הפסד) נקי
יתרות ממוצעות:
 יתרה ממוצעת של נכסי קופות-גמל, קרנות נאמנות וקרנות השתלמות
 יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול יתרה ממוצעת של ניירות-ערך במשמרת

חברות מוחזקות

קבוצת הבנק פועלת באמצעות חברות בת בנקאיות ושאין בנקאיות, בישראל ובחו"ל. תרומת החברות המוחזקות לתוצאות הפעילות של הבנק הסתכמה ב-430 מיליון ש"ח, בהשוואה לתרומה שלילית בסך של 121 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול בתרומה נבע מגידול בתרומה בשקלים של החברות הבנות בחו"ל, שהושפע בשתי התקופות מהשינויים בשערי המטבעות הזרים. השקעת הבנק בחברות המוחזקות ליום 31 במרץ 2009 הסתכמה ב-13.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-13.4 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008.

חברות בת בישראל

ישראלכרט, יורופיי (יורוקרד) ישראל, פועלים אקספרס ואמינית

הפעילויות העיקריות של קבוצת הבנק בתחום השימוש בכרטיסי אשראי בארץ ובחו"ל מתבצעות באמצעות חברות אלה, הפועלות בתחום אמצעי התשלום תחת קורת גג ניהולית ותפעולית אחת - "קבוצת ישראלכרט". ישראלכרט בע"מ (להלן: "ישראלכרט") מנפיקה, סולקת ומתפעלת כרטיסי אשראי מסוג ישראלכרט (שהוא מותג פרטי בבעלות ישראלכרט) המונפקים לשימוש בישראל בלבד וכן מנפיקה במשותף עם יורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ ("יורופיי") כרטיסי אשראי בהם משולבים המותגים ישראלכרט ו-MasterCard ("כרטיסי מסטרקארד") וכן סולקת ומתפעלת את כרטיסי מסטרקארד, המונפקים לשימוש בישראל על-ידי ישראלכרט ולשימוש בחו"ל על-ידי יורופיי, מכוח רישיון שניתן על-ידי MasterCard International Incorporated. כמו-כן, מנפיקה ומתפעלת ישראלכרט מגוון מוצרים נוספים כגון כרטיסי תדלוק וכרטיסי מתנה.

ישראלכרט ויורופיי מנפיקות כרטיסים בנקאיים וכרטיסים חוץ-בנקאיים. הכרטיסים הבנקאיים המונפקים על-ידי ישראלכרט ויורופיי מופצים לבעלי חשבון בבנקים עימם הן קשורות בהסכמים וכן מופצים כרטיסים במגוון של אפיקים אחרים.

במסגרת מגוון כרטיסי האשראי לסוגיהם השונים מנפיקה ישראלכרט כרטיסי אשראי בשיתוף פעולה עם ארגונים, מועדונים וגופים צרכניים, מקצועיים ואחרים, כדוגמת כרטיסי אשמורת לחברי הסתדרות המורים, כרטיסי הוט לחברי הסתדרות ההנדסאים והטכנאים בישראל, כרטיסי חבר לאנשי צבא קבע, כרטיסי אשראי לחברי לשכת עורכי דין ועוד מגוון של שיתופי פעולה עם מועדוני צרכנות שונים.

בנוסף, מנפיקה ישראלכרט כרטיסי אשראי מסוג "Revolving" (תחת המותג More) המאפשרים ללקוחות לקבוע את תנאי הפירעון במסגרת התכנית המוצעת. כמו-כן, מתפעלת ישראלכרט תוכניות אשראי שונות על בסיס תוכנית "ישראלכרדיט" וכן מבצעת העמדת הלוואות לכל מטרה על בסיס מסגרות בכרטיסים.

במהלך שנת 2008 החלה ישראלכרט להנפיק, תחת המותג מסטרקארד, כרטיסי World Signia, מותג יוקרתי בעל הטבות רבות ואיכותיות, המיועדים ללקוחות הפרימיום של הבנקים.

כרטיסי האשראי משרתים לקוחות במיגזרים שונים ביניהם לקוחות פרטיים, עובדי תאגידים ורכש תאגידי הכולל B2B (העברת תשלומים בין עסקים).

ישראלכרט מפעילה תוכנית נאמנות למחזיקי הכרטיסים וכן עורכת מבצעי שיווק רחבי היקף, כולל מבצעים משותפים עם גופים מובילים בענפים שונים.

מספר כרטיסי ישראלכרט ומסטרקארד ליום 31 במרץ 2009 שהונפקו על-ידי ישראלכרט ויורופיי הינו 2.6 מיליון כרטיסים, בהשוואה ל-2.5 מיליון בתום התקופה המקבילה אשתקד.

ברבעון הראשון של שנת 2009 הגיע מחזור הפעילות בכרטיסי ישראלכרט ומסטרקארד ל-16.3 מיליארד ש"ח, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

פועלים אקספרס - מנפיקה, סולקת ומתפעלת כרטיסי אשראי מסוג אמריקן אקספרס המונפקים לשימוש בישראל ובחול.

פועלים אקספרס מנפיקה כרטיסים בנקאיים וכרטיסים חוץ-בנקאיים. הכרטיסים הבנקאיים המונפקים על-ידי פועלים אקספרס מופצים לבעלי חשבון בבנקים עימהם פועלים אקספרס קשורה בהסכמים וכן מגייסת ומפיצה פועלים אקספרס כרטיסים במגוון של אפיקים אחרים ביניהם באמצעות התקשרויות עם ארגונים ומועדונים. פועלים אקספרס מנפיקה מגוון כרטיסי אשראי המותאמים לפלחי אוכלוסיה שונים ביניהם כרטיסי ביזנס ללקוחות עסקיים, כרטיס פלטינה וכרטיסי סנטוריון לאלפיון העליון. פועלים אקספרס מפעילה תוכנית נאמנות למחזיקי הכרטיסים וכן עורכת מבצעי שיווק, כולל מבצעים משותפים עם גופים שונים. מספר כרטיסי אמריקן אקספרס, שהונפקו על-ידי פועלים אקספרס, ליום 31 במרץ 2009 הינו 263 אלפי כרטיסים, בהשוואה ל-229 אלפי כרטיסים בתום התקופה המקבילה אשתקד. ברבעון הראשון של שנת 2009 הגיע מחזור הפעילות בכרטיסי אמריקן אקספרס ל-2 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-1.8 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

אמינית - מנפיקה וסולקת כרטיסי אשראי מסוג ויזה המונפקים לשימוש בישראל ובחול. מספר כרטיסי הויזה שהונפקו על-ידי אמינית בסוף חודש מרץ 2009, הינו כ-26 אלפי כרטיסים, בהשוואה לכ-32 אלפי כרטיסים בתום התקופה המקבילה אשתקד.

רווח והכנסות מכרטיסי אשראי - הרווח הנקי של קבוצת ישראלכרט בשלושת החודשים הראשונים של השנה הסתכם ב-42 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-41 מיליון ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 2.4%. תרומת קבוצת ישראלכרט לתוצאות הפעולות של הבנק, לאחר מיסים, הסתכמה ב-55 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-32 מיליון ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. תרומת הפעילות של התשלובת להכנסות מעמלות, שנכללו במסגרת ההכנסות התפעוליות (לפני ניכוי ההוצאות המתייחסות), הסתכמה ב-344 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-345 מיליון ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 0.3%.

בקשר עם השינויים בשוק כרטיסי האשראי בישראל והתערבות הממונה על הגבלים עסקיים בנושא, בהמשך למה שפורסם בביאור 21(10) לדוחות הכספיים של שנת 2008. בית הדין להגבלים עסקיים האריך, לבקשת חברות האשראי, את תוקף ההיתר הזמני להסדר עד ליום 31 באוקטובר 2009. בחודש אפריל 2009 הונחה על שולחן הכנסת הצעת חוק פרטית העוסקת בהפרדת הבעלות בחברות כרטיסי האשראי מהבנקים. בשלב זה אין ביכולת הבנק להעריך אם הצעת החוק האמורה תתגבש לדבר חקיקה, ובמידה ותתגבש לחקיקה את השלכותיה על הבנק.

פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ (להלן: "פועלים שוקי הון") - פועלת במגוון רחב של שירותי בנקאות להשקעות, השקעה בקרנות הון ובחברות עתירות ידע וטכנולוגיה. הפעילות של פועלים שוקי הון מנוהלת באמצעות שני מיגזרי פעילות עיקריים: פעילות בנקאות להשקעות בארץ ובחול וההשקעה בתחום קרנות הון כולל מיגזר הטכנולוגיה. קבוצת פועלים שוקי הון מעניקה מגוון שירותי בנקאות להשקעות הכוללים: ייעוץ פיננסי ואסטרטגי למיזוגים ורכישות בארץ ובחול, ייעוץ לתהליכי הפרטה ולהנפקות ציבוריות ופרטיות בחול וליווי חברות בארץ ובחול בהשקעות שונות. בנוסף, פועלת קבוצת פועלים שוקי הון, באמצעות חברה כלולה שלה (19.97%) - פועלים אי.בי.אי, במתן שירותי ייעוץ, חיתום וניהול הנפקות ציבוריות בישראל ובגיוסי הון בדרך של הנפקות פרטיות.

כמו-כן, עוסקת קבוצת פועלים שוקי הון בהשקעה בקרנות הון (Private Equity) במגוון סקטורים כולל: הון סיכון, אנרגיה אלטרנטיבית וכו', בהשקעה בתאגידי הניהול של קרנות הון וכן מעמידה לתאגידי הניהול הללו שירותים בנוסף, פועלים שוקי הון ממשיכה לעסוק בניהול של קרנות הון סיכון על-פי היתר שניתן לה מבנק ישראל. פועלים שוקי הון סיימה את הרבעון הראשון של שנת 2009 ברווח נקי בסך של 8 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך של 7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

השיפור ברווח נבע בעיקר מגידול בהכנסות המימון וגידול ברווח מהשקעות לזמן ארוך שקוזז על-ידי ירידה בהכנסות מעמלות ודמי ניהול שגובה החברה כתוצאה מהמשך המשבר בשוקי ההון.

תרומת פועלים שוקי הון לרווח הנקי של הבנק הסתכמה בסך של 15 מיליון ש"ח בהשוואה לתרומה שלילית בסך של 8 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

השקעת הבנק בפועלים שוקי הון הסתכמה ביום 31 במרץ 2009 ב-592 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-580 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008.

פועלים שרותי נאמנות - מציעה מגוון שירותי נאמנות בתחום העסקי, הפרטי והאישי-משפחתי לתושבים מקומיים, לתושבי-חוץ, לחברות ישראליות ולחברות זרות. כמו-כן, משמשת החברה כנאמן למספר רב של קרנות נאמנות. סך הנכסים בנאמנות בסוף חודש מרץ 2009 הסתכם ב-28.5 מיליארד ש"ח.

פעילות קבוצת הבנק בחו"ל

חברות בת וסניפים בחו"ל - הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק מתבצעת באמצעות חברות בת בנקאיות, חברות פיננסיות והן באמצעות סניפי הבנק בחו"ל.

אסטרטגיית הבנק מכוונת לפתח את פעילותו הבינלאומית. כוונתו של הבנק הינה להשקיע בפיתוח הפעילות הבינלאומית לסוגיה, לרבות בתחום "הבנקאות הפרטית הגלובלית" (Global Private Banking), בהעמקת הפעילות המקומית של הסניפים והחברות הבנות ברחבי העולם, בהשתתפות בעסקות בינלאומיות ובפיתוח הקשרים עם בנקים כתבים.

פעילות הבנק בחו"ל מתמקדת בעיקרה בתחום הבנקאות הפרטית, ובנוסף בפעילות בשווקים מתעוררים ובמיגזר העסקי. פעילות המיגזר העסקי בחו"ל כוללת מתן אשראי ללווים מקומיים וזרים, בעיקר על-ידי רכישת השתתפויות באשראים המאורגנים על-ידי בנקים מובילים בחו"ל, מתן אשראי ללווים בעלי זיקה ישראלית והשקעות באגרות-חוב. בשנה האחרונה הואטה הפעילות במיגזר העסקי, מגמה הצפויה להמשיך עם התגברות המשבר העולמי. הבנק החליט לצמצם מתן אשראים חדשים על דרך של רכישת השתתפויות באשראים המאורגנים על-ידי אחרים. במסגרת פעילות הבנקאות הפרטית מספק הבנק ללקוחותיו האמידים בחו"ל שירותים ומוצרים מתקדמים ומקצועיים, הכוללים מוצרי השקעה וניהול נכסים גלובלי. הפעילות בשווקים מתעוררים ממוקדת בפעילות בנק פוזיטיב בתורכיה ובבנק פוזיטיב בקזחסטן.

הבנק מקיים קשרים עם למעלה מ-2,400 בנקים כתבים ברחבי העולם, באמצעותם מתבצעת הפעילות הבינלאומית.

בפעילות חו"ל, תחת ניהולה של החטיבה הבינלאומית, ממשיך הבנק באסטרטגיה של צמיחה אורגנית. במקביל, עקב התמורות בשווקים הפיננסיים ובכלכלות של המדינות המתפתחות, ונוכח ביטול היתר לרכישת הבנק באוקראינה (Ukrinbank) ואי קבלת היתר להשלמת רכישת הבנק ברוסיה (SDM) על-ידי בנק ישראל, החליט הבנק להשוות המשך התרחבותו בשווקים מתפתחים חדשים. בבנקאות הפרטית הבינלאומית, הבנק שואף להמשיך ולשפר גם בשנת 2009 את יכולותיו בתחום המוצרים, השיווק והשירות ללקוחות, על מנת לחזק הפלטפורמה להצמחת תיק הנכסים, תוך מיקוד בלקוחות עתירי נכסים. עבודה לבחינת מתווה ההתפתחות הבינלאומית של הבנק, שנעשתה בשיתוף חברת ייעוץ בינלאומית מובילה, נתנה משנה תוקף לחשיבות הרחבת פעילות הבנקאות הפרטית הבינלאומית בשנים הקרובות כנדבך מרכזי בפיתוח פלטפורמה בינלאומית לבנק. הגדרת היעדים והמשמעויות הנגזרות מיישום המתווה האסטרטגי שהוגדר נבחנות כעת על-ידי הבנק.

פעילות הבנקאות הפרטית הגלובלית של הבנק (להלן: "GPB") - במסגרת זו מספק הבנק ללקוחותיו בחו"ל שירותים ומוצרים מתקדמים ומקצועיים, הכוללים מוצרי השקעה וניהול נכסים גלובליים. הפעילות מתפרסת כיום על פני ישראל, אירופה, ארה"ב, אמריקה הלטינית, קנדה, אוסטרליה, הונג-קונג וסינגפור וזאת, בין היתר, באמצעות 40 מוקדי פעילות הכוללים חברות-בנות בנקאיות, סניפים, נציגויות, וחברות-בנות לניהול נכסים.

להלן פרטים על סניפי הבנק בארה"ב ובאנגליה וחברות בת בחו"ל:

פעילות בנקאית פרטית גלובלית (GPB)

Bank Hapoalim (Switzerland) LTD. (להלן: "הפועלים שוויץ") - חברה בת בנקאית העוסקת בעיקר במתן שירותי בנקאות פרטית בשוויץ באמצעות ארבעה סניפים: שניים בשוויץ, בציריך ובגינבה אחד בלוקסמבורג ואחד בסינגפור, וכן באמצעות נציגויות בתל-אביב, בהונג-קונג ובמוסקבה. הבנק מחזיק 100% מהון המניות של הפועלים שוויץ.

הרווח הנקי של הפועלים שוויץ הסתכם ב-9 מיליון פרנק שוויצרי בהשוואה ל-8 מיליון פרנק שוויצרי בתקופה המקבילה אשתקד.

סך כל ההון של הפועלים שוויץ ליום 31 במרץ 2009 הסתכם ב-306 מיליון פרנק שוויצרי בהשוואה ל-298 מיליון פרנק שוויצרי בסוף שנת 2008.

סך כל המאזן של הפועלים שוויץ ליום 31 במרץ 2009 הסתכם ב-3,929 מיליון פרנק שוויצרי בהשוואה ל-3,520 מיליון פרנק שוויצרי בסוף שנת 2008. הגידול נבע בעיקר ממעבר לקוחות הבנק מהחזקה בניירות-ערך לפקדונות מאזניים.

תרומת הפועלים שוויץ לתוצאות הפעילות של הבנק מפעולות רגילות הסתכמה ב-58 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-68 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

השקעת הבנק בפועלים שוויץ ליום 31 במרץ 2009 הסתכמה ב-1,075 מיליון ש"ח.

Banque Hapoalim (Luxembourg) S.A. (להלן: "הפועלים לוקסמבורג") - חברה בת בנקאית העוסקת בפעילות בנקאית-פיננסית בלוקסמבורג ומחוצה לה. הפועלים לוקסמבורג משתתף במתן הלוואות באמצעות סינדיקציות בינלאומיות, וכן במתן הלוואות ללקוחות פרטיים ומוסדיים.

הבנק מחזיק 100% מהון המניות של הפועלים לוקסמבורג.

ההפסד של הפועלים לוקסמבורג הסתכם ב-3 מיליון דולר בהשוואה להפסד בסך של 4 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסדים נבעו בעיקר מירידת הערך של תיק ניירות הערך כתוצאה מהמשבר הפיננסי העולמי.

סך כל ההון של הפועלים לוקסמבורג ליום 31 במרץ 2009 הסתכם ב-16 מיליון דולר בהשוואה ל-8 מיליון דולר בסוף שנת 2008.

סך כל המאזן של הפועלים לוקסמבורג ליום 31 במרץ 2009 הסתכם ב-207 מיליון דולר בהשוואה ל-244 מיליון דולר בסוף שנת 2008.

תרומת הפועלים לוקסמבורג לתוצאות הפעילות של הבנק מפעולות רגילות ברבעון הראשון של שנת 2009 היתה שלילית והסתכמה בסך של 10 מיליון ש"ח, בהשוואה לתרומה שלילית של 17 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

השקעת הבנק בפועלים לוקסמבורג ליום 31 במרץ 2009 הסתכמה ב-64 מיליון ש"ח.

BHI Jersey LTD. (להלן: "הפועלים ג'רסי") - חברה בת בנקאית שהוקמה במהלך שנת 2008 הפועלת בג'רסי בעלת רישיון בנק לקבלת פקדונות וביצוע השקעות. החברה מתמקדת בלקוחות אמידים, חברות ביזק לראש הפועלות באירופה וחברות Off-Shore ומציעה שירות אישי ברמה גבוהה, מגוון רחב של מוצרים ושירותי ייעוץ מקצועיים.

הבנק מחזיק 100% מהון המניות של הפועלים ג'רסי.

ההפסד של הפועלים ג'רסי ברבעון הראשון של שנת 2009 הסתכם ב-0.2 מיליון ליש"ט.

סך כל ההון של הפועלים ג'רסי ליום 31 במרץ 2009 הסתכם ב-6 מיליון ליש"ט.

סך כל המאזן של הפועלים גרסי ליום 31 במרץ 2009 הסתכם ב-42 מיליון ליש"ט. תרומת הפועלים גרסי לתוצאות הפעילות של הבנק מפעולות רגילות ברבעון הראשון של שנת 2009 הסתכמה ב-2 מיליון ש"ח, שהושפעו בעיקר משינוי בשער החליפין של הליש"ט.

השקעת הבנק בפועלים גרסי ליום 31 במרץ 2009 הסתכמה ב-38 מיליון ש"ח.

סניפי אנגליה - לונדון ומנצ'סטר. הפעילות הבנקאית בסניפי אנגליה כוללת שירותי בנקאות פרטית ללקוחות מקומיים ולתושבי-חוץ. תחום הבנקאות הפרטית מהווה יעד אסטרטגי בפיתוח סניפי אנגליה בשנים הבאות. סניפי אנגליה מעניקים אשראי ללקוחות, שירותי חדר עסקות וסחר חוץ, ושירותים בנקאיים אחרים ללקוחות עסקיים מקומיים ולחברות ישראליות הפועלות באירופה. בנוסף, מאפשרים הסניפים לחברות ישראליות ואף לחברות מקומיות, להן נכסים בישראל, להתבסס על בטוחות המוחזקות בישראל לצורך קבלת אשראי. סניף לונדון השקיע במוצרים פיננסיים כגון אגרות-חוב מגובות בנכסים אירופיים שונים (משכנתאות לפרטיים, משכנתאות על נכסים מסחריים, פאבים וכדומה) ו-CDO. שווי תיק אגרות החוב מגובות הנכסים של הסניף מסתכם בכ-115 מיליון דולר. בנוסף, מנהל הסניף תיק נגזרות אשראי המורכב מ-Unfunded CDO ו-CDB (Credit Default Baskets). הערך המושגי של תיק זה מסתכם בכ-155 מיליון דולר.

ההפסד ברבעון הראשון של שנת 2009 של סניפי אנגליה הסתכם ב-9 מיליון ליש"ט בהשוואה להפסד בסך של 13 מיליון ליש"ט ברבעון המקביל בשנת 2008. ההפסד נבע בעיקר מהפרשות לירידת-ערך בגין אגרות-חוב מגובות נכסים. סך כל המאזן של סניפי אנגליה ליום 31 במרץ 2009 הסתכם ב-1,157 מיליון ליש"ט בהשוואה ל-1,292 מיליון ליש"ט בתום שנת 2008.

Bank Hapoalim (Cayman) LTD. (להלן: "קיימן") - בנק מסחרי, שעל-פי תנאי רישונו רשאי לפעול בכל סוגי הפעילות הבנקאית, למעט פעילות עם תושבים מקומיים בקיימן. נכסי קיימן כוללים השקעה בחברה-בת בבעלות מלאה באורוגוואי, Hapoalim (Latin America) S.A. הבנק מחזיק 100% מהון המניות של קיימן.

הרווח הנקי של קיימן הסתכם ב-0.3 מיליון דולר בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. סך כל ההון של קיימן ליום 31 במרץ 2009 הסתכם ב-73 מיליון דולר בדומה ליתרה בתום שנת 2008. סך כל המאזן של קיימן ליום 31 במרץ 2009 הסתכם ב-91 מיליון דולר בהשוואה ל-89 מיליון דולר בתום שנת 2008. תרומת קיימן לתוצאות הפעילות של הבנק מפעולות רגילות הסתכמה ב-23 מיליון ש"ח, בהשוואה לתרומה שלילית של 17 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

השקעת הבנק בקיימן ליום 31 במרץ 2009 הסתכמה ב-261 מיליון ש"ח.

Hapoalim (Latin America) S.A. (להלן: "הפועלים לטין אמריקה") - עוסק במתן שירותי בנקאות פרטית ללקוחות הבנק בדרום אמריקה. הפועלים לטין אמריקה פועל באורוגוואי באמצעות שני סניפים (מונטווידאו ופונטה דל אסטה) ומרכז תמיכה (קולוניה).

המרכז לבנקאות פרטית בינלאומית בתל-אביב - מרכז המספק לתושבי-חוץ מכל רחבי העולם שירותים ומוצרי בנקאות פרטית ומהווה חלק אינטגרלי ממערך ה-GPB.

בנקאות פרטית בארה"ב - סניף מיאמי ומחלקת הבנקאות הפרטית בסניף ניו-יורק, מציעים שירותי בנקאות פרטית ללקוחות ה-GPB. הבנקאות הפרטית בארה"ב מתמקדת בעיקר בלקוחות מאמריקה הלטינית.

קבוצת חברות PAM הכוללת את Poalim Asset Management (UK) LTD. ו-Poalim Asset-i LTD.

Pam Holdings LTD. (Ireland) Management (Ireland) LTD. (להלן: "חברות PAM") -

אחראיות לייזום, בחירה, שיווק ותמיכה מקצועית בכל הקשור למוצרי השקעה, המוצעים ללקוחות הבנקאות הפרטית הגלובלית ברחבי העולם, תוך שיתוף פעולה עם גופים פיננסיים בינלאומיים מובילים בתחומים אלה. הקבוצה מהווה נדבך מרכזי ביישום אסטרטגיית הצמיחה של הבנק בחו"ל.

הבנק מחזיק 100% מהון המניות של PAM.

נכון ליום 31 במרץ 2009 מחזיקים לקוחות קבוצת הבנק קרנות שמונהלות על-ידי חברות PAM בסך של 1.1 מיליארד דולר.

חברות PAM עוסקות בפיתוח, בתכנון ובשיווק של מוצרי השקעה נוספים, בהם מוצרים מובנים (Structured Products) בסטנדרטים בינלאומיים, לרבות באמצעות שיתופי פעולה עם גופים פיננסיים מובילים בעולם. כמו-כן מציעות חברות PAM שירותי ניהול תיקים (Discretionary Management) באמצעות סניפי הבנק וחברות הבנות שלו בחו"ל.

ההפסד של PAM הסתכם ב-0.4 מיליון ליש"ט בהשוואה לרווח של 1 מיליון ליש"ט בתקופה המקבילה אשתקד. סך כל ההון של PAM ליום 31 במרץ 2009 הסתכם ב-21 מיליון ליש"ט בדומה ליתרה בתום שנת 2008. סך כל המאזן של PAM ליום 31 במרץ 2009 הסתכם ב-23 מיליון ליש"ט בהשוואה ל-24 מיליון ליש"ט בתום שנת 2008.

תרומת PAM לתוצאות הפעילות של הבנק מפעולות רגילות הסתכמה ב-8 מיליון ש"ח ונבעה מהשינוי בשער החליפין של הליש"ט, בהשוואה לתרומה שלילית בסך של 6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השקעת הבנק ב-PAM ליום 31 במרץ 2009 הסתכמה ב-126 מיליון ש"ח.

פעילות ה-CORPORATE - עיקר הפעילות העסקית מבוצעת באמצעות סניף ניו-יורק.

סניף ניו-יורק מתמקד בפעילות אשראי Corporate, בפעילות Treasury ובמתן אשראי ושירותים בנקאיים לחברות ישראליות הפועלות בארה"ב.

בתחום ה-Corporate הסניף עוסק בעיקר במתן אשראי לחברות גדולות במשק האמריקאי בדרך של רכישת השתתפויות בקווי אשראי ובקווי גיבוי המאורגנים על-ידי בנקים מובילים.

כ-73% מהיקף האשראי ניתן לחברות בעלות דירוג השקעה, או מובטח על-ידי גופים בעלי דירוג השקעה (Investment Grade) על-ידי חברות הדירוג הבינלאומיות Moody's או Standard & Poor's.

כמו-כן, הסניף מספק שירותים בנקאיים מקיפים לחברות ישראליות גדולות הפועלות בארה"ב, כולל: אשראי, סחר-חוץ, השקעות ושירותי חדר עסקות. הבנק מאפשר לחברות ישראליות ואף לחברות אמריקאיות, להנכסם בישראל, להתבסס על בטוחות המוחזקות בישראל לצורך קבלת קווי אשראי בסניף ניו-יורק.

סניף ניו-יורק מאפשר ללקוחותיו גם ביטוח פיקדונות על-ידי ה-FDIC, בדומה לבנקים אמריקאיים.

תיק האשראי של הסניף ליום 31 במרץ 2009 הסתכם בכ-3.4 מיליארד דולר. כמו-כן הסניף העמיד מסגרות אשראי בלתי מנוצלות וקווי גיבוי בסך של 2.4 מיליארד דולר.

במהלך התקופה האחרונה מתבצעת בחינה מחודשת לגבי תחומי הפעילות של סניף ניו-יורק.

בהתאם לתוכנית העיסוק של סניף ניו-יורק לשנת 2009, החל הסניף בייזום עיסוקית לגיוס לקוחות מקומיים בעלי עושר פיננסי גבוה (High net worth) וחברות שבבעלותם ממיגדר ה-Middle market.

על מנת להעניק את מלוא השרותים הבנקאיים המקובלים ללקוחות אילו, מתבצעת בסניף הערכות פנימית מתאימה. במקביל לייזום זה ממשיך הסניף ליישם את המדיניות עליה הוחלט בכל הנוגע לצמצום החוב למול חברות גדולות בארה"ב, להם העניק הבנק אשראי בעבר בדרך של סינדיקציות עם בנקים מובילים בארה"ב.

בנוסף ממשיך הסניף בפעילותו למול חברות ישראליות הפועלות בארה"ב וכן בפעילות בחדר עסקות וה-Treasury.

בתחום ה-Treasury מפעיל הסיני פעילות חדר עסקות ומהווה חלק מפעילות ה-Treasury הגלובאלית של הבנק. במסגרת פעילות ה-Treasury פעל הסיני בתחום נגזרות האשראי בעיקר מסוג Credit Default Swaps (CDS). ה-CDS הנו נגזר אשראי המהווה עסקת החלפת סיכון אשראי בין הצדדים השונים לעסקה. באמצעות עסקת ההחלפה מועבר סיכון האשראי מנותן האשראי למוכר עסקת ההחלפה. רוכש העסקה מקבל בתמורה לתשלום פרמיה הגנה מפני הסיכון הגלום באשראי כלשהו ואילו המוכר מספק ערבות לאיכות האשראי בתמורה לפרמיה. כמו-כן, הסיני התקשר במספר מצומצם של נגזרות אשראי מסוג Unfunded CDOs. ה-Unfunded CDO הוא נגזר אשראי המהווה מעין ערבות על רצועת סיכון. העברה של כספים תעשה במקרה של כשל אשראי באותה רצועה לה ערב הבנק. בעקבות המשבר בשווקים הפיננסיים צמצם סיני ניו יורק את פעילותו ונכון לסוף הרבעון הראשון של שנת 2009 מורכב תיק נגזרות האשראי בעיקר מ-Credit Default Swaps (CDS) על אג"ח של ממשלת ישראל וכן מ-Credit Default Baskets (CDB). לסיני נותר מספר מצומצם של עסקות מסוג Unfunded CDO. סך הערך המושגי של תיק נגזרי האשראי (ללא CDO) של הבנק מסתכם ב-280 מיליון דולר (מזה סך של 225 מיליון דולר להבטחת סיכון בגין אג"ח של ממשלת ישראל, 30 מיליון דולר להבטחת סיכון בגין אג"ח של ממשלות אחרות ו-25 מיליון דולר להבטחת סיכון של חברות מסחריות) וסכום זהה בתום שנת 2008. מכיוון שנגזרי האשראי מטופלים בדוח הכספי כנגזרים, השינוי בשווי ההוגן שלהם נזקף לרווח והפסד כרווח מימוני.

כתוצאה מהמשבר בשווקים בארה"ב והתרחבות מרווחי האשראי, ירד השווי ההוגן של נגזרים אלה והבנק רשם ברבעון הראשון של שנת 2009 הפסד בסך 3.1 מיליון דולר בהשוואה להפסד בסך 24.6 מיליון דולר ברבעון המקביל של שנת 2008.

סך כל המאזן של סיני ניו יורק ליום 31 במרץ 2009 הסתכם ב-8,054 מיליון דולר בהשוואה ל-6,731 מיליון דולר בתום שנת 2008. עיקר הגידול נבע מהפקדת פקדונות בבנק המרכזי בארה"ב. הרווח של סיני ניו יורק ברבעון הראשון של שנת 2009, הסתכם ב-1 מיליון דולר בהשוואה להפסד של 629 מיליון דולר (לאחר השפעת מס) ברבעון המקביל בשנת 2008. מרבית ההפסד ברבעון המקביל בשנת 2008, בסך של כ-879 מיליון דולר (לפני מס), נבע ממכירת תיק ה-MBS.

Hapoalim Securities U.S.A. Inc. (להלן: "פועלים סקיריטיס") - חברת Broker-Dealer הרשומה ופועלת בארה"ב, נתונה לפיקוחן של רשות ניירות הערך הפדרלית בארה"ב (ה-SEC), כמו-גם של בורסת ניירות הערך של ניו-יורק (New-York Stock Exchange), ה-(NASD), National Association of Securities Dealers, ובורסות נוספות בהן היא חברה ופועלת לפי כללים שנקבעים על-ידן. כמו-כן, כפופה פעילות החברה לפיקוחו של הפיקוח על הבנקים בישראל.

החברה תומכת בהרחבת עיסוקו של הבנק בתחום המסחר בניירות-ערך עבור לקוחותיו. הבנק מחזיק 100% מהון המניות של הפועלים סקיריטיס.

הרווח הנקי של הפועלים סקיריטיס הסתכם ב-1 מיליון דולר.

סך כל ההון של הפועלים סקיריטיס ליום 31 במרץ 2009 הסתכם ב-24 מיליון דולר בדומה ליתרה בתום שנת 2008.

תרומת הפועלים סקיריטיס לתוצאות הפעילות של הבנק מפעולות רגילות של הבנק הסתכמה ב-11 מיליון ש"ח, בהשוואה לתרומה שלילית בסך של 8 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השקעת הבנק בפועלים סקיריטיס ליום 31 במרץ 2009 הסתכמה ב-102 מיליון ש"ח.

הפעילות בשווקים מתעוררים

הבנק פועל כיום בתורכיה ובקזחסטן. בכוונת הבנק לפתח את הפעילות הקמעונאית והעסקית בשווקים המתעוררים במדינות אלו, בין היתר, באמצעות הרחבת סל המוצרים וערוצי השירות המוצעים ללקוחות, ופיתוח מערך הסינוף. לאור ההתפתחויות האחרונות בשווקים הפיננסיים נקטה הנהלת הבנק בצעדים להתאמת פעילותה בבנקים בתורכיה וקזחסטן לתנאים העסקיים שנוצרו. כמו-כן, ממשיך הבנק לבחון הזדמנויות עסקיות נוספות בשווקים מתעוררים.

Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן: "בנק פוזיטיף") - בנק שנתאגד

ופועל בתורכיה ומתמחה בתחום הבנקאות העסקית הבנקאות להשקעות ובתחום משקי הבית. בכוונת הבנק לסייע לבנק פוזיטיף להרחיב את תחומי פעילותו, וזאת הן בתחום הבנקאות העסקית והן בתחום הבנקאות הקמעונאית, בין היתר, באמצעות הרחבת סל המוצרים המוצע ללקוחות ופיתוח מערך הסינוף. במהלך חודש אפריל 2009 רכש הבנק מבעל מניות המיעוט C FAKTORING AS, מניות המהוות כ-4.8% מהון בנק פוזיטיף בתמורה לסך של 20 מיליון לירות תורכיות (12 מיליון דולר) המחושב על בסיס ההון העצמי של בנק פוזיטיף. בעקבות הרכישה עומד חלקו של הבנק בבנק פוזיטיף על כ-69.8%.

JSC Bank Pozitiv

בנק שנתאגד ופועל בקזחסטן, שהינו בבעלות מלאה של בנק פוזיטיף. הבנק עוסק במתן שירותי בנקאות ללקוחות עסקיים ופרטיים. בכוונת בנק פוזיטיף לפתח ולייעל את JSC Bank Pozitiv ואת פעילותו, תוך בניית יכולות בנקאיות מתקדמות. להלן פרטים מאזניים ותוצאתיים של קבוצת בנק פוזיטיף: הרווח הנקי של קבוצת בנק פוזיטיף הסתכם בכ-10 מיליון לירות תורכיות (כ-6 מיליון דולר), בהשוואה לכ-8 מיליון לירות תורכיות (כ-4.5 מיליון דולר), בתקופה המקבילה אשתקד. סך כל ההון העצמי של קבוצת בנק פוזיטיף ליום 31 במרץ 2009 הסתכם ב-413 מיליון לירות תורכיות (כ-241 מיליון דולר) בהשוואה ל-467 מיליון לירות תורכיות (כ-273 מיליון דולר) בתום שנת 2008. סך כל המאזן של קבוצת בנק פוזיטיף ליום 31 במרץ 2009 הסתכם ב-1.8 מיליארד לירות תורכיות (כ-1.1 מיליארד דולר) בדומה ליתרה בתום שנת 2008. תרומת קבוצת בנק פוזיטיף לתוצאות הפעילות של הבנק מפעולות רגילות הסתכמה ב-3 מיליון ש"ח, בהשוואה לתרומה שלילית בסך של 99 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. השינוי נבע בעיקר מהשפעת שינוי בשער החליפין של הלירה התורכית לעומת השקל. השקעת הבנק בקבוצת בנק פוזיטיף ליום 31 במרץ 2009 הסתכמה ב-796 מיליון ש"ח.

להלן תמצית הדוחות הכספיים המצרפיים של הפעילות הבינלאומית:

א. מאזן*

ליום 31 בדצמבר 2008	ליום 31 במוֹרֶץ 2009	
		במיליוני דולר
נכסים		
6,561	8,243	מזומנים ופקדונות בבנקים
2,512	2,216	ניירות-ערך
-	4	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
7,049	6,289	אשראי לציבור
41	37	בניינים וציוד
824	802	נכסים אחרים
<u>16,987</u>	<u>17,591</u>	סך כל הנכסים
התחייבויות והון		
9,771	9,335	פקדונות הציבור
5,407	6,912	פקדונות מבנקים
62	44	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
690	349	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
501	464	התחייבויות אחרות
<u>16,431</u>	<u>17,104</u>	סך כל ההתחייבויות
96	75	זכויות בעלי מניות חיצוניים
460	412	אמצעים הוניים**
<u>16,987</u>	<u>17,591</u>	סך כל ההתחייבויות וההון

* הנתונים כפי שהוכנו לצורך הכללתם בביאור על מיגזרי הפעילות.

** כולל גרעון בהון מחושב בסך של 566 מיליון דולר (31 בדצמבר 2008: גרעון בסך של 559 מיליון דולר) עבור סניפי הבנק שאינם חברות. ההון המחושב, כולל את סכומי הפקדונות המקוריים שהופקדו בסניפי הבנק בתוספת רווחים או בניכוי הפסדים שנרשמו עד לתאריך המאזן, לרבות התאמות מהצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווים ההוגן. הגרעון נובע מהשלכות המשבר הפיננסי ובעיקר מהפסד סניף ניו-יורק.

ב. דוח רווח והפסד*

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2008	2009	
במיליוני דולר		
(965)	38	רווח (הפסד) מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
1	8	הפרשה לחובות מסופקים
(966)	30	רווח (הפסד) מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
43	31	הכנסות תפעוליות ואחרות
79	72	הוצאות תפעוליות ואחרות
(1,002)	(11)	הפסד מפעולות רגילות לפני מיסים
369	4	הטבת מס**
(633)	(7)	הפסד מפעולות רגילות לאחר מיסים
(2)	(1)	חלקם של בעלי מניות חיצוניים בהפסדי חברות מאוחדות
(635)	(8)	הפסד נקי

* הנתונים התבססו על דוחות השלוחות בחו"ל, תוך יחוס הוצאות והשלמת מס.
** כולל סכומים שהופרשו בגין השלמת מס בישראל.

ג. נכסי לקוחות

ליום 31 בדצמבר 2008		ליום 31 במרץ 2009	
במיליוני דולר			
10,461	9,684		פקדונות הציבור ואגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
7,716	7,305		נכסי לקוחות (חוץ-מאזני)
18,177	16,989		סך הכל

להלן פירוט הרווח הנקי של החברות המאוחדות בחו"ל במטבע מקומי כפי שדווח על ידן:

לתקופה ינואר-מרץ			
השינוי	2008	2009	
במיליונים			
1.0	8.0	9.0	Bank Hapoalim (Switzerland) LTD. - פרי"ש
1.0	(4.0)	(3.0)	Banque Hapoalim (Luxembourg) S.A. - דולר
(0.2)	-	(0.2)	BHI Jersey LTD. - לישי"ט
-	0.3	0.3	Bank Hapoalim (Cayman) LTD. - דולר
(1.4)	1.0	(0.4)	PAM - לישי"ט
0.8	0.2	1.0	Hapoalim Securities U.S.A. Inc. - דולר
2.0	8.0	10.0	קבוצת בנק פוזיטיף - לירה תורכית

מטבע הפעילות של החברות המאוחדות בחו"ל, מוגדר על-פי הנחיית המפקח על הבנקים כשקל חדש, לפיכך נזקפים הפרשי השער על ההשקעה לדוח רווח והפסד בסעיף רווחי אקוויטי. הבנק מגדר מבחינה כלכלית את חשיפות המט"ח הנובעות מההשקעה בחברות בנות בחו"ל באמצעות גיוס מקורות באותם מטבעות. גידור זה אינו מהווה גידור חשבונאי ולכן הפרשי השער על מקורות אלה אינם מיוחסים לתוצאות הפעילות של החברות הבנות אלא נזקפים לדוח רווח והפסד ונכללים בבסיס המס.

להלן התרומה של החברות המאוחדות בחו"ל לתוצאות הפעולות הרגילות של הבנק המדווחות בשקלים לאחר קיזוז השפעת מקורות המימון נטו:

לתקופה ינואר-מרץ		
2008	2009	
במיליוני ש"ח		
(15)	52	חלק הבנק בתוצאות החברות המאוחדות בחו"ל מתורגם לשקל חדש
(172)	198	הפרשי שער חליפין בגין ההשקעות בחברות המאוחדות
(187)	250	תרומה לתוצאות הפעילות של הבנק
108	(127)	הפרשי שער שנצברו על מקורות המימון, בניכוי השפעת המס
(79)	123	סך הכל תרומת החברות (לאחר קיזוז מקורות המימון, נטו)

חברות כלולות

הבנק מחזיק בחברות כלולות ובעיקר בדלק נדל"ן, פועלים אי.בי.אי, שרותי בנק אוטומטיים בע"מ ("שבאי") ומרכז סליקה בנקאי בע"מ ("מסב"). ההשקעה של קבוצת הבנק בחברות הכלולות ליום 31 במרץ 2009 הסתכמה ב-118 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-480 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2008. הירידה נבעה מסיווג החל משנת 2009 של החזקות הבנק במניות וכתבי התחייבות של כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ מסעיף השקעות בחברות כלולות, לסעיף השקעה בניירות-ערך בתיק הזמין למכירה, שהסתכמה בסוף שנת 2008 בסך של 371 מיליון ש"ח.

דלק נדל"ן בע"מ (להלן: "דלק נדל"ן") -

הינה חברה העוסקת בשלושה תחומי פעילות עיקריים - נדל"ן מניב בחוץ לארץ, בנייה של פרויקטים למגורים בארץ ונדל"ן מניב בישראל.

תרומת דלק נדל"ן לתוצאות הפעילות של הבנק מפעולות רגילות ברבעון הראשון של שנת 2009 הסתכמה בהפסד בסך של 1 מיליון ש"ח, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

הבנק מחזיק ליום 31 במרץ 2009 ב-9.7% מהון המניות של דלק נדל"ן.

השקעת הבנק בחברה ליום 31 במרץ 2009 הסתכמה ב-15 מיליון ש"ח. שווי השוק של ההשקעה לאותו מועד הסתכם ב-49 מיליון ש"ח.

פעילות שוק ההון

ביום 25 ביולי 2005 חוקקה הכנסת שלושה חוקים אשר קבעו שינויים מהותיים בשוק ההון ובפעילות הבנקאית, והידועים בשם "רפורמת בכר".

על-פי חוקים אלה, נאסר על הבנק לנהל קופות-גמל ("קופות-גמל") וקרנות להשקעה משותפת בנאמנות ("קרנות נאמנות") והוא נדרש למכור את מלוא החזקותיו בהן בתוך פרקי זמן שנקבעו בחקיקה. כמו-כן, כתנאי לקבלת רישיון יועץ פנסיוני, חויב הבנק לרדת בהחזקותיו בחברת כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ ("כלל החזקות") עד לרף של 10%, או פחות, מכל סוג של אמצעי שליטה בה, לפי שחברה זו שולטת במבטח.

ביום 28 בינואר 2009 העניק הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון שבמשרד האוצר ("הממונה") לבנק רישיון יועץ פנסיוני. זאת לאחר שהתקיימו התנאים המוקדמים לקבלת רישיון יועץ פנסיוני לבנק, בהתאם להוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק ב"יעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני"), התשס"ה-2005 ("חוק היעוץ הפנסיוני") (שהינו חלק מ"רפורמת בכר"); שכן הבנק השלים את מכירת כל החזקותיו בקרנות נאמנות ובקופות הגמל. בנוסף הבנק ירד בהחזקותיו בכלל החזקות ובכל אמצעי שליטה בה, עד לשיעור המותר. פרטים לגבי רישיון יועץ פנסיוני, ראה בפרק "יעוץ פנסיוני" שלהלן.

שוק ההון

פעילות קבוצת הבנק בשוק ההון כוללת מגוון פעילויות ושירותים פיננסיים בתחומים שונים: ביצוע פעילות מסחר בניירות-ערך ובנכסים פיננסיים, כולל בתחום המעו"ף, ללקוחות הבנק, פעילות שמירת ניירות הערך, מחקר ו"יעוץ ללקוחות בתחום שוק ההון, מתן שירותים למנהלי נכסים פיננסיים, ניהול תיקי השקעות, עסקי חיתום וניהול הנפקות. הפעילויות והשירותים הפיננסיים המפורטים לעיל, מתבצעים בחלקם ישירות על-ידי הבנק ובחלקם על-ידי חברות בנות, אשר כל אחת מהן מתמחה ועוסקת בתחום מוגדר.

בין השאר פועל הבנק באמצעות חברות בנות העוסקות בניהול תיקי השקעות בניירות-ערך ובנכסים פיננסיים עבור לקוחות פרטיים, תאגידים, מלכ"רים ומוסדות, וכן מספקות שירותי נאמנות. הבנק חבר בבורסה לניירות-ערך של תל-אביב, במסלוקת הבורסה ובמסלוקת המעו"ף והוא פועל בשוק זה עבור לקוחותיו ועבור חברי בורסה שאינם סולקים.

הפצת קרנות נאמנות

הבנק התקשר בהסכמים בדבר הפצה של יחידות של קרנות נאמנות בין לקוחותיו, וזאת עם הרוב המכריע של מנהלי קרנות הנאמנות בישראל, והוא זכאי לגבות עמלות הפצה בקשר עם פעילות זו, בהתאם לקבוע בתקנות. לפרטים בדבר היקף קרנות הנאמנות המופצות על-ידי קבוצת הבנק ראה פרק "התפתחות סעיפי המאזן - פעילות חוץ-מאזנית" לעיל.

הפצת קרנות השתלמות, קופות-גמל וקרנות פנסיה

הבנק זכאי לגבות עמלות הפצה בקשר עם הפצת קרנות השתלמות, קופות-גמל וקרנות פנסיה בהתאם לקבוע בתקנות. הבנק התקשר בהסכמים בדבר הפצה של קרנות השתלמות, קופות-גמל וקרנות פנסיה בין לקוחותיו עם חברות מנהלות.

פועלים סהר בע"מ

החברה שהינה חברה-בת בבעלות מלאה של הבנק, הינה חברה בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב ובמסלוקת ניירות-ערך. החברה מתמחה במתן שירותים לגופים מוסדיים: קרנות פנסיה ותיקות וחדשות, קופות-גמל בנקאיות, קופות-גמל ענפיות, קרנות השתלמות, חברות ביטוח וחברות וגופים ציבוריים. החברה נותנת ללקוחות שירותי ברוקרי בארץ ובח"ל, שירותי מחקר וייצוג באסיפות כלליות וכן שירותי משמרת ותפעול.

פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ (להלן: "פעילים")

פעילים, שהינה חברה-בת בבעלות מלאה של הבנק, עוסקת בניהול השקעות עבור לקוחות פרטיים, גופים עסקיים, מלכ"רים ואחרים.

ניהול ההשקעות עבור לקוחות החברה, הן הישראלים והן הזרים, מתבצע בשוק ההון הישראלי וכן בשוקי ההון בעולם. נכון ליום 31 במרץ 2009 מנהלת החברה תיקים בערך כספי של 6.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-6.3 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008.

קופות-גמל לתגמולים, להשתלמות, לפיצויים ולמחלה

על-פי החוק להגברת התחרות, נדרש הבנק להיפרד מהחזקותיו בחברות המנהלות קופות-גמל בתוך 3 שנים מיום פרסום החוק האמור. הבנק השלים את מכירת כל הזכויות לניהול קופות הגמל שבבעלותו. מכירת קופות הגמל של בנקים בשליטת הבנק הושלמה אף היא עם השלמת מכירת בנק מסד ובנק יב לעובדי מדינה בע"מ. בהתאם לחוק, הבנק רשאי להמשיך במתן שירותים תפעוליים לחברות המנהלות קופות-גמל ולעסוק ביעוץ והפצה של מוצרים פנסיוניים בכפוף לרשיון ייעוץ פנסיוני ולהוראות הדין. במסגרת מכירת הזכויות לניהול קופות הגמל, התקשרו הרוכשות בהסכמים ארוכי טווח עם הבנק בדבר מתן שירותים תפעוליים על-ידי הבנק לקופות הגמל הנמכרות. כמו-כן, התקשרו הרוכשות עם הבנק בהסכמי הפצה. לפרטים בדבר יתרות קופות הגמל שבתפעול קבוצת הבנק, ראה פרק "התפתחות סעיפי המאזן - פעילות חוץ-מאזנית" לעיל.

ייעוץ פנסיוני

ביום 28 בינואר 2009, העניק הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון לבנק רשיון ייעוץ פנסיוני בתנאים המגבילים שלהלן ("התנאים המגבילים"):

1. הבנק יהיה רשאי לתת ייעוץ פנסיוני ביחס לקופות-גמל, פנסיה וקרנות השתלמות לעצמאים בלבד, וביישובי הפריפריה (כהגדרתם בחוק) גם למי שאינם עצמאים.
2. החל מיום 1 באפריל 2009 הבנק יהיה רשאי לתת ייעוץ פנסיוני ביחס למוצרי ביטוח לעצמאים בלבד, וביישובי הפריפריה - החל מיום כניסתו לתוקף של הרשיון גם למי שאינם עצמאים.
3. החל מיום 1 באוגוסט 2010 הבנק יהיה רשאי לתת ייעוץ פנסיוני ביחס לכל המוצרים הפנסיוניים הכלולים בהגדרה "סוג מוצר פנסיוני" בחוק, גם למי שאינם עצמאים וגם ביישובים שאינם מנויים בתוספת לחוק. בתאריך 29 במרץ 2009 הודיע הממונה לבנק כי הוא מסיר את התנאים המגבילים ברשיון הייעוץ הפנסיוני שניתן לבנק. עם קבלת הרשיון לעיסוק ביייעוץ פנסיוני, הותר לבנק לעסוק ביייעוץ פנסיוני בהתאם לקבוע בהסדר החוקי ובהיתרים ובהוראות מכוחו. בשלב ראשון הבנק נערך למתן ייעוץ פנסיוני ללקוחותיו ב-9 מהסניפים בארץ. בהתאם למתוכנן מספרם של הסניפים בהם ניתן ייעוץ פנסיוני ופרישת שירותי הייעוץ יורחבו בהדרגה. יצוין כי בכל הנוגע להפצת מוצרי ביטוח, עד למועד פרסום הדוחות הכספיים טרם תוקנו התקנות המסדירות את שיעור עמלות ההפצה שיקבלו הבנקים בהפצת מוצרי ביטוח. למרות שקיימת טיוטת תקנות שפורסמה באוגוסט 2008. בשל כך, לא נחתמו הסכמי הפצה ולא נקבעו הסדרים בין היתר, בדבר העברת מידע ושירותים הנדרשים לצורך מתן ייעוץ פנסיוני במוצרי ביטוח. כל אלה עלולים לגרום לדחיית המוכנות והיכולת למתן ייעוץ פנסיוני בבנקים במוצרי ביטוח. באמצעות איגוד הבנקים נערכה פניה לממונה, המציגה את הקשיים והבעיות במתן ייעוץ במוצרי ביטוח והצורך החיוני בהסדרת ממשקים מחייבים להעברת מידע חיוני, קידוד מוצרים ועוד.

שירותים למנהלי נכסים פיננסיים

אגף שירות למנהלי נכסים פיננסיים, במסגרת חטיבת נכסי לקוחות, מאגד בתוכו פעילויות של מתן שירותים שונים למנהלי נכסים פיננסיים: מנהלי קופות-גמל, מנהלי קרנות נאמנות ומנהלי תיקי השקעות. האגף מרכז תחת קורת גג אחת את הידע, הניסיון והיכולות האנושיות והמחשוביות שנצברו בבנק, בתפעול הנכסים הפיננסיים האמורים לעיל ובמתן שירותים בנקאיים לגופים המנהלים אותם: חברות מנהלות של קופות-גמל, חברות לניהול קרנות נאמנות וכן מנהלי תיקי השקעות. השירותים כוללים בין השאר שיעור נכסים, הפקת דוחות בקרה, הפקת דיווחים לרשויות, ניהול ספרים, ניהול חשבונות וזכויות עמיתים בקופות-גמל, חישוב תשואות יומיות וחודשיות בקופות-גמל וחישוב שער יומי בקרנות נאמנות. הבנק חתם על הסכמים למתן שירותים תפעוליים בתחום קופות-גמל בעבור חברות לניהול קופות-גמל, חלקם כחלק נלווה למכירת קופות-גמל שהיו בבעלות הבנק. בתחום קרנות הנאמנות נחתמו הסכמים למתן שירותים לחברות לניהול קרנות נאמנות. הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר פרסם הוראה בחוזר לפיה יועץ פנסיוני, הנותן שירותי תפעול לקופות-גמל, לא יגבה מחברה מנהלת דמי תפעול הגבוהים מ-0.1% לשנה מסך כל נכסי קופת הגמל המקבילים ממנו שירותים כאמור. מאחר שהבנק הנו בעל רשיון יועץ פנסיוני, הוראה זו מגבילה את הבנק בשיעור דמי התפעול הנגבים מחברות המנהלות קופות-גמל. בסוף חודש מרץ 2009 הסתכם היקף הנכסים של קופות הגמל ופנסיה להן נותן הבנק שירותי תפעול בסך של כ-69.9 מיליארד ש"ח. כמו-כן מספק האגף שירותים נלווים לניהול חשבון קרנות נאמנות אשר שווי נכסי קרנות אלה לסוף חודש מרץ 2009 הסתכם בסך של 11.1 מיליארד ש"ח.

מצב הנזילות ומדיניות גיוס המקורות בבנק

הריבית המוניטרית של בנק ישראל, שעמדה בתחילת שנת 2008 על שיעור שנתי של 4.25%, ירדה בהדרגה עד לשיעור של 1.75% בסוף 2008. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2009 ירדה הריבית המוניטרית של בנק ישראל לרמה של 0.5%. בחודש דצמבר 2008 הודיע בנק ישראל על שינויים בכלים המוניטריים הכוללים הקטנה הדרגתית של הנפקות מק"מ, שינוי בשיעורי הריבית על חלונות אשראי והפקדות בבנק ישראל, ממסדרון של 1% ± למסדרון של 0.5% ±. בסוף חודש פברואר שונה המסדרון ל-0.25% ±. כמו-כן, האריך בנק ישראל את מכרזי הריפו מתקופה של שבוע לתקופה של חודש ימים. בתחילת שנת 2009 עברה המערכת הבנקאית לעודפי נזילות של כ-33 מיליארד ש"ח. באפריל חלה עלייה נוספת בעודף. בתחילת אפריל הפקידה המערכת הבנקאית בבנק ישראל כ-49 מיליארד ש"ח. בנק ישראל הקטין את הנפקות המק"מ נטו בכ-6 מיליארד ש"ח במהלך הרבעון. כמו-כן, הודיע בנק ישראל במהלך חודש מרץ על התערבות בשוק האג"ח הממשלתי על-ידי רכישות יומיות בהיקף של כ-200 מיליון ש"ח ביום ועל המשך רכישות מטבע-חוץ בהיקף של כ-100 מיליון דולר ביום. המקורות השקליים הלא-צמודים שגויסו על-ידי הבנק מציבור הלקוחות הסתכמו בסוף הרבעון הראשון של שנת 2009 ב-121.0 מיליארד ש"ח, גידול בסך של 0.6 מיליארד ש"ח בהשוואה לסוף שנת 2008. השינוי נובע מגידול בסכום הפקדונות הלא-צמודים בבנק הניתנים למשיכה לפי דרישה (עו"ש ופרי"י) בסך של 8.5 מיליארד ש"ח אשר קוזז בקיטון מסכום הפקדונות הלא-צמודים האחרים בסך של 7.9 מיליארד ש"ח. סכום הפקדונות הלא-צמודים בבנק הניתנים למשיכה לפי דרישה (עו"ש ופרי"י) הגיע בסוף הרבעון הראשון של שנת 2009 ל-42.3 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-33.8 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008. סכום הפקדונות הלא-צמודים האחרים ירד, והגיע בסוף הרבעון הראשון של שנת 2009 ל-78.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-86.6 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008.

היקף המקורות הצמודים למדד, שנצברו בפקדונות ותוכניות חסכון בבנק, ירד והסתכם בסוף הרבעון הראשון של שנת 2009 ב-26.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-27.2 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008.

המקורות הצמודים למטבע-חוץ, שמקורם בעיקר בפקדונות צמודים למטבע-חוץ, הסתכמו בסוף הרבעון הראשון של שנת 2009 ב-0.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-0.7 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008.

המקורות במטבע-חוץ, שגויסו על-ידי הבנק מלקוחות בארץ ובחו"ל, ירדו במהלך הרבעון הראשון של שנת 2009 והסתכמו בסוף הרבעון ב-19.6 מיליארד דולר, בהשוואה ל-21.0 מיליארד דולר בסוף שנת 2008.

השלכות המשבר הפיננסי ניכרות גם במהלך הרבעון הראשון.

נמשכה הזרמת מזומנים לשווקים על-ידי הבנקים המרכזיים כחלק מתכניות לשיפור תיק הנכסים של המוסדות הפיננסיים. מרווחי האשראי במיגזר הפיננסי עדיין גבוהים הן באופן מוחלט והן באופן יחסי לתקופות אחרות.

הרמה הגבוהה של עודפי הנזילות במט"ח והגדלה יזומה של היתרות הנזילות השוטפות בתגובה לאירועים נשמרה גם במהלך הרבעון ונתנה מענה לצרכי הנזילות. מטעמי זהירות מופקד עדיין חלק גדול מיתרות הנזילות בבנקים מרכזיים בתשואות נמוכות.

הבנק מקיים מעקב יומי אחר מצב הנזילות הכולל, וכן אחר מצב הנזילות בשקלים ובמט"ח בנפרד. בנוסף למעקב אחר מצב הנזילות השוטף, אומד הבנק את סיכון הנזילות באמצעות מודל פנימי. אומדן הסיכון נעשה תחת הנחות שונות המתייחסות למצבי שוק שונים עבור המערכת הבנקאית בארץ והבנק.

קיימות ואחריות חברתית

בחודש דצמבר 2008 התפרסם דוח הקיימות והאחריות החברתית של הבנק לשנת 2007. דוח זה משקף את מחוייבות הבנק הסביבתית, החברתית והקהילתית העמוקה בנוסף לשאיפה למצוינות הכלכלית והמקצועית. מחוייבות זו נגזרת חובת הבנק לנהל את עסקיו באופן שיבטא את אחריותו כלפי מחזיקי העניין השונים שלו: בעלי המניות, העובדים, הלקוחות, הסביבה, הקהילה, הספקים והציבור הרחב ובנוסף לתרום לשימור כדור הארץ.

הדוח משקף יישום של תכנית מעמיקה אשר בשלב הראשון שלה התבצע תהליך אבחון מפורט (GAP ANALYSIS) אשר התייחס לכ-400 אינדיקטורים ופרמטרים מובילים בתחום האחריות החברתית, המשמשים גם את מיטב הארגונים העסקיים בעולם. בתהליך האבחון נבדק מצב הבנק ביחס לאינדיקטורים ופרמטרים אלה, ונבנתה תוכנית עבודה בהתאם, המאגדת פעילויות ארוכות שנים של הבנק בצד תוכניות עבודה חדשות.

הדוח שהתפרסם הינו ראשון מסוגו ומוצג בנוסף לדוחות הכספיים במטרה להשלים את התמונה של כלל השפעות פעילות הבנק במימדים הכלכליים, החברתיים והסביבתיים.

הדוח מכיל סקירה מפורטת ומקיפה של התפישה והחזון של הבנק בתחום הקיימות והאחריות החברתית לצד הפעולות הננקטות, במסגרת תכנית סדורה וחוצת ארגון בכל מישורי העשייה.

יצויין כי דוח זה הינו הראשון בישראל שדורג על-ידי הארגון הבינלאומי (Global Reporting Initiative) GRI, כבר כדוח ראשון, בדירוג הגבוה ביותר A+.

הבנק שוקד כיום על כתיבת הדוח לשנת 2008, ובמקביל ממשיך בפיתוח מגוון רחב של יוזמות ופעילויות בתחום הקיימות והאחריות החברתית והסביבתית.

פועלים בקהילה - מעורבות חברתית ותרומה לקהילה

האסטרטגיה והחזון

כחלק מהחזון, מהאסטרטגיה ומהערכים של קבוצת בנק הפועלים, רואה עצמו הבנק מחוייב למעורבות פעילה ומובילה בחברה ובקהילה, לצד מנהיגותו העסקית ויוזמותיו בתחום הכלכלי, וזאת באמצעות "פועלים בקהילה". מעורבות זו היא חלק מתפיסה ניהולית מתקדמת, הגורסת כי גוף אשר פועל בתוך הקהילה ושואב מתוכה את עובדיו ואת לקוחותיו כאחד - הינו חלק ממנה, וכגורם מוביל עסקית, עליו גם לחזק, להוביל ולתרום לקידום ולשיפור תנאיהם של בני הקהילה, ובמיוחד החלשים שבהם. ברוח פילוסופיה עסקית זו, מתנהלת בבנק פעילות קהילתית מגוונת ורחבת היקף, אשר מוצאת ביטוי במעורבות חברתית, בתרומות כספיות ובפעילות התנדבותית עניפה, בה משתתפים חברי ההנהלה והעובדים גם יחד. פעילות זו הינה גורם חשוב בתחושת "גאוות היחידה" של העובדים.

פעילות שוטפת

כלל פעילות הבנק, אשר מבוצעת לטובת הקהילה, מרוכזת תחת מסגרת "פועלים בקהילה" (להלן: "פועלים בקהילה"), כאשר חלק מהפעילות מבוצע באמצעות "עמותת פועלים בקהילה (ע"ר)" (להלן: "עמותת פועלים בקהילה") והחלק האחר באפיקים אחרים אשר יפורטו בהמשך. "פועלים בקהילה" מקדישה תשומת לב מיוחדת לעשייה אל מול ילדים ונוער, מתוך מטרה לקדם את דור העתיד. עם זאת, "פועלים בקהילה" מקיימת פעילות עניפה ומגוונת גם אל מול קהלי יעד נוספים. באמצעות אפיקי הפעולה המפורטים להלן ובאמצעות מיגוון הפרויקטים שקבוצת הבנק מקדמת, באה המעורבות החברתית של הקבוצה ברבעון הראשון של שנת 2009 לידי ביטוי בהוצאה כספית של כ-9.8 מיליון ש"ח. להלן פירוט האפיקים והפרויקטים השונים:

פרוייקט התנדבותי של העובדים "פועלים בהתנדבות" - מספר זרועות בתוך הבנק מקיימות שיתוף פעולה, מתוך מטרה לסייע לעובדים אשר מעוניינים להתנדב לפעילות למען הקהילה. הזרועות השותפות לפרוייקט זה הן: חטיבת משאבי אנוש לוגיסטיקה ורכש, ועד העובדים, מנהלת קשרי הקהילה, מינהלות האזור בחטיבה הקמעונאית ועמותת "מתן". במסגרת שיתוף זה, מוצעת לעובדים קשת רחבה של אפשרויות להתנדבות, במסגרת קבוצתית-סניפית, או במסגרת אישית. עובדים אחרים מסתייעים גם הם בבנק, לצורך קיום פעולות התנדבותיות בצורה פרטנית.

עמותת "פועלים בקהילה" - התרומות הכספיות לגופים הרבים הנתמכים על-ידי קבוצת הבנק מתבצעות באמצעות עמותת "פועלים בקהילה". התרומות ניתנות לגופים אשר עונים על קריטריונים שנקבעו, כחלק ממדיניות התרומות של העמותה.

כבשנים קודמות, גם ברבעון הראשון של שנת 2009, תרמה עמותת "פועלים בקהילה" למספר רב של תחומים, ביניהם: סיוע לילדים ולנוער, חיזוק אוכלוסיות חלשות ותמיכה במוסדות חינוך, תרבות, רווחה, בריאות ומדע. באמצעות העמותה תורם הבנק למוסדות להשכלה גבוהה, להענקת מלגות לסטודנטים ולתלמידים נזקקים, למימוש יוזמות של העשרה וקידום חינוכי בקרב ילדים ונוער, וכן לילדים המאושפזים בבתי-חולים הזקוקים לסיוע מיוחד כדי להתקדם בלימודיהם.

עמותת "פועלים בקהילה" מסייעת לקידום התרבות והאמנות ותורמת לפעילויות מגוונות ברחבי הארץ, כשהיא מתמקדת בתוכניות העשרה לילדים ולנוער, באמצעות פרויקטים חינוכיים חדשניים. העמותה מסייעת להפעלת סדנאות בבתי-ספר יהודים וערבים ברחבי הארץ, לקידום ההבנה והדו-קיום בין העמים ולעידוד הסובלנות והדמוקרטיה. תחום חשוב נוסף, לו תורמת עמותת "פועלים בקהילה" בקביעות, הוא תחום הבריאות. עמותת "פועלים בקהילה" תומכת במספר מרכזים רפואיים, והתרומות העיקריות מיועדות לשיפור תנאי הטיפול והאשפוז של החולים. כמו-כן, מקדמת העמותה פרויקטים שמטרתם שילוב אוכלוסיות עם מוגבלויות בחיי הקהילה. בנוסף, תורמת העמותה לעמותות, המסייעות בהגשמת משאלות של ילדים חולי סרטן.

פרויקט קהילתי "תקרא תצליח" - "פועלים בקהילה" נרתמה לשינוי הרגלי הקריאה של הילדים והנוער בישראל. בנוסף לפעילותה הקהילתית השוטפת, החליטה לצאת בשנת 2004 ביוזמה ממוקדת, שמטרתה שינוי יסודי של הרגלי הקריאה של ילדים ובני נוער בישראל. הפרויקט נמשך גם בשנים 2005 עד 2009. מטרת הפרויקט היא להעלות את עידוד הקריאה על סדר היום הציבורי. הפרויקט כולל מסע הסברה ציבורי, מימון שעות סיפור ברחבי הארץ, פעילויות בשבוע הספר ושיטופי פעולה עם ערוץ הילדים ואמצעי תקשורת אחרים. ברבעון הראשון של שנת 2009 הוביל הבנק קמפיין הסברתי ייחודי, אשר קרא לציבור למחזר נייר ובמקביל להנות מהנחות ברכישת ספרים, וזאת כחלק מתפיסה של דאגה לעולם בו אנו חיים.

חסינות בעלות אופי חברתי - "פועלים בקהילה" מעורבת בפעילויות חברתיות שונות בקהילה באמצעות מתן חסינות בעלות אופי חברתי, ובעיקר בטיפוח המצוינות בספורט, מימון אירועי תרבות וסיוע למוסדות בריאות.

תרומת מחשבים וציוד נלווה - הבנק מודע לחשיבות הרבה הקיימת בהשקעה טכנולוגית, בחינוך ובקידום ילדים ובני נוער, ועל-כן תורם מחשבים וציוד נלווה מדי שנה. ברבעון הראשון של שנת 2009 תרם הבנק 333 מערכות מחשב ובנוסף ציוד נלווה.

"פועלים למען תרבות וטבע בישראל" - הבנק רואה חשיבות עליונה בקירוב העם למורשתו ולתרבותו. במסגרת זו החליט, לאפשר להורים ולילדיהם בכל הארץ לטייל בחג וליהנות ממגוון של אתרים פרושים ברחבי המדינה, מבלי שביקורים אלה יטילו עול כספי כבד על שכמן של המשפחות. בחג הפסח בשנת 2005 השיק הבנק פרויקט מיוחד, שבמסגרתו הוזמנו כל תושבי המדינה לביקור - ללא תשלום - באתרים ברחבי ישראל, במהלך חול המועד. פרויקט זה הפך למסורת והתקיים גם בחג הפסח בחודש אפריל 2009.

תמיכה בקידום התרבות והאמנות - מדי שנה מסייע הבנק לקידום התרבות והאמנות באמצעות תרומות וחסינות. בין השאר, הבנק מסייע למוזיאונים ברחבי הארץ. כמו-כן הבנק מלווה ותומך, באמצעות הסכמים רב-שנתיים, במספר מוסדות תרבות בעלי הכרה בינלאומית, אשר חרטו על דגלם מובילות ומצוינות בתחומם: הבנק תומך בפעילות להקת בת שבע באמצעות מילגות לרקדנים לתקופה של שלוש שנים וכן בתזמורת הפילהרמונית הישראלית ובתיאטרון הקאמרי באמצעות הסכמים לתקופה של חמש שנים. בנוסף, מקיים הבנק תערוכות אמנות בבניין ההנהלה הראשית שלו, שהכנסותיהן קודש לעמותות שונות הנוטלות חלק ביוזמה.

פרויקט "משלוש לחמש" - הבנק נרתם בשיתוף עם אגודת דורשי הטכניון וארגון אורט לסייע לתלמידים מרקע סוציו-אקונומי נמוך לשפר את הישגיהם הלימודיים במתמטיקה. המטרה היא להעלות בכ-5 אחוזים את מספר הניגשים לבחינות הבגרות במתמטיקה בהיקף של 5 יחידות לימוד. הירתמותו של הבנק, מאפשרת את השתתפותם בפרויקט של 2,000 תלמידים ב-22 ישובים בשנת הלימודים הנוכחית.

"מתן - הדרך שלך לתת" (להלן: "מתן") - מאז שנת 1999 נרתם הבנק לפעילות למען הקהילה בשיתוף עם עמותת "מתן - הדרך שלך לתת".

באמצעות "קמפיין מתן" נחשפים עובדים מתנדבים לצורכי הקהילה ולחשיבות הניתנה ומעבירים מסר זה לחבריהם. המודל מבוסס על שותפות בין ההנהלה והעובדים במקום העבודה. כל תרומות העובדים וההנהלה ל"מתן" מיועדות למגוון רחב של נושאים חברתיים, במטרה לסייע לקבוצות חלשות בחברה ולחזק אותן. התרומות מחולקות בהליך מיוחד, הכולל בדיקה של הצרכים ושל האפקטיביות. עובדי הבנק נוטלים חלק כמתנדבים בועדת ייעוד הכספים של "מתן", אשר מחליטה על חלוקת הכספים בקהילה וכ"משקיפי מתן", המסייעים בתהליך הבקרה על השימוש בכספי התרומות. "מתן" מחוייבת להעביר את התרומות לעמותות, או לנושאים חברתיים על-פי בחירת העובד.

כללי

פעילותו של הבנק מלווה בסיכונים פיננסיים שהם: סיכוני אשראי, המבטאים את הסיכון שלוה או חייב לא יעמוד בהחזרים ובתשלומים לבנק אשר מוגדרים בהסכם האשראי; סיכוני שוק, הנובעים מחשיפה לשינויים בשערי השוקים הפיננסיים, כגון: שערי חליפין, ריבית ואינפלציה; וסיכון נזילות, שהוא הסיכון לרווחי התאגיד הבנקאי ולהונו מחמת אי ודאות לגבי זמינות המקורות. סיכונים אלה מנוהלים על-ידי חברי הנהלה ממונים, ובאחריותם. בגין סיכון האשראי וסיכוני השוק קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון.

חבר הנהלה האחראי לניהול סיכוני האשראי הוא מר צ. קינן, חבר הנהלה האחראי לניהול סיכוני השוק והנזילות הוא מר מ. שושן.

סיכונים אחרים שאינם פיננסיים הם בעיקר הסיכון המשפטי והסיכונים התפעוליים.

הסיכון המשפטי מנוהל על-ידי היועץ המשפטי הראשי, עורך-דין א. מזור.

הסיכון התפעולי, למעט הסיכון המשפטי, מנוהל על-ידי כל חבר הנהלה בתחום הפעילות הנתון לאחריותו. סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם מתהליכים פנימיים כושלים או לקויים, מפעולות אנוש, מכשלים במערכות וכן מאירועים חיצוניים. בגין הסיכון התפעולי צפויה דרישה עתידית להלימות הון רגולטורית.

סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והינם: סיכון מוניטין, סיכון תחרות, סיכון רגולציה וחקיקה, סיכון כלכלי וסיכון פוליטי / בטחוני.

המפקח על הבנקים קבע בהוראות ניהול בנקאי תקין הנחיות הקשורות בנושא ניהול הסיכונים. ההוראות מפרטות את הסיכונים השונים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי, וקובעות עקרונות יסוד שונים לניהול הסיכונים ולבקרתם, ובכללם: מעורבות נאותה והבנה מעמיקה של דירקטוריון התאגיד הבנקאי בניהול הסיכונים, ניהול הסיכונים באמצעות מנהל סיכונים שהוא חבר הנהלה, העמדת כלים להערכת הסיכונים ולמידתם והסדרת אמצעי פיקוח ובקרה, כולל קיום פונקציה עצמאית לבקרת הסיכונים.

חבר הנהלה האחראי על החטיבה לניהול סיכונים הוא מר ד. קולר. בין עיסוקיה העיקריים של החטיבה: בקרה ואמידה של סיכוני אשראי, סיכוני שוק ונזילות וסיכונים תפעוליים. כמו-כן, במסגרת החטיבה פועלות היחידה למניעת הלבנת הון ויחידת קצין הציות. היעד העיקרי של החטיבה הוא להטמיע בקבוצת הבנק תרבות ניהול סיכונים מתקדמת, תוך התוויית מדיניות ניהול סיכונים, התואמת את מטרות הקבוצה ואת הנחיות באזל II והמפקח על הבנקים.

בבנק פועלת וועדה של הדירקטוריון לנושא ניהול סיכונים וישום באזל II. ייעוד הוועדה הינו התוויית מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק, לרבות קביעת מסגרות הסיכון בתחומי הפעילות השונים, בחינת פרופיל הסיכונים של הבנק, קיום בקרה אחר יישום מדיניות ניהול הסיכונים כפי שנקבעה ובחינת התהליכים והפעולות שעל הבנק לקיים, על-מנת שימלא אחר כל ההוראות הרגולטוריות הנוגעות לניהול הסיכונים.

ניהול הסיכונים מתבצע בראיה גלובלית של פעילות הבנק בארץ ובסיפוי הבנק בחו"ל, ובשים לב לפעילות החברות הבנות הבנקאיות. צוות הנהלה לניהול הסיכונים בראשות מנכ"ל הבנק אחראי לגיבוש המתודולוגיה לאמידת סיכוני השוק והנזילות, הסיכון התפעולי וסיכוני האשראי, בהנחיית ועדת הדירקטוריון לנושא ניהול סיכונים ויישום באזל II. ניהול הסיכונים מתבצע בכל חברה-בת בנקאית בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי מדיניות הנקבעת על-ידי הדירקטוריון של כל חברה ואשר מוצגת בפני דירקטוריון הבנק. בקרה של הסיכונים ואמידת הסיכונים הפיננסיים מתבצעות על בסיס מתודולוגיה אחידה ברמת הקבוצה, בהנחיית החטיבה לניהול סיכונים, ובשים לב לאופי המיוחד של הפעילות בכל חברה בת.

התפיסה הבקרתית ביחס לכל הסיכונים הפיננסיים היא של זיהוי ואמידה של הסיכונים ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו בנוהלים השונים, בשלושה מעגלי בקרה: מעגל ראשון של האחראים על יצירת הסיכון וניהול החשיפות; מעגל שני של יחידות הבקרה הפנימיות בחטיבות ובחברות הבנות; מעגל שלישי של יחידות הבקרה החיצונית בחטיבה לניהול סיכונים; מעגל זה גם אחראי על הצגת תמונה כוללת של הסיכונים.

הוועדה לניהול סיכונים ויישום באזל II של הדירקטוריון ומליאת הדירקטוריון מקבלות דוח על הסיכונים וביצוע המדיניות שאושרה, לפחות אחת לרבעון.

היערכות ליישום באזל II

מסגרת באזל II הנה מערך של הנחיות ונהלי יסוד, אשר פורסם במהלך השנים 2004-2006 על-ידי ועדת באזל, המתאמת בנושאים רבים את פעולות הבנקים המרכזיים במדינות המתועשות. מטרת ההנחיות היא, בין היתר, להגדיר דרישה להלימות הון, בהתייחס לתיאבון הסיכון ורמת הסיכונים בפועל של התאגיד לכונן מערכת מקיפה של טיפול מושכל בנושאים של זיהוי והערכה של הסיכונים השונים, ניהול הסיכונים וקיום בקרה עליהם וכמו-כן להרחיב את הדיווח לציבור בנושא.

הוראות באזל II מתבססות על שלושה נדבכים:

- נדבך I - כולל את אופן חישוב דרישת ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכוני האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק.
- נדבך II - קובע כללים שעל-פיהם יתבצע תהליך פנימי בבנק להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים (לרבות אילו שאינם נכללים בנדבך I כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכוני מזילות, סיכוני סליקה וסיכונים אסטרטגיים), ובמקביל תהליך סקירה שיבוצע על-ידי המפקח על הבנקים.
- נדבך III - משמעת שוק, קובע את אופן והיקף המידע שיוצג בדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם. הגילוי יכלול מידע כמותי ומידע איכותי כדי לאפשר לגורמי השוק להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון.

על-פי הוראות הפיקוח על הבנקים, כל תאגיד בנקאי ישראלי נדרש ליישם את המלצות באזל II על שלושת נדבכיו לראשונה בתום שנת 2009.

הבנק פועל מזה מספר שנים ליישום המלצות באזל II במסגרת תכניות העבודה הרב-שנתיות שלו. החטיבה לניהול סיכונים אחראית על ריכוז היישום של הנחיות באזל II והוראות הפיקוח על הבנקים בישראל בנושא זה. בקבוצת הבנק, כחלק מהיערכות הבנק ליישום ההוראות, הוקמה בחטיבה לניהול סיכונים מנהלת באזל II. במסגרת תכנית באזל II, מנוהלים מספר פרויקטים, שמטרתם קיום הנחיות באזל II ברמת הקבוצה הבנקאית החל משנת 2009. במהלך הרבעון השלישי של שנת 2008 נבחרה מערכת לחישוב רכיבי הסיכון על-פי הגישות הסטנדרטיות והגישות המתקדמות. מערכת זו תשמש את הבנק על כל שלוחותיו.

במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2008 הוחל בהטמעת המערכת שנרכשה ובהתאם להוראת השעה של המפקח על הבנקים הוגש בסוף חודש אפריל, חישוב ראשוני על דרישת ההון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2008. חישוב דומה יוגש למפקח על הבנקים במהלך הרבעונים של שנת 2009 עד לפרסום הדוח הכספי לשנת 2009 שבמסגרתו יתן גילוי על דרישת ההון לפי הוראת באזל II.

הנהלת הבנק רואה בהטמעת הסטנדרט הבינלאומי האמור יעד אסטרטגי חשוב לשנים הקרובות ומתווה את מדיניות היישום בהנחיית ועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים ויישום באזל II.

סיכוני האשראי

מדיניות הבנק מתבססת על-פיזור תיק האשראי וניהול סיכונים מבוקר. פיזור הסיכונים מתבטא במספר רב של לווים ובפיזור תיק האשראי בבנק בין ענפי המשק השונים, בין מיגזרי הצמדה שונים ובאזורים גיאוגרפיים שונים בארץ ובח"ל. מדיניות פיזור הסיכונים בין ענפי המשק מושתתת על הערכת ההתפתחויות הצפויות במיגזרי המשק השונים. לשם כך נערכים סקרים ענפיים וסקרי היתכנות כלכליים, אשר מטרתם להעריך את הסיכון ואת הפוטנציאל העסקי בפעילות במיגזרי המשק השונים, ועל-פיהם נקבעים היעדים העסקיים של הבנק.

דירקטוריון הבנק קובע מדיניות אשראי אשר נבדקת ומעודכנת באופן שוטף עפ"י השינויים בשווקים הפיננסיים ובמשק. המדיניות כוללת מגבלות שונות על תיק האשראי, ובכלל זה, מגבלות חשיפה לפי ענפי משק, מדינות / מוסדות פיננסיים, כפונקציה של רמת הסיכון שהבנק מעריך. כמו-כן, נקבעות מגבלות חשיפה מירבית ללווה בודד, על-פי דירוג האשראי שניתן ללקוח, המשקף את רמת הסיכון שלו ומגבלה מירבית לקבוצת לווים. קיימים נוהלים למעקב ולבקרה על עמידה במגבלות, וכל חריגה ממגבלות אלו מדווחת לדירקטוריון, המחליט על אופן הטיפול בחריגה.

המשבר הפיננסי הגלובלי, ההאטה בפעילות הכלכלית בישראל והגלישה למיתון בכלכלות רבות בעולם הביאו לפגיעה בכושר החזר של לווים ולירידה בשווי בטוחות. הפגיעה ניכרת בין השאר בלוויים בענפי הבניה והנדל"ן, הפיננסים, המסחר והתעשייה. בנוסף על כך, העצירה באשראי החוץ בנקאי משפיעה לרעה על מקורות המימון של לווים. התפתחויות אלו מגדילות את הסיכון בתיק האשראי. בהתאם לכך, הבנק ביצע עדכונים במדיניות האשראי במהלך השנה החולפת, ובמסגרת זו הגביר את הבקרות אחר תיק האשראי ואחר המיגזרים העשויים להיות מושפעים בצורה משמעותית משינויים אלה.

מערך ניהול האשראי מסתמך על סמכויות אשראי ברמות השונות בבנק הנקבעות והמאושרות על-ידי הדירקטוריון, וכן על נוהלי אשראי, אשר מגדירים את תהליך אישורי האשראי ואת תהליך הבקרה. במהלך שנת 2008 עודכנו סמכויות האשראי ברמות השונות.

במסגרת מדיניות הבטוחות נקבעו עקרונות וכללים להערכת שוויין לפי סוג הבטוחה ואופי האשראי אותו היא מבטיחה, כגון: אומדן טווח הזמן והוצאות שיידרשו למימוש הבטוחה, סוג ההצמדה, תנודתיות בשווי הבטוחה, וכדומה. כמו-כן, נקבעו נוהלים לאופן הטיפול בבטוחות ולמעקב אחר השינויים בהן ובשוויין. מערכת ממוחשבת לניהול הבטוחות מופעלת לגבי מרבית הסוגים שלהן.

הבטוחות אותן הבנק מקבל להבטחת האשראי כוללות בין השאר, נכסים פיננסיים, נכסי דלא נייד ונכסים אחרים. כנגד אשראי הניתן לחברות מקבל הבנק בטוחות גם באמצעות שעבוד שוטף כללי על נכסי החברה. על-פי הוראות המפקח על הבנקים ניתן לנכות מרכיבי סיכון, לצורך חישוב יחס הלימות ההון, בטוחות כפי שהוגדרו בהוראת נוהל בנקאי תקין 311.

בתחום מימון עסקות של לקוחות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים, פותחו בבנק מודלים ממוחשבים למדידת ולבקרת סיכון צד נגדי, הן ברמת העסקה והן ברמת הלקוח, המאפשרים מעקב שוטף אחר מצב הלקוחות. עבור פעילות זו, סיכון האשראי למועד מסוים מוגדר כסך של ערך הפוזיציה הנוכחית (MTM), בתוספת סיכון פוטנציאלי להפסד עתידי, שנובע מתנודתיות של נכסי הבסיס בפוזיציה של הצד הנגדי, תוך התחשבות בקיזוז ומתאם בין העסקות, ומייצג את הפסד הבנק במידה שהלקוח ייקלע לכשל. נקבעו כללים ונוהלי עבודה לקביעת רמת הבטוחות הנדרשת מול עסקות אלו, וכן כללי הפעולה הנדרשים לסגירת החשיפות מול העסקה והלקוח. מגבלות החשיפה לצד נגדי נקבעות על-ידי סמכויות האשראי המתאימות בבנק.

הבנק משקיע באורח שוטף משאבים בהכשרת עובדיו העוסקים בקבלת החלטות ובהערכת סיכונים באשראי, ובשיפור של כלי בקרה ומערכות מידע ממוחשבות העומדים לרשותם. במסגרת זו הופעלו מערכות תומכות החלטה באשראי ותהליך לדירוג הלוויים. דירוג האשראי של הלוויים נבדק באופן שוטף, ומשמש לצורך קבלת החלטות על פעילות הבנק מול הלוויים.

הבנק הגדיר תהליכים לזיהוי ולטיפול בלוויים, אשר להערכת הבנק קיים חשש שלא יעמדו בהתייבויותיהם מול הבנק. לגבי לווים אלה מתקיימים מעקב ובקרה הדוקים יותר והבנק פועל לצמצום החשיפה מולם, וזאת, בדרך של פירעון האשראי ממקורותיהם של הלוויים ו/או קבלת בטוחות נוספים מהם. במקרים מסויימים מועבר הטיפול בלקוחות לאגף המתמחה בלוויי ושיקום לווים, או לאגף המתמחה בהסדרי חוב וגביית חובות במשפט.

בנוסף על כך, הבנק בוחן באופן שוטף את רמת סיכון האשראי בתיקי הלוויים, על בסיס הנחות שמרניות, ורושם הפרשה נאותה לחובות מסופקים באותם מקרים בהם קיים ספק באשר לכושר החזר מלא של החובות לבנק. בשלוחות ובסניפי הבנק בחו"ל מבוססת מדיניות ניהול סיכונים אשראי על עקרונות דומים למדיניות ניהול סיכונים אשראי בישראל, תוך התאמה לדרישות הרגולטוריות בכל אחת מהמדינות. מדיניות סיכונים אשראי בשלוחות הבנק בחו"ל מאושרת על-ידי הדירקטוריון המקומי, לאחר התייעצות עם ניהול סיכונים אשראי בבנק, ומוצגת בפני דירקטוריון הבנק.

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

במסגרת פעילותה העסקית השוטפת, חשופה קבוצת הבנק לסיכון הנובע מחשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים. סיכון זה בא לידי ביטוי בפעילויות מגוונות מול מוסדות פיננסיים, כגון: עסקות המתבצעות בחדרי העסקות של הבנק - הפקדות יתרות מט"ח ונגזרים, מימון סחר חוץ לסוגיו, פעילות בשוק ההון וניהול חשבונות. מוסדות פיננסיים זרים כוללים בנקים, בנקים להשקעות, חברות ביטוח, חברות ברוקר / דילר וגופים מוסדיים הכוללים בעיקר קרנות פנסיה.

החשיפה למוסדות פיננסיים זרים מושפעת, הן ממצבו הספציפי של כל מוסד ומוסד והן מסיכון המדינות בהן הוא פועל, ויכולה להיות מושפעת מאירועים שיתרחשו במדינה הזרה העלולים לגרום להפחתת השווי של נכסי הבנק, או לפגוע ביכולתם של המוסדות הזרים לכבד את התחייבויותיהם, לרבות כלפי קבוצת הבנק, אירועים כאמור כוללים, בין היתר: משבר פיננסי או כלכלי, השלכות של שינויים במצב הפוליטי בארצות השונות, אי יציבות חברתית ועוד. יודגש, כי רוב חשיפות האשראי של קבוצת הבנק כלפי מוסדות פיננסיים זרים הינה כלפי בנקים, כאשר מרבית החשיפות הן כלפי מערכת הבנקאות במערב אירופה ובצפון אמריקה, בעוד שהחשיפה למוסדות פיננסיים אחרים נמוכה יחסית.

באופן שיגורתי, וביתר שאת מאז פרוץ המשבר בשלהי 2007, מבוצע מעקב שוטף אחר ההתפתחויות במוסדות פיננסיים ובמדינות אליהן הבנק חשוף, וזאת, בין היתר, תוך הסתייעות בסקירות ובעדכונים של סוכנויות הדירוג הבינלאומיות (S&P-I, MOODY'S, FITCH).

מתחילת שנת 2008 דנים ההנהלה והדירקטוריון באופן קבוע בתיק האשראי למוסדות פיננסיים זרים. בדיונים אלה התקבלו החלטות על צעדים אופרטיביים, כמפורט מטה, אשר הביאו במהלך שנת 2008 להפחתת ניכרת בתיק האשראי שבנדון.

צעדים אלה כללו צמצום רשימת הבנקים הזרים אליהם חשוף הבנק, תוך התמקדות בבנקים מערביים מובילים (שהם בדרך כלל בעלי דירוג חיצוני גבוה שניתן על-ידי סוכנויות הדירוג הבינלאומיות), צמצום היקפי החשיפה לאותם בנקים וקיצור תקופות החשיפה. בנוסף, פעל הבנק למזעור הסיכונים על-ידי ניתוב הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים אל מוסדות עמם נחתמו הסכמי CSA (Credit Support Annex) - שהם הסכמי קיזוז שגורמים למזעור סיכוני האשראי בפעילות זאת. כן נוטרלו סיכוני סליקה על-ידי ביצוע פעילות הסליקה במטבעות באמצעות המסלוקה הבינלאומית הידועה בשם - CLS (Continuous Linked Settlement).

החל מאוקטובר 2008, על רקע החרפת המשבר הפיננסי, נקטו ממשלת ארה"ב וממשלות במדינות מערב אירופה (ובמדינות אחרות) צעדים שלא נעשו בעבר, לשם ייצוב הסקטור הפיננסי ולהשבת אמון המפקידים והמשקיעים. צעדים אלה כללו הזרמת הון למוסדות הפיננסיים, הזרמת נזילות לשווקים, מתן ערבויות להבטחת פירעון חבויות של בנקים, רכישת נכסים בעייתיים, וכן הגדלת סכומי הביטוח לפקדונות הציבור.

להלן טבלה המפרטת את החשיפה ליום 31 במרץ 2009 של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾:

סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	דירוג אשראי חיצוני ⁽⁵⁾
במיליוני ש"ח			
9,972	1,985	7,987	AAA עד AA-
9,714	908	8,806	A+ עד A-
1,433	566	867	BBB+ עד BBB-
700	9	691	BB+ עד B*
73	-	73	פחות מ-B
494	233	261	ללא דירוג**
22,386	3,701	18,685	סך הכל חשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים
201	-	201	יתרת חובות בעייתיים ⁽⁴⁾

להלן פרטים בדבר ההוצאה שנוקפה לדוח רווח והפסד ברבעון הראשון של שנת 2009 בשל חשיפה למוסדות פיננסיים זרים:

אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	4
-----------------------------------	---

- * האשראי שניתן לקבוצת המוסדות המדורגים בין BB+ ל: B- הינו בעיקר השתתפויות בסינדיקציות המאורגנות על-ידי בנקים בינלאומיים מדרגה ראשונה, לגיוס מקורות, לרוב לטווח קצר, עבור בנקים מובילים בשווקים מתעוררים, וכן במסגרת ליווי עסקות סחר חוץ של לקוחות הבנק בשווקים אלה.
- ** כולל בעיקר מסלקות בחו"ל וקו אשראי לסוכנות בחסות ממשלת ארצות הברית, המהווים 42% מהיתרה. הסכום הנותר מפוזר בשורה ארוכה של בנקים ומוסדות פיננסיים.
- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, להשקעות, ברוקרים / דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הללו.
- (2) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי.
- (4) יתרות חובות בעייתיים בניכוי חובות המכוסים בביטחונות המותרים לניכוי לצורך מנגלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, כולל רכיבי סיכון חוץ-מאזני.
- (5) לפי הדירוג הנמוך מבין דירוגי האשראי שניתן על-ידי אחת מחברות הדירוג העיקריות S&P, MOODY'S, FITCH ו-S&P. הדירוג מעודכן ליום 4 במאי 2009.

הערות:

- (א) סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.
- (ב) חשיפות האשראי אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להן ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בניירות-ערך מגובי נכסים (ראה פירוט בביאור ניירות-ערך).
- (ג) למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי שנכללו בגילוי לעיל, בגין מכשירים נגזרים מול בנקים וברוקרים / דילרים, ראה ביאור 6' לתמצית הדוחות הכספיים.

להלן טבלה המפרטת את החשיפה ליום 31 בדצמבר 2008 של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾:

סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	דירוג אשראי חיצוני ⁽⁵⁾
במיליוני ש"ח			
10,509	1,899	8,610	AAA עד AA-
9,391	928	8,463	A+ עד A-
1,367	520	847	BBB+ עד BBB-
793	15	778	BB+ עד *B
49	-	49	פחות מ-B
610	300	310	ללא דירוג**
22,719	3,662	19,057	סך הכל חשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים
90	-	90	יתרת חובות בעייתיים ⁽⁴⁾

להלן פרטים בדבר ההוצאה שנזקפה לדוח רווח והפסד לשנת 2008 בשל חשיפה למוסדות פיננסיים זרים:

216	אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים
260	נמרות אשראי מסוג CDS
476	סך הכל

- * האשראי שניתן לקבוצת המוסדות המדורגים בין BB+ ל: B- הינו בעיקר השתתפויות בסינדיקציות המאורגנות על-ידי בנקים בינלאומיים מדרגה ראשונה, לניוס מקורות, לרוב לטווח קצר, עבור בנקים מובילים בשווקים מתעוררים, וכן במסגרת ליווי עסקות סחר חוץ של לקוחות הבנק בשווקים אלה.
- ** כולל בעיקר מסלקות בחו"ל וקו אשראי לסוכנות בחסות ממשלת ארצות הברית, המהווים 55% מהיתרה. הסכום הנותר מפוזר בשורה ארוכה של בנקים ומוסדות פיננסיים.
- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים / דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הללו.
- (2) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי.
- (4) יתרות חובות בעייתיים בניכוי חובות המכוסים בביטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, כולל רכיבי סיכון חוץ-מאזני.
- (5) לפי הדירוג הנמוך מבין דירוגי האשראי שניתן על-ידי אחת מחברות הדירוג העיקריות S&P-ו-MOODYS, FITCH. הדירוג מעודכן ליום 1 במרץ 2009.

הערות:

- (א) סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.
- (ב) חשיפות האשראי אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להן ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בניירות-ערך מגובי נכסים (ראה פירוט בביאור ניירות-ערך).
- (ג) למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי שנכללו בגילוי לעיל, בגין מכשירים נגזרים מול בנקים וברוקרים / דילרים, ראה ביאור ג' לתמצית הדוחות הכספיים.

החשיפה הכוללת הסתכמה בכ-22.4 מיליארד ש"ח בסוף חודש מרץ 2009, בהשוואה לכ-22.7 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2008. ירידה זו נבעה מקיטון החשיפה במונחי מט"ח, קיטון אשר קוזז בחלקו על-ידי פחות בשערי חליפין של השקל מול המטבעות השונים ברבעון הראשון של שנת 2009.

כ-88% מהחשיפה למוסדות פיננסיים זרים היא מול מוסדות פיננסיים בעלי דירוג (A-) ומעלה. החשיפה למוסדות פיננסיים זרים של קבוצת הבנק נחלקת ל-79% בבנקים, 10% בבתי השקעות שהפכו לחברות אחזקה בבנקאיות או שנרכשו על-ידי קבוצות בנקאיות, 6% בקרנות פנסיה ו-5% בחברות ביטוח ומוסדות פיננסיים אחרים. עיקר החשיפה של קבוצת הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים הפועלים בארה"ב (37%), בגרמניה (11%), באנגליה (9%), בצרפת (8%) ובשוויץ (8%).

חשיפת אשראי בגין מכשירים פיננסיים נגזרים

הבנק מבצע עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים, כחלק מניהול סיכוני השוק (חשיפות בסיס, מטבע וריבית) וכן כשירות ללקוחותיו. הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים כרוכה במספר סיכונים, כמפורט להלן:

- סיכון אשראי - סכום ההפסד המירבי לבנק אם הצד הנגדי לא יעמוד בתנאי החוזה.
- סיכון שוק - הסיכון הנוצר בשל התנודות בשווי המכשיר הפיננסי הניגזר, כתוצאה משינוי מחירי השוק, כגון: שערי חליפין, שיעורי ריבית, אינפלציה וכדומה.
- היעדרות סחירות - סיכון הנובע מכך שלא ניתן יהיה לסגור חשיפה במהירות על-ידי סילוקה במזומן או על-ידי יצירת חשיפה הפוכה.
- סיכון תפעולי - הסיכון הנובע מתפעול שגוי של העסקות ממועד קשירתן ועד לסיום ההתחשבנות בגינן, הן בשל טעויות אנוש והן כתוצאה מכשל מיכוני בתפעול.

הפעילות מנוהלת ונמדדת באופן שוטף במערכות מיכון ייעודיות הידועות בשווקים הבינלאומיים לתחומים אלה, כגון Derivatech-1 Summit, Opics, וכן במערכות מיכון אשר פותחו על-ידי הבנק. סיכוני השוק הנובעים מן הפעילות נמדדים במערכת Algorithmics על-פי מתודולוגיה כמפורט בפרק "סיכוני שוק ונזילות". סיכון האשראי הנובע מן העסקות במכשירים פיננסיים נגזרים ביחס לצד הנגדי לעסקות נמדד, על-ידי הפעלת מקדמים שמרניים על הסכומים הנומינליים של העסקות, או בגישת התרחישים או על-פי מודל פנימי שפותח בבנק כמפורט לעיל.

הנושאים התפעוליים הנובעים מהפעילות נבדקים ומבוקרים באופן שוטף על-ידי יחידה ייעודית. השימוש במכשירים נגזרים כחלק מניהול הפעילות השוטפת של הבנק (לא למסחר) מכוון להשגת יעדים ועמידה במגבלות כפי שאושרו על-ידי הדירקטוריון (חשיפות בסיס, מטבע וריבית). הפעילות במכשירים פיננסיים בתחומי המסחר מיועדת לתת מענה לצרכי הלקוחות, תוך לקיחת סיכון מוגבל ומבוקר בהתאם להרשאות. ההרשאות לפעילות והסיכון נמדדים, לפי העניין, במונחים של רגישות לגורמי סיכון (כגון ווגא), של הפסד תיאורטי בתרחישים לרבות תרחיש קיצוני, במונחי VAR או במונחים של סכומים נומינליים. במקרים מסויימים מכתוב הנוהל גם הגבלת ההפסד באמצעות הוראת STOP LOSS.

להלן פרוט חשיפת האשראי בגין שווי הוגן חיובי של מכשירים פיננסיים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה (במיליוני ש"ח):

סך הכל	דירוג האשראי			
	BBB+	A- עד +A	AAA עד AA-	
741	-	-	741	בנקים מחוץ לישראל:
583	-	583	-	צרפת
694	59	231	404	גרמניה
96	-	82	14	אנגליה
363	-	249	114	גוש האירו - אחר
1,526	7	253	1,266	שוויץ
97	-	1	96	ארה"ב ⁽¹⁾
4,100	66	1,399	2,635	אחר
				סך הכל בנקים מחוץ לישראל

בנקים בישראל			
568			
			לקוחות עסקיים לפי ענפי משק;
710			שירותים פיננסיים ⁽²⁾
709			דילרים/ברוקרים
299			בורסות
24			חשמל ומים
119			בינוי ונדל"ן
1,145			אחר
7,674			סך הכל

(1) מזה סך של כ-1,231 מיליון ש"ח ליבנק גדול בארה"ב אשר בינו לבין הבנק נחתם הסכם ISDA Master Agreement. לפי הסכם זה, אירועים של אי עמידת אחד הצדדים בהתחייבותיו על-פי ההסכם, במתן צו פירוק נגד צד להסכם או מינוי כונס נכסים או מנהל מיוחד עבור צד להסכם ("עילות הסיום") מהווים עילה לצד השני להכריז על סיום מידי של כלל העסקות. בעת סיום מוקדם של העסקות, שווי ההתחייבות או הזכויות של צד אחד כלפי הצד השני יהיה שווי התחייבותיו או זכויותיו בניכוי ההתחייבות או הזכויות של הצד האחר כלפיו. לאור זאת, זכאי הבנק להתייחס ליתרה נטו של ההתחייבות מול הנכסים. לפיכך, החשיפה נטו בגין בנק זה הינה 85 מיליון ש"ח. כמו כן, עם בנק זה מתבצע קיזוז יומי של רווח/ הפסד נטו בגין עסקות פתוחות בין הצדדים (בניכוי 5 מיליון דולר).

(2) כ-67% מחשיפת האשראי ברוטו הינה בגין שני לקוחות בישראל: סך של כ-444 מיליון ש"ח בגין הלקוח האחד וסך של כ-843 מיליון ש"ח בגין הלקוח השני.

ב"תנאים כלליים לבצוע עסקות בנגזרים", עליהם חתמו, בנפרד, כל אחד מהלקוחות, נקבעו הוראות לסיום מוקדם של כל העסקות בנגזרים. על-פי התנאים הני"ל, אי עמידת אחד הצדדים בהתחייבותיו על-פי ההסכם, מתן צו פירוק נגד צד להסכם או מינוי כונס נכסים או מנהל מיוחד לצד להסכם ("עילות הסיום") מהווים עילה לצד השני להכריז על סיום מידי של כלל העסקות. בעת סיום מוקדם של העסקות, שווי ההתחייבות או הזכויות של צד אחד כלפי הצד השני יהיה שווי התחייבותיו או זכויותיו בניכוי ההתחייבות או הזכויות של הצד האחר כלפיו. כמו-כן, כל אחד מהלקוחות, בנפרד, חתמו על התחייבות נוספות, לפיהן, הפרת אחת או יותר מהתחייבות הלקוח כלפי הבנק, בין היתר בעת התרחשות אחת מעילות הסיום, מהווה עילה לסיום מידי של העסקות כולן או חלקן, לפי שיקול דעת הבנק ולבנק זכות קיזוז מלאה של יתרות החובה מול יתרות הזכות. כמו-כן, כל אחד מהלקוחות חתם, בנפרד, על כתב שעבוד לטובת הבנק, בגין הכספים המופקדים בחשבונות מסויימים של הלקוחות, כבטוחה לקיום התחייבותיו לבנק בגין עסקות כאלה. לאור זאת, זכאי הבנק, הן מכה זכויות הקיזוז המוקנות לו והן מכה השעבודים שגרשמו לטובתו, להתייחס ליתרה נטו של ההתחייבות מול הנכסים.

החשיפה, נטו, בגין שני לקוחות אלה בניכוי סכומים הניתנים לקיזוז כאמור לעיל בסך 1,176 מיליון ש"ח, הינה 111 מיליון ש"ח. חשיפה, נטו, בסך של כ-17 מיליון ש"ח בגין הלקוח האחד וסך של כ-94 מיליון ש"ח בגין הלקוח השני.

להתפלגות השווי ההוגן של נגזרים בהתאם לנכס הבסיס ראה ביאור 6(ג) ב' לתמצית דוחות הכספיים.

חשיפה למדינות זרות

סיכון החשיפה למדינות זרות הינו סיכון שאירוע כלכלי, פוליטי או אירוע אחר במדינת חוץ יפגע בשווי נכסי קבוצת הבנק, או ישפיע באופן שלילי על יכולת החייבים במדינה לעמוד בהתחייבויותיהם כלפי הבנק.

סיכון החשיפה למדינות זרות כולל חשיפה מאזנית מעבר לגבול (סך החשיפה המאזנית של הבנק בישראל לתושבי מדינה זרה, בתוספת סך החשיפות המאזניות של שלוחות הבנק בחו"ל לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה), וכן חשיפה מאזנית של שלוחות הבנק בחו"ל לתושבים מקומיים באותן מדינות.

סיכון חשיפה מאזנית מעבר לגבול הינו הסיכון שפעולות שיינקטו על-ידי ממשלות זרות ימנעו את היכולת להמיר מטבע ו/או להעביר כספים מחוץ למדינה, ובכך ישפיעו על יכולת החברות והלקוחות לבצע עסקות מעבר לגבול. ניהול סיכון החשיפה למדינות זרות בבנק מתבצע על-ידי בחינה פרטנית של הסיכונים הנובעים מהמדינות השונות, תוך בחינת דירוג המדינות, ביצוע ניתוחי רגישות בדבר סך החשיפה למדינה, ובחינת היקף החשיפות של סניפי הבנק השונים בחו"ל.

תוספת 4 לסקירת ההנהלה מפרטת את סך החשיפה המאזנית לפי סיכון מדינה ובחלוקה לסקטורים (ממשלות, בנקים ואחרים). סך החשיפה הנ"ל כוללת את החשיפות המאזניות בגין יתרות חוב מאזניות בניכוי התחייבויות מקומיות, ניירות-ערך והשקעות אחרות המיוחסות למדינות שאינן ישראל. החשיפה המאזנית הותאמה על בסיס הסיכון הסופי, תוך התחשבות בחיזוקי אשראי הכוללים ערבויות, ביטוחנות מוחשיים ונזילים, חוזי ביטוח, השתתפויות בסיכון ונגזרי אשראי.

החשיפה המאזנית למדינות זרות ליום 31 במרץ 2009 הסתכמה ב-54,650 מיליוני ש"ח. עיקר החשיפה נובעת מארצות הברית, משוויץ ומאנגליה.

להלן סך החשיפות העיקריות למדינות זרות ליום 31 במרץ 2009:

מדינה	סך חשיפה מאזנית ⁽¹⁾	סך חשיפה חוץ-מאזנית	סך הכל חשיפה	שיעור מסך הכל החשיפה המאזנית
ארצות הברית	21,719	16,135	37,854	39%
אנגליה	4,512	6,108	10,620	8%
צרפת	2,049	3,254	5,303	4%
שוויץ	6,767	1,923	8,690	12%
גרמניה	3,154	2,825	5,979	6%
מדינות מפותחות אחרות ⁽²⁾	10,856	3,907	14,763	20%
תורכיה	4,154	1,265	5,419	8%
מדינות מתפתחות (LDC) אחרות ⁽³⁾	1,439	205	1,644	3%
סך הכל	54,650	35,622	90,272	100%

- (1) לאחר ניכוי התחייבויות לתושבים מקומיים של שלוחות הבנק בחו"ל.
 (2) החשיפות העיקריות נובעות ממדינות קנדה, לוקסמבורג והולנד.
 (3) מדינות מתפתחות (LDC) אחרות - החשיפות העיקריות נובעות ממדינות קזחסטן ורוסיה.

מדינה	סך חשיפה מאזנית ⁽¹⁾	סך חשיפה חוץ-מאזנית	סך הכל חשיפה	שיעור מסך הכל החשיפה המאזנית
ארצות הברית	12,249	15,846	28,095	30%
אנגליה*	3,835	8,635	12,470	9%
שוויץ	4,581	1,861	6,442	11%
גרמניה*	3,098	2,945	6,043	8%
צרפת	2,041	1,754	3,795	5%
מדינות מפותחות אחרות* ⁽²⁾	9,480	4,709	14,189	23%
תורכיה*	3,998	1,345	5,343	10%
מדינות מתפתחות (LDC) אחרות* ⁽³⁾	1,540	261	1,801	4%
סך הכל*	40,822	37,356	78,178	100%

* סווג מחדש.

(1) לאחר ניכוי התחייבויות לתושבים מקומיים של שלוחות הבנק בחו"ל.

(2) החשיפות העיקריות נובעות ממדינות קנדה, לוקסמבורג והולנד.

(3) מדינות מתפתחות (LDC) אחרות - החשיפות העיקריות נובעות ממדינות קזחסטן ורוסיה.

הגידול בחשיפה המאזנית לארצות הברית נבע בעיקר מהפקדת פקדונות בבנק המרכזי.

היחידה לניהול סיכוני אשראי

היחידה כפופה למנהל החטיבה לניהול סיכונים. תפקיד היחידה לגבש מתודולוגיות לניהול סיכוני אשראי התואמות את היעדים האסטרטגיים של קבוצת הבנק, ולבצע בקרה, שהבנק פועל בהתאם למדיניות שנקבעה. בין יתר תפקידיה, היחידה אחראית על-פיתוח מודלים למדידת דירוג סיכון האשראי ותמחורו ברמת הלווה הבודד וברמת התיק, פיתוח מתודולוגיות לזיהוי, לבקרה ולניהול סיכוני אשראי, וקידום היערכות של סיכוני אשראי לקראת יישום באזל II. במסגרת היחידה פועלת גם היחידה לבקרת אשראי, אשר מבצעת באופן שוטף הערכה עצמאית של רמת הסיכון של הלקוחות העסקיים העיקריים של הבנק וקובעת את דירוג סיכון האשראי בבנק של לווים אלה.

מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

ביום 31 בדצמבר 2007 פורסם חוזר המפקח על הבנקים בנושא: "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (להלן: "החוזר" או "ההוראה"). חוזר זה מבוסס, בין היתר, על תקני חשבונאות בארה"ב ועל הוראות רגולטוריות מתייחסות של מוסדות הפיקוח על הבנקים ושל הרשות לניירות-ערך בארה"ב. העקרונות המנחים שבבסיס החוזר, מהווים שינוי מהותי ביחס להוראות הנוכחיות. לפרטים נוספים ראה ביאור ג.1 (3) לתמצית הדוחות הכספיים.

סיכוני השוק והנזילות

ניהול סיכוני השוק והנזילות מתבצע בראיה גלובלית של הפעילות בבנק בארץ ובסניפי הבנק בחו"ל, ובשים לב לפעילות החברות הבנות הבנקאיות.

תחומי הפעילות ומסגרות הסיכון מאושרים על-ידי ההנהלה והדירקטוריון. הניהול הגלובלי של הנכסים וההתחייבויות (נני"ה) ושל המסחר (בחדרי העסקות ובתיקי אגרות-חוב נוסטרו) נעשה תחת אחריות ה-Global Treasurer ובהנחייתו. הניהול השוטף והפיקוח הינם באחריות המנהלים באגף לניהול נכסים והתחייבויות בתל-אביב, ביחידת לניהול נכסים והתחייבויות בסניפי הבנק בחו"ל ובחדרי העסקות בתל-אביב, ניו-יורק ולונדון, לפי העניין. אגפים אלה כפופים למנהל חטיבת ה-Global Treasury.

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 339 של המפקח על הבנקים בנושא ניהול הסיכונים ובקרתם, קיימת בבנק יחידה העוסקת בניהול סיכונים תפעוליים וסיכונים שוק. יחידה זו כפופה לחבר ההנהלה הממונה על החטיבה לניהול סיכונים. אמידת סיכונים השוק והנזילות ביחידה וקיום הבקרה עליהם מתבצעים במחלקה לניהול סיכונים שוק ונזילות, באופן בלתי תלוי ובנוסף על המעקב והניתוח המבוצעים כחלק מפעילותה של חטיבת ה-Global Treasury. הבקרה השוטפת והמעקב על הפעילות בסניפי חו"ל מתבצעים על-ידי יחידות מקומיות, בתיאום מלא ותוך דיווח שוטף ליחידות המקבילות בהנהלה הראשית: המחלקה לניהול חשיפות בחטיבת ה-Global Treasury והמחלקה לניהול סיכונים שוק ונזילות בחטיבה לניהול סיכונים. בנוסף על אמידת הסיכונים, בחינת התוצאות ובקרה שוטפת על העמידה במגבלות, מתבצעת עבודת בקרה על-ידי יחידת הביצוע והבקרה בחטיבת ה-Global Treasury. בקרה זו הינה תפעולית ועודה הינו בדיקת תקינות, שלמות והתאמה בין בסיסי הנתונים השונים במערכות דווח שונות ואיתור שגיאות תפעוליות.

מדיניות וניהול סיכונים שוק ונזילות

מסגרות הסיכון משקפות את תיאבון הסיכון של הבנק, דהיינו, היקף הסיכון שההנהלה והדירקטוריון מוכנים כי הבנק ייחשף אליו. המסגרות מאושרות על-ידי הדירקטוריון ומעוגנות בנהלים הכוללים, בין היתר, מגבלות על רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בגורמי סיכון עיקריים ומגבלות ייעודיות לתחומי המסחר השונים. ריכוז המגבלות העיקריות מובא בהמשך.

מדיניות ניהול הנכסים וההתחייבויות, סיכונים השוק וסיכון הנזילות מותוות ומבוקרת על-ידי צוות ניהול נכסים והתחייבויות גלובלי, שהינו צוות הנהלת הבנק בראשות מנכ"ל הבנק.

המדיניות, לרבות המגבלות שנקבעו, מובאת לדין ולאישור, לפי העניין, לצוות ניהול נכסים והתחייבויות גלובלי של הנהלת הבנק, לועדת הדירקטוריון, או למליאת הדירקטוריון.

מדיניות ניהול סיכונים השוק מכוונת להגדלת תוחלת הרווח על בסיס כלכלי, תוך שמירה על רמות סיכון מאושרות ומבוקרות.

הפעילות השוטפת מתנהלת על-ידי צוותי משנה בראשות מנהל חטיבת ה-Global Treasury ובהשתתפות בעלי תפקידים בכירים בבנק, צוותים מקומיים פועלים גם בניו יורק ובלונדון. פעילות הצוותים היא במסגרת החלטות הדירקטוריון וועדותיו, בדבר חשיפות לסיכונים שוק ונזילות ובכפוף להוראות הפיקוח על הבנקים, או הרגולטור המקומי, לפי העניין.

הדירקטוריון וועדותיו מקבלים דווח על הפעילות, החשיפות, תוצאות הפעילות וביצוע המדיניות שאושרה, לפחות אחת לרבעון.

ניהול סיכונים השוק והנזילות מתבצע בכל חברה-בת בנקאית בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי מדיניות הנקבעת על-ידי הדירקטוריון של כל חברה.

אמידה ובקרה של סיכונים שוק ונזילות מתבצעים על בסיס מתודולוגיה אחידה ברמת הקבוצה, בהנחיית החטיבה לניהול סיכונים, ובשים לב לגודל ההון ולאופי המיוחד של הפעילות בכל חברה-בת בנקאית.

החשיפה לסיכונים שוק ונזילות של החברות הבנות נבחנת על-ידי המחלקה לניהול סיכונים שוק ונזילות בחטיבה לניהול סיכונים ומדווחת להנהלה ולדירקטוריון הבנק בתדירות התואמת את רמת הסיכון.

סיכונים שוק נובעים מחשיפת הבנק לשינויים במחירים בשווקים הפיננסיים בהם הוא פועל.

הבנק חשוף לשינויים בשיעור הריבית ("חשיפת ריבית"), ובשערי חליפין ואינפלציה ("חשיפת מטבע" או "חשיפת בסיס").

סיכון הנזילות נוצר מאי ודאות לגבי זמינות המקורות וההתייחסות אליו מופיעה בנפרד.

סיכונים שוק

בניהול החשיפות לסיכונים שוק בבנק, מבחינים בין חשיפות הנוצרות כחלק מניהול שוטף של הנכסים וההתחייבויות של הבנק (נני"ה - התיק הבנקאי, "NON TRADE") לבין החשיפות למסחר ("TRADE"). תיאור מפורט לגבי ניהול סיכונים השוק בפעילות הנני"ה ובפעילות למסחר מופיע בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008.

סיכון נזילות

ניהול הנזילות וסיכון הנזילות מתבצע בכל חברה-בת בנקאית בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי מדיניות הנקבעת על-ידי הדירקטוריון של כל חברה.

אמידה ובקרה של סיכון הנזילות מתבצעים על בסיס מתודולוגיה אחידה ברמת הקבוצה, בהנחיית החטיבה לניהול סיכונים, ובשים לב לגודל ההון ולאופי המיוחד של הפעילות בכל חברה-בת בנקאית.

סיכון הנזילות בבנק, במט"ח ובשקלים מנוהל ומבוקר באופן שוטף, במטרה להבטיח את היכולת להתמודד באופן תחרותי גם במצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים.

ניהול הנזילות השוטף הינו באחריות אגף נ"ה ומתבצע באמצעות יחידות הנזילות בשקלים ובמט"ח.

בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין בדבר ניהול הנזילות, הבנק מפעיל מודל פנימי לאמידת סיכון הנזילות, כמפורט בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008.

בתחילת שנת 2009 נקבעו תרחישים לבחינת השפעת שינויים בקצב הביצוע של התכנית העסקית על צרכי הנזילות בטווח של שנה.

במהלך שנת 2008 גובשה תוכנית שאושרה בתחילת שנת 2009 לטיפול במשבר נזילות ברמות שונות. התכנית כוללת מערכת ניטור של מדדים העשויים להצביע על מצב משברי והצעדים המתחייבים בהתממשות תרחישים מוגדרים. הצעדים כוללים התכנסות צוותים, מערכת דיווח וסדרת פעולות להתמודדות עם משבר אפשרי.

דוח סיכון נזילות יומי מופק ממערכת ALM - מערכת מקיפה לניהול נכסים והתחייבויות.

אמידת הסיכונים ובקרתם

זיהוי ואמידת הסיכונים, בקרת המגבלות על היקף הסיכונים והדיווח על הממצאים מבוצעים, או מבוקרים, על-ידי החטיבה לניהול סיכונים, באופן בלתי תלוי בניתוחים השוטפים ובדיווחים המבוצעים כחלק מפעילות חטיבת ה-Global Treasury.

המחלקה לניהול סיכונים שוק ונזילות בחטיבה לניהול סיכונים אחראית לגיבוש מתודולוגיה לאמידת סיכונים שוק ונזילות, בהתאמה ליעדים האסטרטגיים של קבוצת הבנק. כמו-כן הינה אחראית לביצוע בקרה על סיכונים השוק והנזילות בקבוצה.

רמת הסיכון של הבנק נמדדת ומבוקרת על-פי נהלים, הכוללים, בין היתר, מגבלות על רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בגורמי הסיכון העיקריים. בנוסף, מחושב אומדן סיכון בשיטת הערך בסיכון (VAR), בה אומדים את ההפסד המקסימלי הצפוי לתאגיד, בשל התממשות סיכונים שוק, בתקופת זמן נתונה וברמת מובהקות סטטיסטית שנקבעה מראש על-ידי הבנק ואושרה על-ידי הדירקטוריון. אמידת הסיכון וכן בדיקת העמידה במגבלות של הפעילות למסחר מתבצעות לפחות פעם ביום.

המתודולוגיה לאמידת סיכונים השוק

אומדן הסיכון בפעילות המסחר מחושב באופק של 10 ימי עסקים וברמת מובהקות של 99%. ההתייחסות הנה לסיכון הגבוה מבין שתי שיטות אמידת סיכון מקובלות ("סימולציה היסטורית" ו-"סימולציה מונטה-קרלו"). מתודולוגיה זו תואמת את ההמלצות הרלוונטיות של ועדת באזל בעקבות המשבר בשווקים בארה"ב. האומדן מספק התראה מהירה יחסית על רמת סיכון השוק בתקופות של עליה בתנודתיות. שערוך מלא של התיק למסחר מתבצע מדי יום עסקים, בתרחישים שונים, לצורך האומדן. אמידת הסיכון של פעילות כלל הבנק מתבצעת אחת לחודש בשיטה ההיסטורית ובאופק של חודש.

בנוסף, מבוצע באופן שוטף תהליך בחינה בדיעבד (Backtest) על-פי קריטריונים שהוגדרו בהמלצות ועדת באזל, במטרה לבחון את תקפות מודל אמידת הסיכון. תוצאות הבדיקה מדווחות שנתיית להנהלה ולדירקטוריון.

באשר לסקירה נרחבת של המתודולוגיה - ראה פרק זה בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008.

כלל הבנק

להלן נתונים עיקריים לתקופת הדיווח:

רגישות הון הבנק לשינויים במדד (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש)

מינימום בתקופה	מקסימום בתקופה	ליום 31 במרץ 2009	תרחיש
	במיליוני ש"ח		
(13.1)	(22.1)	(13.1)	ירידה של 1% במדד

הבנק פעיל בשוקי המטבע הן באמצעות עסקות ספוט ופורוורד והן באמצעות אופציות, הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. כתוצאה מכך, הבנק פעיל במרבית המטבעות הסחירים בעולם, הן בשווקים המפותחים והן בשווקים המתפתחים. בשל קיומן של מגבלות על חשיפות המטבע, שעיקרן מופיע בריכוז המגבלות בהמשך, חשיפת המטבע נטו נמוכה באופן יחסי.

להלן הרגישויות העיקריות לשערי מטבע נכון ליום 31 במרץ 2009:

רגישות הון הבנק לשינויים בשערי המטבע העיקריים (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש; תרחיש התחזקות פירושו התחזקות המטבע הנדון כנגד כל המטבעות האחרים)

החלשות של 10%	החלשות של 5%	התחזקות של 5%	התחזקות של 10%	מטבע
במיליוני ש"ח				
(33.3)	(17.4)	21.9	29.5	דולר
(24.3)	(10.8)	9.4	18.1	פרנק שווייצרי
36.7	15.5	(9.8)	(16.1)	יין יפני
(6.1)	(3.0)	3.0	6.1	לירה תורכית
(0.9)	0.4	(3.6)	(10.4)	דולר קנדי
11.2	5.5	(3.2)	(6.0)	לירה שטרלינג
0.6	2.9	(2.4)	(5.6)	אירו

קיימות מגבלות על רגישות הון הבנק (כולל חברות בנות פיננסיות המנוהלות על-ידו) לתרחיש שינוי בעקומי הריבית השקלית, המדדית והדולרית.

להלן נתונים עיקריים לתקופת הדיווח:

רגישות הון הבנק לשינויים במקביל בעקומי הריבית (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש)

מינימום בתקופה		מקסימום בתקופה		31 במרץ 2009			תרחיש
ירידה 1%	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 1%	עלייה 0.1%	ירידה 1%	עלייה 1%	
							תזוזה בריבית צמודה למדד:
(242.4)	191.4	(219.1)	214.4	22.6	(240.0)	214.4	בבנק
(243.4)	192.3	(220.1)	215.4	22.7	(241.0)	215.4	בתיק הבנקאי
1.0	(0.1)	1.1	(1.0)	(0.1)	1.1	(0.1)	בתיק למסחר
							תזוזה בריבית לא צמודה:
(331.0)	240.2	(258.3)	307.0	28.6	(297.9)	277.6	בבנק
(364.9)	280.2	(300.4)	339.5	32.6	(338.5)	316.2	בתיק הבנקאי
33.8	(40.0)	42.1	(32.5)	(3.9)	40.6	(38.6)	בתיק למסחר
							תזוזה בריביות במט"ח:
(55.0)	13.3	(16.2)	50.7	1.4	(16.2)	13.3	בבנק
(37.2)	12.8	(16.7)	59.3	1.3	(16.7)	12.8	בתיק הבנקאי
(17.8)	(8.7)	1.1	1.1	0.1	0.5	0.5	בתיק למסחר

בטבלה לעיל מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בעקומי הריבית, המבוסס, בין השאר, על היוון זרמי המזומנים הצפויים בעקום ריבית חסרת סיכון. זאת בשונה מחישוב שווי הוגן המבוסס, בין השאר, על היוון זרמי המזומנים הצפויים בשיעורי הריבית המשקפים את רמות הסיכון.

במסגרת בחינת תרחישי קיצון, נבחנת רגישות השווי הכלכלי של הבנק לתרחיש ההיסטורי הגרוע ביותר שארע בחמש השנים האחרונות, הכולל שינויים בגורמי הסיכון השונים בטווח של חודש. יצוין כי בתקופת הדיווח, הרגישות כאמור לא עלתה על 745 מיליון ש"ח.

להלן פירוט השווי ההוגן של הבנק וחברות מאוחדות שלו ליום 31 במרץ 2009 לפי מיגזרי הצמדה: שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים:

ליום 31 במרץ 2009						
סך הכל	מטבע-חוץ**			מטבע ישראלי		
	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
במיליוני ש"ח						
291,966	12,332	13,011	68,729	60,939	136,955	נכסים פיננסיים*
315,468	23,823	29,209	142,947	4,513	114,976	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ-מאזניים
274,753	7,444	16,839	73,277	45,229	131,964	התחייבויות פיננסיות*
318,400	28,583	25,421	137,883	20,010	106,503	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ-מאזניים
14,281	128	(40)	516	213	13,464	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

* כולל מכשירים פיננסיים מורכבים. לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים.
** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.

לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 21' בדוח הכספי לשנת 2008.

להלן פירוט השווי ההוגן של הבנק וחברות מאוחדות שלו ליום 31 בדצמבר 2008 לפי מיגזרי הצמדה:

שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים:

ליום 31 בדצמבר 2008						
סך הכל	מטבע-חוץ**			מטבע ישראלי		
	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
במיליוני ש"ח						
286,585	13,480	13,638	67,574	59,893	132,000	נכסים פיננסיים*
321,724	37,311	27,621	147,911	3,102	105,779	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ-מאזניים***
269,674	7,090	16,257	70,988	43,469	131,870	התחייבויות פיננסיות*
324,725	42,939	25,312	145,337	19,389	91,748	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ-מאזניים***
13,910	762	(310)	(840)	137	14,161	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

* כולל מכשירים פיננסיים מורכבים. לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים.

** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.

*** סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים, כשהם מהווים בריביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן המוצג בביאור 12' בדוח הכספי לשנת 2008.

לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 21' בדוח הכספי לשנת 2008.

פעילות למסחר

להלן נתונים עיקריים לתקופת הדיווח:

אמדני הסיכון של הפעילות למסחר (VAR)

ליום 31 במרץ 2009				
מינימום ברבעון ראשון 2009	מקסימום ברבעון ראשון 2009	ממוצע ברבעון ראשון 2009		
במיליוני ש"ח				
5.9	28.7	13.3	5.9	מסחר באגרות-חוב
13.5	64.1	37.3	27.3	מסחר בחדרי העסקות
		50.6	33.2	סך הכל מסחר

נהלי חשיפות לסיכונים שוק ונזילות

בתחילת שנת 2009 אישר הדירקטוריון מסמך חשיפות לסיכונים שוק ונזילות המבוסס על תכנית העבודה של חטיבת ה-Global Treasury.

המסגרת שאושרה כוללת: מסגרת כוללת לאומדן הסיכון בכלל הבנק, מגבלות על רגישות כלל הבנק לגורמי סיכון ומסגרות סיכון לתחומים השונים בפעילות המסחר לרבות קביעת מסגרת סיכון לפעילות בריביות במט"ח. ניצול המסגרות שאושרו, כמפורט להלן, כפוף לאישור צוות ננייה גלובלי.

להלן המגבלות העיקריות על חשיפות לסיכוני שוק בכלל פעילות הבנק ובפעילות המסחר בנפרד, כפי שאושרו עד סמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים:

מגבלה	במיליוני ש"ח	% מההון הפיננסי הפעיל
כלל הבנק	1,000	
אומדן סיכון כולל		
רגישות לשינוי של 1% בעקום הריבית:		
שקל צמוד מדד	500	
שקל לא-צמוד	620	
מטבע-חוץ	390	
חשיפות בסיס במיגזר:		
שקל צמוד מדד		+/- 100
מטבע-חוץ לרבות צמודי מטבע-חוץ		+/- 30
רגישות לשינוי של 3% בשער החליפין שקל/דולר	150	
אומדן סיכון כולל (VAR)	250	
חשיפת ש"ח/מטבע-חוץ		+/- 10
רגישות לשינוי של 3% בשער החליפין שקל/דולר	60	
חשיפת מטבע-חוץ / מטבע-חוץ במסחר ובמטבעות	800	
מסחר		

דיווחים

הדירקטוריון והועדה לניהול סיכונים ויישום באזל II, מקבלים דיווחים תקופתיים על החשיפות, התוצאות, וביצוע המדיניות שאושרה. פירוט הדיווחים מופיע בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008. במהלך תקופת הדיווח הוגשו לדירקטוריון הבנק דוחות בקרה תקופתיים, אשר לא דווח בהם על חריגה מהותית מהנהלים שנקבעו.

הבנק נדרש לשמור על יחס הון מזערי בגין סיכוני השוק, על-פי מודל סטנדרטי שהוגדר על-ידי בנק ישראל. הלימות ההון הרגולטורית מחושבת על סיכוני הריבית בתחומי המסחר בלבד, כפי שהוגדרו לעיל, ועל סיכוני המטבע והאינפלציה בקבוצת הבנק.

ההון הנדרש לעניין זה ביום 31 במרץ 2009 היה 485 מיליון ש"ח. מתוך זה 350 מיליון ש"ח עבור הבנק וחברות הבת הפיננסיות המנוהלות על-ידו ו-135 מיליון ש"ח בגין חברות הבת האחרות.

להלן פרוט ההון הנדרש בעבור סיכוני השוק:

סיכון	הבנק	חברות בנות	סך הכל הון נדרש
		במיליוני ש"ח	
סיכון שער חליפין ואינפלציה	56	84	140
סיכון ריבית	262	51	313
סיכון מניות	2	-	2
סיכון אופציות	30	-	30
סך הכל	350	135	485

הסיכונים התפעוליים

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם מתהליכים פנימיים כושלים או לקויים, מפעולות אנוש, מכשלים במערכות וכן מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין. מדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הקבוצה ומקסום התועלת העסקית, בהתייחס לעלות במונחי סיכון, על-ידי כל גורם אחראי בכל הרמות של הארגון. התהליך הניהולי מכוון להתבצע על בסיס הגדרת האחריות על הסיכונים (Risk Ownership). המטרה היא, שהתיקשור והטיפול המושכל בסיכונים התפעוליים יתרמו לקבלת החלטות ניהוליות, תוך שיקולי תועלת עסקית מול עלות, במונחי סיכון, הן ברמת הנהלת הארגון והן ברמת היחידות השונות.

האחריות על הניהול השוטף של הסיכון התפעולי וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון חלה על מנהלי החטיבות ועל מנהלי חברות הבת בקבוצת הבנק. עבודת המטה בתחום זה מוטלת על המחלקה לניהול הסיכונים התפעוליים בחטיבה לניהול סיכונים. ביחידות הבנק והקבוצה מתנהלת פעילות שוטפת של רשת בקרי סיכונים תפעוליים, לפי העיקרון של ניהול מטריציוני, שמבוסס על כפיפות ארגונית למנהלי החטיבות/ מנכ"לי חברות הבת והכוונה מתודולוגית מצד המחלקה לניהול הסיכונים התפעוליים.

הפעילות לניהול הסיכון התפעולי מפוקחת ומכוונת על-ידי שלושה פורומים:

- ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים וליישום הוראות באזל II;
 - צוות ההנהלה לניהול הסיכונים ויישום באזל II בראשות המנכ"ל;
 - צוות המשנה לניהול הסיכונים התפעוליים בראשות מנהל החטיבה לניהול סיכונים.
- מדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים אושרה על-ידי דירקטוריון הבנק, מסמך המדיניות מהווה מסגרת לניהול הסיכונים התפעוליים בקבוצה, בהתאם לעקרונות וחובות דיווח אחידים ובשים לב להנחיות באזל II.
- הבנק נערך ליישום המלצות באזל II בשלבים, במסגרת ההיערכות לניהול תקין על-פי אמות המידה של באזל II (Sound Practices) ובהתאמה למדיניות הבנק בנושא. בנק ישראל פרסם הוראת שעה בנושא מסגרת עבודה למדידה והלימות הון, המתייחסת בין היתר להקצאת ההון בגין הסיכונים התפעוליים. בנוסף, פרסם בנק ישראל טיוטות תקינה בנושא Sound Practices for Management and Supervision of Operational Risk ומסגרת בקרה פנימית, שתואמות את המלצות ועדת באזל. מסמכים אלה מהווים בסיס לדו-שיח בנושא בין הפיקוח על הבנקים לבין הסקטור הבנקאי במסגרת צוותים ייעודיים.
 - בתחום אבטחת מידע מתנהלת פעילות כנדרש בהוראות בנק ישראל, חוק הגנת הפרטיות וחוקים אחרים בהתאם לעניין, במטרה להגן על מערך טכנולוגית המידע ולמזער את סיכוני אבטחת המידע.

סיכונים נוספים

איסור הלבנת הון ומימון טרור

ברבעון הראשון של שנת 2009 התמקדה הפעילות ביחידה לאיסור הלבנת הון ומניעת מימון טרור במעקב קפדני אחר פעילויות בנקאיות בחשבונות בסיכון, במטרה לאתר את אלו הנחזות להיות בלתי-רגילות ולדווח עליהן לרשות לאיסור הלבנת הון. במקביל, נמשך פיתוח ושיפור מערכות הבקרה להבטחת קיום מידע מלא ועדכני אודות הלקוח, המהווה בסיס לבחינת מהות הפעילות הבנקאית בחשבונותיו.

במהלך הרבעון הראשון הושקה בבנק מערכת דיווח על פעילות בלתי רגילה מהסניפים ליחידה לאיסור הלבנת הון באמצעות הפורטל הארגוני של הבנק. המערכת מנתבת את הדיווחים דרך מערכת ההרשאות והסמכויות תוך קיום בקרה ומעקב להבטחת תהליך תקין ומלא של שיקול דעת ואיסוף מידע לצורך קבלת החלטה בדבר דיווח לרשות לאיסור הלבנת הון. למערכת תרומה לחסכון בתשומות זמן עבודה, בנייר וביעילותה בתיעוד המהלכים ובאפשרות אחזור המידע.

פעולות ההדרכה וההטמעה של הוראות הדינים והנהלים שבזיקה נמשכו תוך מתן דגש על הפעילות הבנקאית הבינלאומית, חשבונות של תושבי חוץ ופעולות מול בנקים ברשות הפלסטינית. פעילות ההדרכה וההטמעה הנערכת באופן שוטף תורמת להעלאת הידע בנושאי הציות ולשיפור איכות הדיווחים בהם נדרש טיפולה של היחידה.

עם השלמת פיתוחה של מערכת למידה ממוחשבת ועדכנית בנושאי איסור הלבנת הון ומניעת מימון טרור, התחיל תהליך למידה מקיף שבמסגרתו חייבים כלל העובדים בבנק גם לעמוד במבחן ידע. כמו-כן נמשכה פעילות הממונה על איסור הלבנת הון לביצוע מעקב ובקרה אחר פעילות הסניפים וחברות הבנות בחו"ל ככל שנוגע למניעת הלבנת הון ומימון טרור.

היחידה נוטלת חלק פעיל בניהול התוכן באתר קציני הציות של הבנק. האתר מעמיד לרשות העובדים מידע כללי וייחודי בנושאי הציות שמקורו בישראל ובעולם, מהווה מוקד סיוע בזמן אמת ומהווה כלי משמעותי בהטמעת נהלים תוך שימוש בלקחים הנלמדים מאירועים שמקורם בפעילות הבנקאית.

פעילות יחידת קצין ציות

הוראת ניהול בנקאי תקין 308, מהווה נדבך חשוב בנושא ההקפדה על שמירתן של ההוראות הצרכניות הרלוונטיות לפעילות של הבנק בכל הקשור ליחסי בנק לקוח.

מינוי של קצין ציות ופעילותו, נדרשים במסגרת הכללית של ניהול סיכונים בתאגיד הבנקאי. קצין הציות מסייע להנהלה ולדירקטוריון לקיים את הנדרש בתחומים אלה, להקטין את החשיפה של התאגיד לתביעות משפטיות ולשמור על המוניטין של התאגיד.

יחידת קצין ציות עוקבת אחר הפערים וההפרות (ככל שישנם) בתחום ההוראות הצרכניות. כמו-כן, מתקיים מעקב אחר שינויים בחקיקה, או בהוראות בנק ישראל בזיקה להוראות צרכניות. הפעילויות העיקריות שנעשו ברבעון הראשון של שנת 2009:

נערכו פגישות עבודה עם יחידות מקצועיות התומכות בביצוע תכנית הציות. בתחום ההדרכה וההטמעה של הוראות צרכניות, נערכו ביקורים בסניפים ובמנהלות האזור, לצורך מתן הסברים והגברת המודעות לחשיבות הנושא. נמשך המעקב אחר תהליך הטמעת ההוראות הצרכניות באמצעות הלומדות שהוכנו על-ידי יחידת קצין ציות. ברבעון זה הסתיימה הכנת לומדה חדשה בנושא סודיות בנקאית אשר עובדי הבנק יצטרכו ללמוד ולהבחן עליה.

נערכו ימי עיון לקציני הציות. בנוסף, עסקו קציני הציות במערך הסינוף בביצוע תהליכי בקרה בנושאים שבזיקה להוראות צרכניות, תוך מיקוד בתחום של טיוב נתוני פתיחת חשבונות לתושבי חוץ וטיוב נתוני חשבונות צופן. בעקבות סקר תשתיות חדש שהוכן על-פי דרישת ניהול בנקאי תקין 308, היחידה נערכת מול היחידות המקצועיות על מנת לסגור את הפערים שנוצרו.

היחידה ממשיכה לרכז פרויקט בתחום הסמכה והרשאות לפתיחת חשבון, על מנת שכל העובדים המטפלים בפתיחת חשבונות, יעברו הכשרה מתאימה.

בהמשך לקבלת הנתונים עבור מיפוי הידע בנושא הוראות צרכניות שנעשה בסיום שנת 2008 יחדית קצין ציות בשיתוף קמפוס פועלים נערכים להכנת פתרונות הדרכתיים בנושא.

במהלך הרבעון המשיכה היחידה בהטמעה מדורגת של תהליך הפקת לקחים בארגון, בתחום המחשוב, היחידה ממשיכה לתפעל ולשפר שתי מערכות מחשוביות:

1. "מערכת בקרה על קיום הוראות צרכניות", שבאמצעותה מועברים ישירות לשולחן העבודה של קציני הציות בסניפים הליקויים שאותרו בקשר עם קיום הוראות צרכניות.
2. "מערכת סקר תשתיות", שמטרתה לוודא שהבנק ערוך ליישם ולקיים את חובותיו כפי שנגזר מההוראות הצרכניות במניעת חשיפות, טיפול בפערים ומוקדי סיכון בהתאם לניהול בנקאי תקין 308. המערכת נמצאת כעת בשלב של סיום האפיון החדש במטרה לסיים את הפרוייקט במהלך שנת 2009.

אתר קציני הציות והפורום שבו, מסייעים מאוד לפעילות השוטפת ולהגברת הידע והמקצועיות של קציני הציות. האתר משמש את כל עובדי הבנק. האתר מכיל תכנים מקצועיים שמתעדכנים כל הזמן ומשמש כלי עבודה יעיל ומסייע לכל חברי הקהילה.

סיכון רגולטורי

שינויים בחקיקה וכן התפתחויות רגולטוריות שונות, מכוחם מוטלות, בין היתר, מגבלות על החזקה במניות הבנק ועל החזקה על-ידי הבנק במניות של גופים קשורים לבנק, יש להם השפעה על פעילותו של הבנק ועשויים להשפיע על תוצאותיו העסקיות.

כ"בנק" וכ"תאגיד בנקאי" מודרכת ותחומה פעילותו של הבנק במערכת של חוקים, צווים ותקנות (ובהם, בין היתר, פקודת הבנקאות, 1941, חוק בנק ישראל, התשי"ד-1954, חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981, חוק הבנקאות (שירות ללקוח, התשמ"א-1981), כמו גם בחוקים אחרים שיש להם השלכות על פעילותו, דוגמת חוק ניירות-ערך, התשכ"ח-1968, חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק בייעוץ פנסיוני) התשס"ה-2005, חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995, וכן בתקנות וכללים ובהם כללים של נגיד בנק ישראל ובהוראות, הנחיות והבעות עמדה של המפקח על הבנקים).

בדיני הבנקאות מצויות הוראות, החלות על תחומים רבים של פעילות הבנק, עד כי ניתן לומר, שאין - או כמעט שאין - תחום בפעילותו, שאינו מושפע מהם במידה כלשהי. דיני הבנקאות משפיעים גם על חברות בנות, לרבות אלו שאינן נחשבות ל"תאגיד בנקאי" ובמידה פחותה, גם על חברות קשורות של הבנק.

מכוח דיני הבנקאות נתון הבנק לפיקוחו של בנק ישראל ובמיוחד לפיקוחם של נגיד בנק ישראל והמפקח על הבנקים. כמו-כן, נתון הבנק לפיקוח של רשויות של משרדי ממשלה, ובמיוחד משרד האוצר.

דיני הבנקאות מתייחסים להונו של הבנק ולדרכי ניהולו, לרבות הפעלת ביקורת חיצונית ופנימית ובקרה פנימית, וכן הם קובעים את תחומי הפעולה, שהבנק רשאי לקיים, ואת הישיות המשפטיות האחרות, שבהן הינו רשאי לשלוט או להחזיק אמצעי שליטה בשיעורים מסויימים, ואף מגבילים את מידת השפעתו של הבנק על חברות נשלטות, קשורות ואחרות, שבהן הינו מחזיק אמצעי שליטה.

דינים אלה מגבילים את חופש ההשקעה של הבנק, וזאת במיוחד ב"תאגידים ריאליים" כהגדרתם בחוק הבנקאות (רישוי). דיני הבנקאות כופים על הבנק שימושים מסויימים בנכסיו, והם מטילים הגבלות ומכתיבים תנאים לשימושים אחרים בהם.

סיכון תחרות

הבנק חשוף לתחרות בישראל בכל תחומי עסקי הבנקאות בהם הוא עוסק. בנוסף, מתמודד הבנק עם גורמים מתחרים נוספים בארץ ובחו"ל המספקים כלים פיננסיים חלופיים לאלה המוצעים על-ידו.

סיכון משפטי

על-פי הגדרת בנק ישראל, סיכון משפטי הינו "סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם".

סיכונים מעין אלה בעבודת הבנק יכולים לנבוע כתוצאה ממכלול רחב של נסיבות שונות. כך, למשל, סיכונים יכולים לנבוע כתוצאה מהעדר מסמכים כתובים בקשר להתקשרויות שנעשו בין הבנק ללקוחותיו, בין הבנק לספקיו או לאחרים, מליקויים בחתימה ו/או העדר פרטים בהסכמים כתובים; מהיותם של הסכמים מנוסחים שלא כהלכה ו/או נתונים לפרשנות שאינה משקפת את כוונת הבנק; מהיותם של הסכמים ברי ביטול (במלואם או בחלקם) ו/או כוללים הוראות שאינן ניתנות לאכיפה וליקויים משפטיים נוספים.

הבנק נוקט התייחסות מרחיבה באשר לסיכונים המשפטיים וכולל בהם סיכונים הנובעים מהוראות חקיקה ראשית ומשנית, הוראות רגולטוריות, פסיקה של בתי משפט, בתי דין וגופים אחרים שיש להם סמכות מעין-שיפוטית, סיכונים הנובעים מפעילות שאינה מגובה ביעוץ משפטי, או ביעוץ משפטי לקוי וסיכונים הנובעים מהליכים משפטיים. הסיכונים המשפטיים שלובים מטבעם בסיכונים תפעוליים. כך, למשל, אפשרות העדרו של הסכם כתוב, מלא וחתום כדין לעסקה פלונית, למרות שהסכם מסוג זה מצוי ברשות הבנק ומשמש אותו במהלך העסקים הרגיל שלו. במסגרת הטיפול המשפטי מושם דגש על:

- איתור מוקדי הסיכונים המשפטיים המהותיים והטיפול בהם, תוך קביעת גורם אחראי ליישום ההנחיות.
 - הכנת הסכמים, הנחיות ונהלים מתאימים, כדי לוודא נקיטת צעדים למניעת הסיכונים.
 - בדיקת השלכות הוראות החקיקה (לרבות פסיקה) והוראות הרשויות, ובחינת השלכותיהן על עבודת הבנק.
 - הפקת לקחים משינויים בחקיקה (לרבות פסיקה) ויישום לקחים אלה במסמכים המשפטיים הנהוגים בבנק והעברת חוות-דעת בנושא ליחידות הרלבנטיות בבנק.
- לגבי חברות בארץ ובח"ל, מתווה התכנית מדיניות כללית של ניהול סיכונים שעל כל חברה להתאימה לנסיבותיה ולפעולותיה. כן נדרשו מנגנונים של דיווח מחברות אלו למנהל הסיכונים המשפטיים.

נושאים נוספים

מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על-פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם פורט בביאור 2 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008. ביישום של כללי החשבונאות, בעת עריכת הדוחות הכספיים, משתמשת הנהלת הבנק בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ועל התוצאות המדווחות של הבנק. יתכן, שאופן התממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.

חלק מההערכות והאומדנים כאמור, כרוכים במידה רבה של אי וודאות, והם עלולים להיות מושפעים משינויים אפשריים בעתיד. אומדנים והערכות מסוג זה, שהשינויים בהם עשויים להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים על-ידי הבנק, בכל הקשור למדיניות החשבונאית, כאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים". הנהלת הבנק בדעה, כי האומדנים וההערכות שישומו בעת עריכת הדוחות הכספיים הינם נאותים, ונעשו על-פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

הנושאים העיקריים הינם: הפרשה לחובות מסופקים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים, התחייבויות לזכויות עובדים, מסים נדחים, התחייבויות תלויות והפרשות לירידת-ערך נכסים שאינם פיננסיים וירידת-ערך ניירות-ערך זמינים למכירה וניירות-ערך המוחזקים לפדיון.

במהלך התקופה המדווחת לא אירעו שינויים במדיניות החשבונאית של הבנק בנושאים קריטיים, אשר מפורטת בדוח הדייקטוריון לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008.

המבקר הפנימי

פרטים בדבר הביקורת הפנימית בקבוצה, ובכלל זה, הסטנדרטים המקצועיים לפיהם פועלת הביקורת הפנימית, והשיקולים בקביעת תכנית העבודה השנתית והרב שנתית, נכללו בדוח השנתי לשנת 2008. בתקופת הדוח לא חלו שינויים מהותיים בפרטים אלה.

גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

דירקטוריון הבנק הינו האורגן המופקד על בקרת העל בבנק, בהתאם להחלטת הדירקטוריון מיום 29 ביוני 2006 וכן על אישור הדוחות הכספיים שלו.

הדירקטוריון הקים את ועדת מאזן שתפקידה לבחון את טיטת הדוחות הכספיים המוצגת בפניה ולהמליץ לדירקטוריון על אישור הדוחות הכספיים.

שמות חברי הוועדה ומיומנותם, מפורטים בפרק "עבודת הדירקטוריון" ובפרק "דיווח על דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית" בדוח הדירקטוריון לשנת 2008.

ועדת מאזן דנה בדוחות הכספיים השנתיים והרבעוניים של הבנק ("הדוחות הכספיים"), ומציגה לדירקטוריון הבנק את המלצותיה בקשר עם אישור הדוחות הכספיים, קודם למועד אישורם על-ידי הדירקטוריון.

לישיבות ועדת המאזן, כמו גם לישיבות הדירקטוריון, בהן נדונים ומאושרים הדוחות הכספיים, מוזמנים רואי החשבון המבקרים של הבנק זיו האפט, רואי חשבון וסומך חייקין, רואי חשבון ("רואי החשבון המבקרים") והם נוכחים בכל הישיבות האלה. כן משתתפת המבקרת הפנימית של הבנק בדיוני ועדת המאזן והדירקטוריון המאשרים את הדוחות הכספיים. ועדת מאזן בוחנת באמצעות הצגה מפורטת על-ידי נושאי משרה ואחרים בבנק, לרבות: המנכ"ל, הממונה על החטיבה הפיננסית (CFO) וחבר ההנהלה החשבונאית הראשי של הבנק, את הסוגיות המהותיות והאומדנים הקריטיים שישומו בדוחות הכספיים; את סבירות הנתונים; את המדיניות החשבונאית שישומה, את השינויים שחלו בה, אם חלו; וכן את יישום עיקרון הגילוי הנאות בדוחות הכספיים ובמידע הנלווה.

כן דנה ועדת מאזן, במסגרת הדיון בדוחות הכספיים, גם בהפרשות לירידת-ערך של ניירות-ערך ובחובות המסופקים של הבנק בארץ ובסניפי חו"ל ובוחנת את שווי החזקות הבנק בניירות-ערך. הוועדה ממליצה למליאת הדירקטוריון לאשר ביצוע הפרשות בגין חובות מסופקים בארץ ובסניפי חו"ל ובגין ירידות ערך שאינן בעלות אופי זמני בשוויים של ניירות-ערך. במסגרת הדיון בדוחות הכספיים, מקבלת ועדת המאזן גם דיווחים לגבי לווים בעייתיים של הבנק בארץ ובסניפי חו"ל ושל ניירות-ערך שבבעלות הבנק. כן דנה ועדת המאזן ובוחנת את חשיפות הבנק לסיכונים ואת דרך השתקפותם והשפעתם על הדוחות הכספיים.

שמות חברי הוועדה ומיומנותם, מפורטים בפרק "עבודת הדירקטוריון" ובפרק "דיווח על דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית" בדוח הדירקטוריון לשנת 2008.

ועדת הביקורת דנה גם היא במצב החובות הבעייתיים של הבנק ובהפרשות לחובות מסופקים הנדרשות בגינם. כמו-כן, דנה בירידת-ערך שאינה בעלת אופי זמני של ניירות-ערך שבבעלות הבנק.

כן מקבלת ועדת הביקורת דיווח ומקיימת דיון על ליקויים וחולשות מהותיות בבקרה הפנימית על הדוחות הכספיים, אם וככל שנמצאו, וכן מקבלת דיווח על כל תרמית בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי כנדרש על-פי הוראה 645 להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים - הצהרה לגבי גילוי.

לישיבת ועדת הביקורת שדנה בגילוי הנדרש בדוחות הכספיים, כאמור לעיל, מוזמנים ונוכחים רואי החשבון המבקרים, נושאי משרה בבנק והמבקרת הפנימית.

ועדת מאזן וועדת הביקורת מקיימות מספר ישיבות בנושאים אלה, ככל שנדרש, והן מביאות את המלצותיהן בפני מליאת הדירקטוריון קודם למועד שבו הדירקטוריון דן בדוחות הכספיים.

עניינים אחרים

בהמשך למדווח בפרק פעילות קבוצת הבנק ותיאור ההתפתחות העסקית בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008 בדבר השקעות בהון הבנק במניות, יצויין:

הון המניות המונפק והנפרע של הבנק ליום 31 במרץ 2009 הינו 1,318,056,437 ש"ח והוא מורכב מ-1,318,056,437 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.נ. כל אחת.

הון המניות המונפק והנפרע של הבנק בסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים הינו 1,318,147,991 ש"ח, גידול של 91,554 מניות הנובע ממימוש כתבי אופציה שניתנו לעובדי הבנק כמפורט להלן.

בחודש מאי 2004 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית להקצאת 24 מיליון כתבי אופציה בלתי סחירים ללא תמורה לעובדי הבנק הקבועים, הניתנים למימוש ל-24 מיליון מניות של בנק הפועלים. כתבי האופציה יוקצו, ללא תמורה, במשך 6 שנים בכל אחת מהשנים 2004-2009 במנות של 4 מיליון כתבי אופציה למנה. כמו-כן, אישר דירקטוריון הבנק בחודש דצמבר 2005 תוכנית אופציות נוספת לעובדי הבנק הקשורים עמו בחוזה עבודה אישי. התוכנית קובעת כי תוענקה 4 מנות שנתיים, בכל אחת מהשנים 2006-2009. כמות כתבי האופציה שתוענק על-פי תוכנית זו בכל אחת משנות קיומה, תקבע על-ידי דירקטוריון הבנק על-פי שיקול דעתו הבלעדי.

בהתאם לתוכניות שתוארו לעיל, השלים הבנק את התוכנית והקצה לעובדיו בחודש פברואר 2009 את יתרת הכמות שהתחייב להקצות. יתרת כתבי האופציה שהוענקו לעובדי הבנק ושטרם מומשו בסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים הסתכמה ב-19,420,712 כתבי אופציה.

ביום 7 באפריל 2008 הקצה הבנק לקרן יורק 7,500,000 (בשתי מנות) אופציות הניתנות להמרה למניות. המנה הראשונה של 3,750,000 אופציות פקעה ביום 1 באפריל 2009 מבלי שמומשה למניות. המנה השנייה ניתנת למימוש עד ליום 1 באפריל 2010.

בעלי היתר השליטה בבנק הינם ה"ה שרי אריסון ומיקי אריסון. החזקותיהם בבנק מתבצעות באמצעות כמה נאמנויות אשר מחזיקות מצדן בחברות הישראליות הבאות שהן הבעלים של מניות הבנק: אריסון החזקות מחזיקה בסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים במניות המהוות כ-19.99% מהון המניות של הבנק, אשר מהוות "גרעין שליטה" (כהגדרתו בהיתר השליטה שניתן על-ידי נגיד בנק ישראל).

חברת אריסון השקעות בע"מ (שהינה חברה-אחות של אריסון החזקות) (להלן: "אריסון השקעות") מחזיקה באמצעות חברה-בת שבבעלותה המלאה כ-100% מהון המניות של חברת תעשיות מלח בע"מ, אשר מחזיקה במניות המהוות כ-5.75% מהון המניות של הבנק.

סך החזקות של קבוצת אריסון (באמצעות אריסון החזקות ואריסון השקעות) בהון המניות של הבנק סמוך למועד פירסום הדוחות הכספיים הוא כ-25.7% (25.4% בדילול מלא).

ביום 29 בנובמבר 2004 הגיעו חוקרים מטעם רשות ההגבלים העסקיים למשרדי ההנהלה הראשית של הבנק ונטלו מסמכים שונים.

הרשות לא מסרה לבנק מה העילה לנטילת המסמכים ומהו נושא חקירתה. כפי שפורסם בעיתונות, באותו יום הגיעו חוקרים מטעם רשות ההגבלים העסקיים גם למשרדי ההנהלה של בנק לאומי ונטלו מסמכים. סמוך לאחר מכן בוצעה פעילות דומה במשרדי ההנהלה של בנק דיסקונט ובנק מזרחי טפחות. בחודש יולי 2005 ואחר כך נתבקש הבנק להמציא לרשות חומר נוסף וכמו-כן הוזמנו כמה מעובדי הבנק לחקירה במשרדי הרשות.

ביום 19 במרץ 2008 קיבל הבנק הודעה מטעם רשות ההגבלים העסקיים, אשר לפיה, הממונה על הגבלים עסקיים בוחנת אפשרות להפעיל את סמכותה לפי סעיף 43(א)(1) לחוק ההגבלים העסקיים, תשמ"ח-1988 (להלן: "חוק ההגבלים") ולקבוע כי התקיימו הסדרים כובלים בין הבנק לבין בנק לאומי, בנק דיסקונט, בנק המזרחי והבנק הבינלאומי הראשון שעניינם העברת מידע הנוגע לעמלות. הממונה הודיע, כי ניתנת לבנק אפשרות להביא את עמדתו בכתב בפניה, קודם שתקבל החלטה אם לעשות שימוש בסמכותה ה"ל. הבנק הגיש לממונה את עמדתו, המגובה בחוות-דעת כלכלית, ואשר בה הדגיש, כי אין כל מקום לייחס לו הסדרים כובלים עם בנקים אחרים.

לאחר שהבנק הגיש את טעונו בכתב, התקיים דיון בין באי-כח כל הבנקים נשואי מכתבה הנ"ל לבין הממונה ובמהלכו הציעה הממונה לבנקים, כי ישולם על-ידיהם סכום מצרפי של 290 מיליון ש"ח (מזה 80 מיליון ש"ח על-ידי הבנק) ויעוגנו כללי התנהגות עתידיים בצו מוסכם לפי סעיף 50א או 50ב' לחוק ההגבלים העסקיים. הבנק דחה הצעה זו וככל הידוע לו כך נהגו גם הבנקים האחרים.

ביום 26 באפריל 2009 פרסמה הממונה על ההגבלים העסקיים קביעה בהתאם לסמכותה לפי סעיף 43(א)(1) לחוק ההגבלים, ובה קבעה כי עד לשנת 2004 התקיימו הסדרים כובלים בין הבנק לבין בנק לאומי, בנק דיסקונט, בנק מזרחי והבנק הבינלאומי.

בקביעת הממונה נאמר כי העברות מידע שנעשו בין הבנקים כמפורט בקביעה הינן הסדר כובל. בהתאם להוראת סעיף 43 לחוק ההגבלים, קביעה זו יכולה לשמש כראיה לכאורה בכל הליך משפטי אחר. בדעת הבנק להגיש ערר על קביעה זו לבית הדין להגבלים עסקיים.

ביום 6 במרץ 2005 נפתחה חקירה גלויה של משטרת ישראל בקשר לחשד לביצוע עבירות על חוק איסור הלבנת הון. במסגרת החקירה לקחה המשטרה מסמכים ותיעוד ממשרדים שונים של הבנק ומשרדי חברת פועלים שירותי נאמנות (להלן: "החברה לנאמנות"). כמו-כן הוקפאו חשבונות של לקוחות מסויימים, שמקצתם משמשים בטוחה לאשראי. המשטרה זימנה לחקירה עובדים של הבנק ושל החברה לנאמנות, ובהם נושאי משרה. בהמשך לחקירה זו, הוגשו בחודש פברואר 2006 כתבי אישום כנגד שני עובדים בדרגה-ביניים באחד מסניפי הבנק ובחודש דצמבר 2008 כתבי אישום כנגד שני עובדים נוספים בדרגה ביניים מאותו סניף, בעבירות על החוק לאיסור הלבנת הון. להערכת הבנק, לפי מידע שבידיו בשלב זה, החשיפה בגין הנושאים שחקירתם ידועה לו אינה מהותית לעסקי הבנק. עם זאת, בשלב זה אין הבנק יכול לאמוד את תוצאות החקירה והשלכותיה.

ביום 5 בפברואר 2009 התכנסה אסיפה כללית מיוחדת של בעלי מניות הבנק, האסיפה החליטה על בחירה במר אמרי טוב כדירקטור חיצוני בדירקטוריון הבנק (בהתאם לחוק החברות התשנ"ט-1999) במקומו של מר ע. דיסנצ'יק אשר סיים את כהונתו. כן החליטה האסיפה לאשר מתן התחייבות לשיפוי לכל הדירקטורים החדשים בבנק, בתנאים זהים לשיפוי לדירקטורים שקיבלו שיפוי כזה בעבר. כמו-כן, אישרה האסיפה מתן התחייבות לשיפוי הדירקטורים, שיכהנו בבנק מעת לעת בעתיד, באותם תנאי שיפוי שאושרו לדירקטורים המכהנים בבנק. כן החליטה האסיפה לאשרר את תנאי ביטוח אחריות לדירקטורים ולנושאי משרה, שיוענק לכל הדירקטורים ונושאי המשרה המכהנים בבנק, האסיפה אישרה עוד כי פוליסת הביטוח הקיימת תבטיח גם את כל הדירקטורים ונושאי המשרה שיכהנו בבנק מעת לעת בעתיד, ואישרה כי במועד פקיעת הפוליסה הקיימת יאריך ו/או ירכוש הבנק פוליסת ביטוח אחריות לדירקטורים ולנושאי המשרה שיכהנו בכל עת במועד הרכישה ו/או בכל מועד שאחר-כך.

ביום 5 בפברואר 2009 קיבל הדירקטוריון את הודעתו של מר ג. פומרנץ על סיום תפקידו ופרישתו מהדירקטוריון באותו יום.

ביום 7 במרץ 2009 הסתיימה כהונתה בת שלוש השנים, של הגבי נירה דרור, כדח"צית (בהתאם לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות")).

ביום 6 באפריל 2009 אישרה האסיפה הכללית השנתית של בעלי המניות של הבנק ("האסיפה הכללית השנתית") את מינויה מחדש של הגבי נירה דרור, כדח"צית (בהתאם לחוק החברות), לתקופה נוספת של שלוש שנים (בהתאם לחוק החברות).

ביום 25 במרץ 2009 הודיע מנכ"ל הבנק, מר צבי זיו, לדירקטוריון הבנק על החלטתו לפרוש מתפקידו לקראת סוף השנה. מר זיו נימק את החלטתו בחילוקי דעות שבינו לבין יו"ר הדירקטוריון לגבי תכניות הבנק בעתיד, בדרכו להגשמת יעדיו בשנים הקרובות.

הדירקטוריון שקיבל את התפטרותו של מר זיו, החליט באותה ישיבה, למנות את מר ציון קינן, המכהן עתה כמ"מ המנכ"ל והממונה על החטיבה העסקית, להיות המנכ"ל הבא של הבנק.

ביום 29 במרץ 2009 קיבל הבנק הודעה מאת המפקח על הבנקים, אשר לפיה הנו מתכוון להמשיך ולבחון, האם התקיים דיון ממצה כנדרש בנסיבות התפטרותו של מר זיו וכן את אופן קבלת ההחלטה על מינוי המנכ"ל המוצע ותקינותו של הליך המינוי. לפיכך, התבקש הבנק על-ידי המפקח, שלא לקדם את החלטת הדירקטוריון לגבי מינוי מנכ"ל חדש לבנק עד לסיום בדיקתו של המפקח על הבנקים את הנושא.

ביום 26 באפריל 2009, פנה הדירקטוריון אל המפקח על הבנקים בבקשה לקיים פגישה דחופה, נוכח הפרסומים בתקשורת בדבר תפקוד הדירקטוריון ויו"ר הדירקטוריון.

ביום 27 באפריל 2009, קיבל יו"ר הדירקטוריון של הבנק מאת המפקח על הבנקים מכתב שכותרתו "הודעה על פגמים-חילופי מנכ"ל בבנק הפועלים" (להלן: "מכתב המפקח").

למכתב זה צורף דו"ח בדיקה שנערך על-ידי הפיקוח על הבנקים בנושא חילופי המנכ"ל (להלן: "דו"ח הבדיקה"). במכתבו קבע המפקח, כי לפי דוח הבדיקה, הדירקטוריון ויו"ר הדירקטוריון לא קיימו לכאורה את חובותיהם כדירקטורים ולא הקפידו על קיום הוראות חוק החברות והוראת ניהול בנקאי תקין 301 - דירקטוריון, כמו גם על כללי ממשל תאגידי. כתוצאה מכך נפלו, לדברי המפקח, פגמים, הן מהותיים והן פרוצדורליים, בניהולם התקין של עסקי הבנק ובקבלת החלטות, וזאת בכל הקשור לחילוקי הדעות שבין יו"ר הדירקטוריון לבין המנכ"ל ובכל הקשור למינויו של מנכ"ל חדש.

המפקח דרש, כי הדירקטוריון יפעל לתיקונם המידי של הפגמים שעליהם מסר, וכי, בין היתר, יבצע את הפעולות הבאות:

- יקבל דיווחים מפורטים מיו"ר הדירקטוריון ומהמנכ"ל באשר לנסיבות שהובילו להתפטרות המנכ"ל, כמו גם לגבי השתלשלות האירועים שהובילו להודעה על ההתפטרות ועיתיה.
 - יקיים דיון מעמיק בכל הנושאים בהם התגלעו מחלוקות בין היו"ר למנכ"ל ויקבל החלטות בהתאם.
 - יקיים דיון בקשר לחלוקת הסמכויות והאחריות בין המנכ"ל לבין יו"ר הדירקטוריון כמתחייב מחוק החברות, הוראות ניהול בנקאי תקין וכללי ממשל תאגידי נאות, ויקבע כללים ליישום הפרדת הסמכויות כנדרש.
 - יקיים דיון ויבחן את נוהל עבודת הדירקטוריון ויתאימו למתחייב מהחוק, מהוראות הניהול הבנקאי התקין ומכללי ממשל תאגידי נאות.
 - יפעל לקיום הליך תקין ותקף לאיתור ולבחירת מנכ"ל חדש לבנק, ובמסגרת זו יקים ועדת איתור, שתורכב מדירקטורים חיצוניים בלבד. הוועדה אמורה להגיש לדירקטוריון רשימה של מועמדים המומלצים על ידה לצורך בחירת המנכ"ל. המפקח הודיע, כי הדירקטוריון רשאי להציע מתכונת חלופית לאיתור ובחירת המועמד לכהן כמנכ"ל על בסיס נימוקים מפורטים. המתכונת החלופית טעונה אישור המפקח.
- המפקח הודיע, כי הדירקטוריון רשאי להגיש הערות והשגות לפגמים ולדרישות שפורטו במכתבו זה עד ליום 6 במאי 2009. לאחר מכן, המפקח האריך את המועד עד ליום 11 במאי 2009.
- הדירקטוריון התכנס ביום 30 באפריל 2009 וקיבל את מכתב המפקח ואת דו"ח הבדיקה. כמו-כן הוצגו בפני הדירקטוריון חוות דעת משפטיות שהוכנו עבור הדירקטוריון בסוגיות שעלו מהמכתב והדו"ח. לאור חוות דעת אלה קבע הדירקטוריון, כי יש לו השגות מהותיות על האמור במכתב המפקח ובדו"ח הבדיקה; וזאת, בין היתר, לגבי הקביעה כי חברי הדירקטוריון ויו"ר הדירקטוריון לא קיימו, כביכול, את חובותיהם על-פי חוק החברות והוראות ניהול בנקאי תקין.
- לבקשת הדירקטוריון, הופיעה ביום 7 במאי 2009 בעלת השליטה בבנק, גבי שרי אריסון, בפני הדירקטוריון. הגבי אריסון סיפרה על פגישותיה עם נגיד בנק ישראל ועם המפקח על הבנקים. היא מסרה, כי נדרשה על-ידי הנגיד להביא להפסקת כהונתו של יו"ר הדירקטוריון וציינה, כי לא הוצגו בפניה נימוקים המצדיקים זאת.

לאחר שהמפקח על הבנקים לא נענה לבקשת הדירקטוריון לקיים עמו פגישה דחופה ולאחר שהדירקטוריון קיים דיונים על מכתב המפקח ועל דו"ח הבדיקה, הגיש הדירקטוריון ביום 11 במאי 2009 למפקח, את הערותיו והשגותיו עליהם. הדירקטוריון הודיע למפקח, כי הוא איתן בדעתו, שהתנהלותו היתה תקינה וראויה, כי לא נפל פגם בהתנהלותו ובודאי שלא נעשה כל מעשה או מחדל שיש בהם כדי לפגוע בניהולם התקין של עסקי הבנק.

הדירקטוריון הודיע למפקח עוד, בין היתר, כי ההחלטות שקיבל ביום 25 במרץ 2009 בדבר מינויו של מנכ"ל חדש לבנק נתקבלו כדין ובהתאם להוראות הקבועות בחוק החברות (סעיף 102 לחוק) ובהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301 בנושא הדירקטוריון (סעיף 30ג) להוראה).

הדירקטוריון ציין, כי החלטותיו היו תקינות לא רק מבחינה משפטית; אלא גם מבחינה ניהולית ונורמטיבית - מהותית; וכי החלטותיו היו ראויות וקידמו את טובת הבנק, בהתחשב באילוצים האובייקטיביים שנוצרו עם התפטרותו של המנכ"ל המכהן. הדירקטוריון הדגיש, כי ראה צורך חיוני למנות מיד מנכ"ל חדש לבנק וכי ההיכרות של חברי הדירקטוריון עם מר ציון קינן ועבודתו בשורה ארוכה של תפקידים בבנק הוכיחה להם את יכולתו לכהן כמנכ"ל הבנק.

ההחלטה למנות את מר קינן באופן מיידי למנכ"ל הבנק היתה ראויה, אפוא, ונכונה למועדה ולאור המידע שהיה בפני הדירקטוריון באותו מועד. הדירקטוריון סבר, כי טובת הבנק הנה, להעדיף את המינוי המיידי של מר קינן, על פני חלופה של הקמת ועדת איתור, כפי שהוצע על-ידי המפקח על הבנקים.

הדירקטוריון נענה, עם זאת, לכל דרישות המפקח על הבנקים; אלא שבנושא כינונה עתה של ועדת איתור לצורך בחירת מנכ"ל חדש לבנק, הוא חזר וביקש לקיים פגישה עם המפקח על הבנקים, כדי לדון עמו בחלופות שונות לדרך זו, באופן שניתן יהיה להגיע למתווה מוסכם בדבר בחירת המנכ"ל.

ביום 12 במאי 2009, קיבל הדירקטוריון מכתב מאת המפקח על הבנקים, בתגובה להשגות שהועברו אליו על-ידי הדירקטוריון יום קודם לכן. במכתבו ביקש המפקח, להעביר אליו עד ליום 14 במאי 2009 מסמך המציג את הנימוקים והמתכונות המוצעים על-ידי הבנק לאיתור ולבחירת המועמד המתאים ביותר לכהן כמנכ"ל הבנק.

המפקח ציין, כי לאחר קבלת מסמך זה הוא יבחן את הצורך בקיומה של פגישה בינו לבין חברי הדירקטוריון בנושא זה. ביום 14 במאי 2009, שלח הדירקטוריון למפקח מסמך כאמור, שבו הציע להקים ועדה יעודית של הדירקטוריון שתפעל לגיבוש רשימת מועמדים לכהונת מנכ"ל הבנק כדי להציגה בפני מליאת הדירקטוריון.

ביום 19 במאי 2009 קיבל המפקח על הבנקים לשיחה את חברי הדירקטוריון. הוא הציג בפניהם את עמדתו בקשר לתהליך חילופי המנכ"ל בבנק וכינונה של ועדת איתור לבחירת המנכ"ל החדש. חברי הדירקטוריון מצדם התייחסו לדברי המפקח והביעו את עמדתם.

לאחר הפגישה האמורה, התכנס הדירקטוריון לישיבה נוספת ביום 20 במאי 2009 וקיבל את ההחלטה הבאה בדבר המתווה לבחירת מנכ"ל חדש לבנק: "הדירקטוריון יקים ועדה יעודית שתפעל באופן אקטיבי לגיבוש רשימת מועמדים למשרת מנכ"ל הבנק. הועדה תמנה 6 חברים:

מר אמרי טוב (יו"ר), פרופ' יאיר אורגלר, עו"ד פנינה דבורין, גב' אפרת פלד, מר משה קורן ופרופ' עודד שריג.

הדירקטוריון הבנק יבחר את המנכ"ל הבא מקרב מועמדים שיומלצו בפניו על-ידי הועדה בלבד. הועדה תקבע עם כינוסה את נוהלי עבודתה באישור הדירקטוריון; והיא תאפיין את דרישות הכהונה, תסנן ותמיין את המועמדים שאותרו על-ידיה ויוצעו לה ותביא את המלצותיה בפני הדירקטוריון. כל מועמד ששלושה חברי ועדה לפחות יתמכו במועמדותו ייכלל ברשימת המועמדים שתגיש הועדה לדירקטוריון. כל חבר דירקטוריון שיבקש להציע מועמד יעשה זאת באמצעות הועדה היעודית".

ביום 20 במאי 2009 הודיע המפקח על הבנקים, כי הינו מקבל את תשובות הדירקטוריון למכתבו מיום 27 באפריל 2009, לרבות המתווה לפעולתה של ועדת האיתור שנתמנתה כאמור לעיל לצורך בחירתו של מנכ"ל חדש לבנק. המפקח הודיע, כי הבנק יסיים את תהליך בחירת המנכ"ל לא יאוחר מיום 30 בספטמבר 2009.

דירוג הבנק

הבנק מדורג על-ידי חברות דירוג בישראל ובחו"ל כלהלן:

בישראל מדורג הבנק על-ידי חברת "S&P מעלות בע"מ" בדירוג (AA+).

ביום 30 באפריל 2009 חברת Standard & Poor's Maalot הודיעה על הורדת דירוג המנפיק של בנק הפועלים מ-'AAA' ל-'AA+' על-פי הגדרות סולם הדירוג המקומי; תחזית הדירוג של הבנק תיוותר שלילית.

במקביל, הדירוג הגלובאלי לזמן ארוך של Standard & Poor's Rating Services לבנק הפועלים (counterparty rating)

הורד מ-'A' ל-'BBB+' והדירוג לזמן קצר נותר ללא שינוי ברמה של 'A-2'. תחזית הדירוג הגלובאלי היא שלילית.

הורדת הדירוג משקפת את דעתם ביחס להשפעה השלילית של המיתון העולמי והמקומי על רווחיות הבנק ועל

איכות תיק האשראי שלו. S&P צופה כי המיתון העולמי עשוי להשפיע באופן משמעותי על הכלכלה הישראלית

בשנת 2009, וכי צפויה הרעה משמעותית בצמיחה במשק בהשוואה לשנים קודמות שתבוא לביטוי בירידה בתמ"ג

של 1.5% בשנת 2009 וצמיחה קלה של 0.8% בשנת 2010. S&P מעריכה כי בטווח הקצר והבינוני צפוי המשך לחץ

שלילי על רווחיות הבנק נוכח המשך הידרדרות באיכות הנכסים של הבנק והגידול בהפרשות לחובות מסופקים

הנגזרות מכך והתכווצות המרווחים הפיננסיים בשל סביבת הריבית הנמוכה במשק.

הדירוג של הבנק ומדינת ישראל על-ידי חברות הדירוג הבינלאומיות:

עדכון אחרון	אופק הדירוג	מטי"ח טווח קצר	מטי"ח טווח ארוך	סוכנות דירוג
ישראל-סוברני:				
4/08	חיובי	P-1	A1	Moody's
10/08	יציב	A-1	A	S&P
2/08	יציב	F1	A	FitchRatings
בנק הפועלים:				
3/09	שלילי	P-1	A1	Moody's
4/09	שלילי	A-2-	BBB+	S&P
5/08	יציב	F2	A-	FitchRatings

דירקטוריון הבנק קיים 16 ישיבות בתקופה ינואר-מרץ 2009.

ועדות הדירקטוריון השונות קיימו 49 ישיבות בתקופה ינואר-מרץ 2009.

בקורות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, יחתמו מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, על הצהרה על אחריותם לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי, בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם "חוק Sarbanes-Oxley" שנחקק בארצות-הברית. שני הסעיפים בחוק הנ"ל אוחדו על-ידי המפקח על הבנקים בחודש ספטמבר 2008 בהוראת ניהול בנקאי תקין (סעיף 309).

שתי ההוראות בחוק הנ"ל מקיימות בבנק ממועד תחולתן:

- הוראת סעיף 302 בדבר האחריות לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי מקיימת רבעונית החל מהדוחות הכספיים של ה-30 ביוני 2005.
 - הוראת סעיף 404 בדבר האחריות לבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי מקיימת עבור סוף השנה החל מהדוחות הכספיים של ה-31 בדצמבר 2008.
- במסגרת היישום עבור סוף שנת 2008 של הוראת סעיף 404 ביצע הבנק, בסיוע חברת יעוץ ששכר, מיפוי ותיעוד של כל תהליכי העבודה המהותיים בהתבסס על הוראות ה-SEC (הרשות לני"ע בארה"ב) ועל-פי המתודולוגיות המקובלות. כמו-כן, הבנק ביצע, על-פי הדרישות, בחינת אפקטיביות של נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה בפועל של הבקורות העיקריות. במהלך השנה יבוצעו על-פי המתודולוגיות המקובלות עדכון למיפוי והתיעוד של התהליכים לרבות לתהליכים מהותיים חדשים, ובחינת אפקטיביות של נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה מחודשת של הבקורות העיקריות עבור שנת 2009.

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הבנק, בשיתוף עם המנכ"ל והחשבונאי הראשי של הבנק, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי הסיקו, כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 31 במרץ 2009 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

צבי זיו

מנהל כללי

דן דנקנר

יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 25 במאי 2009.

נתונים עיקריים בקבוצת בנק הפועלים

לתקופות של שלושה חודשים שנסתיימו ביום					
31.03.2008	30.06.2008	30.09.2008	31.12.2008	31.3.2009	
רווח ורווחיות					
רווח (הפסד) מפעילות מימון לפני הפרשה					
(2,012)	1,943	2,083	1,242	972	לחובות מסופקים
1,284	1,205	1,153	1,013	1,162	הכנסות תפעוליות ואחרות
(728)	3,148	3,236	2,255	2,134	סך ההכנסות (הפסד)
32	252	471	765	314	הפרשה לחובות מסופקים
2,268	1,911	1,960	2,008	1,940	הוצאות תפעוליות ואחרות
(2,005)	545	384	(393)	21	רווח (הפסד) נקי מפעולות רגילות
438	49	57	30	21	רווח, נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים
(1,567)	594	441	(363)	42	רווח (הפסד) נקי
חאזן - סעיפים עיקריים					
308,916	300,909	297,854	306,847	305,156	סך כל המאזן
210,496	211,193	214,296	222,100	220,859	אשראי לציבור
231,520	226,955	214,802	226,953	232,442	פקדונות הציבור
18,627	19,111	20,676	20,818	18,967	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
17,322	18,758	19,030	18,795	18,986	הון עצמי
13,609	12,416	15,208	16,142	17,558	סיכון אשראי כולל בגין לווים בעייתיים
3,454	3,366	3,870	4,140	4,145	מזה - אשראי שאינו נושא הכנסה
יחסים פיננסיים עיקריים					
5.6%	6.2%	6.4%	6.1%	6.2%	הון עצמי לסך המאזן
6.73%	7.49%	7.74%	7.44%	7.55%	הון ראשוני לרכיבי סיכון
9.54%	10.77%	11.29%	10.92%	11.27%	ההון הכולל לרכיבי סיכון
שיעור ההפרשה הספציפית בתקופה					
0.66%	0.71%	1.34%	1.81%	0.70%	מסך האשראי לציבור ^(א)
שיעור ההפרשה הספציפית שנזקפה לרווח והפסד					
0.14%	0.44%	0.76%	1.49%	0.49%	מסך האשראי לציבור ^(א)
תשואת הרווח (ההפסד) הנקי מפעולות רגילות					
(36.8%)	12.6%	8.3%	(7.9%)	0.4%	להון עצמי ^(א)
(29.8%)	13.8%	9.6%	(7.3%)	0.9%	תשואת הרווח (ההפסד) הנקי להון עצמי ^(א)

(א) מחושב לרבעון על בסיס שנתי.

סקירת ההנהלה - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד תוספת 1

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרץ							
2 0 0 8				2 0 0 9			
שיעור ⁽³⁾ הכנסה (הוצאה)				שיעור ⁽³⁾ הכנסה (הוצאה)			
כולל השפעת נגזרים ⁽⁴⁾	כלא השפעת נגזרים	הכנסות (הוצאות) מימון ⁽¹⁾	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	כולל השפעת נגזרים ⁽⁴⁾	כלא השפעת נגזרים	הכנסות (הוצאות) מימון ⁽¹⁾	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
		במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח	
		%				%	
מטבע ישראלי לא-צמוד							
		6.10	1,665	111,681	3.92	1,262	130,653
נכסים ⁽⁵⁾							
השפעת נגזרים ⁽⁴⁾							
			1,108	67,247		1,033	84,278
נגזרים משובצים ו-ALM							
		6.34	2,773	178,928	4.34	2,295	214,931
סך הכל נכסים							
		(2.71)	(835)	(124,363)	(0.88)	(285)	(130,690)
התחייבויות ⁽⁶⁾							
השפעת נגזרים ⁽⁴⁾							
			(868)	(46,112)		(1,009)	(67,293)
נגזרים משובצים ו-ALM							
		(4.06)	(1,703)	(170,475)	(2.64)	(1,294)	(197,983)
סך הכל התחייבויות							
		2.28	3.39		1.70	3.04	
פער הריבית							
מטבע ישראלי צמוד למדד							
		6.74	1,014	61,684	1.89	283	60,163
נכסים ⁽⁵⁾							
השפעת נגזרים ⁽⁴⁾							
			8	1,261		91	3,721
נגזרים משובצים ו-ALM							
		6.65	1,022	62,945	2.36	374	63,884
סך הכל נכסים							
		(5.95)	(600)	(41,210)	(1.48)	(155)	(42,179)
התחייבויות ⁽⁶⁾							
השפעת נגזרים ⁽⁴⁾							
			(510)	(15,410)		(966)	(19,638)
נגזרים משובצים ו-ALM							
		(8.08)	(1,110)	(56,620)	(7.45)	(1,121)	(61,817)
סך הכל התחייבויות							
		(1.43)	0.79		(5.09)	0.41	
פער הריבית							

- (1) הנמונים ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ-מאזניות של מכשירים נגזרים).
- (2) על בסיס יתרות לתחילת החודשים (במיגור מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות), לאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים.
- (3) מחושב על בסיס שנתי.
- (4) מכשירים נגזרים מגדרים (למעט אופציות), נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק.
- (5) מהיתרה הממוצעת של אגרות-חוב זמינות למכירה ושל אגרות-חוב למסחר נוכחה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב ליום 31 במרץ 2009 בסך של 143 מיליוני ש"ח (31 במרץ 2008: 76 מיליוני ש"ח) במיגור הלא-צמוד, בסך של 48 מיליוני ש"ח (31 במרץ 2008: 9 מיליוני ש"ח) במיגור צמוד מדד, בסך של (393) מיליוני ש"ח (31 במרץ 2008: (1,088) מיליוני ש"ח) במיגור מטבע-חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ).
- (6) למעט מכשירים נגזרים.

סקירת ההנהלה - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד תוספת 1 (המשך)

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרץ							
2 0 0 8				2 0 0 9			
שיעור ⁽³⁾ הכנסה (הוצאה)				שיעור ⁽³⁾ הכנסה (הוצאה)			
כולל השפעת נגזרים ⁽⁴⁾	כלא השפעת נגזרים	הכנסות (הוצאות) מימון ⁽¹⁾	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	כולל השפעת נגזרים ⁽⁴⁾	כלא השפעת נגזרים	הכנסות (הוצאות) מימון ⁽¹⁾	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
		במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח	
		%				%	
מטבע-חוץ							
(לרבות מטבע ישראלי)							
צמוד למטבע-חוץ							
		(15.54)	(4,876)	117,905	36.91	8,124	99,421
נכסים ⁽⁵⁾							
השפעת נגזרים ⁽⁴⁾							
נגזרים מגדרים							
			376	23,008		396	10,546
נגזרים משובצים ו-ALM							
			(4,273)	135,100		14,187	149,725
		(12.12)		276,013	39.84	22,707	259,692
סך הכל נכסים							
			5,095	(109,722)	(37.89)	(8,056)	(96,326)
התחייבויות ⁽⁶⁾							
השפעת נגזרים ⁽⁴⁾							
נגזרים מגדרים							
			(184)	(22,824)		(200)	(10,523)
נגזרים משובצים ו-ALM							
			4,178	(141,247)		(13,851)	(151,175)
		12.63		(273,793)	(38.93)	(22,107)	(258,024)
סך הכל התחייבויות							
		0.51	1.78		0.91	(0.98)	
פער הריבית							

- (1) נתונים ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ-מאזניות של מכשירים נגזרים).
- (2) על בסיס יתרות לתחילת החודשים (במיגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות), לאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים.
- (3) מחושב על בסיס שנתי.
- (4) מכשירים נגזרים מגדרים (למעט אופציות), נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק.
- (5) מהיתרה הממוצעת של אגרות-חוב זמינות למכירה ושל אגרות-חוב למסחר נוכחה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב ליום 31 במרץ 2009 בסך של 143 מיליוני ש"ח (31 במרץ 2008: 76 מיליוני ש"ח) במיגזר הלא-צמוד, בסך של 48 מיליוני ש"ח (31 במרץ 2008: 9 מיליוני ש"ח) במיגזר צמוד מדד, בסך של (393) מיליוני ש"ח (31 במרץ 2008: (1,088) מיליוני ש"ח) במיגזר מטבע-חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ).
- (6) למעט מכשירים נגזרים.

סקירת ההנהלה - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד תוספת 1 (המשך)

לשלושה חודשים שנתיים ביום 31 במרץ

2 0 0 8				2 0 0 9			
שיעור ⁽³⁾ הכנסה (הוצאה)				שיעור ⁽³⁾ הכנסה (הוצאה)			
כולל השפעת נגזרים ⁽⁴⁾	כלא השפעת נגזרים	הכנסות (הוצאות) מימון ⁽¹⁾	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	כולל השפעת נגזרים ⁽⁴⁾	כלא השפעת נגזרים	הכנסות (הוצאות) מימון ⁽¹⁾	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	%	במיליוני ש"ח		%	%	במיליוני ש"ח	
סך הכל							
נכסים כספיים שהניבו							
	(2.98)	(2,197)	291,270	14.01	9,669	290,237	הכנסות מימון ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾
השפעת נגזרים ⁽⁴⁾							
		376	23,008		396	10,546	נגזרים מגדרים
		(3,157)	203,608		15,311	237,724	נגזרים משובצים ו-ALM
(3.79)		(4,978)	517,886	20.22	25,376	538,507	סך הכל נכסים
התחייבויות כספיות שגרמו							
	5.21	3,660	(275,295)	(13.23)	(8,496)	(269,195)	הוצאות מימון ⁽⁶⁾
השפעת נגזרים ⁽⁴⁾							
		(184)	(22,824)		(200)	(10,523)	נגזרים מגדרים
		2,800	(202,769)		(15,826)	(238,106)	נגזרים משובצים ו-ALM
4.92		6,276	(500,888)	(20.33)	(24,522)	(517,824)	סך הכל התחייבויות
1.13	2.23			(0.11)	0.78		פער הריבית

- (1) נתונים ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ-מאזניות של מכשירים נגזרים).
- (2) על בסיס יתרות לתחילת החודשים (במיגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות), לאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים.
- (3) מחושב על בסיס שנתי.
- (4) מכשירים נגזרים מגדרים (למעט אופציות), נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק.
- (5) מהיתרה הממוצעת של אגרות-חוב זמינות למכירה ושל אגרות-חוב למסחר נוכחה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב ליום 31 במרץ 2009 בסך של 143 מיליוני ש"ח (31 במרץ 2008: 76 מיליוני ש"ח) במיגזר הלא-צמוד, בסך של 48 מיליוני ש"ח (31 במרץ 2008: 9 מיליוני ש"ח) במיגזר צמוד מדד, בסך של (393) מיליוני ש"ח (31 במרץ 2008: (1,088) מיליוני ש"ח) במיגזר מטבע-חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ).
- (6) למעט מכשירים נגזרים.

סקירת ההנהלה - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד תוספת 1 (המשך)

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרץ			
2008		2009	
הכנסות (הוצאות) מימון	יתרה ממוצעת ⁽¹⁾	הכנסות (הוצאות) מימון	יתרה ממוצעת ⁽¹⁾
62		(33)	
בגין אופציות			
בגין מכשירים נגזרים אחרים (לא כולל אופציות, נגזרים בגידור,			
(145)		54	ב-ALM ונגזרים משובצים שהופרדו) ⁽²⁾
(3,279)		232	עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות ⁽⁵⁾
52		(135)	הכנסות (הוצאות) מימון אחרות
(2,012)		972	רווח (הפסד) מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
(32)		(314)	הפרשה לחובות מסופקים (לרבות הפרשה כללית ונוספת)
(2,044)		658	רווח (הפסד) מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
סך הכל			
291,270		290,237	נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון ⁽³⁾⁽⁴⁾
7,399		9,652	נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ⁽⁶⁾
2,109		1,131	נכסים כספיים אחרים
(1,081)		(1,052)	הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים
299,697		299,968	סך כל הנכסים הכספיים
סך הכל			
(275,295)		(269,195)	התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון ⁽⁴⁾
(7,302)		(12,882)	התחייבויות הנובעות ממכשירים נגזרים ⁽⁶⁾
(3,232)		(4,128)	התחייבויות כספיות אחרות
(285,829)		(286,205)	סך כל התחייבויות הכספיות
סך הכל עודף נכסים כספיים על התחייבויות כספיות			
13,868		13,763	
נכסים לא כספיים			
8,025		6,353	
התחייבויות לא כספיות			
(1,467)		(487)	
סך כל האמצעים ההוניים			
20,426		19,629	

(1) על בסיס יתרות לתחילת החודשים (במינור מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות), לאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים.

(2) מכשירים נגזרים מגזרים (למעט אופציות), נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק.
 (3) מהיתרה הממוצעת של אגרות-חוב זמינות למכירה ושל אגרות-חוב למסחר נוכחה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב ליום 31 במרץ 2009 בסך של 143 מיליוני ש"ח (31 במרץ 2008: 76 מיליוני ש"ח) במינור הלא-צמוד, בסך של 48 מיליוני ש"ח (31 במרץ 2008: 9 מיליוני ש"ח) במינור צמוד מדד, בסך של (393) מיליוני ש"ח (31 במרץ 2008: (1,088) מיליוני ש"ח) במינור מטבע-חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ).

(4) למעט מכשירים נגזרים.

(5) לרבות רווחים והפסדים ממכירת השקעות באגרות-חוב ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר.

(6) יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ-מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).

סקירת ההנהלה - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד תוספת 1 (המשך)

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרץ							
2 0 0 8				2 0 0 9			
שיעור ⁽³⁾ הכנסה (הוצאה)				שיעור ⁽³⁾ הכנסה (הוצאה)			
כולל השפעת נגזרים ⁽⁴⁾	כלא השפעת נגזרים	הכנסות (הוצאות) מימון ⁽¹⁾	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	כולל השפעת נגזרים ⁽⁴⁾	כלא השפעת נגזרים	הכנסות (הוצאות) מימון ⁽¹⁾	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
		במיליוני דולר של ארה"ב				במיליוני דולר של ארה"ב	
		%				%	
מטבע-חוץ							
(לרבות מטבע ישראלי)							
צמוד למטבע-חוץ)							
נכסים כספיים במט"ח							
	10.63	816	31,897	(0.15)	(10)	26,581	השניבו הכנסות מימון ⁽⁶⁾⁽⁵⁾
							השפעת נגזרים ⁽⁴⁾
		104	6,223		97	2,668	נגזרים מגדרים
		275	37,022		35	37,592	נגזרים משובצים ו-ALM
6.51		1,195	75,142	0.73	122	66,841	סך הכל נכסים
התחייבויות כספיות במט"ח שגרמו							
	(7.73)	(558)	(29,695)	-	-	(25,773)	הוצאות מימון ⁽⁶⁾⁽⁵⁾
							השפעת נגזרים ⁽⁴⁾
		(51)	(6,173)		(50)	(2,662)	נגזרים מגדרים
		(504)	(38,601)		69	(37,918)	נגזרים משובצים ו-ALM
(6.11)		(1,113)	(74,469)	0.11	19	(66,353)	סך הכל התחייבויות
0.40	2.90			0.84	(0.15)		פער הריבית

- (1) הנתונים ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ-מאזניות של מכשירים נגזרים).
- (2) על בסיס יתרות לתחילת החודשים (במיגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות), לאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים.
- (3) מחושב על בסיס שנתי.
- (4) מכשירים נגזרים מגדרים (למעט אופציות), נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק.
- (5) מהיתרה הממוצעת של אגרות-חוב זמינות למכירה ושל אגרות-חוב למסחר נוכחה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב ליום 31 במרץ 2009 בסך של 143 מיליוני ש"ח (31 במרץ 2008: 76 מיליוני ש"ח) במיגזר הלא-צמוד, בסך של 48 מיליוני ש"ח (31 במרץ 2008: 9 מיליוני ש"ח) במיגזר צמוד מדד, בסך של (393) מיליוני ש"ח (31 במרץ 2008: (1,088) מיליוני ש"ח) במיגזר מטבע-חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ).
- (6) למעט מכשירים נגזרים.

סקירת ההנהלה - חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית - מאוחד ליום 31 במרץ 2009 תוספת 2

עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד 3 שנים
(ב מ ל י ו נ י ש " ח)			
מטבע ישראלי לא-צמוד			
110,500	3,850	7,421	7,765
108,859	6,038	12,058	4,739
1,641	(2,188)	(4,637)	3,026
3,505	3,328	4,704	386
5,146	1,140	67	3,412
5,146	6,286	6,353	9,765
מטבע ישראלי צמוד למדד			
923	2,100	10,431	20,212
660	1,237	4,981	9,951
263	863	5,450	10,261
(714)	(810)	(3,581)	(2,345)
(451)	53	1,869	7,916
(451)	(398)	1,471	9,387
מטבע-חוץ**			
57,896	15,454	9,125	9,457
48,273	25,036	15,315	5,886
9,623	(9,582)	(6,190)	3,571
(12,505)	(175)	15,162	365
(2,882)	(9,757)	8,972	3,936
(2,882)	(12,639)	(3,667)	269
פריטים לא-כספיים			
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-

* בטור "ללא תקופת פירעון" מוצגות יתרות מאזניות וחץ-מאזניות.

** פעילות מקומית, לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ, ושלוחות בחו"ל שהן זרועה ארוכה.

הערות כלליות:

- (1) נתונים מלאים על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מיגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, ייחסרו לכל מבקש.
- (2) בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמים עתידיים כשהם מהווים לפי שיעור התשואה הפנימי של הסעיף המאזני. הזרמים העתידיים שהוונו כאמור, כוללים ריבית שתצטבר עד למועד הפירעון, או עד למועד שינוי הריבית, המוקדם שבהם.
- (3) השפעת עסקות גידור כלולה בסך כל הנכסים או סך ההתחייבויות, לפי העניין.

31 בדצמבר 2008

מסך חיים ממוצע	שיעור תשואה פנימי	מסך חיים ממוצע	שיעור תשואה פנימי	סך הכל	לנלא תקופת פירעון*	מעל 20 שנה	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים
באחוזים	בשנים	באחוזים			(ב מ י ל י ו נ י ש " ח)				
0.37	4.91	0.48	3.65	138,876	3,457	1	169	4,274	1,439
0.30	2.24	0.33	1.47	136,742	360	237	321	1,685	2,445
0.07	2.67	0.15	2.18	2,134	3,097	(236)	(152)	2,589	(1,006)
				8,997	-	-	14	(1,790)	(1,150)
				11,131	3,097	(236)	(138)	799	(2,156)
					11,131	8,034	8,270	8,408	7,609
3.70	5.04	3.59	5.00	58,708	208	61	2,555	11,551	10,667
4.22	4.03	4.01	4.07	42,405	-	33	3,589	15,034	6,920
(0.52)	1.01	(0.42)	0.93	16,303	208	28	(1,034)	(3,483)	3,747
				(14,837)	-	-	(435)	(3,618)	(3,334)
				1,466	208	28	(1,469)	(7,101)	413
					1,466	1,258	1,230	2,699	9,800
0.41	3.85	0.62	3.69	100,901	(160)	15	788	3,664	4,662
1.26	2.87	1.26	2.51	106,162	(716)	-	2,462	5,538	4,368
(0.85)	0.98	(0.64)	1.18	(5,261)	556	15	(1,674)	(1,874)	294
				5,840	-	-	1,622	1,187	184
				579	556	15	(52)	(687)	478
					579	23	8	60	747
				6,671	6,671	-	-	-	-
				472	472	-	-	-	-
				6,199	6,199	-	-	-	-
				6,199	6,199	-	-	-	-
					6,199	-	-	-	-

סקירת ההנהלה - חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית - מאוחד

ליום 31 במרץ 2009
תוספת 2 (המשך)

עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד 3 שנים
(ב מ ל י ו נ י ש " ח)			
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית			
169,319	21,404	26,977	37,434
סך הכל נכסים**			
157,792	32,311	32,354	20,576
סך הכל התחייבויות			
11,527	(10,907)	(5,377)	16,858
הפרש			
(9,714)	2,343	16,285	(1,594)
השפעת עסקות עתידיות והתקשרויות מיוחדות			
1,813	(8,564)	10,908	15,264
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במיגזר			
1,813	(6,751)	4,157	19,421
החשיפה המצטברת במיגזר			

* בטור "ללא תקופת פירעון" מוצגות יתרות מאזניות וחץ-מאזניות.
** כולל מניות המוצגות בטור "ללא תקופת פירעון".

הערות כלליות:

- (1) נתונים מלאים על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מיגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, ייחסרו לכל מבקש.
- (2) בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמים עתידיים כשהם מהווים לפי שיעור התשואה הפנימי של הסעיף המאזני. הזרמים העתידיים שהוונו כאמור, כוללים ריבית שתצטבר עד למועד הפירעון, או עד למועד שינוי הריבית, המוקדם שבהם.
- (3) השפעת עסקות גידור כלולה בסך כל הנכסים או סך ההתחייבויות, לפי העניין.

31 בדצמבר 2008									
משך חיים ממוצע	שיעור תשואה פנימי	משך חיים ממוצע	שיעור תשואה פנימי	סך הכל	ללא תקופת פירעון*	מעל 20 שנה	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים
בשנים	באחוזים	בשנים	באחוזים			(ב מ י ל י ו נ י ש " ח)			
1.05	-	1.12	-	305,156	10,176	77	3,512	19,489	16,768
1.25	-	1.22	-	285,781	116	270	6,372	22,257	13,733
(0.20)	-	(0.10)	-	19,375	10,060	(193)	(2,860)	(2,768)	3,035
				-	-	-	1,201	(4,221)	(4,300)
				19,375	10,060	(193)	(1,659)	(6,989)	(1,265)
					19,375	9,315	9,508	11,167	18,156

סקירת ההנהלה - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק - מאוחד תוספת 3

ליום 31 במרץ 2009					
יתרות חובות בעייתיים ⁽³⁾	הוצאה בגין הפרשה ספציפית לחובות מסופקים	סיכון אשראי כולל לציבור	סיכון אשראי חוץ-מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽¹⁾	
					בגין פעילות לווים בישראל
148	4	1,837	487	1,350	חקלאות
4,624	88	41,255	20,997	20,258	תעשייה
5,865	12	58,511	18,693	39,818	בינוי ונדל"ן
2	-	4,199	2,087	2,112	חשמל ומים
444	7	19,025	6,362	12,663	מסחר
1,175	9	8,258	1,706	6,552	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
204	3	9,305	2,574	6,731	תחבורה ואחסנה
418	9	6,850	2,839	4,011	תקשורת ושירותי מחשב
1,082	-	38,722	19,717	19,005	שירותים פיננסיים
332	24	17,617	5,838	11,779	שירותים עסקיים אחרים
263	1	8,179	1,647	6,532	שירותים ציבוריים וקהילתיים
1,012	(7)	31,763	465	31,298	אנשים פרטיים - הלוואות לדיר
702	86	103,207	69,128	34,079	אנשים פרטיים - אחר
16,271	236	348,728	152,540	196,188	סך הכל בגין פעילות לווים בישראל
1,116	34	54,643	22,329	32,314	בגין פעילות לווים בחו"ל
17,387	270	403,371	174,869	228,502	סך הכל

סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:

649	18	5,280	1,513	3,767	תנועות ההתיישבות ⁽⁴⁾
54	-	4,478	290	4,188	רשויות מקומיות ⁽⁵⁾

- (1) אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב של הציבור, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר מהציבור, נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך של 221,936, 4,043 ו-2,504 מיליוני ש"ח בהתאמה.
 - (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חוב של לווה.
 - (3) יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בביטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. כולל רכיבי סיכון חוץ-מאזני.
 - (4) קיבוצים ומושבים, ארגונים אזרחיים וארציים ותאגידים שבשליטת תנועת ההתיישבות.
 - (5) לרבות תאגידים בשליטתם.
- סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי הפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

סקירת ההנהלה - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק - מאוחד תוספת 3 (המשך)

ליום 31 במרץ 2008*					
יתרות חובות בעייתיים ⁽³⁾	הוצאה בגין הפרשה ספציפית לחובות מסופקים	סיכון אשראי כולל לציבור	סיכון אשראי חוץ-מאזני** ⁽²⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽¹⁾	בגין פעילות לווים בישראל
128	(103)	1,873	490	1,383	חקלאות
3,961	70	37,137	15,811	21,326	תעשייה
4,186	14	55,911	19,417	36,494	בינוי ונדל"ן
3	-	4,672	2,358	2,314	חשמל ומים
392	14	20,012	7,774	12,238	מסחר
1,187	(14)	7,175	2,239	4,936	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
55	-	8,525	2,534	5,991	תחבורה ואחסנה
660	26	6,648	2,881	3,767	תקשורת ושירותי מחשב
598	(5)	39,299	21,986	17,313	שירותים פיננסיים
322	11	13,895	3,960	9,935	שירותים עסקיים אחרים
243	2	7,768	1,448	6,320	שירותים ציבוריים וקהילתיים
1,022	13	30,214	537	29,677	אנשים פרטיים - הלוואות לדיר
548	43	98,437	62,720	35,717	אנשים פרטיים - אחר
13,305	71	331,566	144,155	187,411	סך הכל בגין פעילות לווים בישראל
304	1	76,305	30,505	45,800	בגין פעילות לווים בחו"ל
13,609	72	407,871	174,660	233,211	סך הכל

סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:

992	(103)	5,354	1,348	4,006	תנועות ההתיישבות ⁽⁴⁾
57	-	4,164	289	3,875	רשויות מקומיות ⁽⁵⁾

* סווג מחדש - חייבים אחרים בגין כרטיסי אשראי בסך 4,941 מיליוני ש"ח, אשר הוצגו בדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2008 בשורה נפרדת, סווגו מחדש לענפי המשק השונים.

** הוצג מחדש - סיכון האשראי החוץ-מאזני הוצג מחדש כתוצאה מתיקון יתרות מסגרות כרטיסי אשראי.

(1) אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב של הציבור, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר מהציבור, נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך של 211,918, 16,040, 962 ו-4,291 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חוב של לווה.

(3) יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בביטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. כולל רכיבי סיכון חוץ-מאזני.

(4) קיבוצים ומושבים, ארגונים אזרחיים וארציים ותאגידים שבשליטת תנועת ההתיישבות.

(5) לרבות תאגידים בשליטתם.

סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

סקירת ההנהלה - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק - מאוחד תוספת 3 (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2008					
יתרות חובות בעייתיים ⁽³⁾	הוצאה בין הפרשה ספציפית לחובות מסופקים	סיכון אשראי כולל לציבור	סיכון אשראי חוץ-מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽¹⁾	בגין פעילות לווים בישראל
158	(99)	1,893	489	1,404	חקלאות
3,596	431	38,738	18,130	20,608	תעשייה
5,847	418	59,323	19,660	39,663	בינוי ונדל"ן
2	2	4,831	2,691	2,140	חשמל ומים
410	54	21,235	7,073	14,162	מסחר
1,126	(11)	7,317	1,895	5,422	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
211	68	8,926	2,440	6,486	תחבורה ואחסנה
430	120	6,605	2,619	3,986	תקשורת ושירותי מחשב
1,001	111	42,551	21,860	20,691	שירותים פיננסיים
289	63	15,980	3,963	12,017	שירותים עסקיים אחרים
224	12	8,417	1,767	6,650	שירותים ציבוריים וקהילתיים
984	17	31,908	366	31,542	אנשים פרטיים - הלוואות לדיר
754	273	101,240	66,763	34,477	אנשים פרטיים - אחר
15,032	1,459	348,964	149,716	199,248	סך הכל בגין פעילות לווים בישראל
1,053	84	54,189	20,141	34,048	בגין פעילות לווים בחו"ל
16,085	1,543	403,153	169,857	233,296	סך הכל

סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:

720	(114)	5,363	1,469	3,894	תנועות ההתיישבות ⁽⁴⁾
58	-	4,487	299	4,188	רשויות מקומיות ⁽⁵⁾

- * הוצג מחדש - סיכון האשראי החוץ-מאזני הוצג מחדש כתוצאה מתיקון יתרות מסגרות כרטיסי אשראי.
- (1) אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב של הציבור, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר מהציבור, נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך של 223,153, 4,504, 0, ו-5,639 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חוב של לווה.
- (3) יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בביטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. כולל רכיבי סיכון חוץ-מאזני.
- (4) קיבוצים ומושבים, ארגונים אזרחיים וארציים ותאגידים שבשליטת תנועת ההתיישבות.
- (5) לרבות תאגידים בשליטתם.
- סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי הפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

סקירת ההנהלה - חשיפות למדינות זרות - מאוחד⁽¹⁾ תוספת 4

חלק אי - מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך.

ליום 31 במרץ 2009											
חשיפה חוץ-מאזנית ⁽²⁾		חשיפה מאזנית									
מזה: סוכן אשראי חוץ-מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ-מאזנית	יתרת חובות בעייתיים ⁽⁴⁾	סך כל החשיפה המאזנית	חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים			חשיפה מאזנית מעבר לגבול			המדינה	
				חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	לאחרים	לבנקים	לממשלות ⁽³⁾		
	91	16,135	644	21,719	16,730	8,274	25,004	1,302	3,683	4	א. ארצות הברית
	3	6,108	155	4,512	1,222	1,035	2,257	906	2,384	-	ב. אנגליה
	-	3,254	2	2,049	-	-	-	356	1,693	-	ג. צרפת
	-	1,265	33	4,154	3,541	130	3,671	431	180	2	ד. תורכיה
	-	1,923	-	6,767	5,920	-	5,920	442	405	-	ה. שוויץ
	-	2,825	4	3,154	-	-	-	797	2,097	260	ו. גרמניה
	-	4,112	162	12,295	195	168	363	5,575	5,985	540	ז. אחרות
											סך כל החשיפות
	94	35,622	1,000	54,650	27,608	9,607	37,215	9,809	16,427	806	למדינות זרות
											סך החשיפות
	-	1,470	40	5,593	3,693	294	3,987	829	1,048	38	למדינות LDC

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

(4) יתרת חובות בעייתיים בניכוי חובות המכוסים בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. לא כולל רכיבי סיכון חוץ-מאזני.

סקירת ההנהלה - חשיפות למדינות זרות - מאוחד⁽¹⁾ תוספת 4 (המשך)

חלק א - מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך כסום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך (המשך):

ליום 31 בדצמבר 2008										
חשיפה חוץ-מאזנית ⁽²⁾		חשיפה מאזנית								
מזה: סוכן אשראי חוץ-מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ-מאזנית	יתרת חובות בעייתיים ⁽⁴⁾	סך כל החשיפה המאזנית	חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים			חשיפה מאזנית מעבר לגבול			המדינה
				חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	לאחרים	לבנקים	לממשלות ⁽³⁾	
26	15,846	651	12,249	7,455	8,908	16,363	1,791	2,994	9	א. ארצות הברית
3	*8,635	107	*3,835	116	840	956	802	*2,916	1	ב. אנגליה
-	1,754	2	2,041	-	-	-	351	1,690	-	ג. צרפת
-	*1,345	24	3,998	3,543	48	3,591	269	173	13	ד. תורכיה
-	1,861	-	4,581	3,798	-	3,798	459	324	-	ה. שוויץ
-	*2,945	18	*3,098	-	-	-	633	*2,001	464	ו. גרמניה
20	4,970	239	11,020	251	159	410	4,827	5,542	400	ז. אחרות
סך כל החשיפות										
49	*37,356	1,041	40,822	15,163	9,955	25,118	9,132	15,640	887	למדינות זרות
סך החשיפות										
-	*1,606	81	5,538	3,752	207	3,959	750	1,002	34	למדינות LDC

* סווג מחדש.

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
- (4) יתרת חובות בעייתיים בניכוי חובות המכוסים בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. לא כולל רכיבי סיכון חוץ-מאזני.

חלק ב' - מידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או בין 15% לבין 20% מההון, לפי הנמוך.

שם המדינה:

קבדה

כסום החשיפות המאזניות המצרפי למדינות זרות על בסיס מאוחד שפורטו בחלק זה הינו 2,098 מיליוני ש"ח ליום 31.3.2009. (ליום 31.12.2008: 2,525 מיליוני ש"ח).

הערה: בנתוני מרץ 2009 נכללות מדינות שאינן עוברות את סך החשיפה הנדרש, היות שמדינות אלה נכללו בנתוני דצמבר 2008.

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, צבי זיו, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 31.3.09 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

צבי זיו

מנהל כללי

תל אביב, 25 במאי 2009.

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, עופר לוי, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 31.3.09 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי אפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

עופר לוי

משנה למנכ"ל, חשבונאי ראשי

תל אביב, 25 במאי 2009.

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של בנק הפועלים בע"מ וחברות בנות שלו (להלן - "הבנק"), הכולל את המאזן התמציתי ביניים המאוחד ליום 31 במרץ 2009 ואת הדוחות התמציתיים ביניים המאוחדים על רווח והפסד, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות "דיווח כספי לתקופות ביניים" ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על-ידי רואה החשבון המבקר של הישות" ותקן סקירה שיישמו בסקירה של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבידורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג בטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחויבים חוות דעת של ביקורת.

הסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנייל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את מסקנתנו הניל, אנו מפנים את תשומת הלב לביאור 6(ד) בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד הבנק וחברות הבנות שלו ולביאור 4 בדבר התאמה בדרך של הצגה מחדש של מידע ההשוואתי לתקופות קודמות של יחס ההון לרכיבי סיכון בכדי לשקף תיקון בשיעור מקדם ההמרה בגין מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו בחישוב היחס האמור.

זיו האפט

רואי חשבון

סומך חייקין

רואי חשבון

תל אביב, 25 במאי 2009.

31 במרץ		31 בדצמבר	
2008	2009	2008	
בלתי מבוקר		מבוקר	
נכסים			
*36,816	41,079	מזומנים ופקדונות בבנקים	38,590
*42,272	27,587	ניירות-ערך	26,657
962	19	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	-
*210,496	220,859	אשראי לציבור	222,100
341	333	אשראי לממשלות	270
677	118	השקעות בחברות כלולות	480
3,988	3,872	בניינים וציוד	3,905
13,364	11,289	נכסים אחרים	14,845
308,916	305,156	סך כל הנכסים	306,847
התחייבויות והון			
231,520	232,442	פקדונות הציבור	226,953
11,650	6,519	פקדונות מבנקים	8,198
1,999	1,652	פקדונות הממשלה	1,657
1,508	185	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	237
18,627	18,967	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	20,818
25,357	26,016	התחייבויות אחרות	29,759
290,661	285,781	סך כל ההתחייבויות	287,622
933	389	זכויות בעלי-מניות חיצוניים	430
17,322	18,986	הון עצמי	18,795
308,916	305,156	סך כל ההתחייבויות וההון	306,847

* סווג מחדש.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

עופר לוי

משנה למנכ"ל, חשבונאי ראשי

צבי זיו

מנהל כללי

דן דנקנר

יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 25 במאי 2009.

תמצית דוח רווח והפסד מאוחד לתקופה שנסתיימה ביום 31 במרץ 2009

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרץ		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2009	2008	2009	2008
בלתי מבוקר		מבוקר	
(2,012)	972	3,256	רווח (הפסד) מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
32	314	1,520	הפרשה לחובות מסופקים
(2,044)	658	1,736	רווח (הפסד) מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
הכנסות תפעוליות ואחרות			
*1,264	1,101	*4,654	עמלות תפעוליות
(3)	4	(113)	רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות, נטו
*23	57	*114	הכנסות אחרות
1,284	1,162	4,655	סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות
הוצאות תפעוליות ואחרות			
1,463	1,122	4,762	משכורות והוצאות נלוות
343	341	1,355	אחזקה ופחת בניינים וציוד
462	477	2,030	הוצאות אחרות
2,268	1,940	8,147	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
(3,028)	(120)	(1,756)	הפסד מפעולות רגילות לפני מיסים
(952)	(140)	(397)	הטבת מס על הפסד מפעולות רגילות
(2,076)	20	(1,359)	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים
החלק ברווחים (הפסדים), נטו, מפעולות רגילות			
7	3	(195)	של חברות כוללות, לאחר מיסים
חלקם של בעלי-מניות חיצוניים (ברוחים) בהפסדים, נטו,			
64	(2)	85	מפעולות רגילות לאחר מיסים, של חברות מאוחדות
(2,005)	21	(1,469)	רווח (הפסד) נקי מפעולות רגילות
438	21	574	רווח נטו, מפעולות בלתי-רגילות לאחר מיסים
(1,567)	42	(895)	רווח (הפסד) נקי
רווח (הפסד) נקי למניה בשקלים חדשים (בסיסי ומדולל):			
(1.59)	0.02	(1.13)	רווח (הפסד) נקי מפעולות רגילות
0.35	0.01	0.44	רווח מפעולות בלתי-רגילות
(1.24)	0.03	(0.69)	סך הכל רווח (הפסד) נקי למניה

* סווג מחדש.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוח על השינויים בהון העצמי לתקופה שנסתיימה ביום 31 במרץ 2009

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרץ 2009								
סך כל ההון העצמי	עודפים	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר			קרנות הון			
		הפסדים, נטו, בגין גידור תזרים מזומנים	התאמות מתרגום*	התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	סך הון וקרנות הון	קרנות הון אחרות	קרן הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	הון מניות ופרמיה
בלתי מבוקר								
18,795	10,783	(70)	(135)	28	8,189	5	151	8,033
42	42							
119				119				
88				88				
(66)				(66)				
11					11		11	
1					1		(13)	14
(1)		(1)						
20			20					
(23)					(23)	(23)	-	-
18,986	**10,825	(71)	(115)	169	8,178	(18)	149	8,047

* התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות בחו"ל.
** כולל סך של 2,741 מיליוני ש"ח שאינם ניתנים לחלוקה כדיבידנד.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוח על השינויים בהון העצמי לתקופה שנסתיימה ביום 31 במרץ 2009 (המשך)

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרץ 2008									
סך כל ההון העצמי	עודפים	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר			קרנות הון			הון מניות ופרמיה	
		רווחים (הפסדים), נטו, בגין גידור תזרים מזומנים	התאמות מתרגום*	התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	סך הון וקרנות הון	קרנות הון אחרות	קרן הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות		
בלתי מבוקר									
18,778	11,678	(147)	(11)	(145)	7,403	7	137	7,259	יתרה ליום 31 בדצמבר 2007
(1,567)	(1,567)				-		-		הפסד נקי
									התאמות בגין הצגת ניירות-ערך
(149)	-			(149)	-				זמינים למכירה לפי שווי הוגן
									התאמות בגין הצגת ניירות-ערך
									זמינים למכירה שסווגו מחדש
581	-			581	-				לדוח רווח והפסד
(161)	-			(161)	-				השפעת המס המתייחס
									הטבה בשל עסקות תשלום
6					6		6	-	מבוסס מניות
-					-		(21)	21	מימוש אופציות למניות
(191)	-	(191)			-				הפסדים נטו מגידור תזרים מזומנים
70	-	70			-				השפעת המס המתייחס
(40)	-		(40)		-				התאמות מתרגום בגין חברות כלולות*
(5)					(5)	(5)		-	התאמות אחרות בגין חברות כלולות
17,322	10,111	(268)	(51)	126	7,404	2	122	7,280	יתרה ליום 31 במרץ 2008

* התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות בחו"ל.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוח על השינויים בהון העצמי לתקופה שנסתיימה ביום 31 במרץ 2009 (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008									
סך כל ההון העצמי	עודפים	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר			קרנות הון			הון מניות ופרמיה	
		רווחים (הפסדים), נטו, בגין גידור תזרים מזומנים	התאמות מתרגום*	התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	סך הון וקרנות הון	קרנות הון אחרות	קרן הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות		
מבוקר									
18,778	11,678	(147)	(11)	(145)	7,403	7	137	7,259	יתרה ליום 31 בדצמבר 2007
(895)	(895)				-			-	הפסד נקי
739					739	3		736	הנפקת מניות
									התאמות בגין הצגת ניירות-ערך
(400)	-			(400)	-				זמינים למכירה לפי שווי הוגן
									התאמות בגין הצגת ניירות-ערך
									זמינים למכירה שסווגו מחדש
659	-			659	-				לדוח רווח והפסד
(86)	-			(86)	-				השפעת המס המתייחס
									הטבה בשל עסקות תשלום
52					52		52	-	מבוסס מניות
-					-	-	(38)	38	מימוש אופציות למניות
(11)	-	(11)			-				הפסדים, נטו, מגידור תזרים מזומנים
									רווחים, נטו, מגידור תזרים מזומנים
133		133							שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד
(45)	-	(45)			-				השפעת המס המתייחס
(124)	-		(124)		-				התאמות מתרגום בגין חברות כלולות*
(5)					(5)	(5)		-	התאמות אחרות בגין חברות כלולות
18,795	10,783	(70)	(135)	28	8,189	5	151	8,033	יתרה ליום 31 בדצמבר 2008

* התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות בחו"ל.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוח על תזרימי מזומנים - מאוחד לתקופה שנסתיימה ביום 31 במרץ 2009

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008	לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרץ 2009	
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת		
(895)	42	רווח (הפסד) נקי לשנה
התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת:		
243	(3)	החלק בתוצאות, נטו, של חברות כלולות בתוספת דיבידנד שהתקבל
(85)	2	חלקם של בעלי-מניות חיצוניים ברווחים (בהפסדים), נטו, של חברות מאוחדות
628	162	פחת
46	1	הפחתות אחרות, נטו
1,520	314	הפרשה לחובות מסופקים
7,896	81	הפסד ממימוש והתאמה של ניירות-ערך זמינים למכירה ומוחזקים לפדיון
(35)	(12)	רווח שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הגון של ניירות-ערך למסחר
(164)	1	הפסד (רווח) ממימוש, ירדת ערך ושינוי בשיעורי ההחזקה בחברות מוחזקות
(12)	-	רווח ממימוש בניינים וציוד
-	(2)	הפרשה להפסד צפוי בגין בניינים שיועדו למכירה
59	11	שינוי בהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות
627	(19)	פיצויי פרישה-גידול בעודף העתודה על היעודה
(338)	(166)	מיסים נדחים, נטו
9,490	412	מזומנים, נטו, מפעילות שוטפת
תזרימי מזומנים לפעילות בנכסים		
(1,510)	4,162	פקדונות בבנקים, נטו
(175)	(3)	רכישת אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
1,051	1,569	תמורה מפדיון אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
(25,678)	(5,644)	רכישת ניירות-ערך זמינים למכירה
33,942	4,469	תמורה ממימוש ניירות-ערך זמינים למכירה
1,598	(825)	ניירות-ערך למסחר, נטו
471	(19)	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נטו
(24,587)	951	אשראי לציבור, נטו
134	(63)	אשראי לממשלות, נטו
(202)	-	השקעה בשטר הון של חברה כלולה
(823)	-	תמורה ממימוש חברות שיצאו מאיחוד (נספח א')
-	2	תמורה ממימוש השקעות בחברות כלולות
(820)	(128)	רכישת בניינים וציוד
38	1	תמורה ממימוש בניינים וציוד
(6,076)	3,656	נכסים אחרים, נטו
(22,637)	8,128	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) בנכסים

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוח על תזרימי מזומנים - מאוחד לתקופה שנסתיימה ביום 31 במרץ 2009 (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008	לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרץ 2009	
תזרימי מזומנים מפעילות בהתחייבויות ובהון		
7,565	5,489	פקדונות הציבור, נטו
(3,229)	(1,679)	פקדונות מבנקים, נטו
(553)	(5)	פקדונות הממשלה, נטו
(1,151)	(52)	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נטו
2,006	(1,851)	אגרות-חוב וכתבי התחייבויות נדחים, נטו
9,689	(3,749)	התחייבויות אחרות, נטו
739	1	הנפקת מניות ואופציות
-	(43)	דיבידנד ששולם לבעלי-מניות חיצוניים בחברות מאוחדות
15,066	(1,889)	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) בהתחייבות ובהון
1,919	6,651	גידול במזומנים
28,000	29,919	יתרת מזומנים לתחילת השנה
29,919	36,570	יתרת מזומנים לסוף השנה

נספח א'

2008	2009	
תמורה ממימוש השקעות בחברות בת שיצאו מאיחוד נכסים והתחייבויות		
של חברות הבת שאוחדו בעבר, ליום המכירה:		
9,563	-	נכסים ⁽¹⁾
(10,121)	-	התחייבויות
(429)	-	זכויות בעלי מניות חיצוניים
164	-	רווח הון ממימוש השקעות בחברות בת שאוחדו בעבר
(823)	-	זרימת מזומנים ממימוש השקעות בחברות בת שיצאו מאיחוד

(1) בשנת 2008: למעט מזומנים בסך 1,516 ש"ח מיליוני ש"ח.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2009

ביאור 1

מדיניות חשבונאית
השפעת תקני חשבונאות
חדשים בתקופה שלפני
יישומם

א. מדיניות חשבונאית

תמצית הדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2009 נערכה לפי כללי החשבונאות המקובלים ולפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. כללי חשבונאות שלפיהם נערכה תמצית דוחות כספיים אלה יושמו בעיקריות לכללים שלפיהם נערכו הדוחות הכספיים המבוקרים ליום 31 בדצמבר 2008 למעט המפורט בסעיף ב' להלן.

יש לעיין בדוחות אלה בהקשר לדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2008 ולביאורים הנלווים להם.

ב. יישום לראשונה של כללי חשבונאות חדשים:

בחודש ינואר 2009 פורסמו על-ידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות תקן חשבונאות מספר 15 המתוקן "ירידת-ערך נכסים" (להלן: "התקן"). בההרה מספר 10 בדבר "הטיפול החשבונאי בירידת-ערך של השקעה בחברה מוחזקת, שאינה חברה בת" ונוסח מחודש של הבהרות מס' 1 ו-6 בנושא "הטיפול החשבונאי בירידת-ערך השקעה בחברה מוחזקת, שאינה חברה בת" ו-"הטיפול בירידת-ערך נכסים של חברה מוחזקת, שאינה חברה בת", בהתאמה.

התקן משנה בעיקר את הטיפול החשבונאי באופן ההקצאה במאחד של מוניטין ליחידות מניבות מזומנים. בהתאם לתקן, לצורך בחינת ירידת-ערך, מוניטין שנרכש במהלך של צירוף עסקים יוקצה ממועד הרכישה לכל אחת מיחידות המניבות מזומנים או קבוצות של היחידות המניבות מזומנים של הנרכש ולכל אחת מהיחידות המניבות מזומנים או קבוצות של היחידות מניבות מזומנים של הרוכש, אשר חזויות ליהנות מהסינרגיות של הצירוף, זאת ללא קשר אם נכסים אחרים או התייבויים אחרות של הגוף שנרכש שיוכו ליחידות או קבוצות של יחידות אלו. בסיס ההקצאה יהיה לפי יחסי שווי הוגן של היחידות נכון ליום הרכישה. כך ירידת-ערך של מוניטין תיבחן ברמה המשקפת את הדרך שבה הישות מנהלת את פעילויותיה ואשר אליהן משיך המוניטין. עוד קובע התקן כי כל יחידה או קבוצות של יחידות, אליהן הוקצה המוניטין, תייצג את הרמה הנמוכה ביותר שבה קיים מעקב של מוניטין לצרכי הנהלה פנימיים וכן לא תהיה גדולה ממיזר כפי שנקבע בהתאם לתקן חשבונאות מספר 11, "דיווח מיזר". בכך ביטל התקן את הטיפול החשבונאי שבתקן הקודם לגבי יישום מבחן דו שלבי לבחינת הכרה בירידת-ערך (מבחני "מעלה-מטה" ו-"מטה-מעלה").

בההרה מס' 10 קובעת כיצד יוקצה הפסד מירידת-ערך של חברה מוחזקת שאינה בת, לרבות הטיפול בביטול הפסד מירידת-ערך שהוכר בתקופות קודמות. בהתאם להבהרה על ישות לקבוע בכל תאריך מאזן אם קיימים סימנים, המצביעים על ירידת-ערך של השקעה בחברה כלולה, אם מתקיים סימן, על ישות לאמוד את הסכום בר ההשקעה של השקעה בהתאם להוראות התקן, במידה ומוכר הפסד מירידת-ערך, בהתאם לתקן, הפסד זה יוקצה להשקעה בכללותה. ביטול הפסד מירידת-ערך של השקעה ייעשה אף הוא תוך בחינת ההשקעה בכללותה. בכך מבטלת הבהרה מס' 10 את הכללים שנקבעו בתקן 15 לפני תיקונו, לפיהם הקצאת הפסד מירידת-ערך של השקעה בחברה כלולה הוקצה ראשית למוניטין בחשבון ההשקעה ויתרת הפסד נרשמה כנגד ההשקעה בכללותה.

נוסח מחודש של הבהרה מס' 1 הותאם לטיפול החשבונאי בירידת ערך של חברות מוחזקות כנקבע בתקן ובהבהרה מס' 10.

בחודש אפריל 2009 הופץ מכתב המפקח על הבנקים בו נקבע כי תאגידים בנקאיים יערכו את הדוחות הכספיים לתקופות המתחילות ב-1 בינואר 2009 ואיך על-פי תקן 15 המתוקן, לרבות הבהרות המתייחסות אליו. בהתאם לכך, הבנק מיישם את הוראות התקן מכאן ולהבא החל מהרבעון הראשון לשנת 2009. ליישום התקן לא היתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של קבוצת הבנק.

ג. השפעת תקני חשבונאות חדשים בתקופה שלפני יישומם:

1. בחודש יולי 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 29, "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" (להלן: "התקן"). התקן קובע כי ישויות הכפופות לחוק ניירות-ערך, התשכ"ח-1968 ומחויבות לדווח על-פי תקנותיו, יערכו את דוחותיהם הכספיים לפי תקני IFRS לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2008. האמור אינו חל על תאגידים בנקאיים שדוחותיהם הכספיים ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בהתייחס לאופן יישום התקן על-ידי תאגידים בנקאיים, המפקח על הבנקים הודיע לתאגידים הבנקאיים, כי:

א. בכוננתו לקבוע באופן שוטף הוראות ליישום תקנים ישראליים שמפרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, המבוססים על תקני ה-IFRS שאינם נוגעים לליבת העסק הבנקאי.

ב. במחצית השנייה של שנת 2009 יפרסם החלטתו לגבי מועד היישום של תקני IFRS הנוגעים לליבת העסק הבנקאי. זאת כאשר הוא מביא בחשבון את תוצאות תהליך האימוץ של תקנים אלה בישראל מחד ואת התקדמות תהליך ההתכנסות (convergence) בין תקני IFRS לבין התקנים האמריקאיים מאידך.

לפיכך, בהתייחס לליבת העסק הבנקאי, דוחות כספיים של תאגיד בנקאי הערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ימשיכו להיות ערוכים על בסיס התקנים האמריקאיים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור.

2. בחודש דצמבר 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 23 בדבר "טיפול החשבונאי בעסקות בין ישות לבין בעל השליטה בה" (להלן: "תקן 23"). התקן מחליף את תקנות ניירות-ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות הכספיים) - התשנ"ו-1996, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. התקן קובע כי נכסים והתייבויים שלגביהם בוצעה עסקה בין הישות לבין בעל השליטה בה ימדדו במועד העסקה לפי שווי הוגן והפרש בין השווי הוגן לבין התמורה שנזקפה בעסקה יזקף להון העצמי. הפרש בחובה מהווה במהותו דיבידנד ולכן מקטין את יתרת העודפים. הפרש בזכות מהווה במהותו השקעת בעלים ולכן יוצג בסעיף נפרד בהון העצמי שייקרא הון מעסקה בין ישות לבין בעל השליטה בה.

התקן דן בשלוש סוגיות הנוגעות לעסקות בין ישות לבין בעל שליטה בה, כדלקמן:

- העברת נכס לישות מבעל השליטה, או לחילופין, העברת נכס מהישות לבעל השליטה.
- נטילת התייבויים של הישות כלפי צד שלישי, במלואה או חלקה, על-ידי בעל השליטה, שיפוי הישות על-ידי בעל השליטה בה בגין הוצאה, וויתור בעל השליטה לישות על חוב שמגיע לו מהישות, במלואו או בחלקו.
- הלוואות שניתנו לבעל השליטה או הלוואות שהתקבלו מבעל השליטה. כמו-כן, קובע התקן את הגילוי שיש לתת בדוחות הכספיים בנוגע לעסקות בין הישות לבין בעל השליטה בה במהלך התקופה.

בחודש מאי 2008 הופץ מכתב המפקח על הבנקים בו צוין כי נערכת בחינה מחודשת של הכללים שיחולו על תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי לגבי הטיפול בעסקות בין ישות לבין בעל שליטה בה. על-פי המכתב, בכוונת הפיקוח על הבנקים לקבוע כי על עסקות בין תאגיד בנקאי וחברות כרטיסי אשראי לבין בעל שליטה בהם ועל עסקות בין תאגיד בנקאי לבין חברה בשליטתו יחולו הכללים הבאים:

א. תקני הדיווח הכספי הבין לאומיים.

ב. בהיעדר התייחסות ספציפית בתקני הדיווח הבינלאומיים, יושמו כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב החלים על תאגידים בנקאיים בארה"ב, בתנאי שהם לא סותרים את תקני הדיווח הבינלאומיים.

ג. בהיעדר התייחסות בכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב יש ליישם את החלקים בתקן 23, בתנאי שאינם סותרים את תקני הדיווח הכספי הבין לאומיים וגם את הכללים המקובלים בארה"ב כאמור לעיל.

נכון למועד פרסום הדוחות טרם פורסמה הוראה סופית של המפקח על הבנקים בנוגע לאימוץ כללים ספציפיים בנושא ובנוגע לאופן יישומם לראשונה.

ביאור 1

מדיניות חשבונאית
השפעת תקני חשבונאות
חדשים בתקופה שלפני
יישומם (המשך)

3. מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי:

ביום 31 בדצמבר 2007 פורסם חוזר המפקח על הבנקים בנושא: "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (להלן: "החוזר" או "ההוראה"). חוזר זה מבוסס, בין היתר, על תקני חשבונאות בארה"ב (בעיקר FAS 5 ו-FAS 114) ועל הוראות רגולטוריות רלוונטיות של מוסדות הפיקוח על הבנקים ושל הרשות לניירות-ערך בארה"ב. העקרונות המנחים שבבסיס החוזר מהווים שינוי מהותי ביחס להוראות הנוכחיות, המפורטות בביאור 2(ו) לדוחות הכספיים לשנת 2008, בנושא סיווג חובות בעייתיים ומדידת הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלה.

על-פי החוזר נדרש תאגיד בנקאי לקיים הפרשה להפסדי אשראי ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף לאמור לעיל, על-פי החוזר נדרש לקיים, כחשבון התחייבותי נפרד, הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ-מאזניים, כגון התקשרויות למתן אשראי וערבויות. ההפרשה הנדרשת לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי תוערך באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" ו"הפרשה קבוצתית".

בהתאם לחוזר, יש לבצע בחינה פרטנית לירידת-ערך עבור כל חוב שיתרתו החוזית (ללא ניכוי מחיקות חשבונאיות שלא כרוכות ביותר משפטי ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות) הינה 1 מיליון ש"ח או יותר, וכן לגבי חובות אחרים שמזוהים על-ידי התאגיד הבנקאי לצורך הערכה פרטנית ואשר ההפרשה לירידת-ערך בגינם אינה נכללת בהפרשה הקבוצתית. הבנק בחר לזהות לצורך בחינה פרטנית חובות שסך יתרם החוזית (מפורט לעיל), מקובצת ברמת הלקוח, הינה 1 מיליון ש"ח או יותר. ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי תוערך בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבי המקורי של החוב, או, כאשר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר התאגיד הבנקאי קובע שצפויה תפיסת נכס, על-פי השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו אשראי.

הפרשה קבוצתית תחושב כדי לשקף הפרשות לירידת-ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שזוהו לצורך בחינה פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, למעט הלוואות לדיוור לגביהם חושבה הפרשה ספציפית מזערית לפי עומק הפיגור, תחושב בהתאם לכללים שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 5 - Accounting for Contingencies (להלן - "FAS 5"), בהתבסס על מודלים סטטיסטיים.

ההפרשה הנדרשת בהתייחס למכשירי האשראי החוץ-מאזניים תוערך בהתאם לכללים שנקבעו בתקן החשבונאות האמריקאי FAS 5.

בהוראה נקבעו הגדרות וסיווגים שונים של סיכון אשראי מאזני וחוף-מאזני, כללי הכרה בהכנסות ריבית מחובות פגומים וכן כללי מחיקה חשבונאית של חובות בעייתיים. בין היתר נקבע בחוזר, כי יש לסמן כחוב פגום כל חוב המזוהה לצורך בחינה פרטנית שהתאגיד הבנקאי צופה כי לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב, לרבות כל חוב המזוהה לצורך בחינה פרטנית הנמצא בפיגור מעל 90 יום, כל ארגון מחדש של חוב בעייתי, וכן חוב בחשבון חח"ד או עו"ש המחויב בתוספת ריבית חריגה (כאמור בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 325). כמו-כן, על-פי החוזר, יש למחוק חשבונאית כל חוב המוערך על בסיס פרטני שנחשב אינו בר גביה (Uncollectible) ובעל ערך נמוך כדי כך, שהותרו נכס אינה מוצדקת, או חוב בגינו מנהל התאגיד הבנקאי מאמץ גביה ארוכי טווח. לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי נקבעו כללי המחיקה החשבונאית בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם ועל פרמטרים אחרים. בנוסף, הורחבו בצורה משמעותית דרישות התייעוד והגילוי הנדרש בדוחות הכספיים בכל הנוגע לחובות בעייתיים.

הוראה זו תיושם בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי, החל מהדוחות ליום 1 בינואר 2010 (להלן - "מועד היישום לראשונה") ואילך. ההוראה לא תיושם למפרע בדוחות כספיים לתקופות קודמות. במועד היישום לראשונה, תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי ידרשו, בין היתר:

- למחוק חשבונאית כל חוב אשר במועד זה עומד בתנאים למחיקה חשבונאית.
 - להתאים את יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים ליום המעבר לדרישות ההוראה.
 - לסווג בסיווג של השגחה מיוחדת, נחות, או פגום, כל חוב אשר עומד בתנאים לסיווג כאמור, לבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו ולא שולמו בגין כל חוב אשר במועד זה עומד בתנאים המתייחסים.
 - לבחון את הצורך בהתאמת יתרת מסים שוטפים ומסים נדחים לקבל ולשלם.
- התאמות של יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים לדרישות ההוראה, למועד היישום לראשונה, ייכללו ישירות בסעיף העודפים בהון העצמי.

לעניין זה הובהר, כי למרות ההגדרה לפיה חוב בעייתי שאורגן מחדש הינו חוב פגום, תאגיד בנקאי וחברת כרטיסי אשראי אינם נדרשים לסווג כחוב פגום, חוב אשר אורגן מחדש לפני יום 1 בינואר 2007, כל עוד שהחוב אינו פגום בהתבסס על התנאים שנקבעו בהסכם הארגון מחדש.

הבנק נדרש ליישם את החוזר החל מיום 1 בינואר 2010. ביצוע הפרשה להפסדי אשראי בהתאם לחוזר שונה באופן מהותי מזה המיושם כיום בהתאם להוראות הדיווח לציבור ולהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314, בדבר טיפול בחובות בעייתיים, ובגין חשיפות האשראי החוץ-מאזניות, ועלול להשפיע באופן מהותי על התוצאות המדווחות של הבנק ועל מצבו הכספי. בנוסף, יישום ההוראה מחייב הערכות ושינויים מהותיים במערכות המידע הקיימות - שאינן מותאמות, בשלב זה, לדיווח על-פי העקרונות המוצעים.

הבנק נערך ליישום ההוראה, בין היתר, על-ידי הקמת צוות היגוי בראשות חבר הנהלה, הקצאת משאבים כספיים, מיחשוביים ואנושיים ברמה הנדרשת לעמידה בדרישות ובלוחות הזמנים שנקבעו בהוראה, וכן על-ידי בחינה ושינוי של תהליכים, מערכות, בקורות ונהלים בבנק הקשורים בסיכויי אשראי.

במסגרת יישום ההוראה, הבנק מפתח ומעדכן כלים ותהליכים מיחשוביים שונים שהעיקריים שבהם הינם: הכנת תשתיות מידע מתאימות וניהול מרכיבי חוב חדשים, פילוח האשראי לפי סוגי ההפרשות השונות, איתור והצפת אשראי בעייתי, חישוב הפרשה קבוצתית, מחיקה חשבונאית, התאמת המערכות לבחינה פרטנית של אשראי, וכן התאמת המערכות החשבונאיות לטיפול ולדיווח החשבונאי הנדרש. ליום 31 במרץ 2009 נמצא הבנק בשלבי אפיון, פיתוח ובדיקה בנושא הכנת תשתיות מידע מתאימות, מחיקה חשבונאית, בחינה פרטנית של אשראי וכן התאמת המערכות החשבונאיות. שאר התהליכים המפורטים לעיל הושלמו ברובם. לאחר סיום הפיתוח והבדיקות ולקראת סוף שנת 2009, תבוצענה הטמעת המערכת וההדרכות הנדרשות לגורמים הרלוונטיים בבנק. עדכון תהליכי עבודה וכתיבת נהלים מתאימים, תושלם עד לסוף שנת 2009.

בשלב זה, בטרם השלים הבנק את הערכות הנדרשת למדידת ההפרשות להפסדי אשראי לפי ההוראה החדשה, אין ביכולתה של הנהלת הבנק להעריך את היקף ההשפעה הכמותית על ההון העצמי של הבנק ליום המעבר ועל תוצאותיו הכספיות בעתיד. לאור מורכבות והתמשכות תהליך היישום של ההוראה, הנהלת הבנק צופה, כי לא ניתן יהיה להעריך את מלוא היקף ההשפעה הכמותית על ההון העצמי של הבנק ליום המעבר לפני פרוסום הדוחות הכספיים לשנת 2009.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2009

(במיליוני ש"ח)

ביאור 2 ניירות-ערך

הרכב הסעיף:

ליום 31 במרץ 2009				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
(1) אגרות-חוב מוחזקות לפדיון				
אגרות-חוב ומילואות:				
ממשלתיים	74	1	(5)	70
של אחרים	645	48	(7)	686
סך כל אגרות-חוב מוחזקות לפדיון	719	49	(12)	756
(2) ניירות-ערך זמינים למכירה				
אגרות-חוב ומילואות:				
ממשלתיים	15,191	385	(66)	15,510
של אחרים	6,934	74	(393)	6,615
סך כל אגרות-חוב זמינות למכירה	22,125	459	(459)	22,125
מניות:				
של אחרים**	2,176	279	(68)	2,176 ⁽¹⁾
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה	24,301	738 ⁽²⁾	(527) ⁽²⁾	24,301 ⁽¹⁾
(3) ניירות-ערך למסחר				
אגרות-חוב ומילואות:				
ממשלתיים	2,450	34	-	2,484
של אחרים	61	1	(1)	61
סך כל אגרות-חוב למסחר	2,511	35	(1)	2,545
מניות:				
של אחרים	22	2	(2)	22
סך כל ניירות הערך למסחר	2,533	37 ⁽³⁾	(3) ⁽³⁾	2,567
סך כל ניירות הערך	27,342	824	(542)	27,624

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
 ** על-פי הוראת המפקח על הבנקים, כולל הבנק את חלקו באשראי, שניתן על-ידי קונסורציום של בנקים, והאמור להיפרע ממימוש מניות סחירות בבורסה על-ידי כונס נכסים, בסעיף ניירות-ערך זמינים למכירה. החל ממועד זה, הטיפול החשבונאי ביתרת האשראי הנ"ל מתבצע על-פי הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, המתייחסות לניירות-ערך זמינים למכירה, ניירות הערך מוצגים על-פי הנמוך מבין שוויים הוגן לבין יתרת האשראי.
 (1) כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 499 מיליון ש"ח.
 (2) כלולים בהון העצמי בסעיף 'התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן'.
 (3) נזקפו לדוח רווח והפסד.

הערות:

א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב - ראה ביאור 7.
 ב. בחודש ינואר 2009 מכר הבנק מניות של חברת כלל החזקות עסקי ביטוח. בעקבות המכירה ירד שיעור ההחזקה של כלל החזקות עסקי ביטוח מתחת ל-10%. מאותו מועד אין לבנק ייצוג בדירקטוריון. כתוצאה מכך נכללת החזקת הבנק בחברה בתיק הזמין למכירה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2009

ביאור 2

ניירות-ערך (המשך)

4 פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות-ערך זמינים למכירה מגובי נכסים

ליום 31 במרץ 2009				
ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני**	שווי הוגן	רווח כולל אחר מצטבר		עלות מופחתת
		הפסדים*	רווחים*	
82	324	(31)	4	351
ניירות-ערך מגובי משכנתאות (MBS):				
ניירות-ערך מגובי נכסים (ABS):				
30	347	(41)	-	388
2	359	(59)	3	415
32	706	(100)	3	803
114	1,030	(131)	7	1,154

* נכללו בהון העצמי בסעיף "התאמות בין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

** נכלל כהפסד בדוח רווח והפסד בתקופה ינואר-מרץ 2009.

5 פירוט נוסף לגבי ניירות-ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים שבגינם כלולים הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן

ליום 31 במרץ 2009					
סך הכל	שווי הוגן	12 חודשים ומעלה		פחות מ-12 חודשים	
		הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן
(31)	175	(31)	175	-	-
ניירות-ערך מגובי משכנתאות (MBS)					
ניירות-ערך מגובי נכסים (ABS):					
(41)	235	(1)	5	(40)	230
(59)	272	(59)	272	-	-
(100)	507	(60)	277	(40)	230
(131)	682	(91)	452	(40)	230

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2009

(במיליוני ש"ח)

ביאור 2 ניירות-ערך (המשך)

הרכב הסעיף:

ליום 31 במרץ 2008				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן**
(1) אגרות-חוב מוחזקות לפדיון				
אגרות-חוב ומילואים:				
ממשלתיים	18	1	-	19
של אחרים	*2,997	-	-	*2,997
סך כל אגרות-חוב מוחזקות לפדיון	*3,015	1	-	*3,016
(2) ניירות-ערך זמינים למכירה				
אגרות-חוב ומילואים:				
ממשלתיים	12,634	152	(35)	12,634
של אחרים	*21,174	46	(255)	*21,174
סך כל אגרות-חוב זמינות למכירה	*33,808	198	(290)	*33,808
מניות:				
של אחרים***	1,812	305	(11)	⁽¹⁾ 1,812
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה	*35,620	⁽²⁾ 503	⁽²⁾ (301)	⁽¹⁾ *35,620
(3) ניירות-ערך למסחר				
אגרות-חוב ומילואים:				
ממשלתיים	3,561	13	(5)	3,561
של אחרים	54	-	-	54
סך כל אגרות-חוב למסחר	3,607	13	(5)	3,615
מניות:				
של אחרים	22	-	-	22
סך כל ניירות הערך למסחר	3,629	⁽³⁾ 13	⁽³⁾ (5)	3,637
סך כל ניירות הערך	*42,062	517	(306)	*42,273

* סווג מחדש.

** נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.

*** על-פי הוראת המפקח על הבנקים, כולל הבנק את חלקו באשראי, שניתן על-ידי קונסורציום של בנקים, והאמור להיפרע ממימוש מניות סחירות בבורסה על-ידי כונס נכסים, בסעיף ניירות-ערך זמינים למכירה. החל ממועד זה, הטיפול החשבונאי ביתרת האשראי הניל מתבצע על-פי הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, המתייחסות לניירות-ערך זמינים למכירה, ניירות הערך מוצגים על-פי הנמוך מבין שוויים הוגן לבין יתרת האשראי.

(1) כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 561 מיליון ש"ח.

(2) כוללים בהון העצמי בסעיף 'התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן'.

(3) נקפו לדוח רווח והפסד.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2009

ביאור 2

ניירות-ערך (המשך)

4 פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות-ערך זמינים למכירה מגובי נכסים⁽¹⁾

ליום 31 במרץ 2008					
ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמנני***	שווי הוגן	רווח כולל אחר מצטבר		עלות מופחתת	
		הפסדים**	רווחים**		
3,113	9,940	(76)	-	10,016	ניירות-ערך מגובי משכנתאות (MBS):
					ניירות-ערך מגובי נכסים (ABS):
*28	*275	*(21)	-	*296	אשראי שאינו לאנשים פרטיים
367	-	-	-	-	Structured Investment Vehicles (SIV)
36	653	(57)	-	710	Collateralized Debt Obligations (CDO)
					ניירות-ערך שנרכשו עקב עסקות איגוח בהן הבנק משמש כיוצר
-	*1,892	-	-	*1,892	סך הכל ניירות-ערך מגובי נכסים (ABS)
431	2,820	(78)	-	2,898	סך הכל
3,544	12,760	(154)	-	12,914	

* סווג מחדש.

** נכללו בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

*** נכלל כהפסד בדוח רווח והפסד בתקופה ינואר-מרץ 2008.

(1) לפרטים נוספים בדבר פעילות בניירות-ערך מגובי נכסים ראה דוח הדירקטוריון בפרק "התפתחות סעיפי המאזן - ניירות-ערך".

5 פירוט נוסף לגבי ניירות-ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים שבגינם כלולים הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן

ליום 31 במרץ 2008						
סך הכל	שווי הוגן	12 חודשים ומעלה		פחות מ-12 חודשים		
		הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן	
(76)	721	(9)	59	(67)	662	ניירות-ערך מגובי משכנתאות (MBS)
						ניירות-ערך מגובי נכסים (ABS):
*(21)	*122	*(7)	*47	(14)	75	אשראי שאינו לאנשים פרטיים
(57)	575	-	-	(57)	575	Collateralized Debt Obligations (CDO)
(78)	697	(7)	47	(71)	650	סך הכל ניירות-ערך מגובי נכסים (ABS)
(154)	1,418	(16)	106	(138)	1,312	סך הכל

* סווג מחדש.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2009

(במיליוני ש"ח)

ביאור 2 ניירות-ערך (המשך)

הרכב הסעיף:

ליום 31 בדצמבר 2008				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
(1) אגרות-חוב מוחזקות לפדיון				
אגרות-חוב ומילואות:				
ממשלתיים	74	-	(6)	68
של אחרים	1,971	-	(6)	1,965
סך כל אגרות-חוב מוחזקות לפדיון	2,045	-	(12)	2,033
(2) ניירות-ערך זמינים למכירה				
אגרות-חוב ומילואות:				
ממשלתיים	14,077	332	(79)	14,077
של אחרים	6,992	29	(404)	6,992
סך כל אגרות-חוב זמינות למכירה	21,069	361	(483)	21,069
מניות:				
של אחרים**	1,813	1,644	(38)	⁽¹⁾ 1,813
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה	22,882	⁽²⁾ 568	⁽²⁾ (521)	⁽¹⁾ 22,882
(3) ניירות-ערך למסחר				
אגרות-חוב ומילואות:				
ממשלתיים	1,648	22	-	1,648
של אחרים	62	-	(3)	62
סך כל אגרות-חוב למסחר	1,710	22	(3)	1,710
מניות:				
של אחרים	20	21	(1)	20
סך כל ניירות הערך למסחר	1,730	⁽³⁾ 22	⁽³⁾ (4)	1,730
סך כל ניירות הערך	26,592	590	(537)	26,645

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
 ** על-פי הוראת המפקח על הבנקים, כולל הבנק את חלקו באשראי, שניתן על-ידי קונסורציום של בנקים, והאמור להיפרע ממימוש מניות סחירות בבורסה על-ידי כונס נכסים, בסעיף ניירות-ערך זמינים למכירה. החל ממועד זה, הטיפול החשבונאי בירתת האשראי הניל מתבצע על-פי הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, המתייחסות לניירות-ערך זמינים למכירה, ניירות הערך מוצגים על-פי הנמוך מבין שוויים הוגן לבין יתרת האשראי.
 (1) כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 488 מיליון ש"ח.
 (2) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
 (3) נקפו לדוח רווח והפסד.

ביאור 2
ניירות-ערך (המשך)

4 פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות-ערך זמינים למכירה מגובי נכסים*

ליום 31 בדצמבר 2008				
ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמנני**	שווי הוגן	רווח כולל אחר מצטבר		עלות מופחתת
		הפסדים*	רווחים*	
197	375	(40)	2	413
ניירות-ערך מגובי משכנתאות (MBS):				
ניירות-ערך מגובי נכסים (ABS):				
85	342	(34)	-	376
367	-	-	-	-
74	479	(84)	-	563
526	821	(118)	-	939
723	1,196	(158)	2	1,352

* נכללו בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
 ** נכלל כהפסד בדוח רווח והפסד בשנת 2008.
 (1) לפרטים נוספים בדבר פעילות בניירות-ערך מגובי נכסים ראה דוח הדירקטוריון בפרק "התפתחות סעיפי המאזן ניירות-ערך".

5 פירוט נוסף לגבי ניירות-ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים שבגינם כלולים הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן

ליום 31 בדצמבר 2008					
סך הכל	שווי הוגן	12 חודשים ומעלה		פחות מ-12 חודשים	
		הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן
(40)	278	(37)	260	(3)	18
ניירות-ערך מגובי משכנתאות (MBS)					
ניירות-ערך מגובי נכסים (ABS):					
(34)	206	(5)	28	(29)	178
(84)	397	(37)	290	(47)	107
(118)	603	(42)	318	(76)	285
(158)	881	(79)	578	(79)	303

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2009

ביאור 3

הרכב הפרשה לחובות מסופקים

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרץ							
2008				2009			
סך הכל	הפרשה נוספת**	הפרשה ספציפית*		סך הכל	הפרשה נוספת**	הפרשה ספציפית*	
		לפי עומק הפיגור	אחרת			לפי עומק הפיגור	אחרת
10,461	1,088	9,073	300	10,712	1,053	9,374	285
347	-	317	30	455	67	361	27
(205)	(40)	(132)	(33)	(132)	(23)	(77)	(32)
(110)	-	(110)	-	(9)	-	(9)	-
32	(40)	75	(3)	314	44	275	(5)
(195)	-	(194)	(1)	(213)	-	(213)	-
10,298	1,048	8,954	296	10,813	1,097	9,436	280
446	-	446	-	117	20	97	-

* בהלוואות שלגביהן נערכה הפרשה לפי עומק הפיגור, לא כולל הפרשה לריבית בגין החוב שבפיגור. בהלוואות אחרות, לא כולל הפרשה בגין ריבית על חובות מסופקים לאחר שהחובות נקבעו כמסופקים.
 ** כולל הפרשה כללית לחובות מסופקים.
 *** בניכוי גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות.

פרטים על אופן חישוב הפרשה הספציפית בהלוואות לדיור-מאוחד

31 במרץ 2009

סכום הפרשה ספציפית					
סך הכל	אחרת	לפי עומק פיגור	מזה - סכום בפיגור ⁽³⁾	יתרת חוב ⁽²⁾	יתרת אשראי מאזנית ⁽¹⁾
280	-	280	168	803	28,301
15	15	-	30	64	2,078
64	64	-	39	112	2,733
359	79	280	237	979	33,112

31 במרץ 2008*

סכום הפרשה ספציפית					
סך הכל	אחרת	לפי עומק פיגור	מזה - סכום בפיגור ⁽³⁾	יתרת חוב ⁽²⁾	יתרת אשראי מאזנית ⁽¹⁾
296	-	296	182	825	26,644
9	9	-	30	72	1,573
114	114	-	44	59	2,598
419	123	296	256	956	30,815

* סווג מחדש.
 (1) יתרת אשראי לדיור לחשב בגין את ההפרשה לפי עומק הפיגור
 (2) יתרת אשראי בעייתית (מעל עומק פיגור של 3 חודשים) ולאחר ניכוי יתרת ההפרשות.
 (3) כולל ריבית על סכום הפיגור וללא ניכוי יתרת ההפרשות.
 (4) הלוואות לדיור שיתרת כל אחת מהן עולה על כ-835 אלפי ש"ח. (ליום 31 במרץ 2008 כ-808 אלפי ש"ח).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2009

ביאור 4

הלימות הון

הלימות הון מחושבת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מספר 311 ("יחס הון מזערי") ומספר 341 ("הקצאות הון בגין החשיפה לסיכוני שוק")

א.		ליום 31 במרץ	
ליום 31 בדצמבר	2008	2008	2009
מבוקר		בלתי מבוקר	

1. הון לצורך חישוב יחס הון

הון ראשוני	20,873	19,543	20,876
סך כל ההון הכולל	30,625	27,672	31,171

31 בדצמבר 2008		31 במרץ 2008		31 במרץ 2009	
מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר
יתרות סיכון*	יתרות**,**	יתרות סיכון*	יתרות**,**	יתרות סיכון	יתרות**,**

2. יתרות משוקללות של סיכון

סיכון אשראי						
נכסים	223,201	307,479	227,280	309,421	218,919	305,624
מכשירים חוץ-מאזניים	52,136	73,440	56,427	79,248	52,346	74,842
סך הכל נכסי סיכון אשראי	275,337	380,919	283,707	388,669	271,265	380,466
סיכון שוק	5,189	-	6,489	-	5,389	-
סך הכל נכסי סיכון	280,526	380,919	290,196	388,669	276,654	380,466

* הוצג מחדש - הבנק תאם בדרך של הצגה מחדש את יחס ההון לרכיבי סיכון לתקופות קודמות בכדי לשקף תיקון בשיעור מקדם ההמרה בגין מסגרות אשראי על כרטיסי אשראי שלא נוצלו לשיקלול בשיעור של 50% במקום שיקלול בשיעור של 0% כפי שחושב בדוחות הכספיים הקודמים. להשפעת ההצגה מחדש על התקופות הקודמות ראה סעיף ג' להלן.

** נכסים-יתרות מאזניות; מכשירים חוץ-מאזניים - יתרות ערך נקוב משוקללות במקדמי ההמרה לאשראי.

ליום 31 בדצמבר		ליום 31 במרץ	
2008	2008	2008	2009
מבוקר		בלתי מבוקר	

3. יחס ההון לרכיבי הסיכון

יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון	*7.44%	*6.73%	7.55%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	*10.92%	*9.54%	11.27%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים	9.00%	9.00%	9.00%

* הוצג מחדש.

ב. חברת בת בחו"ל שעבורה קיימת דרישת המפקח על הבנקים לשמירת הון מינימלית

בנק פודיטיף

יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון	32.80%	28.66%	28.67%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	32.44%	29.47%	29.45%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים	15.00%	15.00%	15.00%

ג. להלן פרטים על יחס ההון לרכיבי סיכון לאחר ההצגה מחדש לתקופות הדיווח החל מיום 31/12/07 ועד ליום 31/12/08

כפי שדווח בעבר		כמדווח בדוחות כספיים אלה		
הון ראשוני	הון כולל	הון ראשוני	הון כולל	
11.15%	7.60%	10.92%	7.44%	31/12/2008
11.51%	7.89%	11.29%	7.74%	30/09/2008
11.01%	7.65%	10.77%	7.49%	30/06/2008
9.74%	6.88%	9.54%	6.73%	31/03/2008
10.26%	7.50%	10.01%	7.32%	31/12/2007

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2009

ביאור 5

נכסים והתחייבויות לפי
בסיסי הצמדה

ליום 31 במרץ 2009							
סך הכל	פריטים לא-כספיים*	מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
נכסים							
41,079	-	1,192	1,376	24,656	182	13,673	מזומנים ופקדונות בבנקים
27,587	2,147	1,510	2,130	6,477	3,032	12,291	ניירות-ערך
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת							
19	-	12	-	-	-	7	הסכמי מכר חוזר
220,859	77	9,853	9,500	37,104	54,483	109,842	אשראי לציבור ⁽²⁾
333	-	-	-	304	28	1	אשראי לממשלות
118	118	-	-	-	-	-	השקעות בחברות כלולות
3,872	3,872	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
11,289	457	769	720	5,298	983	3,062	נכסים אחרים
305,156	6,671	13,336	13,726	73,839	58,708	138,876	סך כל הנכסים
התחייבויות							
232,442	77	6,840	15,964	69,523	21,723	118,315	פקדונות הציבור
6,519	-	327	851	2,041	1,908	1,392	פקדונות מבנקים
1,652	-	2	-	168	1,375	107	פקדונות הממשלה
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת							
185	-	185	-	-	-	-	הסכמי רכש חוזר
18,967	-	73	21	1,344	16,598	931	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
26,016	395	870	714	7,239	801	15,997	התחייבויות אחרות
285,781	472	8,297	17,550	80,315	42,405	136,742	סך כל ההתחייבויות
19,375	6,199	5,039	(3,824)	(6,476)	16,303	2,134	עודף נכסים (התחייבויות)
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
-	(4,511)	3,626	6,688	(14,837)	9,034	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	
-	(323)	53	118	-	152	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	
-	(29)	124	94	-	(189)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	
6,199	176	(21)	424	1,466	11,131	סך הכל כללי	
-	(388)	(11)	187	-	212	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	
-	(15)	73	189	-	(247)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	

* לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא-כספי.

(1) כולל צמודי מטבע-חוץ.

(2) לאחר ניכוי הפרשות לחובות מסופקים - חלקן מלווים שזוהו ספציפית, וחלקן לפי יחס של כל בסיס הצמדה לסך של כל האשראי לציבור.

ביאור 5
נכסים והתחייבויות לפי
בסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 במרץ 2008							
סך הכל	פריטים לא-כספיים**	מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
נכסים							
*36,816	-	1,435	2,543	*25,688	1,492	5,658	מזומנים ופקדונות בבנקים
*42,272	1,834	2,645	4,561	*17,980	*2,089	13,163	ניירות-ערך
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת							
962	-	32	-	799	-	131	הסכמי מכר חוזר
*210,496	770	13,516	8,467	32,702	*57,343	97,698	אשראי לציבור ⁽²⁾
341	-	-	-	292	48	1	אשראי לממשלות
677	677	-	-	-	-	-	השקעות בחברות כלולות
3,988	3,988	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
13,364	500	1,801	719	4,398	758	5,188	נכסים אחרים
308,916	7,769	19,429	16,290	81,859	61,730	121,839	סך כל הנכסים
התחייבויות							
231,520	770	10,708	15,971	69,181	23,195	111,695	פקדונות הציבור
11,650	-	412	493	6,069	930	3,746	פקדונות מבנקים
1,999	-	-	-	147	1,763	89	פקדונות הממשלה
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת							
1,508	-	173	-	1,335	-	-	הסכמי רכש חוזר
18,627	-	169	134	2,424	14,652	1,248	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
25,357	365	2,001	890	4,503	1,714	15,884	התחייבויות אחרות
290,661	1,135	13,463	17,488	83,659	42,254	132,662	סך כל ההתחייבויות
18,255	6,634	5,966	(1,198)	(1,800)	19,476	(10,823)	עודף נכסים (התחייבויות)
השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:							
		-	(85)	85	-	-	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
	-	(4,985)	1,340	350	(15,702)	18,997	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
		241	(4)	(985)	-	748	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
		(354)	(278)	850	-	(218)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
	6,634	868	(225)	(1,500)	3,774	8,704	סך הכל ככלי
		144	(269)	(756)	-	881	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
		(451)	(360)	478	-	333	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

* סווג מחדש.

** לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא-כספי.

(1) כולל צמודי מטבע-חוץ.

(2) לאחר ניכוי הפרשות לחובות מסופקים - חלקן מלווים שזוהו ספציפית, וחלקן לפי יחס של כל בסיס הצמדה לסך של כל האשראי לציבור.

ביאור 5
נכסים והתחייבויות לפי
בסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2008							נכסים
סך הכל	פריטים לא-כספיים*	מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
38,590	-	1,334	1,329	25,374	182	10,371	מזומנים ופקדונות בבנקים
26,657	1,833	2,058	3,138	6,055	2,469	11,104	ניירות-ערך
222,100	55	10,037	9,171	36,276	57,213	109,348	אשראי לציבור ⁽²⁾
270	-	-	-	239	30	1	אשראי לממשלות
480	480	-	-	-	-	-	השקעות בחברות כלולות
3,905	3,905	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
14,845	403	1,697	554	8,486	949	2,756	נכסים אחרים
306,847	6,676	15,126	14,192	76,430	60,843	133,580	סך כל הנכסים
							התחייבויות
226,953	55	6,458	15,352	65,998	22,074	117,016	פקדונות הציבור
8,198	-	264	814	2,261	2,371	2,488	פקדונות מבנקים
1,657	-	-	-	153	1,461	43	פקדונות הממשלה
							ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת
237	-	237	-	-	-	-	הסכמי רכש חוזר
20,818	-	112	129	2,437	16,996	1,144	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
29,759	326	1,965	708	10,186	849	15,725	התחייבויות אחרות
287,622	381	9,036	17,003	81,035	43,751	136,416	סך כל ההתחייבויות
19,225	6,295	6,090	(2,811)	(4,605)	17,092	(2,836)	עודף נכסים (התחייבויות)
							השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:
							מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
							השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
							מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
							אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
							אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
							סך הכל כללי
							אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
							אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

* לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא-כספי.

(1) כולל צמודי מטבע-חוץ.

(2) לאחר ניכוי הפרשות לחובות מסופקים - חלקן מלווים שזוהו ספציפית, וחלקן לפי יחס של כל בסיס הצמדה לסך של כל האשראי לציבור.

ביאור 6
התחייבויות תלויות
והתקשרויות מיוחדות

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרץ		
2008	2008	2009	
מבוקר	בלתי מבוקר		
א. מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים:			
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם -			
עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:			
1,636	1,340	1,501	(א) אשראי תעודות
10,785	13,791	10,658	(ב) ערבויות להבטחת אשראי
7,590	7,065	7,606	(ג) ערבויות לרוכשי דירות
13,568	11,738	16,774	(ד) ערבויות והתחייבויות אחרות
*28,995	*30,687	32,657	(ה) מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
69,374	65,332	68,645	(ו) מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו
28,400	34,538	28,267	(ז) התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן
3,219	3,347	3,482	(ח) התחייבויות להוצאת ערבויות
ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות:			
97	32	34	(1) הקמה של בניינים וציוד ורכישתם
(2) דמי שכירות של בניינים וציוד בשל התקשרויות לתקופה העולה על שלוש שנים מתאריך המאזן, לתשלום בשנים הבאות:			
90	91	70	בשנה הראשונה
91	91	71	בשנה השניה
91	91	71	בשנה השלישית
86	87	67	בשנה הרביעית
77	79	60	בשנה החמישית
562	533	456	מעל חמש שנים
997	972	795	סך הכל דמי שכירות של בניינים וציוד

* הוצג מחדש.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2009

ביאור 6 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. פעילות במכשירים נגזרים-היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון
א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

ליום 31 במרץ 2009						
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בנין מניות	חוזי מטבע-חוץ	חוזי ריבית		
				שקל-מדד	אחר	
						1. נגזרים מגדרים*
11,398	-	-	-	11,398	-	Swaps
11,398	-	-	-	11,398	-	סך הכל נגזרים מגדרים
						מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps)
2,852	-	-	-	2,852	-	בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע
						2. נגזרים ALM**
8,325	-	-	916	7,409	-	חוזי Futures
132,586	1,468	38	70,645	46,495	13,940	חוזי Forward
						חוזי אופציה אחרים
301	-	-	301	-	-	אופציות שנקנו
141,225	-	-	18,678	122,547	-	Swaps
282,437	1,468	38	90,540	176,451	13,940	סך הכל נגזרי ALM
						מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps)
65,576	-	-	-	65,576	-	בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע

* למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע-חוץ 190ט.

** נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2009

ביאור 6 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. פעילות במכשירים נגזרים-היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)
א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים (המשך)

ליום 31 במרץ 2009						
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע-חוץ	חוזי ריבית		
				שקל-מדד	אחר	
					3. נגזרים אחרים*	
1,256	-	-	-	1,256	חוזי Futures	
6,700	251	-	6,449	-	חוזי Forward	
					חוזי אופציה שנסחרים בבורסה	
7,375	-	5,255	2,120	-	אופציות שנכתבו	
7,402	-	5,255	2,147	-	אופציות שנקנו	
					חוזי אופציה אחרים	
41,468	297	8,018	28,033	5,120	אופציות שנכתבו	
34,550	297	2,425	26,332	5,496	אופציות שנקנו	
3,744	-	1,799	257	1,688	Swaps	
102,495	845	22,752	65,338	13,560	סך הכל נגזרים אחרים	
					4. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט	
2,367	2,367				נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב	
231	231				נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב	
27,572			27,572		חוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט	
426,500	4,911	22,790	183,450	201,409	13,940	סך כל הסכום הנקוב

* למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2009

ביאור 6 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. פעילות במכשירים נגזרים-היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)
ב. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

ליום 31 במרץ 2009						
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע-חוץ	חוזי ריבית		
				שקל-מדד	אחר	
						1. נגזרים מגדרים*
210	-	-	-	210	-	שווי הוגן ברוטו חיובי
252	-	-	-	252	-	שווי הוגן ברוטו שלילי
						2. נגזרי ALM**
7,086	189	5	2,070	4,653	169	שווי הוגן ברוטו חיובי
9,743	183	5	3,794	5,660	101	שווי הוגן ברוטו שלילי
						3. נגזרים אחרים*
1,627	25	382	1,119	101	-	שווי הוגן ברוטו חיובי
1,491	25	328	1,030	108	-	שווי הוגן ברוטו שלילי
						4. נגזרי אשראי
						נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב:
463	463					שווי הוגן ברוטו שלילי
						נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב:
1	1					שווי הוגן ברוטו חיובי
8,924	215	387	3,189	4,964	169	סך הכל שווי הוגן ברוטו חיובי
11,949	671	333	4,824	6,020	101	סך הכל שווי הוגן ברוטו שלילי

* למעט נגזרי אשראי.

** נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאור 6
התחייבויות תלויות
והתקשרויות מיוחדות
(המשך)

ג. פעילות במכשירים נגזרים-היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)
א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

ליום 31 במרץ 2008					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בנין מניות	חוזי מטבע-חוץ	חוזי ריבית	
				שקל-מדד	אחר
					1. נגזרים מגדרים*
19,910	-	-	148	19,762	Swaps
19,910	-	-	148	19,762	סך הכל
					2. נגזרים ALM**,*
5,187	-	-	1,112	4,075	חוזי Futures
144,130	2,564	93	77,347	55,384	8,742
					חוזי אופציה שנסחרים בבורסה
36	-	-	36	-	-
					אופציות שנכתבו
36	-	-	36	-	-
					אופציות שנקנו
					חוזי אופציה אחרים
1,118	-	52	282	784	-
					אופציות שנקנו
104,413	-	-	12,452	91,961	-
					Swaps
254,920	2,564	145	91,265	152,204	8,742
					סך הכל
					מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps)
46,749	-	-	-	46,749	-
					בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע

* למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט.

** נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאור 6
התחייבויות תלויות
והתקשרויות מיוחדות
(המשך)

ג. פעילות במכשירים נגזרים-היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)
א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים (המשך)

ליום 31 במרץ 2008						
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע-חוץ	חוזי ריבית		סך הכל
				שקל-מדד	אחר	
3. נגזרים אחרים*						
124	-	-	-	124	-	חוזי Futures
14,270	-	-	14,270	-	-	חוזי Forward
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה						
10,073	-	8,109	1,964	-	-	אופציות שנכתבו
10,087	-	8,109	1,978	-	-	אופציות שנקנו
חוזי אופציה אחרים						
61,916	2,194	11,763	42,954	5,005	-	אופציות שנכתבו
51,423	2,146	2,589	41,683	5,005	-	אופציות שנקנו
9,329	-	2,569	2,436	4,324	-	Swaps
157,222	4,340	33,139	105,285	14,458	-	סך הכל
4. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט						
4,622	4,622					נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב
635	635					נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב
21,953			21,953			חוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט
459,262	12,161	33,284	218,651	186,424	8,742	סך כל הסכום הנקוב

* למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט.

ביאור 6
התחייבויות תלויות
והתקשרויות מיוחדות
(המשך)

ג. פעילות במכשירים נגזרים-היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)
ב. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

ליום 31 במרץ 2008						
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע-חוץ	חוזי ריבית		
				שקל-מדד	אחר	
						1. נגזרים מגדרים*
223	-	-	-	223	-	שווי הוגן ברוטו חיובי
539	-	-	63	476	-	שווי הוגן ברוטו שלילי
						2. נגזרי ALM**
5,398	226	16	2,805	2,315	36	שווי הוגן ברוטו חיובי
5,963	225	13	3,277	2,355	93	שווי הוגן ברוטו שלילי
						3. נגזרים אחרים*
3,280	162	818	2,234	66	-	שווי הוגן ברוטו חיובי
3,136	163	591	2,307	75	-	שווי הוגן ברוטו שלילי
						4. נגזרי אשראי
						נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב:
3	3					שווי הוגן ברוטו חיובי
244	244					שווי הוגן ברוטו שלילי
						נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב:
11	11					שווי הוגן ברוטו חיובי
2	2					שווי הוגן ברוטו שלילי
8,915	402	834	5,039	2,604	36	סך הכל שווי הוגן ברוטו חיובי
9,884	634	604	5,647	2,906	93	סך הכל שווי הוגן ברוטו שלילי

* למעט נגזרי אשראי.

** נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאור 6
התחייבויות תלויות
והתקשרויות מיוחדות
(המשך)

ג. פעילות במכשירים נגזרים-היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)
א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

ליום 31 בדצמבר 2008					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בנין מניות	חוזי מטבע-חוץ	חוזי ריבית	
				שקל-מדד	אחר
1. נגזרים מגדרים*					
11,319	-	-	140	11,179	-
Swaps					
11,319	-	-	140	11,179	-
סך הכל					
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps)					
2,287	-	-	-	2,287	-
בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
2. נגזרים ALM**					
4,683	-	-	307	4,376	-
Futures					
133,804	4,883	34	73,501	42,202	13,184
חוזי Forward					
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה					
19	-	-	19	-	-
אופציות שנכתבו					
19	-	-	19	-	-
אופציות שנקנו					
חוזי אופציה אחרים					
590	-	-	294	296	-
אופציות שנקנו					
131,991	-	-	16,640	115,351	-
Swaps					
271,106	4,883	34	90,780	162,225	13,184
סך הכל					
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps)					
57,021	-	-	-	57,021	-
בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					

* למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט.

** נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאור 6
התחייבויות תלויות
והתקשרויות מיוחדות
(המשך)

ג. פעילות במכשירים נגזרים-היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)
א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2008						
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע-חוץ	חוזי ריבית		
				שקל-מדד	אחר	
					3. נגזרים אחרים*	
285	-	-	-	285	Futures חוזי	
6,973	-	136	6,837	-	חוזי Forward	
					חוזי אופציה שנסחרים בבורסה	
5,083	-	4,010	1,073	-	אופציות שנכתבו	
5,084	-	4,010	1,074	-	אופציות שנקנו	
					חוזי אופציה אחרים	
57,020	5,214	8,290	35,967	7,549	אופציות שנכתבו	
50,505	5,214	2,452	35,624	7,215	אופציות שנקנו	
5,781	-	2,824	109	2,848	Swaps	
130,731	10,428	21,722	80,684	17,897	סך הכל	
					מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps)	
(76)	-	-	-	(76)	בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	
					4. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט	
2,164	2,164				נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב	
209	209				נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב	
14,383			14,383		חוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט	
429,912	17,684	21,756	185,987	191,301	13,184	סך כל הסכום הנקוב

* למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט.

ביאור 6
התחייבויות תלויות
והתקשרויות מיוחדות
(המשך)

ג. פעילות במכשירים נגזרים-היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)
ב. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

ליום 31 בדצמבר 2008					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע-חוץ	חוזי ריבית	
				שקל-מדד	אחר
1. נגזרים מגדרים*					
203	-	-	-	203	-
306	-	-	49	257	-
2. נגזרי ALM**,**					
7,216	447	4	1,986	4,553	226
9,813	440	4	3,848	5,411	110
3. נגזרים אחרים*					
4,423	847	384	2,856	336	-
4,280	847	274	2,806	353	-
4. נגזרי אשראי					
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב:					
442	442				
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב:					
1	1				
11,843	1,295	388	4,842	5,092	226
14,841	1,729	278	6,703	6,021	110

* למעט נגזרי אשראי.

** נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2009

ביאור 6 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. פעילות במכשירים נגזרים-היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)
ג. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

ליום 31 במרץ 2009					
בורסות	בנקים	דילרים/ ברוקרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סך הכל
בלתי מבוקר					
299	4,668	709	1	3,247	8,924
-	-	-	-	1,250	1,250
299	4,668	709	1	1,997	7,674
4	21,878	2,834	155	10,929	35,800
303	26,546	3,543	156	12,926	43,474

שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים⁽¹⁾

בניכוי: הסכמי קיזוז

יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים⁽²⁾

סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים⁽³⁾

סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים

ליום 31 במרץ 2008					
בורסות	בנקים	דילרים/ ברוקרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סך הכל
בלתי מבוקר					
374	4,202	1,139	2	3,198	8,915
374	4,202	1,139	2	3,198	8,915
2	22,772	4,062	211	9,886	36,933
376	26,974	5,201	213	13,084	45,848

שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים⁽¹⁾

יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים⁽²⁾

סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים⁽³⁾

סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים

ליום 31 בדצמבר 2008					
בורסות	בנקים	דילרים/ ברוקרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סך הכל
מבוקר					
163	5,956	708	-	5,016	11,843
163	5,956	708	-	5,016	11,843
-	21,337	2,450	193	11,645	35,625
163	27,293	3,158	193	16,661	47,468

שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים⁽¹⁾

יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים⁽²⁾

סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים⁽³⁾

סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים

- (1) מתוך זה שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משוברים בסך 23 מיליון ש"ח (31.3.08: 57 מיליון ש"ח 31.12.2008: 36 מיליון ש"ח).
- (2) מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 7,651 מיליון ש"ח הכלולה בסעיף נכסים אחרים (31.3.08: 8,858 מיליון ש"ח 31.12.2008: 11,807 מיליון ש"ח).
- (3) סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2009

ביאור 6 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ד. פירוט מועדי פירעון (סכומי ערך נקוב)

ליום 31 במרץ 2009				
סך הכל	מעל 5 שנים	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 3 חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים
בלתי מבוקר				
חוזי ריבית				
13,940	69	5,454	6,887	1,530
שקל-מדד				
201,409	51,522	62,078	49,184	38,625
אחר				
183,450	11,721	7,122	47,879	116,728
חוזי מטבע				
22,790	1,407	5,451	3,773	12,159
חוזים בגין מניות וכו'				
4,911	942	621	1,315	2,033
חוזי סחורות ואחרים (כולל נגזרי אשראי)				
426,500	65,661	80,726	109,038	171,075
סך הכל				

ליום 31 במרץ 2008				
סך הכל	מעל 5 שנים	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 3 חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים
בלתי מבוקר				
459,262	61,434	65,902	128,191	203,735
סך הכל				

ליום 31 בדצמבר 2008				
סך הכל	מעל 5 שנים	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 3 חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים
מבוקר				
429,912	58,434	78,226	95,226	198,026
סך הכל				

ד. תביעות משפטיות

קבוצת הבנק (הבנק וחברות מאוחדות שלו) הינה צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שנקטו נגדה לקוחותיה, לקוחותיה בעבר וכן צדדים שלישיים שונים, שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילותה במהלך עסקיה הרגיל. עילות התביעות נגד קבוצת הבנק שונות ומגוונות. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי תביעות תלויות, לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים לכיסוי נזקים אפשריים עקב כל התובענות, במקום בו נדרשה הפרשה.

סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות שהוגשו נגד קבוצת הבנק בנושאים שונים ליום 31 במרץ 2009, שאפשרות התממשותן הינה אפשרית (reasonably possible), מסתכם בכ-156 מיליון ש"ח.

(א) לפרטים בדבר פירוט התביעות והבקשות לאישור תובענות כתובענות ייצוגיות בסכומים מהותיים, ראה ביאור 21(ג)(א) בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008.

למועד פרסום הדוחות הכספיים לא חלו שינויים מהותיים, ביחס למפורט בדוחות הכספיים הנ"ל בקשר לתביעות נגד קבוצת הבנק למעט המפורט להלן:

1. ביום 3 במרץ 2009 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו נגד הבנק המרצת פתיחה בבקשה למתן פסק דין הצהרתי על-פיו הבנק מחויב בכספים בסכום של 1 מיליארד ו-300 מיליון דולר (כ-5 מיליארד ש"ח) המגיעים למבקשים, החל מיום 6 בפברואר 2007, בחשבונות המתנהלים על שמם בסניף של הבנק, וזאת שלא כדין וללא הסכמתם של המבקשים.

לטענת המבקשים נפתחו על שמם שני חשבונות בסניף של הבנק (להלן: "החשבונות") ולחשבונות אלה הועברו באמצעות הסוויפט, במספר העברות, סכומים שונים אשר הסתכמו בסכום של 1 מיליארד ו-300 מיליון דולר. ביום 22 בפברואר 2007 הופיעו לטענתם כל ההעברות בהצלחה בחשבונות, אך מאז הבנק מסרב לתת להם מידע הנוגע לחשבונות.

בנוסף לזאת ההצהרתי מבקשים המבקשים מביהמ"ש לחייב את הבנק לתת להם דפי חשבון מפורטים לחשבונות.

קדמה להמרצת הפתיחה פנייה של המבקשים לבנק אשר נבדקה על-ידי הביקורת הפנימית של הבנק בשיתוף עם חברת "סוויפט". בבדיקה נמצא כי המסמכים שהוצגו על-ידי המבקשים המתעדים כביכול אישורי העברת כספים מחו"ל באמצעות הסוויפט, הינם מזויפים וכי לא התקבלו כספים כלשהם לטובת המבקשים לאיזשהו חשבון בבנק. הבנק גם הגיש תלונה למשטרה כנגד התובעים בחשד לעבירות מרמה וזיוף תמורות.

2. נגד הבנק תלויה ועומדת תביעה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית שהוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו ביום 14 במאי 2008 נגד הבנק ונגד בנק לאומי לישראל בע"מ והמפורטת בביאור 21(ג)(ב) בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008. סכום התובענה הייצוגית הנקוב בכתב התביעה הינו 3.4 מיליארד ש"ח.

עילתה של התביעה הינה אי תשלום ריבית על יתרות הזכות של לקוחות הבנקים המשיבים בחשבונות עובר ושב. התובע טוען בתביעתו כי בחשבונות לקוחותיהם של הבנקים המשיבים מופקדים מידי יום מיליארדי שקלים שאינם מזכים את בעליהם בריבית כלשהי למרות שלפי טענת התובע הבנקים המשיבים עושים שימוש בכספים אלה, מלווים אותם, משקיעים אותם גורפים בינם רווחים ומתעשרים שלא כדין על חשבון לקוחותיהם. לטענת התובע, חובה על הבנקים המשיבים לזקוף לזכות לקוחותיהם ריבית על יתרות זכות, בדיוק כפי שהם נוהגים לגבות מהם ריבית חובה על כל יום בו מצויים חשבונותיהם ביתרת חובה וזאת גם מכה חוק הנאמנות וחוק השומרים.

לטענת התובע, הבנקים המשיבים מתנהגים התנהגות מונופוליסטית, מפירים את הוראות פקודת הבנקאות-1941 ואת צו הבנקאות (פקדונות ללא תנועה) התשי"ס-2000 שנחקק מכוחה והבנק מפר גם את חובת הגילוי הקבועה בחוק הבנקאות (שירות ללקוח) התשמ"א-1981.

3. נגד הבנק תלויה ועומדת תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתביעה ייצוגית שהוגשה ביום 4 באוגוסט 2008 לבית המשפט המחוזי בירושלים נגד הבנק ונגד פועלים קרנות נאמנות בע"מ ("המנהל"), חברה בשליטת הבנק אשר ניהלה קרנות נאמנות, אלמגור - בריטמן נאמנויות בע"מ והרשות לניירות-ערך כמשיבה פורמלית, והמפורטת בביאור 21(ג)(ב) בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008. סכום התובענה הייצוגית הנקוב בכתב התביעה הינו כ-834 מיליון ש"ח.

התובע טוען כי התמורה שהתקבלה מהעברת השליטה בנכסי קרנות הנאמנות, ניהולם והנאמנות עליהם, מהמנהל לחברות מנהלות אחרות, שייכת לקרנות הנאמנות ולבעלי היחידות בהם ולא למי מהנתבעים שקיבלו תמורה זו.

4. נגד הבנק תלויה ועומדת תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתביעה ייצוגית שהוגשה ביום 4 באוגוסט 2008 לבית המשפט המחוזי בירושלים נגד הבנק ונגד קובץ חברה לניהול קופות גמל בע"מ ונגד גמולים חברה לניהול קופות גמל בע"מ ("המנהלים"), שתיהן חברות בשליטת הבנק אשר ניהלו קופות גמל ונגד הממונה על שוק ההון והביטוח במשרד האוצר כמשיב פורמלי, והמפורטת בביאור 21(ג)(ב) בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008. סכום התובענה הייצוגית הנקוב בכתב התביעה הינו כ-1 מיליארד ו-270 מיליון ש"ח.

התובעים טוענים כי התמורה שהתקבלה מהעברת השליטה בנכסי קופות הגמל מהמנהלים לחברות מנהלות אחרות, כמתחייב מהחוק להגברת התחרות וצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה) התשס"ה-2005, שייכת לקופות הגמל ולעמיתים בהם ולא למי מהנתבעים שקיבלו תמורה זו.

ד. תביעות משפטיות (המשך):

- (ב) כמו-כן, תלויות ועומדות נגד הבנק תובענות, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, כמפורט להלן, לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, לא ניתן בשלב זה להעריך את סיכויי הליכים משפטיים אלה ולפיכך לא בוצעה ביגים הפרשה:
1. ביום 27 באפריל 2009 הוגשו לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו כתב תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתביעה ייצוגית נגד הבנק ונגד בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ בסכום של 1 מיליארד ש"ח. המבקשים, אשר טוענים כי הינם לקוחות הבנקים המשיבים, מנסים לייחס למשיבים הסדר כובל בנוגע לתעריפי העמלות שלהם. לטענת המבקשים עקב מדיניות מתואמת של הבנקים המשיבים, אשר התאפיינה לדבריהם בשינוף פעולה אסור ביניהם ובחילופי מידע מכוונים ושיטתיים, נפגמה לדבריהם התחרותיות בשוק ונתאפשר לבנקים המשיבים לשמר רמה אחידה (וגבוהה) של עמלות באופן שהמבקשים, וחברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג, שילמו מחירים מופרזים עבור שירותים שקיבלו. התביעה מתבססת על קביעה לפי סעיף 43(א)(1) לחוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח-1988 שפרסמה הממונה על הגבלים עסקיים שכותרתה "בעניין: הסדרים כובלים בין בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק דיסקונט, בנק המזרחי והבנק הבינלאומי שעניינם העברת מידע הנוגעת לעמלות".
 2. ביום 7 באוקטובר 2008 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תביעה כנגד ישראלכרט ובקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית. סכום התביעה האישית הנקוב בכתב התביעה הינו 87 ש"ח, וסכום התביעה הייצוגית "אינו ניתן להערכה בשלב זה", כך כלשון התובע.
 3. ביום 28 בספטמבר 2008 הוגשו לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו נגד הבנק ונגד בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק אוצר החייל, בנק דיסקונט לישראל בע"מ ואפקטיבי ניהול תיקי השקעות בע"מ כמשיבה פורמלית, כתב תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתביעה ייצוגית בסכום של כ-672 מיליון ש"ח. עילתה של התביעה, לטענת המבקשים, הינה עמלה בלתי חוקית אשר גובים הבנקים המשיבים מלקוחות העוסקים במסחר בשוק "אופציות על מדד ת"א 25" באמצעות מנהלי תיקים עצמאיים כדוגמת המשיבה הפורמלית. עמלה זו המכונה "עמלת מימוש" נגבית לטענתם, בנוסף לעמלת הקנייה והמכירה של האופציות אשר הינה ידועה ונלויה, וזאת בהסתר, בניגוד להסכם ובניגוד לכל זכות חוקית.
 4. ביום 30 בינוי 2008 הוגשו לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו נגד הבנק ונגד בנק לאומי לישראל בע"מ ובנק דיסקונט לישראל בע"מ כתב תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתביעה ייצוגית בסכום של 3 מיליארד ש"ח.
 5. ביום 29 באפריל 2008 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו תביעה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד הבנק ונגד דירקטורים, המנכ"ל ובעלות שליטה בבנק, התובענה הייצוגית אינה נוקבת בסכום.
 6. התובע טוען בתביעתו כי הנתבעים הפרו את הוראות חוק ניירות-ערך והתקנות שהותקנו מכוחו, בכך שבניגוד לדין, לא פרסמו במועד הנדרש לטענת התובע (30 באוגוסט 2007) את מלוא המידע המהותי, הנוגע למצבו של הבנק, בכל הקשור להשקעות שהשקיע הבנק במכשירים פיננסיים ולחשיפתו לסיכונים הנובעים מכך (להלן: "המידע בדבר השקעות הבנק").
 7. עניינה של התביעה הוא בנזקים הכספיים שנגרמו, לטענת התובע, לתובע עצמו וליתר חברי הקבוצה, כתוצאה מכך שרכשו מניות של הבנק במהלך התקופה שמיום 1 בספטמבר 2007 עד 10 בינואר 2008 (להלן: "התקופה הקובעת"), מבלי שהיה בידיהם המידע בדבר השקעות הבנק. על-פי טענתו, בתקופה הקובעת ירד בהדרגה שיעור המניות של הבנק בכל מועד בו נמסר לציבור מידע בדבר השקעות הבנק, ובכך הכל ירד שיעור בתקופה הקובעת בשיעור כולל של כ-9%. כתוצאה מכך שילמו לטענתו חברי הקבוצה בעד המניות שרכשו מחיר יתר, אותו לא היה עליהם לשלם לו הנתבעים היו מפרסמים במועד את כל המידע בדבר השקעות הבנק, ביום 11 בנובמבר 2008 החליט בית המשפט לאשר הסכמה שהושגה בין התובע לנתבעים לחוק מהתביעה את הדירקטורים, המנכ"ל ובעלות השליטה בבנק.
 8. באשר להודעות צד ג' שהוגשו לבית המשפט בניו יורק שצוינו בביאור 21(3)(ב)8 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008, ביהמ"ש בניו יורק קיבל את עמדת הבנק ודחה על הסף את כל הודעות הצד ג' אשר הגיש Arab bank נגד הבנק ואחרים.

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרץ		
2008	2009	
א. בגין נכסים*:		
451	5,784	מאשראי לציבור
(22)	38	מאשראי לממשלה
(1,362)	1,926	מפקדונות בבנקים
(142)	1,071	מפקדונות בבנק ישראל וממזומנים
(46)	(1)	מניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
(1,104)	844	מאגרות-חוב***
5	22	מנכסים אחרים
(2,220)	9,684	
ב. בגין התחייבויות*:		
3,491	(7,512)	על פקדונות הציבור
(15)	(20)	על פקדונות הממשלה
(16)	-	על פקדונות מבנק ישראל
444	(301)	על פקדונות מבנקים
87	(6)	על ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
(152)	(454)	על אגרות-חוב וכתבי התחייבויות נדחים
36	(22)	על התחייבויות אחרות
3,875	(8,315)	
ג. בגין מכשירים נגזרים ופעילויות גידור:		
(357)	(515)	הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים **ALM
(83)	21	הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים
(440)	(494)	

* כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.

** מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי הגידור.

*** כולל ריבית והפרשי שער חיוביים בגין אגרות-חוב מגובות משכנתאות (MBS) בסך של 41 מיליון ש"ח. (ינואר-מרץ 2008 הפרשי שער שליליים בסך של 918 מיליון ש"ח).

ביאור 7
רווח (הפסד) מאוחד
מפעילות מימון לפני
הפרשה לחובות מסופקים
(המשך)

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרץ		
2008	2009	
		ד. אחר:
71	74	עמלות מעיסקי מימון
(3,554)	16	רווחים (הפסדים) ממימוש וירידת ערך אגרות-חוב זמינות למכירה, נטו
19	6	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר, נטו
185	136	הכנסות מימון אחרות
52	(135)	הוצאות מימון אחרות
(3,227)	97	
(2,012)	972	סך כל הרווח (ההפסד) מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
(123)	(147)	מזה: הפרשי שער, נטו

ה. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הרווח (ההפסד) מפעילות מימון:

(23)	15	הכנסות (הוצאות) מימון בגין נכסים
215	181	הוצאות מימון בגין התחייבויות

* חוסר אפקטיביות הנובע מגידורי שווי הוגן.

הרכב הסעיף:

ביאור 8
רווחים (הפסדים) מהשקעות
במניות, נטו

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרץ		
2008	2009	
3	-	רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה
(10)	(2)	הפסדים ממכירת מניות זמינות למכירה ⁽¹⁾
1	6	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו
3	-	דיבידנד ממניות זמינות למכירה ולמסחר
(3)	4	סך כל הרווחים (הפסדים) מהשקעות במניות, נטו

(1) לרבות הפרשה לירידת ערך.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2009

ביאור 9 מידע על מיגורי פעילות

לשלושה חודשים שנתיים ביום 31 במרץ 2009							
סך הכל	אחרים והתאמות	מיגור ניהול פיננסי	המיגור העסקי	המיגור המסחרי	מיגור עסקים קטנים	מיגור הבנקאות הפרטית	מיגור משקי הבית
רווח (הפסד) מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:							
972	-	(222)	4,404	86	(248)	(3,321)	273
-	-	(497)	(3,807)	84	461	3,607	152
הכנסות תפעוליות ואחרות							
1,162	196	8	130	41	128	364	295
-	80	-	-	(5)	(14)	(49)	(12)
2,134	276	(711)	727	206	327	601	708
314	-	-	158	31	48	14	63
42	6	(438)	252	55	38	93	36
0.9%		(31.5%)	16.2%	22.0%	13.6%	29.9%	5.0%
תשואה להון**							

לשלושה חודשים שנתיים ביום 31 במרץ 2008*

סך הכל	אחרים והתאמות	מיגור ניהול פיננסי	המיגור העסקי	המיגור המסחרי	מיגור עסקים קטנים	מיגור הבנקאות הפרטית	מיגור משקי הבית
רווח (הפסד) מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:							
(2,012)	-	(5,476)	142	346	618	1,521	837
-	-	2,101	76	(293)	(364)	(1,168)	(352)
הכנסות תפעוליות ואחרות							
1,284	132	(3)	131	48	150	432	394
-	79	-	(1)	(6)	(13)	(44)	(15)
(728)	211	(3,378)	348	95	391	741	864
32	-	-	(80)	42	34	5	31
(1,567)	13	(2,259)	145	(29)	78	215	270
(29.8%)		(92.6%)	10.4%	(11.2%)	35.2%	61.2%	45.8%
תשואה להון**							

* מוין מחדש.

** מחושבת לפי הון שיוחס למיגור, על-פי רכיבי הסיכון שיוחסו לו.

ביאור 9
מידע על מיגורי
פעילות (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008								
סך הכל	אחרים והתאמות	מיגור ניהול פיננסי	המיגור העסקי	המיגור המסחרי	מיגור עסקים קטנים	מיגור הבנקאות הפרטית	מיגור משקי הבית	
								רווח (הפסד) מפעילות מימון לפני
								הפרשה לחובות מסופקים:
3,256	-	(6,677)	4,137	1,387	1,376	(296)	3,329	- מחיצוניים
-	-	3,449	(2,431)	(880)	(395)	1,616	(1,359)	- בינמיגורי
								הכנסות תפעוליות ואחרות:
4,655	655	41	311	176	560	1,520	1,392	- מחיצוניים
-	298	-	(2)	(26)	(52)	(168)	(50)	- בינמיגורי
7,911	953	(3,187)	2,015	657	1,489	2,672	3,312	סך ההכנסות
1,520	-	-	947	119	189	59	206	הפרשה לחובות מסופקים
(895)	74	(2,590)	240	95	256	463	567	רווח (הפסד) נקי
(4.8%)		(49.0%)	4.0%	9.0%	25.1%	32.8%	20.6%	תשואה להון*

* מחושבת לפי הון שיוחס למיגור, על פי רכיבי הסיכון שיוחסו לו.